

VAIHTOEHTOISET ELÄINTEN PELASTAMISEN TOIMINTAMALLIT

Henriikka Kokkonen

Opinnäytetyö

Maaseutuelinkeinot
Agrologi (AMK)

2021

Maaseutuelinkeinot
Agrologi (AMK)

Tekijä	Henriikka Kokkonen	Vuosi	2021
Ohjaaja	Kirsi Muuttonen		
Toimeksiantaja	Pohjois-Karjalan pelastuslaitos		
Työn nimi	Vaihtoehtoiset eläinten pelastamisen toimintamallit		
Sivu- ja liitesivumäärä	111 + 52		

Opinnäytetyössä selvitetään eläinten pelastamisessa huomioitavia asioita sekä esitetään vaihtoehtoinen hevosen liinoittamisen toimintamalli. Teoriaosuudessa läpikäydään muutamia eläinten pelastamisen toimintamalleja ja lainsäädännöllisiä sekä varautumisen velvoitteita kotieläintuotannon näkökulmasta.

Tavoitteena oli tuottaa pelastuslalle käyttökelpoinen ja huomioitava selvitys kartoittamalla vastaukset tutkimuskysymyksiin ja huomioimalla yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä kehittämiskohteita muuttuvissa toimintaympäristöissä. Aiheen rajaimiseksi opinnäytetyö käsittelee aiheeseen liittyviä ilmiöitä esimerkinomaisesti. Käytännön toimintamallien harjoittelu toteutui lypsy- ja nuorkarjan käsittelyn osalta yhteistyössä alueen yrittäjien ja Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen Lieksan sekä Viekin paloaseman pelastushenkilöstön kanssa.

Eläinten pelastamisen toimintamallien ajantasaisuuden selvittämiseksi ja eräiden ideoiden kommentoimiseksi Webropol-kysely tavoitti sähköpostitse pelastusalan ja pelastaja-, alipäällistö- sekä pelastusalan palopäällistö (AMK) tutkinto-opiskelijat keväällä 2021. Kyselyssä esitetyjä ideoita olivat ehdottaneet eräät yrittäjät ja Viekin VPK ry:n sammutuspäällikkö, jotka tapasin agrologiopintojen erikoistumisharjoittelun ja opinnäytetyön valmistamisen ajankohtina. Ideoiden lisäksi kyselyn tavoitteena oli kartoittaa eläinten pelastamiseen liittyviä asenteita sekä kokemuksia saadusta koulutuksesta, joita voidaan hyödyntää tutkintokoulutuksen kehittämiseksi.

Yhteistyön avulla selvitettiin ja esille nostettiin erilaisia ilmiöitä, toimintamalleja sekä vaihtoehtoisia toimintatapoja riskien hallitsemiseksi. Kansallisesta näkökulmasta esitetään muutamia nostoin toimijoiden käytäntöjä sekä yleisesti varautumiseen vaikuttavia toimia. Ilmiönä esiintyi, että tulevaisuudessa kehittämistä tarvitaan yhteistoiminnalliseen varautumiseen, toimijoiden ja tilojen riippuvuussuhteet sekä saavutettavuus huomioiden esimerkiksi harjoituskäytäntöjä tarkastelemalla.

Avainsanat

eläinpelastus, koulutus, varautuminen, yhteistoiminta

Agriculture and Rural Industries
Agronomist

Author	Henriikka Kokkonen	Year	2021
Supervisor	Kirsi Muuttoranta		
Commissioned by	North Karelia Fire and Rescue Department		
Subject of thesis	Alternative models for animal rescue		
Number of pages	111 + 52		

The thesis examines the issues from animal rescue and produces an alternative way for slinging a horse. The theory and practice of a few animal rescue models, legal and emergency planning which are obligations for domestic animal production are studied.

The goal was to produce a useful and notable report for the rescue service sector in Finland. The mode of action was to ask and find the answers to research questions and observe the social phenomena as well as targets for development in operational environments which change. The practical operation training for the study was carried out with dairy and young cattle in cooperation with the rescue personnel from North Karelia fire and rescue department, Lieksa and Vieki fire stations.

In order to collect the up-to-date information from animal rescue models and gather comments a Webropol-survey was organized in spring 2021 by email. It was carried out among the rescue service sector, firefighters, sub-officers and Bachelor of Rescue Services degree students. The ideas which were in the survey, were suggested by entrepreneurs and the firefighting chief at Vieki VPK ry. The meeting was during the practical training period of the author. The main goal was to find attitudes towards animal rescue and education required, in order to improve the education programmes in the field.

With the cooperation different phenomenon was studied and different models and alternative modes of action to manage risks were clarified. From the national perspective various ways of practice of the operators and general tasks of emergency planning were introduced. It was clear that in the future there is a need to develop collaboration and to do practices and get modes clear on how availability effects the rescuing.

Key words animal rescue, cooperation, education, training, precautionary measures

Lantbruksnäringarna
Agrolog (YH)

Författare	Henriikka Kokkonen	År	2021
Handledare	Kirsi Muuttoranta		
Uppdragsgivare	Norra Karelen Räddningsverket		
Arbetets namn	Alternativa verksamhetsmodeller för att rädda djur		
Sidantal och bigalor	111 + 52		

I lärdomsprovet undersöks de frågor som ska beaktas vid räddning av djur och presenteras en alternativ modell för att trasa en häst. Den teoretiska delen går igenom några verksamhetsmodeller för att rädda djur samt juridiska plikter och försiktighetsplikter i husdjursproduktionen.

Syftet med lärdomsprovet var att ta fram en användbar och betydelsefull rapport för räddningsbranschen genom att kartlägga svaren på forskningsfrågor och ta hänsyn till relaterade sociala fenomen och utvecklingsområden i föränderliga verksamhetsmiljöer. För att avgränsa ämnesområdet behandlas olika fenomen som exempel. Träningen av praktiska verksamhetsmodeller för hantering av mjölk- och ungboskap genomfördes i samarbete med företagare i området och räddningspersonalen vid Norra Karelens räddningsverk i Lieksa och Vieki brandstation.

För att ta reda på aktualiteten av djurräddningsmodeller och för att kommentera några idéer sändes Webropol-undersökningen till examensstuderande i räddningsbranschen och räddningsstudenter och räddningsbrandmänstudenter (YH) våren 2021. Några företagare och släckningschefen för Viekis frivilliga brandkår gav idéer för Webropol-undersökningen. Dem mötte jag under min specialiseringspraktik för agrologstudierna och då jag skrev mitt lärdomsprov. Syftet med undersökningen var också att kartlägga attityder till att rädda djur och erfarenheter från agrologutbildningen, som kan användas för att utveckla examenutbildningen.

Genom samarbetet har olika verksamhetsmodeller och alternativa sätt att hantera risker identifierats och lyfts fram. Ur ett nationellt perspektiv presenteras aktörernas praxis och de åtgärder som påverkar beredskapen generellt. I framtiden behövs utvecklingen av gemensamma föberedelser. Därtill måste man ta hänsyn till aktörers och anläggningars ömsesidiga beroenden samt deras tillgänglighet genom att till exempel söka att ta mode för sig att.

Nyckelord

djurräddning, föregripande, samarbete, utbildning

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	11
2	KOTIELÄINTUOTANTOYMPÄRISTÖT, ELÄIMET JA RISKIENHALLINTA .	13
2.1	Paloturvallisuus ja varautuminen	14
2.2	Eläinsuojasta evakuoiminen ja kuljetuskuntoisten eläinten kuljetukset	18
2.3	Pelastussuunnitelman velvoitteet ja ilmoitusmenettely kemikaalien käsittelystä sekä varastoinnista	19
2.4	Varautumisen esimerkkejä.....	21
2.5	Yhteiskunnan vaikutukset ja muutamat ilmiöt	24
2.6	Tilan biokaasun tuotanto.....	26
2.7	Eläinten käsittely ja kalusto.....	27
2.7.1	Lampaan käsittely	28
2.7.2	Hevosen käsittely	32
2.7.3	Sian käsittely	34
2.7.4	Nautaeläimen käsittely	36
3	PELASTUSTOIMET, TOIMINTAMALLIT JA ELÄINPELASTUS.....	38
3.1	Yhteiskunnan vaikutukset ja muutamat ilmiöt	38
3.2	Eläinten pelastamisen toimintaympäristön toimijoita.....	39
3.2.1	Eläinkuljetusajoneuvo-onnettomuudet.....	42
3.2.2	Nautapaimennus ja dronen käyttö eläinten etsinnässä	43
3.2.3	Eläimen lopettaminen.....	43
3.2.4	Bioturvallisuuden ylläpito.....	45
3.3	Palotarkastuksen toimintaehdotukset	47
3.4	Pelastushenkilöstön ja sopimushenkilöstön eläinten pelastuskoulutus	49
3.4.1	Eläinten pelastamisen opetus Helsingin pelastuskoululla ja Pelastusopistolla pelastajan tutkinto-ohjelmassa	49
3.4.2	Eläinten pelastamista tukeva opetus alipäälystön ja pelastusalan päällystö (AMK) tutkinto-ohjelmissa	50
3.4.3	Pelastustoiminnan täydennyskoulutus	51
3.5	Eläinpelastuskalustoa ja käyttöhuomioita	52
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	54
4.1	Webropol-kysely	54
4.2	Haastattelut ja palotarkastusten sekä harjoitusten havainnointi.....	56

5 TULOKSET	59
5.1 Helsingin Pelastuskoulun hallinnoiman koulutusmateriaalin ajantasaisuus	59
5.2 Pelastusopiston hallinnoiman koulutusmateriaalin huomiot	60
5.3 Asiantuntijakommentit.....	62
5.4 Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön hallinnoiman koulutusmateriaalin ajantasaisuus	67
5.5 Webropol-kyselyn tulokset	69
5.6 PRONTO-aineisto	86
5.7 Harjoitus.....	91
5.8 Esille nousseita näkökulmia.....	94
5.9 Johtopäätökset	98
6 POHDINTA	101
LÄHTEET.....	103
LIITTEET	112

ALKUSANAT

Kiitokset opinnäytetyön ohjaus- ja yhteistyöstä Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen paloiesimies Erno Välijoki, ylipalomies Janne Pelo, palotarkastaja Jari-Pekka Härkönen, asemamestari Jari Pietikäinen, viestintäpäällikkö Mari Voutilainen, palopäällikkö Mika Viertola, palomestari Pertti Silvennoinen, koulutuspäällikkö Tero Kuittinen, Pohjois-Karjalan Pelastusalanliiton toiminnanjohtaja Heli Koponen ja Viekin VPK ry:n sammutuspäällikkö Hannu Muikku.

Kiitokset opinnäytetyön valmistamisen ajankohdan yhteistyöstä Pelastusopiston erikoistutkija Alisa Puustinen, johdon assistentti Anastasia Zaytseva, suunnittelija Heidi Liukkonen, onnettomuuksien ehkäisyn tiiminvetäjä ja vanhempi opettaja Jani Jämsä, tutkimusjohtaja Jarno Ruusunen, suunnittelija Kirmo Savolainen, rehtorin sijaisena toiminut koulutusjohtaja Minna Hirvonen, opintosihteerit Pirjo Paldanius, vanhempi opettaja Timo Suominen ja Helsingin Pelastuskoulun rehtori Matti Waitinen, Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen palomestari Marko Lassila, Sami Lindberg, pelastusjohtaja Vesa Halonen ja ylipalomies Ville Koponen, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön kehittämispäällikkö Markku Savolainen ja kansainvälisen toiminnan erityisasiantuntija Taina Hanhikoski.

Kiitokset yhteistyöstä Elintarvikealan Kuljetusyrittäjät ry Seppo Tolonen, Emovet:n terveydenhuoltoeläinlääkäri Iris Kaimio, Etelä-Savon lammastuotannon erityisasiantuntija Sari Heltelä, Helsingin yliopiston dosentti, kliininen tutkija, vastuullinen tutkija ja ohjaava opettaja Heli Hyytiäinen, Helsingin yliopiston dosentti ja kliininen opettaja Laura Hänninen, Itä-Suomen aluehallintoviraston läänineläinlääkärit Karoliina Hämäläinen ja Riikka Aho, Kuntaliiton pelastustoimen kehittämispäällikkö Vesa-Pekka Tervo, Lounais-Suomen aluehallintoviraston johtaja Ilkka Horelli, yksikön päällikkö, läänineläinlääkäri Jani Soini, Luonnonvarakeskuksen ryhmäpäällikkö ja johtava tutkija Jaakko Mononen, ryhmäpäällikkö Kim Kaustell, ryhmäpäällikkö ja johtava asiantuntija Mikko Laajalahti, Eläinten hyvinvointikeskuksen johtava asiantuntija Satu Raussi, sekä tutkija Tiina Mattila.

Kiitokset yhteistyöstä Maa- ja metsätalousministeriön ruokaosaston eläin- ja kasvinterveyden yksikön neuvotteleva virkamies Kajsa Hakulin, Pohjois-Karjalan ym-

päristöterveyden valvontaeläinlääkäri Laura Parviainen, ProAgria Keskusten Liiton koulutuskoordinaattori ja toimitusjohtajan sihteeri Eila Peitsi, Satakunnan ammattikorkeakoulun teknologian lehtori Mari Kujala, Suomen riistakeskuksen riistasuunnittelija ja SRVA vastaava Reima Laaja, Suomen Vuohiyhdistyksen hallituksen jäsenet sekä puheenjohtaja Jonna Ukkola ja yhteistyötä tehneet yrittäjät Ari Hänninen, Hannu Gröhn, Heikki Teittinen, Kyösti Kuivalainen, Marja Kajoskivi, Minna Eronen, Mika Muikku, Pekka Komulainen, Pekka Partanen, Roosa Honkanen ja Sami Kajoskivi.

Tarveperusteisesta ja kannustavasta ohjauksesta kiitokset Lapin ammattikorkeakoulun tieto- ja viestintätekniikan lehtori Erkki Mattila, metsätalousinsinöörikoulutuksen yliopettaja Jussi Soppela ja lehtori Ulla Tuokko-Lajunen, agrologikoulutuksen lehtori Kirsi Muuttoranta ja lehtori Tuija Haapasalmi, insinöörikoulutuksen, maanmittaustekniikan lehtori Päivi Saari, sekä Lapin korkeakoulukirjaston opetus- ja asiakaspalvelujen tietoasiantuntija Tiina Siro.

Kiitokset havainnollistavien ja käytännönläheisten kuvien piirtäjä Anni Turpeinen sekä Nurmelan tilalla järjestetyssä harjoituksessa valokuvannut Elina Arola. Kiitoksia yhteisesti kaikille opinnäytetyöprosessissa yhteistyötä tehneille ja työn edistämässä rohkaisseille sekä Webropol-kyselyyn osallistuneille henkilöille, kannustuksenne tulivat tarpeeseen työn suorittamiseksi.

KÄYTETYT LYHENTEET JA TERMIT

CHP-laitos	biokaasulaitos, joka tuottaa lämpöä ja sähköä (Kymäläinen & Pakarinen 2015, 199)
Drone	kauko-ohjattu lennokka tai miehittämätön ilma-alus (Trafficom 2021)
Hevospihatto	hallimainen eläinsuojarakennus, jossa hevoset ovat vapaasti ryhmässä (Hevostietokeskus 2015)
Hevostaloussrakennus	eläinsuojarakennus, kuten karsinallinen hevostalli tai hevospihatto (Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavien hevostaloussrakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista 588/2015 3 §)
Kryptosporidioosi	alkueläimen, cryptosporidiumin aiheuttama sairaus, joka oireilee yleensä vesiripulina (Työterveyslaitos 2021)
Maataloussrakennus	tuotantorakennus, kuten kotieläinrakennus, viljansäilytysrakennus tai lantala (Sanastokeskus TSK 2021)
Pelastustoiminnan johtaja	onnettomuus tai vaaratilanteen alueen pelastustoimen pelastusviranomaisen tai ennen toimivaltaisen pelastusviranomaisen johdon ottamista tilapäisesti pelastuslaitoksen palveluksessa tai sopimuspalokunnassa oleva henkilö, joka voi Pelastuslain (379/2011 5:34.1 §; 5:36.1–3 §) mukaisesti määrätä ja ryhtyä toimenpiteisiin onnettomuuden torjumiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi
Pelastusyksikkö	toimintakokonaisuus, jonka muodostavat pelastushenkilö tai -henkilöstö, kulkuneuvo ja kalusto (Savolainen 2021b)
PRONTO	pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto, johon aineistoa muodostuu pelastuslaitosten resurssi- ja toimenpiderekistereistä, josta vastaa sisäministeriön pelastusosasto sekä, jota ylläpitää Pelastusopisto (Sisäministeriö 2021c)

Rabies	lyssavirusten aiheuttama nisäkkäisiin tarttuva tauti, aivo- kalvontulehdus (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2021)
RHE 1095	Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen eläinpelastusyksikkö (Lindberg 2021a)
Sierainpihti	eläimen käsittely- ja tutkimusväline (Maatilan Pellervo 2001)
Sikajarru	eläinten pelastamisen apuväline, jota käytetään eläimen kiinniottamiseen tai hallitsemiseen häkkiin ohjaamiseksi (Karasjoki, E 2015)
Sopimuspalokunta	pelastustoimenjärjestelmässä laitos-, sotilas-, teollisuus- tai vapaaehtoinen palokunta, joka toimii pelastustoiminnasta sopimuksenmukaisesti (Pelastuslaki 379/2011 1:2a.1 §)
SRVA	suurriistavirka-apua, jossa poliisiviranomaiselle järjestetään avunantoa riistanhoitoyhdistyksen toiminta-alueella muun muassa eläinten lopettamistilanteissa sopimuksenmukaisesti (Suomen Riistakeskus 2018)
Tilakeskus	yrittäjän toiminta-alue, jossa sijaitsee maatalousrakennuksia ja eläinsuojia tai eläinsuojia ja jopa viljelijän koti (Kivinen 2005, 10, 28, 30)
VPK	lyhenne vapaaehtoisesta palokunnasta, joka on sopinut pelastuslaitoksen kanssa pelastustoiminnan tehtävistä (Pelastuslaki 379/2011 1:2 a.1 §)
Zoonoosi	eläimestä ihmiseen tai päinvastoin tarttuva tartuntatauti (Ruokavirasto 2019)

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön idea kehittyi agrologiopintojen erikoistumisharjoittelun ajankohdaksi, kun Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen palomestari Pertti Silvennoinen ja vastaava asemamestari Janne Pelo esittivät paloturvallisuusteemaa tutkimuksen kohteeksi. Opinnäytetyön aiheen ideoi lopulta palopäällikkö Mika Viertola. Viertolan ideaa vahvistivat palotarkastaja Jari-Pekka Härkönen, koulutuspäällikkö Tero Kuittinen, Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn tiiminvetäjä ja vanhempi opettaja Jani Jämsä sekä Pohjois-Karjalan Pelastusalanliiton toiminnanjohtaja Heli Koponen. Idea on esillä myös Aatu Visurin opinnäytetyössä, jossa Visuri esitti eläinonnettomuudet jatkotutkimusaiheeksi. Opinnäytteen toimeksiantaja on Pohjois-Karjalan pelastuslaitos.

Opinnäytetyön tarkoituksena on arvioida pelastushenkilöstön eläinten pelastamisen toimintamallien ajantasaisuutta. Muutamien opinnäytteessä selvittävien pelastushenkilöstön eläinten pelastamisen toimintamallien arviointi tukee pelastusalan koulutuksen kehittämistä ja tuo esiin muutamia ideoita eläinten pelastamisen riskien hallitsemiseksi. Esille on nostettu näkökulmia myös tulevasta maakuntauudistuksesta, pelastustoimen uudistuksesta sekä Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen eläinpelastustoiminnan painopisteen muutoksesta.

Opinnäytetyö on selvitys, jonka tietoperusta perustuu kirjallisuuteen, verkkolähteisiin, haastatteluihin, Helsingin Pelastuskoulun, Pelastusopiston ja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön eläinten pelastamisen koulutusmateriaaleihin, pelastushenkilöstölle, pelastaja-, alipäällistö- sekä pelastusalan päällistö (AMK) tutkinto-opiskelijoille välitettävän Webropol-kyselyn tuloksiin. Selvitys perustuu myös havainnointiin Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen alueella toteutetulla kolmella palotarkastuskohteella ja yhdellä eläinten pelastamisen harjoituskohteella.

Tietoperusta referoi asiantuntijahaastatteluja, kirjallisuutta ja jo suoritettuja tutkimuksia. Opinnäytteessä vastataan tutkimuskysymyksiin:

- Olisiko pelastussuunnitelman velvoitteella vaikutusta varautumiseen myös eläinten pelastamisen mahdollistamiseksi niillä tiloilla tai talleilla, joissa pelastussuunnitelman velvoitetta ei lakisääteisesti ole?

- Millaisia pelastushenkilöstön toimintamalleja eläinten pelastukseen liittyy riskien hallitsemiseksi?
- Onko pelastushenkilöstön eläinten pelastuskoulutus ajantasaista?

2 KOTIELÄINTUOTANTOYMPÄRISTÖT, ELÄIMET JA RISKIENHALLINTA

Eläinsuojarakennuksiin liittyvää paloturvallisuutta on selvitetty useissa opinnäytetöiden yhteydessä suoritetuissa tutkimuksissa, joissa on valmistettu pelastussuunnitelmia. Esimerkiksi Kivinen (2010) on valmistanut pelastussuunnitelman erääseen parsinavettaan. Opinnäytetöinä on valmistettu myös paloturvallisuusoppaita eläinsuojarakennuksiin, kuten maataloille tai talleille. Riskien tiedostamisen ja vaikutusten arvioimisen näkökulmasta riskien hallitsemiseen liittyy olennaisesti esimerkiksi eläinsuojarakennuksen paloriskit, jotka tiedostamalla voidaan huomioida eläinten pelastamista. Esimerkiksi tuotantoympäristössä paloturvallisuutta voidaan edistää erilaisin materiaaliratkaisuin. Nauta- ja sikatiloilla käytetään eri ratkaisuin kuivitettuja karsinoita ja/tai osastoja (kuvio 1). (Aho ym. 2002, 6–7, 70–71). Lampoloissa on kuivikepohjia tai osittain kuivitettuja makuualueita. (Ahlskog ym 2020, 15).

Kuvio 1. Separoitu lantakuivike ja makuuparsilla eläimiä

Esimerkiksi tilalla voidaan käyttää kuivikkeena separoitua lantaa, joka voidaan separoida eläinsuojan ulkopuolelle sijoitetulla laitteistolla. Tässä prosessissa eläinsuojan liete valuu säiliöön, josta pumppu nostaa lannan separointiin. Liete valuu takaisin säiliöön painovoiman avulla ja kuiva-aine siirtyy lantalaan, josta se jaetaan parsille jakovaunulla. Prosessiin liittyviä riskejä ovat esimerkiksi sähkö-

moottorin oikosulku tai ylikuumentuminen. Prosessissa ei ole sammutusautomaattikka, mutta mikäli prosessi keskeytyy, esimerkiksi pumpun tukkeutuessa tai viassa, ei sen seurauksena eläinsuojaan nouse kaasua. (Partanen 2020.)

2.1 Paloturvallisuus ja varautuminen

Rakennukselta edellytetään sen käyttötarkoitus huomioiden paloturvallisuutta rajoittamalla syttymisen, leviämisen vaaraa, palon ja savun muodostusta ja leviämistä, edellyttämällä rakenteiden palonkestävyyttä sekä paloteknisten laitteistojen käyttöä. Myös rakennuksen käyttötarkoituksen muuttuminen voi edellyttää ympäristöministeriön asetuksen mukaisten säännösten velvoitteiden noudattamista. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999: 17: 117 b.1–3 §.)

Rakennusten rakennusajankohdasta riippuen paloturvallisuusvaikutuksia velvoittavat vuoden 1936 paloluokituspäättös ja vuoden 1962 palonkestävyyispäättös muutoksineen sekä vuoden 1976 Suomen rakennusmääräyskokoelma ohjaineen. Rakennuslupa osoittaa rakennuksen käsittelyn lähtökohdat. Mikäli rakennuksen käyttötarkoitus muuttuu riskialttiimmaksi tai rakennusta korjataan uudisrakentamiseen verrattavalla tavalla, sovelletaan aina ajantasaisia palomääräyksiä. Rakennusten tuhopolttojen torjumiseksi keinoja ovat esimerkiksi kulkuteiden lukitseminen ja kulunvalvonta sekä valaistus. (Ympäristöministeriö 2003, 12–14, 16–17, 54.) Esimerkiksi vuosina 1960–1970 rakennetut matalat nautakarjarakennukset täyttyvät palotilanteissa savusta nopeasti. Eläinsuojien paloissa on menetetty eläimiä savukaasumyrkytyksen tai tiloista lähtemisen suostumattomuuden vuoksi. (Kaustell ym. 2010, 2–3.)

Ympäristöministeriön asetuksen rakennusten paloturvallisuudesta (848/2017:1:4.1–3 §) mukaan rakennusten paloluokat P0–3 määräytyvät rakennuksen ominaisuuksien mukaan. Palokuormat määritellään palo-osaston käytettävän ja palokuormaryhmän perusteella sekä erityistapauksissa laskennallisesti. Tuotantotiloissa palokuorma on yleensä suuri. (Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry 2020, 17, 19, 159.) Esimerkiksi palokuormaa lisäävät eläinsuojaan kertyvät tavarat. (Kaustell ym. 2010, 5).

Rakennuksissa syttymistä estetään minimoimalla syttymisen vaara. Savunpoisto on voitu toteuttaa avattavista tai rikottavista ikkuna- ja oviaukoista, jotka ovat helposti rikottavia. Mikäli savunpoisto järjestetään esimerkiksi luukkujen avulla, tulee uudelleen tarkastella luukkujen toimivuus ja riittävyys lisärakentein ja rakennuksen pinta-alan muutoksissa. Alle sadan neliömetrin pinta-alan tiloista voi savunpoiston toteutuksen järjestää uloskäytävää lukuun ottamatta käytävästä tai vierisestä tilasta. (Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry 2020, 22, 158.)

Esimerkiksi eläinsuojan avoimet hormit on voitu mitoittaa savunpoistoon. Rakenteellinen ratkaisu on myös esimerkiksi sellainen, jossa eläinsuojarakennuksen lämpötilan noustessa tulipalon seurauksena, katon harjan muovikate sulaa ja edistää edelleen savunpoistoa (kuvio 2). Myös eläinsuojan ulkoseinällä sijaitsevat verhot voidaan avata rakennusten ulkopuolelta ja siten mahdollistaa myös ikkunoiden osallistuminen savunpoistoon. Tällöin eläinsuojassa ei välttämättä ole muita savunpoistoon liittyviä rakenteita tai laitteita poistumisteiden ja ovien lisäksi. (Partanen 2020.) Tulipalotilanteessa nousevan kattoratkaisun, luonnollisen ilmanvaihdon ja verhoseinin varustettu pihattorakennus antoi pelastustoiminnalle pisimmän mahdollisuuden. (Kaustell ym. 2010, 3.)

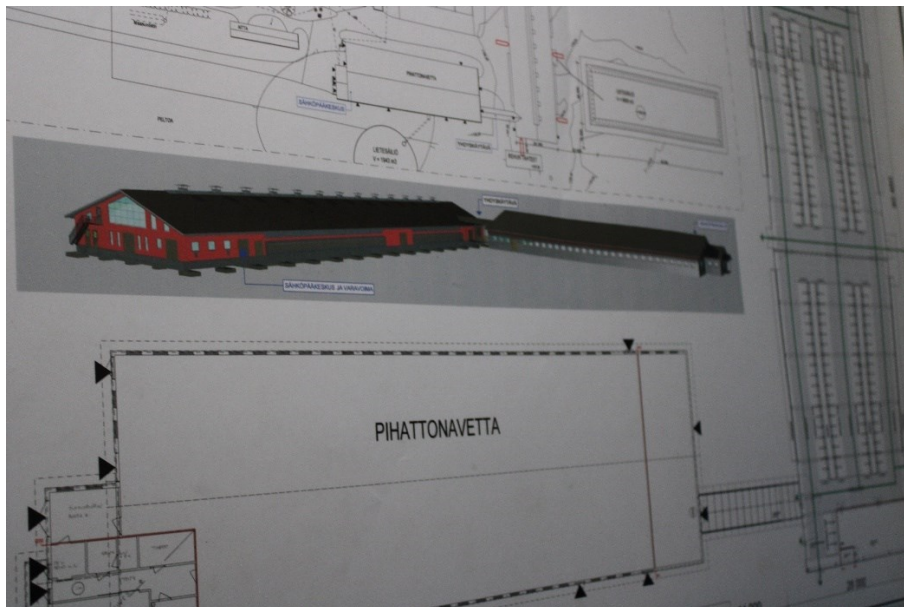
Kuvio 2. Eläinsuoja

Esimerkiksi Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen tuettavien hevostalouksrakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista (588/2015 2.1–2 §) mukaisesti edellytetään, että:

”Hevostalouksrakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on noudatettava Suomen rakentamismääräyskokoelman määräyksiä ja ohjeita, eläinsuojelulainsäädännössä hevosten pidolle asetettuja eläinsuojeluvaatimuksia, maatalouden ja maaseutuelinkeinojen tukilainsäädännön ehtoja sekä ympäristöhallinnon ympäristönsuojeluvaatimuksia seuraavin täydennyksin.”

”Peruskorjauksissa ja pienehköissä laajennuksissa voidaan sallia vähäisiä poikkeuksia tästä asetuksesta, ellei eläinsuojelu-, työsuojelu- tai muista säädöksistä muuta johdu.”

Ajantasainen Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen tuettavaa rakentamista koskevista paloteknisistä vaatimuksista (265/2019 5.1–3 §) mukaisesti rakennusten välillä on toteuduttava määritelty palo-osastointi, mikäli rakennuksilla on alle 15 metrin välimatka. Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavaa rakentamista koskevista paloteknisistä vaatimuksista (265/2019 6.1–3 §) mukaisesti edellytetään määritellyt palo-osastoinnit myös käyttötapaosastointi (kuvio 3).

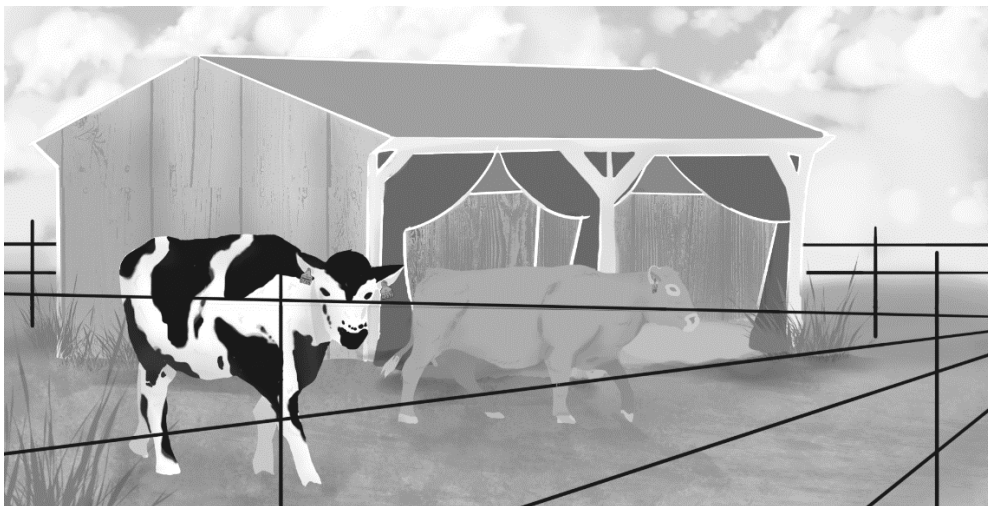

Kuvio 3. Pelastusinfo

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen tuettavaa rakentamista koskevista paloteknisistä vaatimuksista (265/2019 9 §) mukaisesti edellytetään kotieläinrakennukselta palonilmaisua lukuun ottamatta:

1. ”siipikarjarakennuksia;”
2. ”osittain avonaisia eläintiloja;”
3. ”eristämättömiä lihakarja-, lammas-, vuohi- ja turkiseläinrakennuksia;”
4. ”uudisrakennuksen eläintiloja, joissa ei ole ullakkoa eikä yläpohjan onteloa ja joiden sisäkorkeus on keskimäärin vähintään neljä metriä.”

Paloturvallisuuden näkökulmasta on voitu varautua eläinten evakuoimiseen. Esimerkiksi parsi- ja pihattonavettaan on voitu yhdistää jaloittelutarha, joka on eläinten käytössä vaihtelevasti (kuvio 4). Käyttöaika on esimerkiksi pihattonavetassa ympärivuorokautisesti tai kaksi tuntia vuorokaudessa sekä parsinavetassa mahdollisesti ajoittain pari tuntia. (Krötzl 1995, 23.) Eläinsuojien näkökulmasta tulipalotilanne on haastavin erityisesti poikima-ajankohtina. Esimerkiksi kutut ja lamfaat voivat poikia erillisissä poikimakarsinoissa. (Ahlskog ym. 2021, 16; Suomen Vuohiyhdistys 2021.)

Kuvio 4. Jaloittelutarha (Turpeinen 2021)

Eläinten hyvinvointikorvauksen sitomusehdot edellyttävät ajantasaista asiakirjaa toimintahäiriötilanteisiin varautumiseksi nautatilalle. Esimerkiksi kylmäpihat-

toihin edellytetään varavoimajärjestelmää, jonka avulla lämmitetään juoma-astioita. Sikatilan osalta vaaditaan myös toimintahäiriöiden varalle ajantasaisena pidettävää suunnitelmaa. Maatilalle edellytetään myös sähkötuotannon varajärjestelmää, joka esitetään toimintahäiriöihin varautumisen suunnitelmassa. (Ruokavirasto 2020b.)

2.2 Eläinsuojasta evakuoiminen ja kuljetuskuntoisten eläinten kuljetukset

Ennen eläinsuojasta evakuoimisen tilannetta pelastushenkilöstö voi huomioida, ovatko tilan nautaeläimet laiduntavia. Laiduntamisella tai laiduntamattomuudella on iso ero. Esimerkiksi lehmät voivat käydä laitumella, jaloittelutarhasta tai eivät käy ulkona lainkaan tilasta riippuen. Ulkoilevat lehmät voivat tulla helposti ulos, kun eläinsuojan ovi avataan. Tämän lisäksi on tärkeää huomioida, jos eläinryhmiä on jaettu navettaan väliaidoilla. Kaikki eläinryhmät on laskettava ulos tarvittaessa väliaitojen avaamisella. (Partanen 2020; Partanen 2021.)

Mikäli eläinsuojasta eläimiä evakuoidaan, voisi evakuointitilanteeseen liittyen varautua esimerkiksi sopimalla keskikokoisten eläinten osalta teurastamon, karjankuljetuksen ja korvaavien tilojen osalta lähialueen tilallisten sekä tyhjillään olevia tiloja omistavien kanssa. Tämänhetkinen jopa valtakunnallinen haaste on, mihin eläinsuojan tuhoutuessa eläimet olisi mahdollista siirtää poikkeustilanteessa, kuten tulipalossa erityisesti talviajankohtina. (Komulainen 2021; Pelo 2021.)

Poikkeustilanteissa, kuten eläinsuojapaloissa lähin soveltuva eläinkuljetusauto hälytetään esimerkiksi tuottajan ilmoituksesta onnettomuuspaikalle. Valtakunnallisesti aikaviivettä on mahdotonta arvioida poikkeustilanteissa järjestetyn eläinkuljetuksen näkökulmasta, sillä eläinkuljetusautot eivät päivystä onnettomuuksissa toimimiseksi. On todennäköistä, että suurin viive ilmenee Lapissa, jossa välimatkat ovat pitkiä ja tilat sijaitsevat harvassa, pääsääntöisesti eläinkuljetusauto saavuttaa onnettomuuspaikan aika nopeasti. (Tolonen 2021b.)

Käynnissä olevassa hankkeessa Maatilojen riskit hallintaan toimivalla turvallisuusjohtamisella kehitetään riskienhallintatyökaluja, jotka todennäköisesti sisäl-

tävät eläinten evakuointiin liittyviä varautumisen toimenpide-ehdotuksia. Ehdotukset liittyvät eläinten käsittelyyn, rakennus- ja paloteknisiin ominaisuuksiin, joihin myös pelastushenkilöstön on tärkeää perehtyä. (Kaustell 2021.)

2.3 Pelastussuunnitelman velvoitteet ja ilmoitusmenettely kemikaalien käsittelystä sekä varastoinnista

Eläinsuojarakennukseen tai tilakeskukseen voidaan velvoittaa laadittavaksi ja ajantasaisena pidettäväksi pelastussuunnitelma. Pelastuslaki (379/2011 3:15.1 §.) velvoittaa:

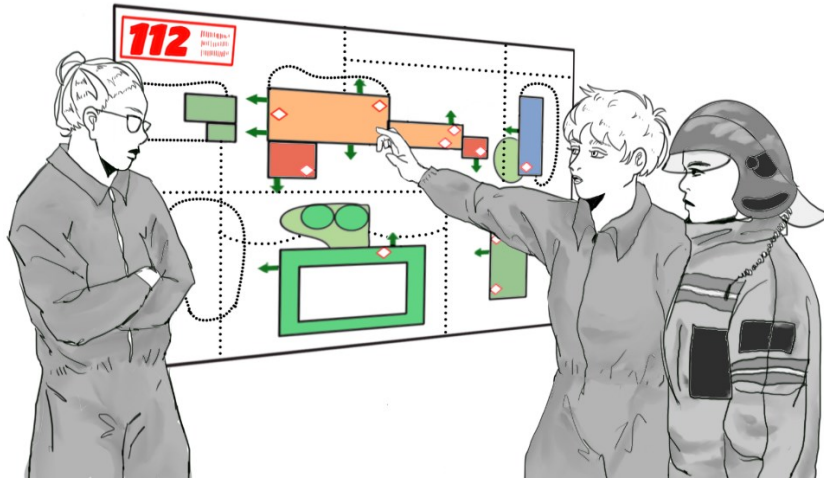
”Rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma 14 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä.”

Pelastussuunnitelman veloitteen muodostavat myös käyttötavat, eläinsuojarakennuksen ominaisuudet tai toimivaltaisen viranomaisen määräys. Pelastussuunnitelma on laadittava valtioneuvoston asetuksen pelastustoimesta (407/2011 1.6 §) mukaisesti:

1. ”tiloihin, joita käytetään vähintään 20 henkilön tilapäiseen joukkomajoitukseen;”
2. ”yli 1500 neliömetrin teollisuus-, tuotanto- ja varastorakennuksiin;”
3. ”ympäristönsuojelulain 527/2014 27§:n mukaisiin ympäristölupaa edellyttäviin eläinsuojiiin; 28.12.2018/1379;”
4. ”kohteisiin, joissa vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 24 § tarkoitettun ilmoituksen;”
5. ”työpaikkatiloihin, joissa työntekijöiden ja samanaikaisesti paikalla olevien muiden ihmisten määrä on yleensä vähintään 50.”

Kotieläinrakennusten pelastussuunnitelmaan veloitetaan Pelastuslain 379/2011 3:15.1–3 §) mukaan sisällytettävän sähkölaitteiden huolto-, kunnossapito- ja tarkastusohjelma suunnitelmiseen. Suunnitelman tulee sisältää myös rakennusten

sisällä toteutettavat turvatoimet tulitöitä suoritettaessa. (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021b.) Pelastussuunnitelman sijainti on tärkeä miettiä yhdessä (kuvio 5). Esimerkiksi pelastusinfon tulisi sijaita keskeisellä paikalla, jonka jokaisen tulisi tietää, mistä se löytyy poikkeustilanteissa. (Hänninen 2020.)

Kuvio 5. Pelastusinfo (Turpeinen 2021)

Eläinsuojan ympäristöluvan velvoitteen asettaa ajantasainen ympäristönsuojelulaki. Ympäristöluvan perusteet ovat lain liitteen 3 mukaisesti eläinyksikkökertoimista laskettava eläinyksikkömäärä tai toiminnan ympäristölle tai lähialueella asuvalle henkilölle tai kiinteistölle aiheuttama rasitus. (Laki eräistä naapurussuhteista 26/1920 17 §; Ympäristönsuojelulaki 527/2014/527 4:27.3 §, Ympäristönsuojelulaki 527/2014 Liite 3., Ympäristönsuojelulaki 527/2014 Liite 4.)

Toiminnanharjoittaja on ilmoitusvelvollinen alueensa pelastusviranomaiselle vähäisestä teollisesta kemikaalin ja kemikaalien käsittelystä sekä varastoinnista. Ilmoitusmenettelyn avulla pelastusviranomainen velvoittaa toiminnanharjoittamiseksi kemikaaliturvallisuuden ehdot. (Varsinais-Suomen pelastuslaitos julkaisuaika tuntematon). Valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015 2:4–5 §) liitteen 1 mukaisesti lasketaan kemikaalin määrän osoittava suhdeluku, joka selvittää teollisen käsittelyn vähäisyyden tai laajamittaisuuden, joka edellyttää ilmoitusvelvollisuutta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. (Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005 2:12. 1–4 §, 3:24.1–3 §.)

Pelastussuunnittelun ollessa selkeä yrittäjälle ja pelastushenkilöstölle sitä ajantasaisesti toimitettuna mahdollistetaan yrittäjän omatoimista varautumista, esimerkiksi toimivan alkusammutuskaluston ja palo-osastoinnin, kuten palo-ovien eheyden ylläpitoa. Esimerkiksi sian käyttäytymiseen poikkeustilanteissa, kuten tulipaloissa tutustutaan toimintamallien tiedostamiseksi ja edelleen muistamiseksi, joka mahdollistaa eläinsuojan evakuoimisen mahdollisuuksien mukaan tarvittaessa. Onnettomuustilanteissa paikalla oleva tilan omistaja tai muu henkilö, joka tilan tuntee, on usein ratkaiseva tekijä tilojen tuntemisen näkökulmasta. (Koumulainen 2021; Pelo 2021.) Pelastussuunnitelma on kannattavaa laatia myös vanhaan rakennukseen, näin esimerkiksi toimittiin tiloilla eläinsuojapalon tapahtuttua. (Kaustell ym. 2010, 5).

Esimerkiksi tilakeskuksen ja eläinsuojan veden pääsulku voisi olla esillä asemapiirroksessa poikkeustilanteiden mahdollisten lisävahinkojen ennaltaehkäisemiseksi. Käytännössä pelastushenkilöstö voi sulkea vuotavan veden esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa eläinsuoja täysin tuhoutuu. Veden pääsulku tulisi ottaa esille myös pelastussuunnitelmaa tarkasteltaessa, että se löytyisi pelastussuunnitelman liitteen asemapiirroksesta. (Silvennoinen 2020b.)

2.4 Varautumisen esimerkkejä

Eläinsuojarakennusten rakenteellisten ominaisuuksien suunnittelussa paloturvallisiin ratkaisuihin pyrkiminen edistää rakenteellisten ratkaisujen toimivuutta. On myös huomattavaa, että rakennuksen elinkaaren ajankohdan ylläpito, puhtaanapito, sähkölaitteistojen määräaikaistarkastusten ajantasainen suorittaminen ja huolellisuus ehkäisevät tulipaloja. Onnettomuustilanteisiin on varauduttava valmiilla toimintamalleilla, kuten hälytysohjeella. (Kivinen 2010, 57–58.)

Eräät pohjoiskarjalaiset yrittäjät ovat kokeneet paloturvallisuuden kokemuksiin vaikuttavan tuotantorakennusten rakenteellisen paloturvallisuuden, erityisesti palo-osastoinnin, sähkölaitteiden ja palovarointinjärjestelmien käytön sekä pelastuslaitoksen kanssa tehtävän yhteistyön palotarkastuksilla ja tulipalonaikaisiin tilanteisiin toimintaa harjoitellessaan. Palovarointinjärjestelmän käytön myötä ti-

loilla suunniteltiin hälytyksen ajankohtana tapahtuva toiminta ennakkoon. Tuotantorakennusten lähialueen henkilöiden puhelinnumerot lisättiin modeemipuhelimeen hälytyksistä tiedottamiseksi. Näin mahdollistettiin hälytykseen reagoiminen. (Willman 2009, 50–53.) Maatilan yleisimpiä paloriskejä ovat esimerkiksi työkoneet ja sähkölaitteistot. (Ekman 2021; Maalaisjärki 2021).

Yrittäjä Mika (Muikku 2020b) ideoi, että pelastuslaitokset saisivat eläinsuojien porteista ajantasaisista tiedotusta niin, että alueen yrittäjät lähettäisivät pelastuslaitokselle kuvamateriaalia heidän eläinsuojansa porteista. Yrittäjät vastaisivat kuvien ajantasaisuudesta niin, että heitä tiedotettaisiin kuvamateriaalin tarvittaessa tapahtuvasta ajantasaiseksi päivittämisen ajankohdasta vuosittain pelastuslaitoksen toimesta, samanaikaisesti kun kuvamateriaalia tarkastellaan. Näiden kuvien ja/tai videomateriaalin avulla pelastushenkilöstö voisi havainnoida eläinsuojan eläinten pelastamisen tilanteisiin varautumiseksi porttien toimintaa. (Muuttoranta 2020.) Kuvamateriaali olisi esillä pelastuslaitoksen henkilöstölle sähköisillä työasemilla ja fyysisten kansioiden muodossa pelastuslaitoksella. Kuvat päivitetäisiin ajantasaisiin aina tarvittaessa vuosittain. (Muikku 2020b.)

Tilalla työskentelevän henkilöstön tietoisuus ja taito eläinten käsittelystä sekä poikkeustilanteissa tehtävistä toimista on tärkeää. On huomioitavaa että, onnettomuustilanne on aina täysin ennalta-arvaamaton. Tämän vuoksi maatilalla, kuten työpaikoillakin tulisi suorittaa turvallisuuskävelyt ja tarkastella tilojen lähimmät sammuttimet ja eläinten evakuoimiseen tarkoitettavat ovet. Tosi asia on, että kun vahinko tapahtuu, palokunta tulee tilanteeseen viiveellä. (Partanen 2020; Partanen 2021.)

Navetan ilmastointiin liittyen on sähkömoottoreissa sähkölaitteisiin verrattava ylikuumentamisen riski, tämän vuoksi ne on puhdistettava vuosittain riskin hallitsemiseksi. Turvallisuuskulttuurin edistämiseksi on myös tärkeää muistuttaa henkilöstöä toimintatavoista, esimerkiksi pienkuormaajan päävirtakytkimen käyttämisestä. (Partanen 2020.)

Tilalla voisi olla kevytperävaunu, jossa olisi saatavilla irtoaitoja nipussa. Vaunuun voisi sijoittaa myös muut aitojen korjaamisen tarvikkeet. Irtoaitoja voisi tarvittaessa hyödyntää myös tarvittaessa eläinsuojasta eläinten evakuoimisen tilanteissa myös pelastushenkilöstön toimesta. Tällainen vaunu voisi olla tarpeellinen myös vahvoilla karjatalousalueilla pelastustoimen kalustossa. (Partanen 2020; Partanen 2021.)

Tilakeskuksen alueella on irtoaitoja, pääasiassa karjapihalla. Karjapihan irtoaitoja voidaan käyttää tarvittaessa myös muualla tilakeskuksen alueella. Eläinten pelastamisen välineistöstä tilalla on myös lonkkapihtejä ja pienkuormaaja. Eläintä nostettaessa esimerkiksi makuuasennosta pystyyn on huomioitava, että mikäli nautaeläin painaa 600–800 kilogrammaa, jakautuu eläimen peräpäälle painoa noin 300–400 kilogramman verran. (Hänninen 2020.)

Eläinten pelastamisen näkökulmasta irtoaitoja voi hyödyntää eläimiä siirrettäessä. Eläimet tulevat sinne, missä ne syövät, mutta toisaalta esimerkiksi eläinsuojan karsinan portin ollessa avoinna ruokintapöydälle, eläin on vastahakoinen siirtymään ruokintapöydälle, sillä se ei ole eläimelle luonnollinen kulkureitti. Samankaltainen ilmiö on havaittavissa myös eläinsuojan osastoissa. Kun pihattonavetan osaston portti avataan, eläin tuntee osaston rajan ja tuntee rajansa siinä, ettei siirry avoimestakaan portista toiseen osastoon, ainakaan yksin. Tämä ilmiö on huomioitava myös eläimiä eläinsuojasta evakuoitaessa. Lypsyasema on eläinsuojan haasteellisin kohta eläimen kaatuessa ja loukkaantuessa (kuvio 6). (Hänninen 2020.)

Kuvio 6. Lypsyasema

Mikäli on tarve evakuoida eläimet eläinsuojista, voidaan ne ohjata tarvittaessa lähilaitumelle. Lähilaitumella eläimille on saatavilla tarvittaessa täytettävä juomallas, joka vaatii veden kuljetusta. (Hänninen 2020.) Lähilaidun voi siten toimia myös kokoamisalueena, joka suositellaan rakennettavan lähelle eläinsuojaa. (Kaustell ym. 2010, 3).

2.5 Yhteiskunnan vaikutukset ja muutamat ilmiöt

Maatiloilla rakennusinvestointien tekninen käyttöikä voi olla tuotannollista käyttöikää pidempi. (Kivinen 2005, 36). Eläinsuojarakennusten elinkaaren näkökulmasta on odotettavaa, että esimerkiksi tietojärjestelmät uusitaan rakennuksen elinkaaren, kolmenkymmenen vuoden ajankohtana neljä tai jopa kuusi kertaa. (Laajalahti & Nikander 2017, 37).

Maatalousrakennuskanta on moninaista, esimerkiksi:

”Eläinsuojien rakennuskannan näkökulmasta puisilla kattoristikoidilla toteutettuja yläpohjarakenteita ei juurikaan enää rakenneta esimerkiksi Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen Keski-Karjalan toiminta-alueella, vaan eläinsuojat ovat usein ullakottomia. Tämä vähentää esimerkiksi poistoilmanvaihdon osalta palon nopean etenemisen riskiä ullakkotilassa. Usein myös eläinsuojan ilmanvaihto toteutetaan pai-

novoimaisena, jossa poisto tapahtuu harjalta, tämä vähentää syttymisriskiä, kun sähkökäyttöisiä poistopuhaltimia ei ole”. (Silvennoinen 2021a.)

Helsingin pelastuslaitos on päättänyt kehittää eläinpelastusyksikön toimintaa resursoimalla yksikön käytännön toimintaan ottamalla valtakunnallisen mallin käyttöön maaliskuussa 2022. Mallin mukaisesti eläinpelastusyksikkö hälytetään hätäkeskuslaitoksen riskiarvion perusteella. Hälyttämisen kriteerit suunnittelevat yhteistyössä hätäkeskuslaitos ja Helsingin pelastuslaitos. Sopimuspalokunnissa eläinpelastusyksikön toiminnan jatkuminen on suunnitelmien mukaisesti todennäköistä. (Halonen 2021.)

Muutoksen myötä eläinpelastusyksikön puhelinnumerosta tulee salainen ja käytettäviin se tulee vain sidosryhmille. Muutoksen suunnittelu ja toteutustyö suoritetaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa, joita ovat esimerkiksi hätäkeskuslaitos, Korkeasaaren Villieläinsairaala ja kunnaneläinlääkärit. Resursoimisen avulla pyritään myös eläinpelastustoiminnan kehittämiseen. Myös Helsingissä eläimiin liittyvän ja puhelimitse toteutuvan kansalaisneuvonnan järjestämistä suunnitellaan yhdessä sidosryhmien kanssa, sillä pelastuslaitoksen osalta puhelinneuvonta poistuu. (Halonen 2021.)

Toimintaympäristönä Helsingissä muuhun Suomeen verrattuna on vähemmän kotieläintuotantoa ja tiheimmin asutusta sekä luonnossa liikkuvia ihmisiä maantieteellisesti pienemmällä alueella. Eläinsairaaloiden sijainti ja vahva sidosryhmäyhteistyö myös läänineläinlääkäriin kanssa mahdollistavat jatkuvan ammattitaidon kehittämisen ja eläinten pelastamisen tehtävillä operoimisen. Helsingin kaupungin pelastuslaitokselle on ollut käytössä eläinpelastuksen numero, joka yhdistyy suoraan RHE 1095:lle. Vuoden 2022 aikana hälyttämiseen tulee muutos ja yksikkö saa tehtävät hätäkeskuslaitokselta. (Koponen 2021a; Koponen 2021b.)

Helsingin alueella eläinten pelastamisen tehtäviä on pien- ja suurelaimien osalta. On yleistettävää, että eläinten pelastamisen tehtäviin vaikuttavat eläinten pesimisen ja esimerkiksi lintujen kevätmuuttamisen ajankohdat. Urheilukalastus on yksi esimerkillisistä ihmisen toiminnan aiheuttamista riskeistä eläimille. Linnut syövät

uistimen siimoineen, mikä on linnulle kohtalokasta. On myös huomattavaa, että tehtävät sisältävät neuvonta- ja ohjaustyötä. Aika-ajoin eläinten pelastamisen tehtävillä voi esiintyä myös luonnon kiertokulun esiintymiä. (Koponen 2021a.)

Helsingissä suurelaimien osalta eläinten pelastamisen tehtävät taajama-alueella ovat poliisiviranomaisen tehtäviä lukuun ottamatta esimerkiksi karanneita tuotantoeläimiä. Poliisiviranomainen suorittaa tarvittaessa myös luonnonvaraisten eläinten, kuten hirvien ja peurojen lopettamisen vaaratilanteiden ennaltaehkäisemiseksi. Moniammatillisuus on eläinten pelastamisen tehtävillä hyödyksi ja esimerkiksi konsultaation avulla voidaan mahdollistaa tilanteiden selvittäminen yhteistyössä poliisiviranomaisen koirapartion kanssa. Eläinten lopettamisen näkökulmasta kehitystyötä tarvittaisiin tulevaisuudessa kalustoon ja toimintamalleihin. Tulevaisuudessa selviää, vaikuttaako hälytyskäytännön muutos tehtävämääriin. (Koponen 2021a; Koponen 2021b.)

2.6 Tilan biokaasun tuotanto

Paloturvallisuuden näkökulmasta voi esiintyä onnettomuustilanteita, joissa tiloilla on biokaasun tuotantoa, jota tulee huomioida pelastustyössä. Esimerkiksi Pohjois-Saksassa tulipalo tuhosi lähes kokonaan LFD Holdingin yhden toimipaikan sikalat eläimineen, joista 57 000 eläimestä lähes 1 300 saatiin evakuoitua. Eläinsuojat rakennettiin vuonna 2011 ja ne olivat 90 metrisiä. Tulipaloa rajattiin ennaltaehkäisten sen leviäminen alueen biokaasulaitokseen ja rehusiiloihin. (Lehmann 2021.)

Biokaasu sisältää metaania ja hiilidioksidia. Biometaanin on biokaasusta jalostettua metaania, joka ei sisällä epäpuhtauksia. Tuotannon näkökulmasta biokaasua voidaan tuottaa lämmön- ja sähköntuotantoon CHP-laitoksessa. Biometaanin voidaan hyödyntää biometaanin tankkausasemalta, joka voi sijaita kaasuverkossa tai biokaasulaitoksen läheisyydessä sellaisenaan polttoaineeksi kaasukäyttöiseen ajoneuvoon tai nesteyttää nesteytetyksi biokaasuksi. Raaka-aineina voidaan hyödyntää sivutuotteita, kuten lietelantaa ja hävikkirehua kasvi- sekä kotieläintuotannosta. (Kymäläinen & Pakarinen 2015, 17–18, 32–33.)

Tuotantoa on pien- ja suurlaitoksissa kuiva- tai märkä-, jatkuva- tai panostoimissa prosesseissa, jotka sisältävät esikäsittelyn-, varastoinnin, mädätysjäännöksen varastoinnin sekä jatkokäyttöön siirtämisen. Biokaasulaitoksessa on esikäsittelyosasto, vastaanottoaika, mahdollinen hiekanerotussäiliö, esimurskain, siirtävä hihna, kone tai ruuvi, magneetti, tuuli-, tähti-, rumpuseula- tai ruuvipuristin, hygienisointiyksikkö ja reaktori/reaktorit sekä kuivatoimisuuden vuoksi suositeltu jälkikaasuallas. Märkäprosessissa mädätysjäännös lietetään ja sekoitetaan jälkimurskauksessa sekä siirretään varastosäiliöön, jonka jälkeen sen voi myös separoida. Prosessi stabilisoituu aikaisintaan 2–3 kuukaudessa käynnistyksestä. (Kymäläinen & Pakarinen 2015, 51–53, 56, 77, 82–89, 174.)

Suljettuihin tiloihin voi muodostua räjähdysvaarallinen kaasuseos. Kaasuvuodossa metaani voi syrjäyttää hapen sekä rikkivety laskeutua alimmaksi. (Taavitsainen 2006, 116.)

2.7 Eläinten käsittely ja kalusto

Eläimiä käsitellään lajinomaista käyttäytymistä hyväksi käyttäen, vahingoittamattomalla välineellä, väkivallatta ja tarpeetonta kärsimystä aiheuttamatta. Eläintä ei vedetä päästä tai raahata hännästä, jalasta, sarvista ja turkista. (Eläinsuojeluasetus 396/1996 4:12.1–3 §.)

Eläinten pelastamiseen on kehitetty erikoiskalustoa. (NSW wildlife council 2021). National Fire Chiefs Council (2021) on kehittänyt myös eläinten pelastamisen koulutusta, jossa on esillä esimerkiksi pelastushenkilöstön tietoisuuden kehittäminen eläimen stressistä ja sen minimoimisesta. Eläinten käsittelyä on myös selvitetty tutkimuksin, joista on selvinnyt, että eläinten käsittelyssä tärkeää on mahdollistaa eläimen näkeminen menosuuntaansa. Kuljetusreittien näkökulmasta myös esimerkiksi liukkautta tulee välttää. (Grandin 2017.)

Pelastushenkilöstön kanssa voisi järjestää 3–5 vuoden välein harjoituksia ja kun pelastushenkilöstöä vaihtuu, tulisi myös käydä tutustumassa tilaan. Eläinten kä-

sittely olisi harjoituksen tärkein teema. (Hänninen 2020.) Pelastushenkilöstön tutustumisen yhteydessä on hyvä käydä läpi eläinsuojan väliaitojen lukitusten toimintaa (kuvio 7). (Partanen 2020).

Kuvio 7. Lukkoparsi ja pelastushenkilö (Arola 2021)

2.7.1 Lampaan käsittely

Lampolassa eläinten sijoittelu muuttuu vuodenvaihteen mukaisesti. Esimerkiksi tuotantoa voidaan toteuttaa niin, että syksyllä pääsit ja uuhet ovat astutusryhmissä, talvella omilla ryhmissään, joissa ne ovat erotettu pääsiryhmäksi ja uuhi-ryhmäksi. Keväällä uuhet siirtyvät karitsointiaitauksiin ja kesällä eläimet laiduntavat. Laidunkausi alkaa Etelä-Suomesta tavanomaisesti jo toukokuun puolivälissä ja Pohjois-Suomessa kesäkuun alussa. Laitumella lammas kykenee ylittämään tahtoessaan aidan, joka on yli metrin korkea. Sähköaitaa lampaat eivät välttämättä kunnioita. Lämpaiden aitauksen tolppaväliksi on suositeltu 4–8 metriä maastontasaisuus huomioiden. Ulkona jaloittelua on voitu järjestää mahdollisuuksien mukaan talvisinkin päivittäin. Lämpaita voi kuitenkin totuttaa sähköaitaan karkaamisriskin vähentämiseksi. (Hassinen & Tobiasson 2016, 41–45, 52–54, 56.)

Myös esimerkiksi vuohi pysyy sähköaidassa tähän totutuksen myötä. Sähköaidassa alimman langan tulee olla riittävän alhaalla, ettei eläin pääse sitä alittamaan. (Alitalo & Jalo 2019, 21–22.)

Lampaan näkökenttä on 270–320 astetta, mutta eläin ei hahmota paikallaan olevaa kohdetta. Kun lammasta tai lampaita lähestyy, puhutaan ja esimerkiksi hoitajan lampaille entuudestaan tuttu tervehdystapa on eläimiä rauhoittava. Lammas havaitsee varjon ja väistää varjopaikkoja sekä vettä. Vauhdikkaasti liikkeessä lampaan on vaikea havaita yksityiskohtia. Laumassa lampaille on arvojärjestys, jonka mukaan nuoremmat yksilöt seuraavat vanhempia. Hyvän muistin myötä esimerkiksi kuljetukset muistetaan. (Hassinen & Tobiasson 2016, 21–25.)

Eläin puolustaa jälkeläisiään esimerkiksi uhkauskäyttäytymisellä ja hyökkäyksin. (Fabricius 1961, 228). Lammas potkii maata etujalkojensa avulla ja nostaa päänsä pystyyn, mikäli on varuillaan ja kokee uhkaa yksilölle itselleen tai jälkeläisilleen. (Hassinen & Tobiasson 2016, 26). Liian läheltä lampaita liikutettaessa, eli lampaan pakoalueella, voivat lampaat siirtyä väärään suuntaan. Siirroissa voidaan käyttää apuvälineinä rännejä, joissa ei ole 90 asteen kulmia. (Hassinen & Tobiasson 2016, 66.)

Lammas liikkuu päänsä suuntaan, joka on esimerkiksi nautaeläimiin verraten huomattava eroavaisuus. Evakuointilanteessa karsinassa lammaslauma voi lähteä pyörimään evakuoijan ympärillä, joka tulee estää siirtymällä tilanteen tullen ensin karsinan taimpaan nurkkaan ja lähteä sieltä irtoaidan avulla ajamaan lampaita ensimmäisiä pois ”kirnumaisesta” liikkeestä. Karsinan ovella ulos katsovan lampaan tulee saada katsoa menosuuntaansa, joka edellyttää myös evakuoinnin rauhallisuutta, etteivät karitsat jää jalkoihin. Mikäli evakuointiin ei ole käytettävissä irtoaitoja, voidaan hyödyntää tarvittaessa myös kangasta tai pressua. (Heltelä 2020; Heltelä 2021.)

Lampaiden käsittelyssä on huomioitavaa, että:

”Yksittäiset lampaat ovat hankalia käsiteltäviä, jonka vuoksi lampaita kannattaa käsitellä ryhminä. Lampaat pyrkivät myös luontaisesti toistensa luo. Lampaita evakuoidessa on tavoitteena luoda mahdollisimman suora ja selkeä reitti kohti valoa sekä muita lampaita. Portilla kannattaa antaa lampaalle hetki aikaa, jolloin ensimmäinen lähtee ja lauma seuraa yksilöä ulos. Liiallinen paine saattaa aiheuttaa eläinten ryntäyksen takaisin karsinaan. Evakuoidessa kannattaa myös hyödyntää lampaiden pyrkimistä karata ihmisen selän taakse, eli kääntää eläimille selkä siihen suuntaan, mihin haluaisi niiden menevän.” (Heltelä 2020; Heltelä 2021.)

Yksittäistä eläintä voidaan siirtää ottamalla eläintä kiinni sen leuan alta, joka mahdollistaa lampaan ohjaamisen (kuvio 8). Tämän jälkeen lammasta voidaan ohjata peruuttamalla lampaan kanssa seinän suuntaisesti. Ohjaamisessa on tärkeää, ettei lammasta kurista ja vedä villoista. Mikäli lampaan pää laskee, aloittaa se helposti omatoimisen peruuttamisen. Pässien kanssa noudatetaan varovaisuutta niin, ettei niille käännetä selkää ja anneta vauhtia puskea. (Heltelä 2020; Heltelä 2021.)

Kuvio 8. Lampaan ohjaus (Turpeinen 2021)

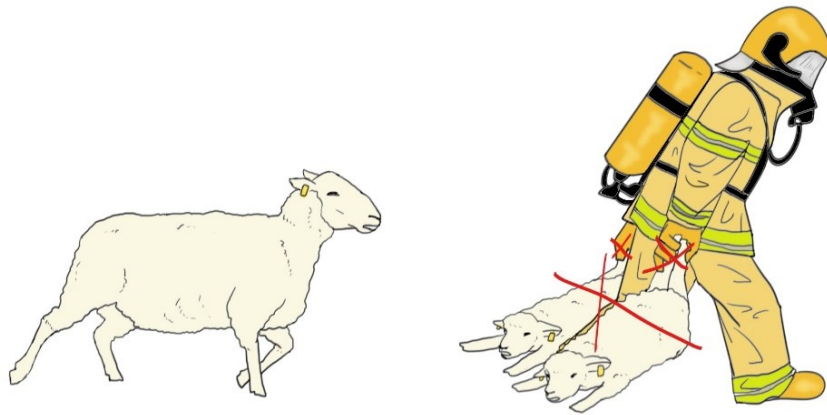
Lammasta voidaan kävelyttää jalkojen välissä sen etujaloista pitäen. Näin toimiessa lammasta kuljettavan henkilön jalat pidetään lampaan jalkojen etupuolella. Lammas kulkee tällöin eteenpäin ihmisten jalkojen ollessa eläimen lapojen

takana (kuvio 9). Kun ihmisen jalat ovat lapojen edessä, lammas pysähtyy tai peruuttaa. Kun lampaan pään nostaa ylös, lammas pysähtyy. Mikäli ei tahdo nousta lampaan selkään, voi lammasta ohjata peruuttamaan aitaa pitkin ohjaamalla eläimen päästä, turvan alta ja toisella kädellä tukea peruutusliikettä. (Heltelä 2020; Heltelä 2021.)

Kuvio 9. Karitsan kävelytys (Turpeinen 2021)

Mikäli uuhi ja pienet karitsat sijaitsevat karitsointikarsinassa ja evakuointitarve ilmenee. Evakuoinnissa voidaan evakuoida eläimet tarttumalla tukevasti pienten karitsojen etujalkoihin ja siirtää selällään vetäen karitsat siten, että uuhi seuraa karitsoita. Emäuuhta ei tule katsoa, sillä eläin kokee katsomisen uhkauksena. Tarvittaessa emälle annetaan pysähtymällä aikaa nuuhkia ja jatkaa eteenpäin karitsoiden perässä (kuvio 10). (Heltelä 2020; Heltelä 2021.)

Kuvio 10. Karitsoiden ja uuhien evakuointi (Turpeinen 2021)

Mikäli poikkeustilanne tapahtuu karitsointiajankohtana, tulee jokainen uuhi saada karitsointikarsinaansa korvaavassa tilassa:

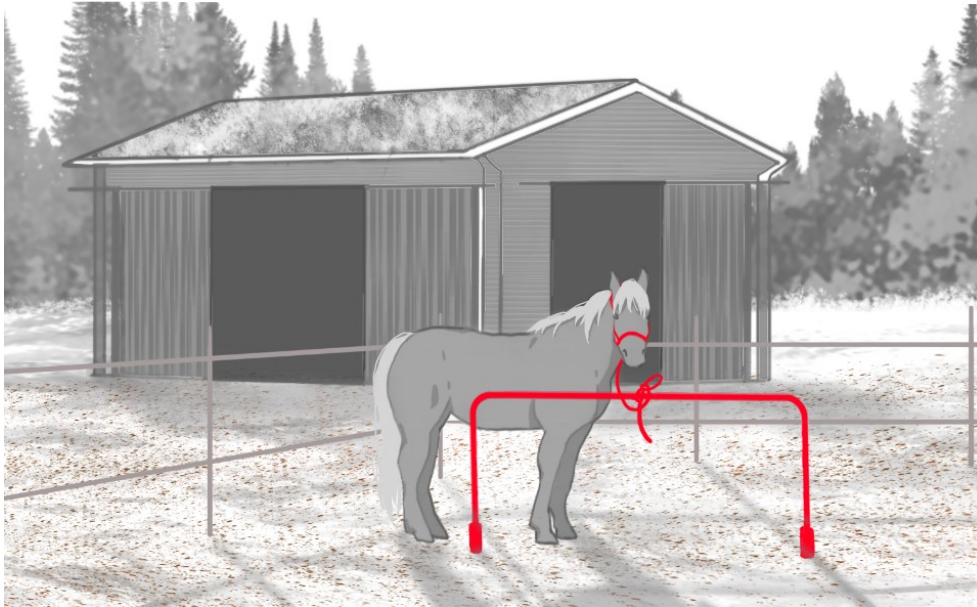
”Mikäli se on mahdotonta, tulee pyrkiä merkitsemään uuhet ja karitsat samalla merkillä, esimerkiksi rasvaliidulla tai värispraylla, lammasperheen seuraamiseksi ja yhteen ohjaamiseksi.” (Heltelä 2020; Heltelä 2021.)

Mikäli myöskään lampolaan pääsy ei ole eläimillä mahdollinen, tulee lampaat sijoittaa mahdollisuuksien mukaan ovien taakse lampolaan pyrkimisen ehkäisemiseksi. Korvaavina tiloina voi toimia hätätilanteissa esimerkiksi konehalli tai lato, johon sijoitetaan suurpaalihäkkejä ja järjestetään vesi. (Heltelä 2020; Heltelä 2021.)

2.7.2 Hevosen käsittely

Hevonen vaatii määrätietoista ihmisen johtamista, esimerkiksi jämptiä äänenkäyttöä. Hevonen havaitsee laumansa hierarkian, ihmisen mahdollisen pelon ja reagoi havaintoihin eleillä. Hevonen voidaan totuttaa harjoitusten kautta sietämään esimerkiksi sen päähän laitettavaa kangasta tai ihmisen selässä kannettavaa laitetta riittävän tutustumisen järjestämisellä. Kun hevonen on tottunut laitteeseen, säilyy rauhallisuus laitteen toimiessa. (Finn 2018, 58–61, 68, 77–95.)

Hevosia pelastettaessa huomioidaan, etteivät hevoset tule välttämättä keskenään toimeen. Tämän vuoksi hevoset sidotaan aitaukseen kiinni (kuvio 11). Hevosta ei saa kuitenkaan sitoa tilapäisriimulla. (Nurminen 2014, 38–39.)

Kuvio 11. Hevonen päitsissä ja riimussa aitauksessa (Turpeinen 2021)

Pitkään kyljellään olleen hevosen pelastamisen toimintamalliin liittyy olennaisesti potkaisemisen mahdollisuuden huomioiminen hyödyntämällä välineitä, jotka ovat riittävän pitkiä. Hevosen kääntämiseksi nostoliinat viedään hevosen kyljen yli ulenkein, josta ne pyritään saamaan koukun avulla pysymään kyljen puolisen etu- ja takajalan vuohisen kohdalla. Maata vasten olevan jalan vuohiseen liinan saamiseen ujutetaan liinaa sahaavalla liikkeellä hevosen jalkaa ja maata vasten riittävän etäisyyden päässä. (Peltaco Oy 2013.)

Ennen hevosen kääntämistä, tulee hevosen viereen asettaa siirtolevy, ennakoiden tilannetta, mikäli hevonen ei nouse omatoimisesti. Hevosta käännettäessä on yhden henkilön käännettävä hevosen päätä. Mikäli hevonen kääntyi siirtolevylle epätasaisesti, voidaan hevosen asentoa korjata tarvittaessa asettamalla liina lonkkaan ja korjaamalla hevosen asentoa liinasta vetäen. Mikäli hevonen ei kääntämisen jälkeen nouse omatoimisesti, tulee hevosen pää sitoa siirtolevyyden pään nostamisen ehkäisemiseksi ja jalat potkimisen ehkäisemiseksi. Tämän jälkeen hevonen voidaan sitoa siirtolevyyden liinoilla niin, että se on kuljetusvalmis. (Peltaco Oy 2013.)

Liinoittamisen suorittamiseksi on esitetty ohje, jonka myötä hevonen tai poni voidaan nostaa ennaltaehkäisten eläimen halkeamista ja pehmytkudosvaurioita. Ohjeen liinoituksen avulla voidaan myös eläintä vetää (liite 4). (Hyytiäinen 2021.)

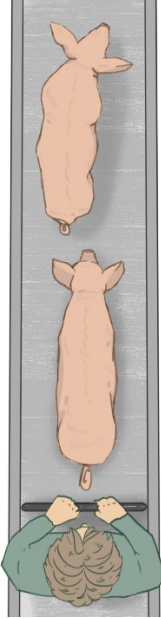
2.7.3 Sian käsittely

Evakuoimisen näkökulmasta siat liikkuvat parhaiten peräkkäin kohti loivia käänköksiä käytävänomaisilla reiteillä. Kun sikalaa evakuoidaan, tulee evakuoijan käyttää voimakasta ääntä ja ”kopinaa”, että siat käsittävät tilanteen olevan sellainen, joka vaatii niiltä kiireesti toimia. Evakuoinnissa on huomioitava, että 90 asteen kulma-alueita ja umpiperiä tulee välttää, jota ennaltaehkäistään myös osastojen ja porttien suunnittelussa sekä toimintavalmiuden ylläpidossa (kuvio 12). (Komulainen 2021.)

Kuvio 12. Eläinsuojarakennuksen osasto

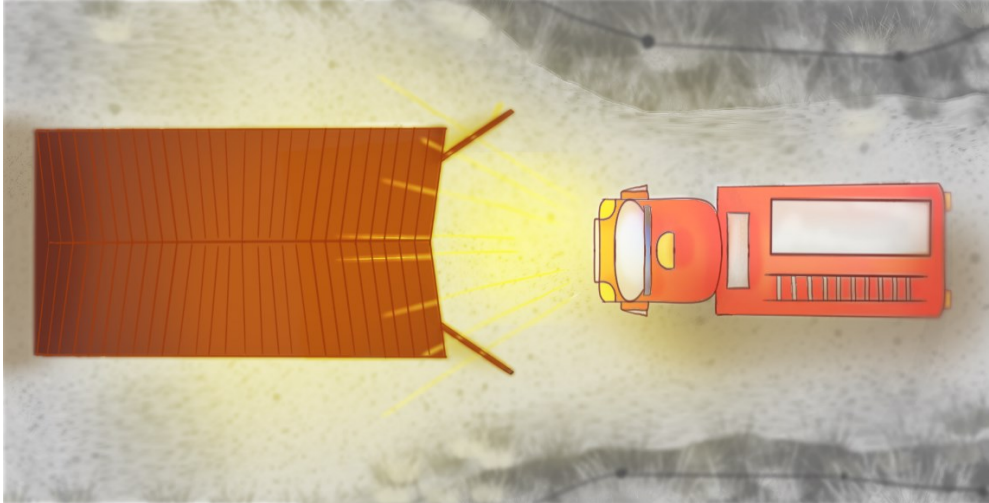
Karsinan evakuointiin tarvitaan tehokkaimmillaan kaksi ihmistä, jotka voivat toimia rinnakkain kahden irtolevyn avulla. Irtolevyistä toimivin on umpinainen vanerinen levy, sillä sika näkee läpi irtoaidoista, jolla voi olla vaikutusta evakuoitavuuteen (kuvio 13). (Komulainen 2021.)

Kuvio 13. Sikojen evakuointi (Turpeinen 2021)

Erilaisiin poikkeustilanteisiin varautumisen näkökulmasta on huomioitava myös, että siat voivat menehtyä jopa stressin seurauksena. Esimerkiksi ilmanvaihdon loppuessa tai tilakeskuksen alueella toisen rakennuksen palon yhteydessä eläimiä on menehtynyt. (Pelo 2021.)

Toimintamallien näkökulmasta eräs yrittäjä on esille tuonut, että nautakarja siirtyy eläinsuojan ovelle ja edelleen eläinsuojasta ulos, mikäli evakuointitilanteessa ajoneuvo, kuten traktori tai pelastusajoneuvo ajetaan eläinsuojarakennuksen oven välittömään läheisyyteen valot päällä sekä jätetään käyntiin tähän pysäköitynä (kuvio 14). Toimintamallin toimivuudesta sioilla ei ole toistaiseksi tietoa. (Pelo 2021.)

Kuvio 14. Pelastusajoneuvo (Turpeinen 2021)

2.7.4 Nautaeläimen käsittely

Jos eläimet ruokailevat eläinsuojan ulkolaidalla, ne havaitsevat aidan aukeamisen luonnollisesti ja ovat lähdössä ulkoilemaan, mikäli tämä on niille rutiininomainen toimenpide. Eläinsuojasta eläimet poistuvat ryhmänä, koska ne ovat tottuneet toimimaan niin. On huomioitavaa, että vasikka liikkuu luontaisemmin peruuttaen. Tämä tulisi muistaa erityisesti pelastustilanteissa, kun hätäriimusta vetäminen saa eläimen vain vastustamaan. (Hänninen 2020.)

Eläimen käytös on aina hätätilanteissa erilainen harjoitukseen verrattuna, jolloin eläin on haasteellinen käsiteltävä. Mikäli eläin on riimussa, ja kun riimusta eläintä vedetään, se voi aloittaa jarruttamisen. Eläintä tulisi ohjata mahdollisuuksien mukaan niin, että vasikkaakaan ei tulisi pakottaa. Yksin kuljettaminen lopettaakin helposti eläimen liikkeen. Laumaeläimenä nauta on tottunut ajamiseen ja siten ne kulkevat paremmin, kuin ovat oppineet. (Hänninen 2020.)

Tulipalotilanteessa on muistettava, että nautaeläimet haluavat takaisin koettuun, tuttuun ja turvalliseen paikkaan, jonka vuoksi evakuoimisen jälkeen nautaeläimet pyrkivät takaisin eläinsuojaansa. Eläinsuojaan takaisinpyrkiminen on kaikenikäisille nautaeläimille vaistomainen tarve. (Partanen 2020; Partanen 2021.)

Nuorkarja on nopeampiliikkeisempiä kuin lypsylehmät. Nuorkarja on myös ihmisen käsittelyyn tottumattomampi. Kiimassa oleva lehmä tai nuorkarja on vaarallinen, sillä se voi hypätä henkilön selkään, mikäli eläimelle selkä käännetään. Nuorkarja on myös altis potkimaan yllättävissäkin tilanteissa esimerkiksi, mikäli sitä lantakolalla ajetaan (kuvio 15). Parhaiten eläimen evakuoimiseen toimii esimerkiksi vanerilevy, josta eläin ei näe lävitse, jolloin se pyrkii siirtymään näköesteestä pois päin. Evakuoinnissa voi tarvittaessa käyttää myös lantakolia ja tiedostaen, ettei eläin pääse yllättämään selän takaa. (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

Kuvio 15. Nuorkarjan evakuointi

Eläinten käsittelyn näkökulmasta nauta on hevosta yksinkertaisempi ja selkeä käsiteltävä. Henkilön, joka ei ole hevosia käsitellyt, on vaikea saada selvää hevosen aikeista. Hevoset saattavat vauhkoutua hyvinkin ”pienistä asioista”. (Partanen 2020; Partanen 2021.)

3 PELASTUSTOIMET, TOIMINTAMALLIT JA ELÄINPELASTUS

Pelastustoimi vastaanottaa kiireellisiä ja kiireettömiä eläinten pelastamisen tehtäviä pelastuslaitoksesta riippuen. Kiireellisessä hätätilanteessa, kuten erikoiskalustoa vaativassa pelastustehtävässä, esimerkiksi tuotantoeläimen pelastamisessa lietekaivosta, saa alueellinen pelastuslaitos hälytyksen tehdystä hätäilmoituksesta yleiseen hätänumeroon 112. Kiireettömissä tilanteissa pelastuslaitokset suorittavat neuvontaa. Pelastuslaitosten mahdollisesta avunannosta päätetään linjaus-, tilanne- ja resurssikohtaisesti, sillä vahingoittunutta tai sairasta eläintä ensisijaisesti autetaan myös pelastusviranomaisten asiantuntemuksella. (Hätäkeskuslaitos 2021.) Esimerkiksi Peräseinäjoella navetan ja ulkorakennuksen tulipalosta pelastushenkilöstö pelasti 20 eläintä. (Kuivasmäki 2021).

Onnettomuuden ensiarvion ja tilannetiedustelun avulla selvitetään käsitys tapahtumista, seurauksista ja onnettomuuden laajuudesta, pelastustoiminnan johtamiseksi. Johtavat viranomaiset saavuttavat tilannetietoisuuden saaden onnettomuudesta seurauksineen kuvan. Kokonaiskuva pyritään saavuttamaan onnettomuusalueen kiertämisen avulla selvittämällä havainnoin onnettomuuden esitietojen osuvuus, loukkaantuneet, olosuhteet, paikka, riskit, tapahtuneet tapahtumat ja vaaratekijät. Työturvallisuuden vaarantavista tekijöistä tiedotetaan onnettomuuspaikalle saapuvia pelastusjoukkoja. (Castrén ym. 2015, 288–291.)

3.1 Yhteiskunnan vaikutukset ja muutamat ilmiöt

Pelastustoimi uudistuu, yhdenmukaistaa ja parantaa palvelujaan siten, että vuonna 2023 Helsingin kaupungin ja 21 muun hyvinvointialueen pelastuslaitokset vastaavat pelastustoimesta. (Sisäministeriö 2021b.) Hyvinvointialueet voivat myös järjestää lakisääteisiä palveluja siirtämällä järjestämisvastuun sopimisen avulla tai kokoamalla, mikäli tähän on lain hyvinvointialueesta (611/2021 2:6.1–2 §, 7.1–3 §) mukainen perusteltu syy palvelun järjestämisestä edellyttäen, että tehtävää järjestävällä hyvinvointialueella on vaarantumaton mahdollisuus tehtäviensä hoitamiseen, jotka ovat lakisääteisiä. Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021 1:1.1 §) selvittää, että:

”lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää turvallisuutta sekä varmistaa yhdenvertaiset, yhdenmukaiset ja kustannusvaikuttavat pelastustoimen palvelut koko maassa.”

Maakuntauudistuksen myötä perustetaan hyvinvointialueet, joiden tehtäviin kuuluvat pelastustoimi ja sosiaali- sekä terveydenhuolto. Mikäli kunta ja hyvinvointialue näin päättävät, hyvinvointialue järjestää myös ympäristöterveydenhuollon. Pelastustoimen palvelujen tuottamisen näkökulmasta vaikutukset ovat rakenteellisen muutoksen seurauksena pienet, toimintojen uudelleenarvioimisen mahdollisuuden muodostaen. Todennäköistä on, että eläinten pelastamisen käytännöt säilyvät entisenkaltaisena huomioiden mahdolliset eri organisaatioiden muutokset. Muutoskaudella on säilytettävä toiminnan vastuiden käsitykset yhteistyötoimien kanssa. Toimialoilla varautumisen periaatteet säilyvät entisenkaltaisena. (Tervo 2021.)

Myös ympäristöterveydenhuoltoa ehdotetaan siirtymään alueelliselle hyvinvointialueelle vuodesta 2026 niin, että 21 hyvinvointialueen tehtäväala selvitettäisiin vuoden 2025 huhtikuuhun mennessä. Uudenmaan alueella Helsingin kaupunki toimisi järjestämistä vastuussa pelastustoimen osalta. (Valtiovarainministeriö 2020b, 18; Valtioneuvosto 2021.) Valtiovarainministeriön (2020a) parlamentaarissa esiselvityksessä on ehdotettu myös jatkotarkastelua ympäristöterveydenhuollon ja maakuntien liittojen tehtäviin sekä alueellisiin kehittämistehtäviin.

3.2 Eläinten pelastamisen toimintaympäristön toimijoita

Eläimen pelastamisen tehtävillä toimitaan yhteistyössä ja riskit tiedostaen. Esimerkiksi nosto- tai vetoliinaa ei sidota eläimeen ja suurpetojen osalta pelastustehtävän vastuu siirretään poliisiviranomaiselle. Eläimiä käsitellään lajikohtaisesti, niiden luontainen lajinmukainen käyttäytyminen tiedostaen ja käyttäytymiseen varautuen sekä riskit huomioiden. Eläimen käyttäytymiseen vaikuttaa muun muassa, onko pelastettava saaliseläin, saalistaja tai laumaeläin. Riskejä ovat esimerkiksi nisäkkään puremavaara, hevosen potkaisemisvaara tai puristumisvaara rakennetta vasten. Määrätietoinen toiminta, oikea kalusto, koulutus, tekniikka, rauhallisuus ja riskienhallinta mahdollistavat turvallisen pelastustoiminnan. (Nurminen 2014, 9, 26–32, 34.)

Eläinlääkäripalveluja järjestetään kuntien ja erikseen sovittuna kuntayhtymien toimesta ympärivuorokautisesti eläinlääkäripäivystyksen muodossa kansallisesti vähintään seutu- tai maakunnan alueella sekä valtakunnallisesti läänineläinlääkäripäivystyksenä helposti tarttuvien eläintautien vuoksi. Virka-ajan ulkopuolisina ajankohtina poliisiviranomainen voi toimia eläinsuojeluviranomaisena tarvittaessa, mikäli kunnassa ei virkaeläinlääkäripäivystystä järjestetä. (Eläinsuojelulaki 1996/247 2.14.1–4 §; Eläinlääkintähuoltolaki 2009/765 2:7.1–2 §; Ruokavirasto 2020a, 6 & 53).

Valvontaeläinlääkäreinä toimivat pääasiassa virka-aikana työskentelevät kunnaneläinlääkärit, jotka suorittavat valvontaa. Virka-ajan ulkopuolella akuuttivalvonta järjestetään kunnaneläinlääkäreiden toimesta. Maakuntaudistuksen vaikutuksia kiireellisen eläinlääkäriavun toimintaan ei voida toistaiseksi luotettavasti arvioida suunnittelutyön keskeneräisyyden vuoksi, toistaiseksi on olemassa epävarma mallinottamisen mahdollisuus olemassa olevista yhtymistä. (Aho 2021; Hämäläinen 2021.)

Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa yksityinen eläinlääkäripalvelu ei päivystä. Ympärivuorokautinen eläinlääkäriapu järjestetään virka-aikana kunnan eläinlääkärien ja virka-ajan ulkopuolella Pohjois-Karjalan ympäristöterveyden eläinlääkäripäivystyksen toimesta, vähintään yhden eläinlääkärin toimesta jokaisella neljällä päivystyspiirillä niin, että piirien kesken maakunnan alueen tehtäviä voidaan tarvittaessa jakaa sillä edellytyksellä, että itäisen alueen kiireelliset suurelaintapaukset tehdään vain alueen päivystävän eläinlääkärin kiinniolon tilanteissa. (Siun sote – Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä 2020, 50.)

Kunnalle korvataan eläinsuojeluviranomaisen, kuten kunnaneläinlääkärin eläinsuojelulliset työt esimerkiksi onnettomuuksissa, kuten tuotantotilojen tulipalotilanteissa eläinsuojelulain mukaisesti aluehallintovirastoilta. (Valtioneuvoston asetus eläinlääkintähuollosta 2031/2009 3 §; Aho 2021; Hämäläinen 2021.)

Suomessa toimii Villieläinsairaala Korkeasaarella, joka palvelee kotimaisia eläimiä, jotka ovat luonnonvaraisia. (Korkeasaaren eläintarha 2021). Villieläinsairaa-

lan palveluun on vaikuttanut esimerkiksi lintuinfluenssa. Keväällä 2021 luonnonvaraisten eläinten pääsy Korkeasaaren villieläinsairaalaan estyi kuuden viikon ajankohdaksi tartunnan seurauksena. (Malminen 2021.)

Helsingin Viikissä toimivat Yliopistollinen hevossairaala- ja pieneläinsairaala. Mäntsälässä toimii Saaren eläinklinikka, joka palvelee kaikkia eläinlajeja sekä on erikoistunut tuotantoeläimiin. (Helsingin yliopisto 2021.) Eläinten kotiuttamisen mahdollisuuksiin vaikuttaa valtakunnallinen eläintautitilanne. (Reku 2020.)

Riistanhoitoyhdistys voi sopia toiminta-alueen SRVA-toiminnasta poliisilaitoksen ja tuotantoeläinten lopettamisen tehtävissä tarvittaessa toimimiseksi esimerkiksi tuotantotilapalojen tilanteissa aluehallintoviraston kanssa. Mikäli riistanhoitoyhdistys on sopinut aluehallintoviranomaisen kanssa tehtävissä toimimisesta, saavat toimijat tehtäväpyynnön eläintenpitäjän, eläinlääkärin tai poliisiviranomaisen toimesta. (Suomen riistakeskus 2018.) Suomen ja Ruotsin rajojen yli tapahtuvaa organisoitua yhteistoimintaa ei toistaiseksi järjestetä. Ruotsissa järjestetään lähes samantapaista toimintaa Ruotsin metsästäjäyhdistyksen, poliisilaitoksen ja metsästäjien toimesta. Suomessa poliisiviranomaisella on tiedotusvastuu SRVA-toiminnasta. (Laaja 2020.)

Eläinlääkärin toiminnasta tulipalotilanteissa on valmistettu ohje, jossa eläinlääkärin toimintaa ohjataan muun muassa erottelemaan eläinlaumasta huonokuntoiset väliaikaisaitauksessa. Karjarakennuksen tuhoutumisen tilanteissa on väliaikaisen suojan tarve edellytys, mikäli laiduntaminen ei ole mahdollista vuodenajan vuoksi ja laidunajankohtana suojavaihtoehtoiksi on esitetty väliaikaisrakennuksia tai lähialueen korvaavia tiloja. Eläimen kuljetuskunnon lisäksi eläimestä on tehtävä rekisterikysely alkuperän selvittämiseksi, joka on eläinlääkärin mahdollista suorittaa virka-aikana. (Elke-hanke 2006, 2, 4–5.)

Helsingissä RHE 1095 toimii ympärivuorokautisesti. Yksikkö miehitetään kolmessa vuorossa klo 09–17, klo 17–01 ja klo 01–09. VPK:t vaihtavat vuoroviikoin eläinten pelastamisen kaluston päivystävältä VPK:lta yksikköön. VPK on käytettävissä arkisin pääsääntöisesti klo 17–00 ja viikonloppuisin perjantai-illasta klo 17 alkaen aina maanantaihin saakka. VPK voidaan tarvittaessa hälyttää myös

kiireellisemmälle tehtävälle. RHE 1095:ssä kuljetetaan tarvittaessa suureläimiäkin. Helsingin alueella on eläinpelastusyksikkö VPK:n yksikkö RHE 1395, jolla voidaan kuljettaa pieneläimiä. (Koponen 2021a; Koponen 2021b.)

RHE 1095:ssä toimimisen edellytys on Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen sisäisen lyhytkoulutuksen suorittaminen. Yksikössä toimiminen edellyttää vahvaa ammattiosaamista, päätöksentekemisen ja riskinarvioimisen sekä yhteistyön kykyä. Yksikön miehitys tapahtuu niin, että yksikössä toimii yksi virassa oleva pelastushenkilöstön jäsen. Yksikkö operoi tarvittaessa muiden Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen yksiköiden kanssa ja virka-apua toteutetaan tarvittaessa myös Helsingin ulkopuolella. (Koponen 2021a; Koponen 2021b.)

3.2.1 Eläinkuljetusajoneuvo-onnettomuudet

Eläinkuljetusajoneuvojen onnettomuuksia tapahtuu vuosittain. Onnettomuuksissa usein eläinkuljetusajoneuvo on syytön osapuoli, joka vaikuttaa eläinkuljetusajoneuvon vaurioitumiseen ja eläinten loukkaantumiseen. Esimerkiksi menneenä kesänä perävaunun eläimet eivät loukkaantuneet henkilöauton törmätessä eläinkuljetusajoneuvoon. Myös eläinkuljetusajoneuvojen koko on kasvanut, sillä pidemmillä matkoilla kaksikerrosajoneuvoja käytetään nautojen kuljetuksiin ja sikojen kuljetuksiin kolmikerrosautoja. Kuljetettavien eläinten, kuten nautojen koko on pelastustilanteen näkökulmasta haastava. (Tolonen 2021a.)

Pelastusviranomaisille tulisi järjestää valtakunnallisia yhteistoimintaharjoituksia, joissa läpikäytäisiin eläinkuljetusajoneuvojen onnettomuuksia ja eläinsuojapalojen toimintatapoja, joilla luotaisiin ensin perustaso, jota voisi täydentää 2–3 vuoden välein. Toistaiseksi harjoituksia ei ole järjestetty. EKY:ltä on lähetetty 2000-luvun alussa Pelastusopistolle materiaalia, jotka ovat sisältäneet eläinkuljetusajoneuvojen kuormakorien rakennetietoja sekä huomioitavia asioita onnettomuustilanteisiin, joissa osapuolena on eläinkuljetusajoneuvo. (Tolonen 2021a.)

3.2.2 Nautapaimennus ja dronen käyttö eläinten etsinnässä

Juvan Muumaa ay:n osakas, Heikki Teittinen kouluttaa koiria nautapaimennukseen ja tekee yhteistyötä kansainvälisten kouluttajien sekä Suomen Paimenkoirayhdistys ry:n kanssa. Teittinen on etsinyt paimentamaan koulutettujen koirien kanssa nautoja, jotka ovat karanneet ja kadonneet. Eläinsuojalain jälkeen nautojen etsiminen maastosta on myös onnistunut, jolloin tilanteessa hyödynnettiin pelastuslaitoksen dronea eläinten etsimiseksi. Dronen käyttö karanneiden eläinten saavuttamiseksi koettiin tehokkaaksi tilanteessa. (Teittinen 2021.)

Teittinen kokee epäreiluksi kaikille osapuolille sen, että paimenkoirilla ajetaan koiriin tottumattomia nautoja (häätätilanteita) poikkeustilanteita lukuun ottamatta. Naudat olisivat, koirattava etukäteen tottuneilla koirilla ennen varsinaisia työtehtäviä. Häätätilanteissa paimenkoirat voisivat tulevaisuudessa tukea alueellisia pelastusviranomaisia poikkeustilanteissa, kuten eläinsuojaloissa alueen mahdollisten vapaaehtoisten harrastajien kanssa, joilla on valmius toimia häätätilanteissa. Näissä tilanteissa toimimiseksi avainasemassa ja edellytyksenä on koiran koulutus ja nautoihin totuttaminen, sillä kouluttamaton paimenkoira ja ohjaaja on harmin aiheuttava käytännön tilanteissa. (Teittinen 2021.)

Eläimelle dronen käyttö voi aiheuttaa stressiä, jonka vuoksi on suositeltu, ettei dronea lennätetä alle sadan metrin päässä. (RSPCA Australia 2021). Eläimiä paimentava koira voi toimia myös tautien levittämisessä eläinkontaktissa. (Lyytikäinen ym. 2013, 59).

3.2.3 Eläimen lopettaminen

Eläimiä käsitellään sen lajinomaista käyttäytymistä hyväksi käyttäen, sitä vahingoittamattomalla välineellä, väkivallatta ja tarpeetonta kärsimystä aiheuttamatta. Eläintä ei vedetä päästä tai raahata hännästä, jalasta, sarvista ja turkista. (Eläinsuojeluasetus 396/1996 4:12. 1–3 §.)

Eläimen lopettaminen on lopettamisen riittävästi osaavan henkilön suorittama eläinsuojelukeino, joka perustuu asiantuntijan arvioon, hyöty- ja löytöeläimen

osalta eläimen omistajan ja eläinlääkärin, yksin eläinlääkärin tai eläinsuojeluviranomaisena toimivan poliisiviranomaisen. Julkisuus tai muiden eläinten läheisyys voivat estää eläimen lopettamisen onnettomuuspaikalla, jolloin eläin siirretään välittömästi paikkaan, jossa sen lopettaminen on mahdollista ilman, että siirto aiheuttaa lisäkärsimystä. Mikäli eläin on suurehko, hevonen tai nautaeläin, edellyttää siirto eläinlääkärin lupaa. On suositeltavaa, että pelastustoimi sopii eläinlääkärin ja poliisiviranomaisen kanssa eläimen lopettamisen toimintamalleista. (Eläinsuojelulaki 247/1996 2a:32.1–2 §, 2a:33e.1 §; 4:44.1 §; Eläinsuojeluasetus 396/1996 3:11.1 §, 10:30.1 §, 11:35.2 §; Nurminen 2014, 8, 9.)

Suurriistan ja tuotantoeläimen lopettamista ilman asianmukaisia välineitä tai osaamista ei suositella loukkaantuneen eläimen aiheuttavan vaaran ja epäonnistumisesta eläimelle aiheutuvan tarpeettoman kivun, kärsimyksen ja tuskan vuoksi. Pelastusviranomaisen tulee ottaa yhteyttä tarvittaessa suurriistan osalta poliisiviranomaiseen, joka voi kontaktoida suurriistavirka-apua. Tilanteissa, joissa apua odotetaan, tulee eläimen antaa olla rauhassa, jottei eläimelle aiheuteta tarpeetonta stressiä. (Parviainen 2020.)

Tuotantoeläimet, lukuun ottamatta turkiseläimiä lopetetaan ampumalla, hiilidioksidia tai sähkövirtaa käyttämällä. Vain eläinlääkäri lopettaa eläimen asianmukaisella nukutusaineella tai myöntää luvan sekä valvoo eläimen lopettamisen muulla lopetusmenetelmällä. Mikäli eläintä ei kiinni saada tai ampuminen, hiilidioksidin tai sähkövirran käyttäminen eläimen lopettamiseksi ei ole mahdollista, on eläimen kärsimyksen pitkittämättä jättämiseksi lopetus suoritettava muulla tavoin. (Eläinsuojeluasetus 396/1996 10: 33.1–4 §, 10:34.1 §, 10:35.1 §.)

Suurten tuotantoeläinten lopettamisessa sovelletaan ajantasaista eläinsuojeluasetusta ja voidaan eläimen kärsimyksen pitkittämättä jättämiseksi jättää toimeenpanematta Euroopan Unionin neuvoston asetus eläinten suojelusta (N:o 1009/2009, 12) mukaiset velvoitteet pelastustoiminnan johtajan, esimerkiksi tulipalotilanteessa pelastusviranomaisen vastuulla. Mikäli näin toimitaan, edellytetään toimien olevan eläimen edunmukaisia, niin ettei eläinten hätälopettaminen aiheuta vaaraa ihmisille. Ensisijaisesti eläintenpitäjä, tämän jälkeen eläinsuojeluviranomainen tai poliisiviranomainen ryhtyy pelastustoiminnan johtajan kanssa

sovittuaan organisoimaan eläinten hätälopetusta. Yhteistoimintaan voidaan pyytää sopimuksenmukaisesti esimerkiksi riistanhoitoyhdistyksen suurriistavirkapua. (Pelastuslaki 379/2011 5:35.1–2 §; LSAVI/22/00.00.00/2014, 1–3.)

Menettelyohjeesta suurten tuotantoeläinten lopetuksesta tulipalojen tai muiden onnettomuuksien yhteydessä (LSAVI/22/00.00.00/2014) on relevantti, tarkennuksin, jossa Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on muuttunut Ruokavirastoksi. Raatokeräilyn näkökulmasta valmistetun ohjeen myötä luvan kuolleiden eläinten poikkeuksellisista hävitystavoista käsittelee, lain eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015 3:30.1–2 §.) mukaisesti aluehallintovirasto. Maakuntauudistuksen näkökulmasta on todennäköistä, että nimitykset ja puitteet muuttuvat esimerkiksi lainsäädäntöviitteiden ja organisaationimien osalta suurten linjojen säilyessä. (Soini 2021.)

Kuljetuskuntoista eläintä on mahdollisuus kuljettaa niin, ettei kuljetusolosuhde tai -väline aiheuta eläimelle kärsimystä tarpeettomasti. Kuljetusolosuhteiden lisäksi on huomioitava sairastuneen tai vahingoittuneen eläimen muista eläimistä erillään pitämisen- ja ensiavuntarve sekä mahdollinen eläimen kärsimykseltä lopettamisen tarve. Laki eläinten kuljetuksesta 1429/2006 2:5.1 §, 2:6.1–2 §.) Pelastustoimella ei ole pääsyä Elite-tietojärjestelmään tarkastelemaan alueellisia eläin kuljettajia. Esimerkiksi Lounais-Suomen alueellisille pelastuslaitoksille on tiedotettu eläinkuljettajista aluehallintoviraston läänineläinlääkärien toimesta. (Horelli 2021.)

3.2.4 Bioturvallisuuden ylläpito

Tautiriskiä lisää olennaisesti kontaktit. (Lyytikäinen ym. 2013, 60). Pelastushenkilöstön kengät desinfioidaan tilanpeikalla. Pelastustehtävällä käytettyjen suoja-asujen ja kankaiden pesu suoritetaan 90 celsiusasteessa. Suoja-asuna suositellaan käytettävän vaihtoehtoisesti haalaria, joka on kertakäyttöinen. On myös huomattavaa, että pelastustehtävällä saadut ruhjeet ja haavat hoidetaan jääkkäkouristuksen ja tulehtumisen riskien sekä myrkyllisen käärmeen, kuten kyykkäärmeen puremasta saadun myrkyin vuoksi asianmukaisesti. (Koli 2016, 36–39; Nurminen 2014, 70.)

Pelastustehtävällä käytetyn kaluston ja kuljetusvälineiden, esimerkiksi kuljetushäkkien peseminen ja desinfiointi suoritetaan huolellisesti jokaisen käyttökerran jälkeen. Pesussa poistetaan kaikki mekaaninen lika. Tämän jälkeen kalusto mahdollisuuksien mukaan upotetaan desinfiointiaineeseen tai muussa tapauksessa desinfiointiaine levitetään ja tarvittaessa valmistajan ohjeen mukaisesti vaikutusajan kuluttua huuhdotaan. Kuljetuksessa hyödynnetyt pahvilaatikot hävitetään. (Nurminen 2014, 18, 70.)

Bioturvallisuuden näkökulmasta RHE 1095:den käytetty kalusto desinfioidaan, aina sen käyttämisen jälkeen ja ajoneuvo kalustoiheen viikoittain. Miehistön suojauminen tehtävillä mahdollistetaan erilaisten hengityssuojaimien, suojahansikkaiden, ja suojapukujen avulla. Mellunkylän pelastusasemalla on tarvittaessa saatavilla useamman eläimen kuljettamiseen hevoskuljetuskärry. (Koponen 2021a; Koponen 2021b.)

Riskienhallinnan näkökulmasta on keskeistä, että yksikössä toimiessa on riskin-arviointikykyä eläinten toiminnan ymmärtämiseksi ja tarvittaessa kahden sivutoimisen henkilön miehitetyn VPK:n tai tarvittaessa myös muiden yksiköiden hälyttämistarpeen selvittämiseksi. Riskienhallintaa on toteutettava niin, että VPK ei operoi vaarallisuuden vuoksi pelastusviranomaiselle kuuluvalla tehtävällä, joita ovat esimerkiksi lintuinfluensaepäilyt ja raideliikenteen sekä putoamisvaarallisella alueella työskentelytehtävät. (Koponen 2021a.)

Mikäli eläinten pelastamisen tehtävällä on kyseessä yksittäinen petolintu, varaudutaan lintuinfluenssaan, samoin myös viiden tai useamman vesilinnun pelastamistehtävillä. Lintuinfluenssaa varten on erillinen suojavaarustus sammutusyksikölle, jonka käyttöä ohjaa eläinpelastusyksikkö. Toimintamallien toteuttamiseksi ja riskeihin varautumiseksi onkin keskeistä huomioida vaaratilanteita riittäväällä suojautumisella ja toisaalta toimintamallien sekä kaluston soveltamismahdollisuuksilla. Yksikön saapuessa asemapaikalle, puhdistetaan esimerkiksi kengät joka kerta kuramatollisessa astiassa, jossa on desinfiointiainetta, esimerkiksi Virkon S:ää. (Koponen 2021a; Koponen 2021b.)

Miehistö RHE1095:ssä on saanut ennaltaehkäisevän rabiesrokotussarjan. Suomessa luonnonvaraisen nisäkkään, (pois lukien gerbiilin, hamsterin, hiiren, jäniksen, marsun, oravan tai rotan) pureman, lepakon näykkäisyn, raapaisun tai eläinlääkärin rabieseppäilyyn eläimen syljen joutuessa ihmisen limakalvolle tai rikkoutu-neelle iholle, menetellään rabiesaltistuksen jälkeisten toimenpiteiden mukaisesti. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021).

3.3 Palotarkastuksen toimintaehdotukset

Palotarkastus voidaan suorittaa erilaisilla tavoilla, esimerkiksi ensin pelastussuunnitelmaan tutustumalla tai yrittäjän kanssa läpikäyden tilakeskuksen alueen rakennuksia tai eläinsuojaa. Palotarkastuksen toteuttamisessa keskeistä on yrittäjälähtöisyys, eli käytännössä mahdollistetaan yrittäjän osallistuminen palotarkastukseen ja keskusteluun esimerkiksi eläinsuojan paloturvallisuuden edistämiseksi. Pelastussuunnitelma on myös pelastushenkilöstön näkökulmasta merkittävä. Ajantasainen pelastuslaitokselle tiedoksi toimitettu pelastussuunnitelma mahdollistaa myös tarvittavan pelastustoiminnan työturvallisuutta. (Silvennoinen 2020a.)

Maatilojen rakennemuutokset vaikuttavat palotarkastustyöskentelyyn. Tilojen eläinyksikkömäärät kasvavat ja toisaalta myös riskienhallintaperusteisesti eläinsuojien tarkastuksessa eläinyksikkömäärien mukaisesti pienemmät yksiköt jäävät pelastusviranomaisen suorittaman ja määrävälein tapahtuvan palotarkastuksen ulkopuolelle pelastuslain 2 § ja 3 § toteutumisen valvonnasta. (Silvennoinen 2020b.)

Pelastussuunnitelman säännöllinen läpikäynti edistää palotarkastuksen yhteydessä käytyä keskustelua, paloturvallisuuden huomiointia ja toimintatapoja poikkeustilanteissa. Ajantasaisella pelastussuunnittelulla voidaan ehkäistä merkittäviä onnettomuuksia ja vahinkoja poikkeustilanteissa. (Silvennoinen 2020a.)

“Viljankuivaamorakennuksen palotarkastuksella on paloturvallisuuden näkökulmasta keskeistä tarkastella alkusammutusvälineiden lisäksi, lämpölaitteen, öljysäiliöiden/putkistojen, sähkölaitteiden ja voimansiirtohihnojen kuntoa sekä tilojen siisteyttä. Lämpölaitteen ulko-

kuori pyrkii vuosien saatossa ruostumaan varsinkin alaosasta ja tämän havaitseminen ulkopuolelta on usein haastavaa. Lämpölaitteen räjähdysluukun kautta voidaan peilin avulla tarkastella lämmönvaihtimen kuntoa ja havaita mahdolliset halkeamat tässä. Peilin avulla voidaan tarkastaa myös tarkastus/nuohousluukusta savupiipun sisäpuolta.” (Silvennoinen 2021b.)

”Lämpötilan valvoja kannattaa yleensä irrottaa anturin kunnon toteamiseksi, tähän voi kerääntyä pölyä, joka vaikuttaa toimintaan, mikäli anturi on merkittävästi syöpynyt, tämä tulee uusiksi. Elevaattorista on hyvä avata alinopeuden estimen (kierrosvahti) suojakansi ja tarkastaa heilurin liikkuvuus sekä onko mahdollinen kosteus aiheuttanut korroosiota, sillä voimansiirtohihnojen kunto ja kireys tulee myös tarkastaa tästä.” (Silvennoinen 2021b.)

Palotarkastuksilla on tarkoituksenmukaista toimia pelastusalan arvojen mukaisesti luotettavuutta, ammatillisuutta ja inhimillisyyttä osoittaen ja ylläpitäen yhteistyössä yrittäjän kanssa. Esimerkiksi mahdolliset korjattavat asiat, tulee läpikäydä palotarkastuksella, jonka jälkeen asianosainen saa kommentoida pöytäkirjaan kirjattavaa sisältöä. (Silvennoinen 2020a; Silvennoinen 2020b.)

Viljankuivaamorakennuksen näkökulmasta on keskeistä havainnoida aktiivisesti ja säännöllisesti kuivurin uunin kantta, sillä kanteen muodostuu palaessa vastapaine, joka vähitellen polttaa kantta ”puhki” (kuvio 16). Tarvittaessa kannen vaihtaminen mahdollistaa kuivurin turvallisen käytön. (Komulainen 2021.)

Kuvio 16. Kuivurin uunin kansi

3.4 Pelastushenkilöstön ja sopimushenkilöstön eläinten pelastuskoulutus

Helsingin Pelastuskoululla opetetaan pelastaja- ja alipääallystötutkinto-opiskelijoita, joiden opetussuunnitelma on Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen sekä pääkaupungin erityispiirteillä täydennetty. (Helsingin kaupunki 2021). Pelastusopisto ylläpitää pelastustoimen sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmää. (Pelastusopisto 2021d).

Pelastusopiston yhteistyö Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön kanssa on tiivistä, järjestö tuottaa viikkoharjoitusmateriaalia. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmässä eläinten pelastamista käsittelevää kurssimateriaalia ei toistaiseksi ole. (Savolainen 2021a.)

3.4.1 Eläinten pelastamisen opetus Helsingin pelastuskoululla ja Pelastusopistolla pelastajan tutkinto-ohjelmassa

Helsingin pelastuskoulun eläinten pelastamisen koulutusmateriaalit sisältävät pienten ja suurten eläinten käsittelyä ja vahingoittuneen eläimen sekä sen hoidon tarpeen tunnistamista. Koulutus sisältää teoria- ja käytännönopetusta pelastajatutkinnossa. (Lindberg 2021a.)

Helsingin pelastuskoululla käytännön harjoitukset suoritetaan pelastajatutkinnon sammutus- ja pelastustekniikan kurssilla yhteistyössä Falkulla Domestic Animal Farmin ja Haltialan kotieläintilan kanssa sekä Vermon raviradalla. Harjoituskäytössä hyödynnetään hevosnukkea ja hevoskuljetuskärryä. Pelastajatutkinnon kurssikirjallisuutena käytetään Eläinpelastus-opasta, jonka on kirjoittanut Vesa Nurminen. (Waitinen 2021a.)

Pelastusopiston harjoitusalueella on esimerkiksi toteutettu päättävien kurssien loppuharjoitus, johon on osallistunut nautaeläimiä. Pelastusopistolla on kalustohallissa mahdollisuus harjoitella pyöräalustaisella hevosnukella. (Jämsä 2021; Suominen 2021a.)

Pelastusopistolla eläinten pelastamista opetetaan pelastajatutkinnossa Sammutus- ja pelastustekniikan seitsemän opintopisteen laajuisella opintojaksolla, joka

sisältää eläinten pelastamisen opetusta neljänä opetuspäivänä. Opintojaksoon sisältyy teoria- ja käytännönharjoituksia, jotka toteutetaan hevostallilla. (Pelastusopisto 2021b; Suominen 2021a.)

Rakennusten turvallisuuden- ja valvonnan kuuden ja puolen laajuisen opintopisteen opintojaksolla pelastajaopiskelijoille opetetaan maatilaympäristöön liittyviä aiheita, kuten kaksi tuntia maatilaturvallisuutta, maatilalan palotarkastussimulaatio toteutetaan neljässä tunnissa ja käytännön harjoitus toteutetaan kahdeksassa tunnissa palotarkastuskohteessa, joka on maatila. Opintojakson palotarkastuskohde pyritään suuntaamaan toteutettavaksi lypsykarjatilalle. Turvallisuusviestintän kolmen ja puolen opintopisteen opintojakso sisältää maatilojen pelastussuunnittelun opetusta kaksi tuntia. (Jämsä 2021; Pelastusopisto 2021b.)

3.4.2 Eläinten pelastamista tukeva opetus alipääallystön ja pelastusalan päällystyö (AMK) tutkinto-ohjelmissa

Alipääallystökursseille ei opeteta eläinten pelastamisen koulutusta. (Lindberg 2021b). Alipääallystötutkinnon suorittavat henkilöt ovat suorittaneet pelastajatutkinnon, jonka jälkeen heillä on työkokemusta muutamia vuosia. Tutkintokoulutuksessa eläinten pelastamista tukevaa osaamista sisältävät opintojaksot Rakennusten paloturvallisuus, joka on laajuudeltaan viisi opintopistettä, Valvonta- ja turvallisuusviestintä, laajuudeltaan kuusi opintopistettä sekä Sammutus- ja pelastustekniikka, jonka laajuus on kolme opintopistettä. Rakennusten paloturvallisuus-opintojakso sisältää maatilojen rakenteellisen paloturvallisuuden opetusta. Valvonta- ja turvallisuus -opintojakso sisältää maatilojen palotarkastukseen ja pelastussuunnitteluun liittyvät aiheet. Sammutus- ja pelastustekniikan -opintojakso on syventävä opintojakso, joka sisältää uusien ajantasaisten menetelmien opetusta ja erikoisasioita. (Jämsä 2021; Pelastusopisto 2021b.)

Pelastusalan päällystyö (AMK) opiskelijat opiskelevat eläinpelastusta tukevia opintoja maatilojen palonehkäisyn osaamisen kehittämiseksi. Sammutus- ja pelastustekniikka 1 on opintojakso, joka on laajuudeltaan seitsemän opintopistettä, sisältää eläinten pelastustekniikkaa. Rakenteellisen paloturvallisuuden kuuden opintopisteen opintojaksolla opiskellaan maatilojen tuettavan rakentamisen sääntelyä sekä maatilojen rakenteellista paloturvallisuutta. Valvonnan perusteet kuuden

opintopisteen laajuinen opintojakso sisältää maatalojen palotarkastusasioiden opetuksen. Turvallisuusviestinnän, kuuden opintopisteen laajuisella opintojaksolla läpikäydään maatalojen pelastussuunnitteluun liittyvät asiat. (Jämsä 2021; Pelastusopisto 2021b.)

Palopäälystöpiskelijoita opetetaan Vaaralliset aineet, kolmen opintopisteen opintojaksolla vaarallisten kemikaalien säilytyksestä ja siihen liittyvistä vaatimuksista, jotka liittyvät valvontaan. Suuret pelastusmuodostelmat ja viranomaisyhteistyö on yhden opintopisteen opintojakso, joka sisältää harjoituksen, jossa on esimerkiksi karttahaarjoitustyyppisesti suuri tilanne, joka vaatii eri viranomaisten ja kansainvälistä yhteistoimintaa. Tilanne voi olla esimerkiksi suuri maatila- tai maastopalo, jossa tuulen alapuolella oleva maatila tulisi evakuoida. (Jämsä 2021; Pelastusopisto 2021b.)

3.4.3 Pelastustoiminnan täydennyskoulutus

Suomessa pelastustoiminnan täydennyskoulutusta eläinpelastuksen osalta järjestää Pelastusopiston pelastustoiminnan opetustiimi. Koulutuksia voidaan myös tarveperusteisesti järjestää, sovittaa ja myydä. Kursseihin liittyviä toiveita ja tarpeita voi myös ehdottaa osaksi Pelastusopiston kurssitarjontaa. (Pelastusopisto 2021c.)

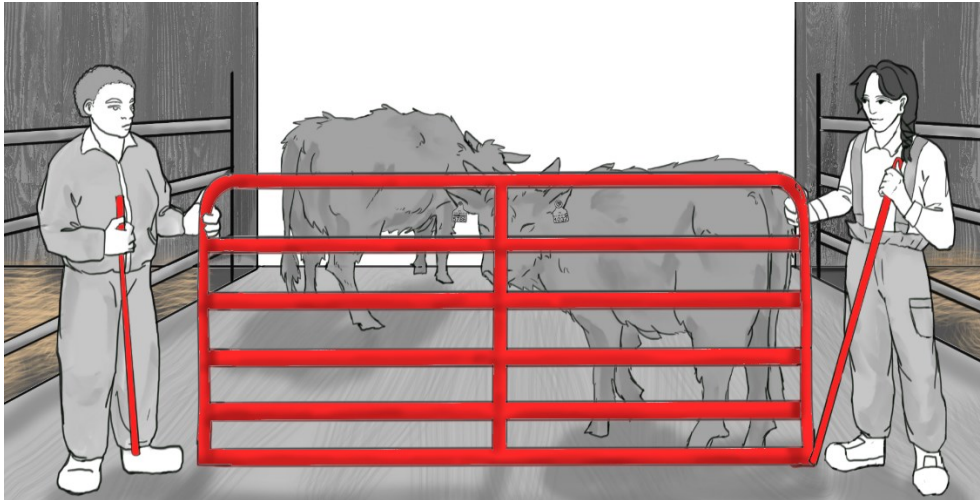
Pelastusopiston täydennyskoulutusta on esimerkiksi yhden opintopisteen Maatalojen palotarkastuskurssi, jonka järjestää Onnettomuuksien ehkäisyn tiimi. Kurssi toteutetaan kolmessa vuorokaudessa sisältäen yhteistyössä sidosryhmien kanssa asiantuntijaluentoja esimerkiksi maatalojen paloriskeistä, -teknisistä laitteista, kemikaali-, sähkö-, ja -ympäristöturvallisuudesta, maatalan palotarkastus- simulaattori- sekä palotarkastusharjoituksen. Kurssi on kaikille avoin. Markkinointia suunnataan pelastusviranomaisille, kuntiin maaseutu- ja ympäristöviranomaisille, rakennusvalvontaan sekä lomituspalveluohjaajille sekä ELY-keskukselle maatalouden investointien rahoitusta käsittelevälle ryhmälle. Esimerkiksi pelastusalan tutkinnon suorittamisen jälkeen kurssi suoritetaan erityisesti maaseutukuntiin sijoittuneiden henkilöiden toimesta, mikäli he suorittavat työtehtävissään maatalojen palotarkastuksia. (Jämsä 2020; Jämsä 2021.)

Alueellisesti pelastusalan liitot (Finlands svenska brand- och räddningsförbund, Etelä-Savon Pelastusalan liitto, Helsingin Pelastusliitto, Hämeen Pelastusliitto, Kaakkois-Suomen Pelastusalanliitto, Keski-Suomen Pelastusalan liitto, Lapin Pelastusliitto, Länsi-Suomen Pelastusalan liitto, Pohjanmaan Pelastusalan liitto, Pohjois-Karjalan Pelastusalanliitto, Pohjois-Savon Pelastusalan liitto, Pohjois-Suomen pelastusliitto ja Uudenmaan Pelastusliitto) tuottavat alueellisia pelastustoimen koulutuksia. (Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö 2021). Uudenmaan Pelastusliitto järjestää vuosittain Eläinten pelastamisen kurssin, jonka painopisteenä on suurten eläinten pelastaminen. (Savolainen 2021b). Esimerkiksi Varsinais-Suomessa on kartoitettu sopimuspalokuntia, jotka erikoistuvat eläinten pelastamiseen muun muassa eläinpelastusyksiköiden kurssikoulutuksen avulla. (Pihanperä 2020, 4–5).

”Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen operatiiviselle henkilöstölle ei ole ollut tarvetta järjestää eläinten pelastamisen koulutusta viime vuosina eläinpelastusyksikön henkilöstöä lukuun ottamatta, sillä eläinpelastusyksikkö osallistuu jokaiseen eläinpelastustehtävään, jonka johdosta paikalla on aina tarvittava asiantuntemus.” (Lindberg 2021b.)

3.5 Eläinpelastuskalustoa ja käyttöhuomioita

Irtoaitoja voidaan käyttää eläinten ohjaamiseen ulkona tai rakennusten sisällä. Lisäksi irtoaidoista voidaan rakentaa erilaisia sulkuja. Irtoaidat ovat hyvä apuväline eläinten ohjaamiseen ja siirtämiseen. Nautaeläimelle ei kuitenkaan ole suurta merkitystä, käytetäänkö ohjaamisessa irtoaitaa tai vaihtoehtoisesti irtolevyä. Levy on ihmisen näkökulmasta kevyempi käsitellä metalliseen irtoaitaan verrattuna, joka on suhteellisen painava, noin 10–15 kilogrammaa. Alumiiniset irtoaidat ovat hieman kevyempiä. Vaikka irtoaidat eivät ole käsittelyn ja kantamisen näkökulmasta näppäriä, niitä nautaeläin noudattaa irtoaidan korkeuden vuoksi (kuvio 17). (Partanen 2020; Partanen 2021.)

Kuvio 17. Irtoaita (Turpeinen 2021)

Nautaeläintä käsiteltäessä se voi pujahtaa ihmisen ohitse pienestäkin raosta, mikä on huomioitava. Nautoja ohjattaessa on pidettävä mukana irtoaidan tai irtolevyn lisäksi myös välinettä, jolla voidaan tarvittaessa naputtaa nautaeläintä sen turvan alueelle nautaeläimiä ohjaavan ihmisen ohittamisen estämiseksi. Nautaeläimet ovat yksilöitä, jonka vuoksi on huomattava myös, että vaukkoontuminen voi tapahtua toisten eläinten kohdalla helpostikin. (Partanen 2020; Partanen 2021.)

Lonkkapihdit ovat pelastuslaitoksille ja yrittäjille tärkeimpiä nautaeläinten pelastamisen välineistä. Lonkkapihdit ovat erittäin hyvä apuväline nautaeläinten nostamiseen. On muistettava huomioida painorajoitus ennen eläimen nostamisen tapahtumaa, sillä lonkkapihtejä on erikokoisille eläimille. Pelastustoimelle on suositeltavaa hankkia kalustoon suurimman painorajoituksen mukaiset lonkkapihdit. (Partanen 2020; Partanen 2021.) Niiden säännöllinen käytön harjoittelu on tärkeää. (Silvennoinen 2020a.)

Nostolaitetta tai kolmijalkaa hyödyntäen, nautaeläin on painava ja työläs nostettava. Pelastustoimen näkökulmasta nostolaite soveltuu kohteisiin, joissa tilaan ei päästä koneella. Konevoimalla, kuten etukuormaajan tai pienkuormaajan avulla saadaan usein riittävä voima eläimen nostamiseen. (Partanen 2020.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyöprosessi alkoi syyskuussa 2020 ideapaperin valmistamisella. Tämän jälkeen valmistuivat sopimukset palotarkastus- ja harjoituskohteille sekä piirittäjälle. Joulukuussa 2020 valmistuivat tutkimuslupahakemukset ja alkuvuodesta Pelastusopiston TKI-yksikköön lähtevä PRONTO-aineistopyyntö sekä Webropol-kysely sähköposteineen. Palotarkastuskohteille osallistuminen tapahtuivat loppuvuodesta 2020 ja keväällä 2021. Kevään ajankohtana valmistuivat myös harjoitussuunnitelmat ja edelleen kesän sekä syksyn ajankohtana keskusteltiin sähköpostien ja haastattelujen myötä eläinten pelastamisen aiheista.

Tutkimusmenetelmänä oli selvitys, joka sisälsi osittaisen kirjallisuuskatsauksen koulutusmateriaaleihin, toteutettuihin tutkimuksiin, palotarkastuskohteiden havainnointit, haastattelut ja Webropol-kyselyyn vastaukset. Harjoituksissa ja haastatteluissa esiintyy myös ideoita toiminnan ja turvallisuuden kehittämiseen. Tutkimuksen valmistumisen ajankohtana tiedotus tapahtui noin kuukausittain sähköpostitse opinnäytetyön ohjaukseen osallistuville henkilöille. Vuoden 2021 lokakuusta alkaen tiedotus tapahtui myös yhteisesti opinnäytetyössä asianosaisille sähköpostitse.

4.1 Webropol-kysely

Tieteellisen kyselyn valmistamiseksi järjestettiin Webropol-kysely, jonka kielen vastaaja sai valita suomeksi tai ruotsiksi (liite 1). Kyselyyn vastaamisen helpottamiseksi kartoitettiin kysymyksillä kokemuksia ja aineisto analysoitiin dokumentoimalla tuloksia liitettä hyödyntäen. (KvantiMOTV 2010).

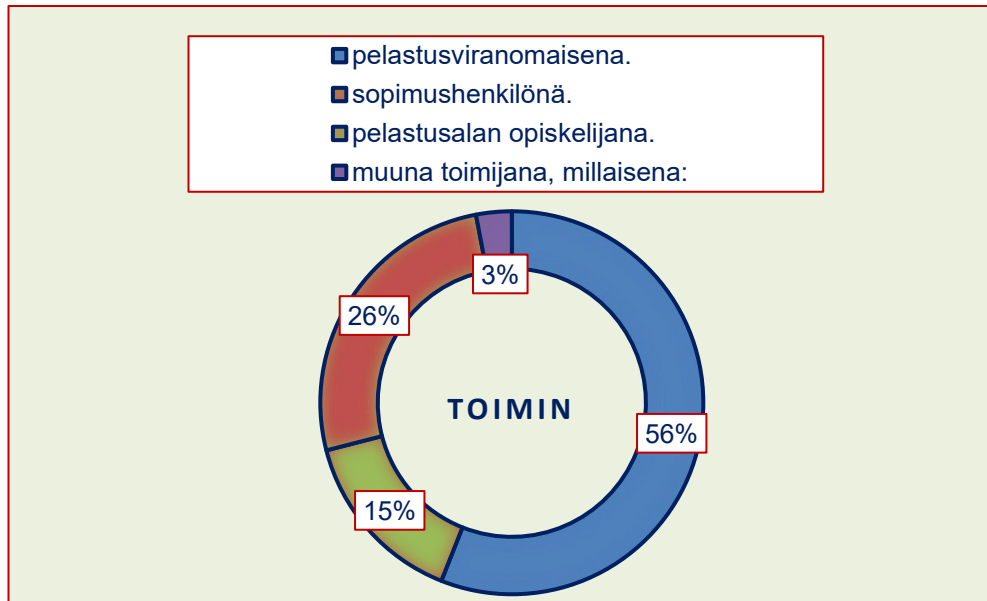
Webropol-kysely välittyi sähköpostitse kansalliselle pelastustoimelle, pelastaja-, alipäälylystyö ja pelastusalaopiskelijatutkinto-opiskelijoille. Kyselyyn vastaamisen ajankohta toteutui 13.4–13.5.2021. Kyselyssä ei selvitetty vastaajan vaikutusalueita.

Kyselyn valmistamista kommentoivat Heli Koponen, Jani Jämsä, Jari-Pekka Härkönen, Matti Waitinen, Mika Viertola, Pertti Silvennoinen, Timo Suominen, käännöksiä Päivi Saari ja Taina Hanhikoski. Kyselyn Helsingin Pelastuskoulun pelastaja- ja alipäällystöopiskelijoille jakoi Matti Waitinen. Pelastusopiston pelastaja-, alipäällystö- ja pelastusalan päällystötutkinto (AMK) -opiskelijoille kyselyn jakoi Pirjo Paldanius. Pelastusalalle kyselyn välitti Jani Jämsä alueellisten pelastuslaitosten riskienhallintapäälliköiden kautta.

Kysymykset sisälsivät pääasiassa vastausvaihtoehtoina, kyllä/ei/en osaa sanoa-valintoja ja muutamia monivalintoja sekä numeerisia arvoja. Tavoitteena oli selvittää asenteita, mielipiteitä ja kokemuksia saatuun eläinten pelastamisen koulutukseen sekä mahdollistaa kehitysideoiden esittäminen. Kyselyyn vastaaminen tapahtui nimettömästi ja jokaiseen kysymykseen vastaaminen oli vapaaehtoista.

Pelastusalalla toimii 4000 päätoimista ja lähes 14 600 sivutoimista henkilöä. (Sisäministeriö 2021a). Kysely tavoitti 33 opiskelijaa Helsingin Pelastuskoulusta ja 248 Pelastusopistosta. (Paldanius 2021; Waitinen 2021b). Kyselyyn vastasi 158 henkilöä. Kyselyn vastaukset ovat pyöristetty esitetyissä kaavioissa prosentin tarkkuudelle.

Kyselyyn vastanneista 56 % oli pelastusviranomaisia, 26 % pelastusalan opiskelijoita ja 15 % sopimushenkilöitä. Kyselyyn vastanneet muut toimijat 3 % toimivat joko pelastuslaitoksella, pelastusalan opiskelijana ja sopimushenkilönä tai pelastusviranomaisena ja opiskelijana (kuvio 18). Kysymykseen vastasi 158 henkilöä (liite 2.)

Kuvio 18. Toimijat

4.2 Haastattelut ja palotarkastusten sekä harjoitusten havainnointi

Harjoituksia suunniteltiin ennakkoon yrittäjien ja pelastuslaitoksen kanssa suunnitellun mukaisten matalan kynnyksen oppimistilanteiden mahdollistamiseksi. Harjoituksissa keskeistä oli toimintaan vapaaehtoisesti osallistuminen ja toiminnan seuranta havainnoiden toimia sekä käytössä ollutta välineistöä (liite 2).

Harjoituksessa, joka toteutui Nurmelan tilalla, käsiteltiin eri-ikäisiä nautaeläimiä yksin ja laumassa. Harjoituksessa oli tavoitteena havainnoida myös onnettomuustilanteessa eläinsuojarakennuksiin liittyviä riskitekijöitä. Harjoitukseen osallistui pelastushenkilöstöä Lieksan ja Viekin paloasemilta (kuvio 19).

Kuvio 19. Harjoitus (Arola 2021)

Harjoituksen ennakkovalmistelu sisälsi harjoituksen läpikäymisen Microsoft Teams-kokouksena yrittäjien Marja ja Sami Kajoskiven sekä Lieksan paloaseman palopäällikkö Mika Viertolan ja palotarkastaja Jari-Pekka Härkösen kanssa 3.5.2021, työvuorokoulutuksesta vastaavan paloasemies Erno Välijoen kanssa harjoituksessa huomioitavien asioiden läpikäymisen 6.5.2021 ja yrittäjien kontaktointien puhelimitse 12.8.2021 sekä harjoituksen alun informaation toiminnasta Lieksan paloasemalla 19.8.2021 ennen harjoituskohteeseen siirtymistä. Harjoituksesta viestittiin myös hälytysjärjestelmä Secappissa 13.8.2021 ja 19.8.2021 sekä puhelimitse, sähköpostitse harjoitussuunnitelma välitettiin 6.8.2021.

Harjoitus sisälsi suunnitelmanmukaiset kolme tehtävää (pihaton evakuointi, härtärimun valmistaminen ja nuorkarjan evakuointi), joista toiminnallisessa osuudessa henkilöstö osallistui tehtäviin tahtonsa mukaisesti. Harjoitusten lopuksi ei myöskään käyty reflektioita, mutta keskustelun ja kysymisen mahdollisuus oli koko harjoituksen ajankohdan. Harjoituksessa käytiinkin aktiivista keskustelua kysymysten esittämisen osalta ja pienryhmissä, kysymyksiä esitettiin luontevasti. Harjoituksen osallistujamäärä oli loistava, josta ilahtuivat myös yrittäjät. Harjoitusta tuki Osuuskunta Maitosuomi tarjoamalla osallistujille Valion maitoproteiinijuomia. (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

Evakuointi toteutettiin niin, että pihatto oli jaettu kahteen osaan väliaidalla, joka oli sijoitettu eläinsuojan ulko-ovien läheisyyteen estäen eläinten kiertämisen toiselle puolelle pihattoa. Toisella puolella pihattoa käytettiin irtoaitaa ja vain osittain lantakolaa evakuoimisen apuvälineenä. Toisella puolella käytettiin lantakolia ja keppejä. Lantakolien avulla eläimet saatiin evakuoitua ulos nopeammin. Irtoaidan ja yhden lantakolan avulla evakuoitaessa yksi eläin jäi pihatton sisäpuolelle. Harjoituksen päätteeksi tarkastelimme myös, kun yrittäjät käsittelivät erästä sarvipäistä lehmää hätäriimussa. Sarvien osalta toiminnassa noudatetaan varoivaisuutta sarviin loukkaantumisen ehkäisemiseksi. (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

5 TULOKSET

Tulosten saavuttamiseksi keskeistä oli käydä vuoropuhelua sidosryhmien kanssa. Vuoropuhelua mahdollistivat esimerkiksi jo erikoistumisharjoittelun ajankohtana harjoiteltu sidosryhmäyhteistyön toteuttaminen ja toimijoiden esille nostamat huomiot esimerkiksi onnettomuustilanteissa nautaeläimen pään kääntämisen tehtävien toimien selvittämiseksi.

Koulutusmateriaalin läpikäymisen osalta myös huomioista keskusteleminen ja harjoitusten suunnittelu mahdollistivat opinnäytetyön käytännön toteutuksen erilaisten näkökulmien esille nostamiseksi. Palotarkastusten myötä käyty keskustelu mahdollisti ideoiden esille nousemisen ja myös edelleen kontaktointeja esille nousseista asioista tiedustelemiseksi.

5.1 Helsingin Pelastuskoulun hallinnoiman koulutusmateriaalin ajantasaisuus

Helsingin pelastuskoulun eläinten pelastamisen koulutusmateriaali on Helsingin pelastuslaitoksen sisäistä koulutusmateriaalia, joka on kuvamateriaalinottajan luvanvaraisesti käytössä, jonka vuoksi ajantasaisen materiaalin tarkastelu ei ollut opinnäytetyössä mahdollista. (Lindberg 2021a). Tarkasteluun saatu koulutusmateriaali oli päivitetty vuosina 2006 ja 2007. Koulutusmateriaalissa esiintyi yhtenä aihealueena suojarustuksen asianmukainen pukeutuminen käyttö ja riisuminen. (Nurminen 2006b).

Nurminen (2006a) oli koonnut diasarjan myös eläinten pelastamisen yksikön H-151:stä kalustoineen sekä kuljetustiloineen. Ajoneuvon kuljetustilan pesu ja desinfioiminen mahdollistettiin kuljetustilan rakentein. Kuljetustilassa voitiin kuljettaa pieneläimiä eläinlajista riippuen häkissä, tai pahvilaatikossa.

Eläinten pelastamisen diasarjalla esitettiin eläinten pelastamisen syitä, lukumääriä kymmenen menneen vuoden ajankohdalta, paikkakuntavertailua pelastustehtävien ja niissä pelastettujen eläinlajien osalta. Helsingin osalta tarkasteltiin myös pelastustehtävien ajankohtien esiintymistä ja yleisesti eläinten pelastamisen kou-

lutuksen kehittämistä sekä valtakunnallisia yhteistyötoimijoita. Diasarjalla nostettiin esille eläinten käsittelyyn liittyviä toimintamalleja ja kalustoa, eläinten käyttäytymiseen liittyviä tekijöitä sekä toimia niihin reagoimiseksi eläintä pelastettaessa. Diasarjalla korostettiin, että esimerkiksi kauris ja poro puolustautuvat potkimalla etujaloillaan sekä puskemalla päin, kun taas hirvi ja nautaeläin voivat muun muassa talloa. Strutsin pelastamisesta oli esillä ohje siitä, että on huomioitava varoa esimerkiksi soitimen ajankohtaa ja ajettava aina koiras ensin aitaukseen. (Nurminen 2007.)

5.2 Pelastusopiston hallinnoiman koulutusmateriaalin huomiot

Pelastusopiston hallinnoiman koulutusdiasarjan: Eläinonnettomuudet 2020.2 kommentoimiseen osallistuivat Iris Kaimio, Laura Hänninen ja Satu Raussi. Hevosen nostamiseksi liinoittamisen toimintamallia läpikäytiin Heli Hyytiäisen kanssa (liite 4). Asiantuntijakommentoinnin näkökulmasta tiedustelin myös asiantuntijoilta tekemiäni huomioita diasarjaan liittyen.

Diasarjalla Eläinonnettomuudet esillä kuvia käytännön tilanteista, joissa eläimiä on nostettu erilaisin tekniikoin pelastushenkilöstön toimesta. Kuvissa esiintyi myös tarkoituksenmukaisesti tilanteita, joissa oli esillä, kuinka toiminta oli kiellettyä suorittaa. (Suominen 2021b.) Tilanteista oli esitetty esimerkiksi kahdella Ulenkillä ja takaraajasta nostettu nautaeläin, joissa turvallinen ja toimiva nostosuoritus ei toteutunut. (Pelastusopisto 2021a).

Dialla kuusi esitettiin lakeja ja asetuksia, jotka ohjaavat eläinpelastustehtäviä. (Pelastusopisto 2021a). Diaan liittyen pohdin turvallisuusnäkökulman tiedostamiseksi hyvinvointikorvauksen tukiehdon edellytyksen nauta- ja sikatilalle ajantasaisesta varautumisen asiakirjasta poikkeustilanteisiin, josta olisi keskeistä pelastustoiminnan näkökulmasta huomioida, onko tilalla käytössä automaattisesti toimiva aggregaatti. Diaan seitsemän pohdin esitettävän eläintautien torjunnasta ja bioturvallisuuden ylläpidosta, perustellen esimerkiksi kaluston ja kenkien Virkon S:n desinfiomista sekä varusteiden pesua 90 asteessa.

Yhdeksännessä diassa esitettiin eläimen arvoon liittyviä seikkoja ja tähän liittyen pohdin naudon taloudellisen arvon vaihtelua sekä dian sijaintia, jota ehdottaisin esitettävän vaihtoehtoisesti diasarjan lopuksi. (Pelastusopisto 2021a).

Diassa 18 esitettiin toimintaohjeita eläimen lähestymisen tilanteisiin sekä nautan näkökenttää. (Pelastusopisto 2021a). Diaan liittyen pohdin, kuinka sivulta lähestyttävät esteet vaikuttavat nautaeläimeen, sillä esimerkiksi parsinavetassa toimiessa eläinten luontainen kulkeminen ulos on ollut helppoa rutinoitumisen vuoksi, kun pihatossa esimerkiksi lantaraappa on aiheuttanut yksilöille haasteita, jolloin eläimet ovat ”tulppautuneet” oviaukolle. Pohdin, voiko lantaraapan näyttää eläimelle, joka ei siitä yli tahdo siirtyä tai onko harjoitus ainoa keino tähän totuttamiseen.

Diassa 20 esitettiin eläinsuojan tulipaloon liittyviä seikkoja. Diassa 21 esitettiin toimia ja riskejä eläinsuojapaloon liittyen. Diassa 23 esitettiin eläimen elintoimintojen turvaamisen ohjeita ja dialla 25 eläintä suuronnettomuustilanteessa, joka on eläinsuojan sortuminen. (Pelastusopisto 2021a.)

Dioihin liittyen pohdin, kuinka kauan nautaeläimet sietävät savua ja onko esimerkiksi lisähapen antamisesta ensiaputoimena tilannekohtaisesti hyötyä. Pohdin myös, onko pantaleikkureita velvoitettu navettoihin, sillä niitä on ollut esillä. Sairaana nautan kanssa toimiessa on havainnut vaara-alueen myös jalkojen potkaisualueella, jonka myötä mietin tilannetta, jossa pelastushenkilöstö antaa nautaeläimelle korvaavassa tilassa ensiapua, kuinka usein nautaeläintä tulisi kääntää kyljeltä toiselle, mikäli tähän on aikaa käytettävissä. Pohdin myös, pyrkiikö nautaeläin tai lauma ulos eläinsuojasta mahdollisuuksiensa mukaan, mikäli eläinsuoja romahtaa.

Diassa 26 ja 27 oli esillä eläimen nostoon liittyen huomioitavia asioita. Diassa 28 esitettiin eläimen pakoalueen hyödyntämistä eläinten siirtelyyn ja diassa 30 esitettiin nautan käsittelyä. (Pelastusopisto 2021a.)

Dioihin liittyen mieleeni tuli erään yrittäjän ohje eläimen kytkemisestä kiinni kiinteään kohteeseen ennen nostotilannetta. Kiinnityspaikaksi soveltuisi esimerkiksi eläinsuojan parsi. Kiinnittämisen peruste oli, ettei eläin pakene liinoitettuna nostotilanteen jälkeen. Pohdin toimintamallin suositeltavuutta, sillä käytännönkokeudesta tilanteesta ei ole. Ainoastaan sairaan hevosen käsittelyn näkökulmasta koin hevosen pakenemisen tarpeen konkreettisesti, jolloin eläimen hallitseminen oli todella haastavaa.

Pohdin myös, voiko johtavan eläimen huomioida evakuointitilanteissa. Kiinnitin huomiota eläimen U-lenkillä nostamiseen ja erään yrittäjän esille tuomaan nau-taeläimen toimintaan, jossa eläimet ovat muutaman kilometrin eläinsuojan ulko-puolella kuljettuaan pyrkineet takaisin eläinsuojaan, jolloin niiden ulkopuolella pi-täminen on harjoituksessa koettu haastavaksi.

Jaloittelutarhan tai lähilaitumen puuttuessa pohdin, voiko irtoaidoista ja paimen-langasta tehdä aitauksen ja eläimet siihen johtaa, mikäli resurssia ja aikaa tähän eläinten evakuoimisen jälkeen on. Pohdin myös eläinsuojan ja lähitarhan välille tehtävän paimenlanka-aidan tarvetta evakuointitilanteissa. Lisäksi pohdin myös yrittäjän esille tuomaa toimintamallia, jossa ajoneuvo tai traktori ajetaan eläinsuo-jan oviaukon läheisyyteen valot päällä, jolloin eläimet siirtyvät eläinsuojasta ulos. Tähän liittyen pohdin, siirtyvätkö esimerkiksi traktorilla ruokittavat eläimet mitä vain ajoneuvoa päin näin toimiessa.

5.3 Asiantuntijakommentit

Hänninen (2021c) nosti esiin, että eläinten pelastamisen pääsystä yksi on eläin-ten suojele, jonka myötä eläimen auttamis- ja avun hankkimiseksi on eläinsuoje-lulain (1996/247 14 §) velvoite:

”Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa kotieläintä tai muuta ihmisen hoidossa olevaa eläintä on joko itse autettava tai ilmoitettava eläimestä sen omistajalle tai hoitajalle taikka kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalle viranhaltijalle tai poliisille.”

”Jos 2 momentissa mainittujen henkilöiden tavoittaminen on koh-tuuttoman vaikeaa ja jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hen-gissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, saadaan se lo-pettaa. Tästä on viivytyksettä tehtävä 2 momentissa mainittu ilmoi-tus.”

”Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on pyrittävä auttamaan. Jos eläin on kui-tenkin sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, eläin on lopetettava tai on huolehdittava siitä, että se lopetetaan.”

Iso osa naudoista elää nykyisin pihatoissa. (Kaimio 2021b). Pantaleikkureita ei ole velvoitettu eläinsuojoiin, mutta ne ovat keskeisiä perustoimintaan liittyen maataloilla ja pelastuskalustossa. Pantaleikkureilla iso eläinmäärä saadaan tarvittaessa pois kaulapannoista. (Raussi 2021.)

Eläin vaatii tuotantotilasta poisviemisen opettelua, jonka myötä kulkukäytävät tulevat tutuiksi ja eläimet siirtyvät tarvittaessa nopeammin ulos. Esimerkiksi navetan pestyt seinät ja varjot voivat olla nautaeläimelle suuri muutos, joka vaikuttaa liikkumiseen. Nauta liikkuu mieluummin pimeästä valoon ja myös paremman ilmanlaadun suuntaan, pakokauhussa tapauskohtaisesti. (Raussi 2021.)

Nautaeläimet muistavat kulkureitit erittäin hyvin. Tästä näkökulmasta nautojen opettaminen tiettyjen poistumisreittien käyttämiseksi olisi järkevää. Todennäköisesti tällöin pelastustilanteessa reitti kuljettaisiin nopeammin, mikäli naudat ovat saaneet kulkea turvalliseksi tehtyä reittiä vapaaehtoisesti ja tottuneesti saavuttaen kulkemisella jotakin positiivista. (Kaimio 2021a.)

Eryteisesti liikkumaan tottumattomampia nautoja pelottavat ja jarruttavat hajut, isot valaistuserot, kovat äänet ja pintamateriaalin vaihdokset. Mikäli eläintä yritetään saada liikkumaan vetämällä päästä tai työntämällä yhtäjaksoisesti, aiheuttaa se eläimen pysähtymisen ja liikkumisen vastustamisen. Pakotilanteeseen ajaminen, kovat huutavat äänet ja äkkinäiset liikkeet voivat saada naudat kokemaan ainoaksi vaihtoehdokseen puskemalla pakenemisen, joka lisää ihmisten vammautumisen riskiä. Liikkuminen laumassa on turvallisempaa välttämällä, ettei samanaikaisesti käytävillä ole liikaa eläimiä. (Hänninen 2021a; Hänninen 2021b.)

Pelastushenkilöstön on tärkeää harjoitella eri eläinlajien liikuttamista niiden ohjaamiseksi pienimmällä mahdollisella paineella ja harjaantuen paineen poistamisessa eläimen tehdessä halutusti. (Hänninen 2021a; Hänninen 2021b.) Esimerkiksi sierainpihtiä käyttämällä naudat taas eivät tavallisesti liiku ja liikkuvat ”jauhosankolla” houkuttelusta (kuvio 20). (Kaimio 2021b). Huulipirra, sikajarru ja sierainpihdit aiheuttavat kipua, eivätkä rauhoita eläintä, myös reuhtomisen aiheuttaessa lisäkipua. Pelkäävälle eläimelle lisäkipu voi aiheuttaa paniikin, sillä eläin pyrkii kipua välttämään. Todella pelokasta eläintä ei hallita kivulla. (Hänninen 2021c.)

Kuvio 20. ”Jauhosanko”

Mikäli pelastustilanteessa eläimet ruuhkautuvat eläinsuojan oviaukolle, tulee ne purkaa edestäpäin, eikä ajamalla takaa. (Kaimio 2021a). Paimenkoirien toimintaan verraten, 90 asteen kohdalla eläimen näkökentän rajalla liikkuminen saa naudan liikkumaan eteenpäin. Suuronnettomuustilanteita, kuten tulipaloja lukuun ottamatta eläimen oman liikkeen avulla liikkuminen rauhallisesti ylläpitää eläimen liikettä. On huomattavaa, että kaikki nautaeläimet eivät ole tottuneet myöskään päitsiin. (Hänninen 2021c.)

Nautaeläin ei yleensä hyökkää ihmisen päälle aggressiivisuuden, vaan pelon vuoksi, mikä on tiedostettava evakuointitilanteessa. Paras toimintatapa olisi, että eläinyksikössä harjoiteltaisiin eläinten evakuoimista, jonka myötä evakuointitilanteen hankaluudet ilmenisivät ja evakuointitilanteista tulisi eläimille rutiininomaista toimintaa. Evakuoinnissa on tärkeätä tiedostaa myös vaarallisuus emojen osalta niiden kokiessa vasikkansa tulleen uhatuksi (Hänninen 2021a.)

Tapauksessa, jossa eläimet eivät ole liikkuneet laisinkaan ulos, voi niitä evakuointitilanteessa olla vaikea saada siirtymään ulos rakennuksesta. Esimerkiksi kynnyksiä, lantaraappaa ja lattiamateriaalin muutoskohtia voidaan pyrkiä häivyttämään vanhojen parsimattojen avulla. Naudalla voi olla voimakas tarve palata

takaisin palavaan rakennukseen, joka voi johtua alkukantaisesta selviytymistä vasta juosta kohti metsäpalon tulta ja pyrkiä siitä läpi turvaan. (Kaimio 2021b.)

Eläimet voivat kokea eläinsuojan ulkotilan vieraaksi ja pelottavaksi, vaikka ovatkin uteliaita. Aitauksin ja siirtoaidanteiden valmiina pitäminen evakuointitilannetta varten on asianmukaista. Evakuointitilanteessa haastavaa on nautojen parsista irrottaminen ja käsittelyyn tottumattomat sonnit. Sonneja ei yleensä laidunneta tai jaloitteluteta ulkona, jonka vuoksi karsinan ulkopuolella liikkuminen on niille totumatonta. Suomessa ulkoiluun tottumattomia ovat pääasiassa alle kuuden kuukauden ikäiset vasikat, maitorotuiset sonnit ja viidesosa muista, kuin emolehmäkarjojen hiehoista sekä lypsylehmistä. Nautaeläin tottuu hoitajaansa ja vieras ihminen aiheuttaa sille stressiä, mikä aiheuttaa levottomuutta ja arvaamattomuutta. (Raussi 2021.)

Turvallisuuden näkökulmasta eläinsuojan seinällä voisi sijaita askelmat, joilla ihminen pääsisi siirtymään eläinten yläpuolelle tarvittaessa turvaan. Parsinavetan evakuoinnissa voisi olla hyväksi käyttää osastoittain liikkumista niin, että joh-toeläimet on tunnistettu mahdollisuuksien mukaan eläintenhoitajan tai yrittäjän toimesta. Pelastussuunnittelun näkökulmasta kulkureittien ja tietojen on oltava aina esillä helpossa paikassa ja selkeästi onnettomuustilanteissa toimimiseksi. (Raussi 2021.)

Mikäli ajoneuvon ajaa eläinsuojan oviaukon eteen, eläinten totumuksen mukaan ne saattavat haluta liikkua kohti valoa, mikäli eläinsuojassa on pimeää. Valon ei tule olla liian kirkas, eikä heijastaa eläimiä silmiin ja aiheuttaa pelkoa. (Hänninen 2021b.) Tilannesidonnaisuutta ajatellen ajoneuvon värillä ei ole merkittävää eroa naudalle, mikäli eläinsuojan eteen ajetaan esimerkiksi pelastusajoneuvo, jota kohti eläimiä pyritään saamaan siirtymään. Esimerkiksi tilan oman traktorin äänen naudat ovat tottuneet. (Raussi 2021.)

On todennäköistä, että paimenlanka ei pidättele laiduntamatonta eläintä. Kiinteä tai irtoaidoista tehty aitaus on aitauksena hyvä vaihtoehto. Onnettomuustilanteissa eläinten eläinsuojaan pyrkimisen estämiseksi voisi soveltaa myös oviaukkojen aitaamista. (Kaimio 2021b.)

Onnettomuustilanteissa johtoeläintä on vaikea huomioida, mikäli eläintä ei ole merkitty. Merkintä voi olla esimerkiksi parsinavetassa eläimen parren kohdalle seinälle tehty tai kello kaulassa, jonka myötä liike kuuluu. (Kaimio 2021b.) Eläinhenoitajalla voi olla osaamista, jonka avulla hän tunnistaa pihattonavetasta johtoeläimen ja liikkeenjohtajanaudan. Johtonauta voi olla eri yksilö, kuin liikkeenjohtajanauta, joka saa eläinryhmän liikkumaan osoittamaansa suuntaan. Johtonaudan ominaisuuksia ovat esimerkiksi uteliaisuus ja kokemus. Mikäli liikkeenjohtajanautaa ei tunnisteta, vältetään arimpien ja kokemattomampien yksilöiden ohjaamista eläinsuojasta ensin evakuointitilanteissa. (Raussi 2021.)

Kiireellisessä tilanteessa lauman evakuoimisen voi aloittaa myös lähtöjärjestyksessä pienissä ryhmissä. (Hänninen 2021b). On myös huomioitavaa, että johtajaeläin usein johtaa, kun lauma siirtyy mieluisaan paikkaan, mutta pelottavaan paikkaan siirryttäessä johtajaeläin voi pyrkiä lauman keskelle turvaan. (Hänninen 2021c.)

Eläinsuojan romahdustilanteissa nautaeläin voi jähmettyä pelosta, jonka myötä se ei lähde pakenemaan. Eläimen näkökulmasta se punnitsee, kumpi on pelottavampi vaihtoehto. Eläintä evakuoidessa nostamalla ja, mikäli eläintä kytketään, käytetään solmuja, jotka ovat nopeasti avattavia. (Hänninen 2021b.) On tärkeää saada nostettua eläin turvallisesti. Mikäli eläin on hyvin uupunut, ei se jaksa välttämättä lähteä karkuun, esimerkiksi nauta pakenee saaliseläimenä pelottavaa tilannetta voimiensa mukaisesti. On huomioitavaa, että hätätilanteissa nauta kykenee hyppäämään hyvinkin korkealle. (Raussi 2021.)

Mikäli naudalle annetaan ensiapua, tulisi nauta saada makaamaan aina rintansa päällä, mikäli nauta ei pääse omatoimisesti ylös tai vaihda kylkeä, jossa makaa. Kyljellään nauta on vaarassa puhaltua. Nautaeläintä pitäisi kääntää painevaurioiden välttämiseksi parin tunnin välein kylkeä kääntämällä niin, että alla oleva jalka aina vaihtuu. (Kaimio 2021b.) Kyljellään pötsi painaisi eläimen verenkiertoelimistöä. Nuoret yksilöt ovat kylmälle alttiita, esimerkiksi karitsat eivät kestä kylmää aikuisten lampaiden tapaan. (Hänninen 2021b; Hänninen 2021c.)

Pelastushenkilöstön näkökulmasta on huomattava ihmisiin eläinsuojista tarttuvat ja kaikkiin taudinaiheuttajiin desinfiointiaine Virkon S ei tehoa, sellainen on esimerkiksi kryptosporidioosi. Bioturvallisuuden ylläpito on tärkeää. Pelastushenkilöstöllä on riski saada tiloilta zoonooseja, mutta vierailun tiheyden näkökulmasta eläintiloilta toiselle tautien kuljettamisen riski ei ole suuri. (Kaimio 2021b.)

Pelastustehtävistä, kuten ylämaankarjanautalauman pidempään karkuteilla olemisen tilanteista voisi opetuksessa ottaa puheeksi myös kiinniottamisen menetelmiä sekä tilanteesta oppimisen ja yhteistyön toteutumisen näkökulmia. Eläinpelastustehtävien näkökulmasta eläin tulisi ajatella avuntarvitsijana itseisarvoisena yksilönä. (Raussi 2021.)

Diasarjalla esitetyistä arvoista on toissijaista viitata vain eläimen hyötyarvoon, sillä päällekkäisiä pelastustilanteita, joissa ilmenee priorisoinnin tarve, esiintyy todennäköisesti harvoin. Yleisellä tasolla hyötyarvot voisi nostaa esille taloudellisen, tuotannollisen ja jalostusarvon kanssa. (Raussi 2021). Taloudellinen arvo voi olla korkeakin, mikäli kyseessä on jalostuseläin. Naudoilla on teurasarvo ja vasikoilla myyntiarvo. (Kaimio 2021b.) Arvokeskustelua varmasti käydään tilanteessa eläimen omistajan kanssa, sillä eläin voi olla omistajan tuottavin lypsy-lehmä, mutta myös hänen ystävänsä. (Raussi 2021).

Raussi (2021) esitti, että diasarjalla voisi esittää seuraavia säädöksiä ja ohjeita, jotka voivat vaikuttaa eläinten pelastamiseen poikkeustilanteissa:

- hyvinvointikorvausten sitomusehdot ja niiden vaikutukset nauta- ja sikatilan onnettomuuksiin varautumiseen,
- investointitukiin liittyvät maa- ja metsätalousministeriön säädökset ja ohjeet sekä
- Eläinten Terveys ETT ry:n ohjeet.

5.4 Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön hallinnoiman koulutusmateriaalin ajantasaisuus

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö on tuottanut vuonna 2007 Eläinten pelastaminen ja maatalouden riskit CD:n. Kun Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö

hallinnoi sopimuspalokuntalaisten koulutusjärjestelmää, sisälsi se Eläinten pelastamisen kurssin, jonka johtajille CD lisämateriaaleineen on välitetty. Kurssinjohtajat ovat päivittäneet materiaalia tahoillaan. CD:n materiaali lisämateriaaleineen on vanhentunut. (Savolainen 2020.)

Koulutusmateriaalissa oli esillä selkeästi, että alueellisesti esimerkiksi kotieläintuotanto on erilaista. Materiaalit sisälsivät lukuisia kuvia eläinsuojista, niiden rakennepiirustuksista ja nautojen kiinnitystavoista parsiin, lisäksi oli esitetty eräitä artikkeleja, joissa oli esillä tapahtuneita onnettomuuksia ja alkusammutuksen sekä varautumisen vaikutuksia. Materiaalissa huomioitiin myös erilaisia tuotantosuuntia. Materiaalin sisältämät oppitunnit tukivat eläinpelastuskurssirakennetta. (Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö 2007.)

On huomattavaa, että materiaali ei täysin avautunut, sillä Adobe Flas Player ei ollut enää tuettu tietokoneilla, joilla pyrin aineistoa tarkastelemaan. Materiaalin hyödynnettävyyden näkökulmasta PowerPoint-esitykset ovat olleet ajantasaisesti muokattavissa ja täydennettävissä tarvittaessa.

Lisämateriaalit sisälsivät eläinsuojelulain, eläinsuojeluasetuksen, eläinkuljetusauton rakenteiden ominaisuuksia ja toimintaohjeita, kuinka ajoneuvoon voidaan mennä sisään vaihtoehtoisista paikoista. Lisämateriaaleissa esitettiin myös vuonna 2006 maa- ja metsätalouden töissä tapahtuneista tapaturmista tilastoa sekä maatilan rakenteellista paloturvallisuutta, jonka tavoitteena oli tukea onnettomuuksien ehkäisyä ja rajoittamista. (Savolainen 2020.)

Pintapelastuskurssin verkossa saatavilla olleessa kurssimateriaalissa ei esitetä selkeästi, että pelastustoimen henkilö voi suorittaa eläimen lopettamisen sen tilan niin edellyttäessä ja eläimen vahingoittumisesta johtuneesta tilasta ilmoittamalla mahdollisuuksien mukaan viivytyksettä sen hoitajalle, kunnaneläinlääkärille, omistajalle, poliisiviranomaiselle tai kunnan terveydensuojeluvalvonnan viranhaltijalle. Eläimen lopettamisen tai lopettamisesta huolehtimisen edellyttää sen hengissä pitämisen ilmeinen julmuus eläimen vahingoittumisen seurauksena. Materiaalissa esitetään virheellisesti, että vain eläinlääkärin tai poliisiviranomaisen päätöksellä eläimen voi tarvittaessa lopettaa henkilö, joka omaa riittävän taidon eläimen kärsimykseltä lopettamiseksi. (Eläinsuojelulaki 247/1996 2:14.1–4 §; Verkko-oppimisympäristö EDUSPEK 2016.)

5.5 Webropol-kyselyn tulokset

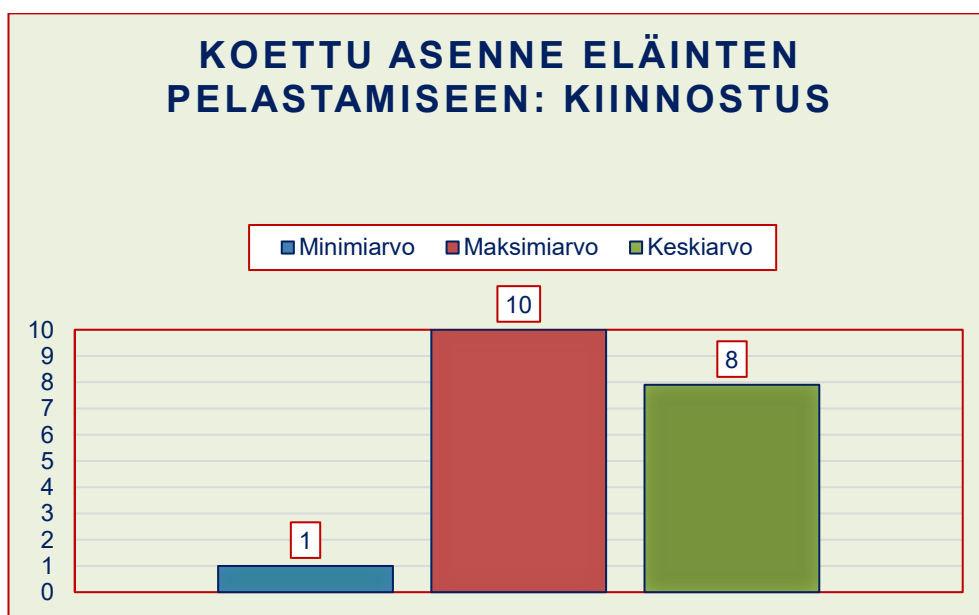
Kyselyyn vastanneista opiskelijoista suurinta vastaajaryhmää edustivat pelastajaopiskelijat. Kyselyyn ei vastannut 1. vuoden A-linjan ja 4. vuoden N-linjan pelastusalan päällystötutkintoon opiskelevia henkilöitä (taulukko 1). Kysymykseen vastasi 55 henkilöä (liite 2).

Taulukko 1. Opiskelijat

1. lukukauden pelastajaopiskelijana	18 %
2. lukukauden pelastajaopiskelijana	20 %
3. lukukauden pelastajaopiskelijana	16 %
alipäällystöopiskelijana	9 %
1. vuoden A-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	0 %
2. vuoden A-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	2 %
3. vuoden A-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	2 %
4. vuoden A-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	2 %
1. vuoden N-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	7 %

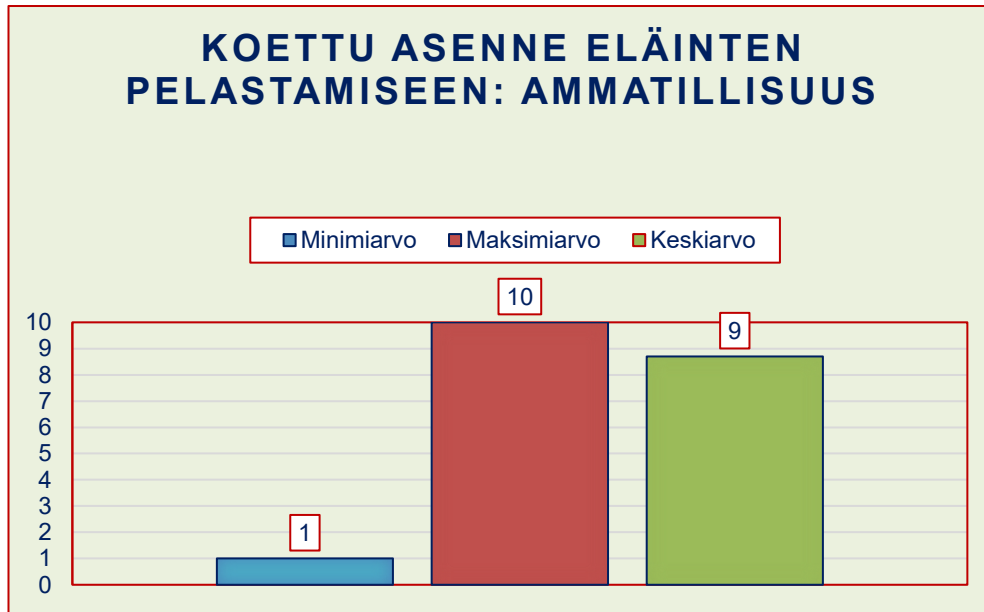
2. vuoden pelastusalan päälystöpiskelijana	N-linjan	15 %
3. vuoden pelastusalan päälystöpiskelijana	N-linjan	9 %
4. vuoden pelastusalan päälystöpiskelijana	N-linjan	0 %

Eläinten pelastamiseen oli kiinnostusta, 158 vastanneen henkilön vastausten keskiarvo oli 8 (kuvio 21; liite 2). Vastausvaihtoehdoista 0 ilmaisi kiinnostumattomuutta ja 10 kiinnostusta.

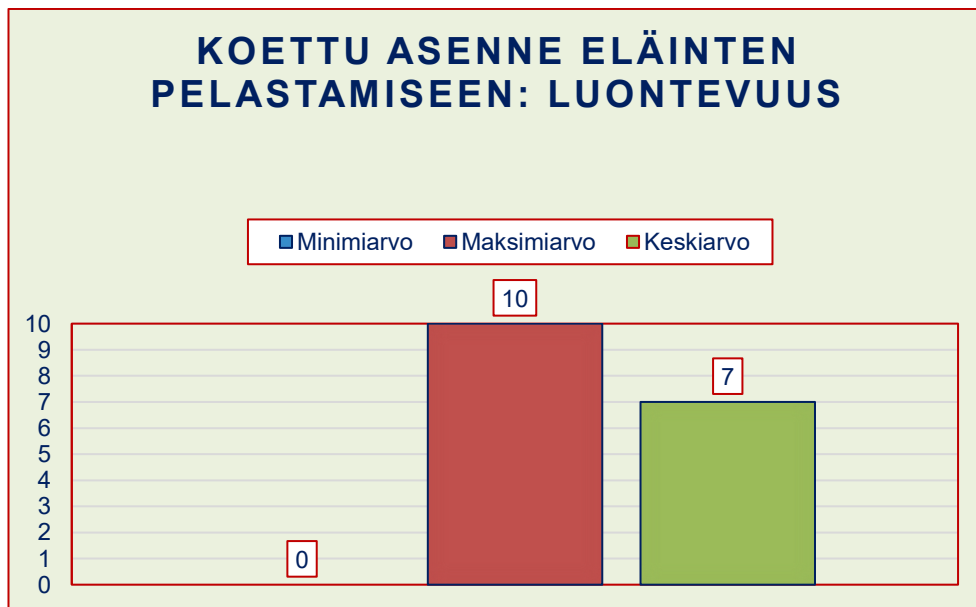
Kuvio 21. Kiinnostus

Eläinten pelastamiseen koettiin suhtautuvan ammatillisesti, 158 vastanneen henkilön vastausten keskiarvo oli 9 (kuvio 22; liite 2). Vastausvaihtoehdoista 0 ilmaisi epä-ammattillisuutta ja 10 ammatillisuutta.

Kuvio 22. Ammatillisuus

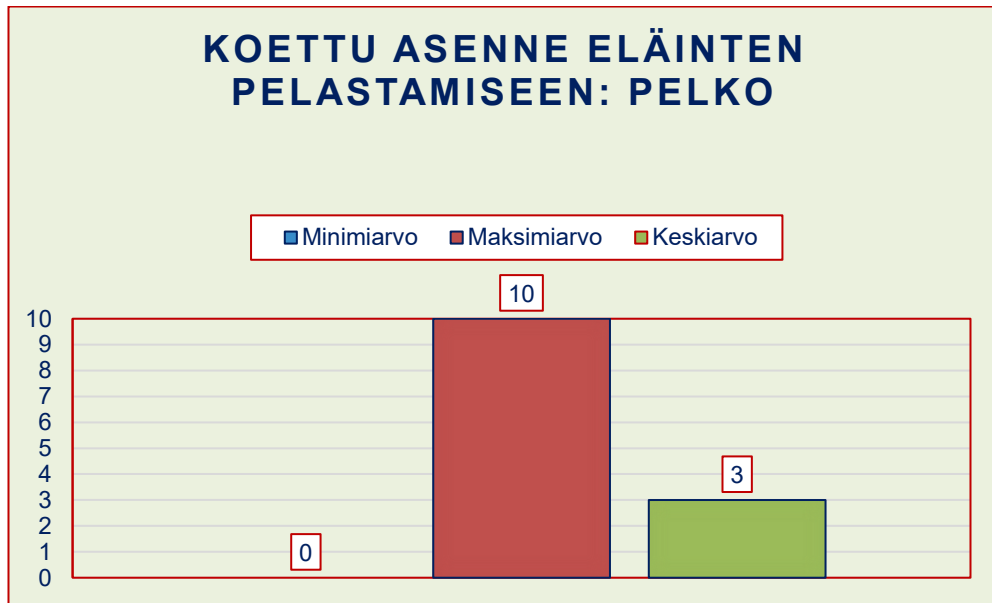
Eläinten pelastamiseen suhtauduttiin myös luontevasti, 158 vastanneen henkilön vastausten keskiarvo oli 7 (kuviot 23; liite 2). Vastausvaihtoehdoista 0 ilmaisi epäluonte-vuutta ja 10 luontevuutta.

Kuvio 23. Luontevuus

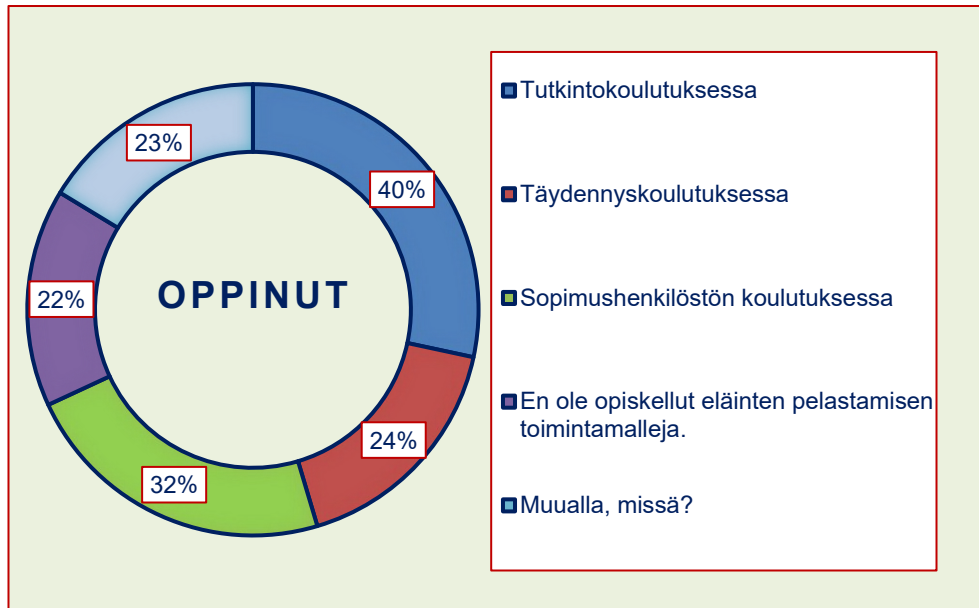
Eläinten kanssa toimimista kuitenkin pelättiin jonkin verran, 132 vastanneen henkilön vastausten keskiarvo oli 3 (kuviot 24; liite 2). Vastausvaihtoehdoista 0 ilmaisi pel-käämättömyyttä ja 10 pelkoa.

Kysymykseen vastaamatta jättämiseen liittyviä syitä voisi yleistää kysymyksen muotoilun ja vastaamatta jättäneen henkilön suhtautumiseen kysymykseen. Pelastusalan toimijalta odotetaan muun muassa tunnetaitojen hallitsemisen kyvykkyyttä ja paineensietokykyä, jonka myötä pelon kokemusten arvioimista ei välttämättä koeta keskeiseksi toimintamalleihin vaikuttavista tekijöistä, sillä pelko voi olla hallitusti toiminnassa läsnä.

Kuvio 24. Pelko

Eläinten pelastamisen toimintamalleja oli opittu pääasiassa tutkintokoulutuksessa (kuviokuva 25). Vastausvaihtoehtoon: muualla vastanneet henkilöt olivat oppineet eläinten pelastamisen toimintamalleja kotona, vapaa-ajalla esimerkiksi harrastuksissa, maataloilla, talleilla, työelämässä ja omaehtoisesti periaatteita opiskellen. Eläinten pelastamisen toimintamalleja oli opittu myös useammassa yhteydessä. Kysymykseen vastasi 158 henkilöä (liite 2).

Kuvio 25. Eläinten pelastamisen toimintamallit

Mikäli eläinten pelastamisen toimintamalleja ei ollut opiskellut, siirtyi kyselyyn vastaava henkilö toiseksi viimeiseen kysymykseen, jossa häntä pyydettiin arvioimaan kyselyä. Kysymykseen koulutuksessa opittujen eläinten pelastamisen toimintamallien toimivuudesta työtehtävillä vastasi 116 henkilöä. Käytännössä työtehtävissä toimiviksi toimintamallit kokivat 67 % kyselyyn vastanneista (kuviot 26; liite 2). Vapaan kommentin jättäneet henkilöt toivat esille erilaisia näkökulmia.

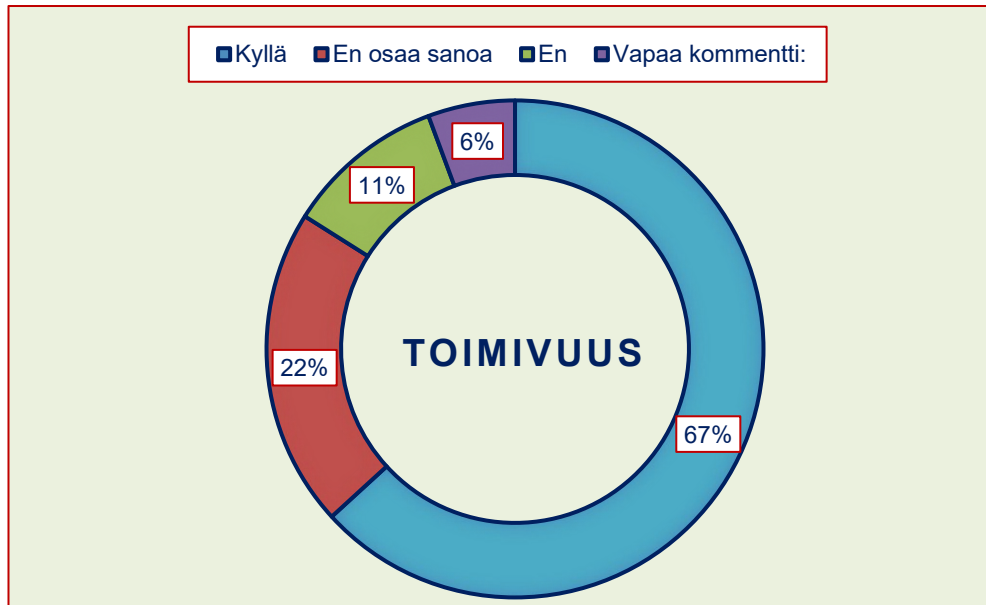
”Nähtyä pitää kokemuksen perusteella tapauskohtaisesti soveltaa.”
”Tutkintokoulutuksessa koulutus olematonta.”

”Aika harvoin tulee meidän alueella keikkoja elämiin liittyen, vaikka koulutusta toisinaan onkin.”

”Kyllä aina on joutunut tilannekohtaisesti improvisoimaan.”
”Opitulla mallilla eläin menehtyi.”

”Esimerkiksi sisälle tulleen linnun väsyttämistä lennättämällä olen käyttänyt usein.”

”En ole työtehtävässä, jossa pääsisin toteuttamaan opittuja asioita käytännössä.”

Kuvio 26. Kysymykseen vastanneiden kokemus toimintamalleista

Toimiviksi työyhteisön eläinten pelastamisen toimintamallit kokivat 73 % vastanneista ja toimivuudesta ei osannut sanoa 23 % kysymykseen vastanneista 116 henkilöistä (kuviot 27; liite 2). Vapaan kommentin jättäneet henkilöt toivat esille huomioitavia näkökulmia:

”En ole toiminut eläinten pelastamisen tehtävillä.”

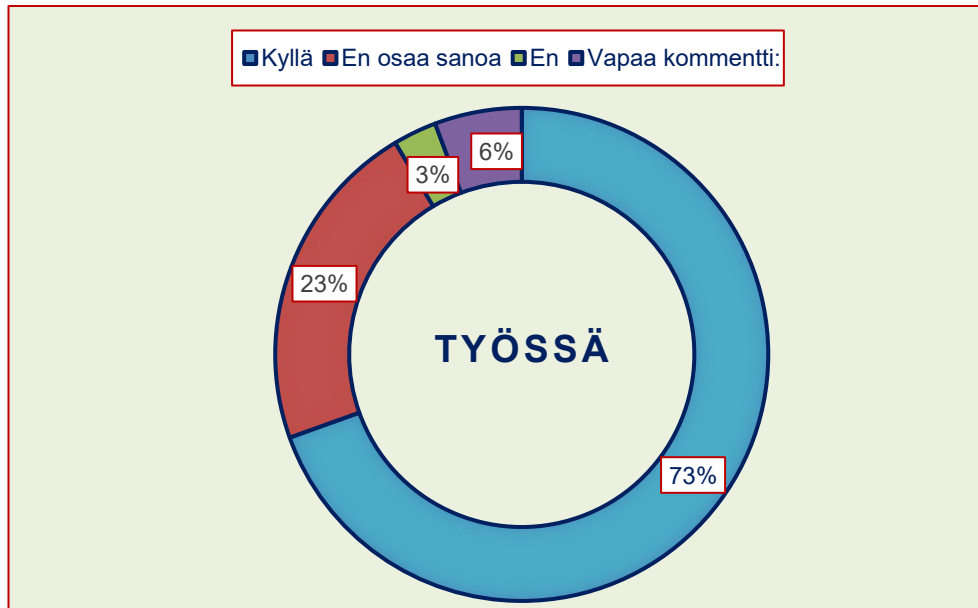
”Stadissa puluyksikkö hoitaa valtaosan eläinkeikoista, jolloin pelastusyksiköt hoitavat muut tehtävät. Erittäin hyvä ja toimiva järjestelmä.”

”Resurssit vaan eivät aina ole hyvät.”

”Maatalon ihmiset hoitaa nämä. Aina löytyy jostain pää- tai sivutoiminen, jolla kokemusta vastaan tulevista eläinlajeista.”

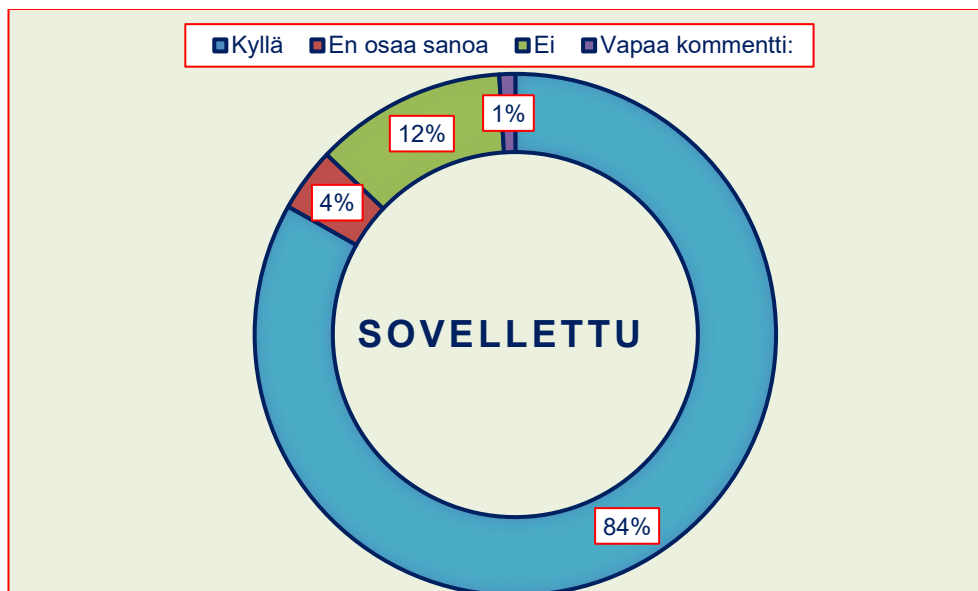
”Erikoisimmilla tehtävillä huomannut että omistajasta häneltä saaduista neuvoista / tiedoista suuri apu, siksi olisi tärkeää saada paikalle mahdollisuuksien mukaan aina sellainen henkilö kuka eläintä tuntisi.”

”Ainakin pulassa olleet joutsenet ja muut linnut onnistuneesti pelastettu. Kissa saatiin puusta nätisti alas VPK:n henkilönostimen avulla. Aika lailla soveltamista tuollaiset perus eläinpelastustehtävät vaatii.”

Kuvio 27. Kokemus työyhteisön toimintamalleista

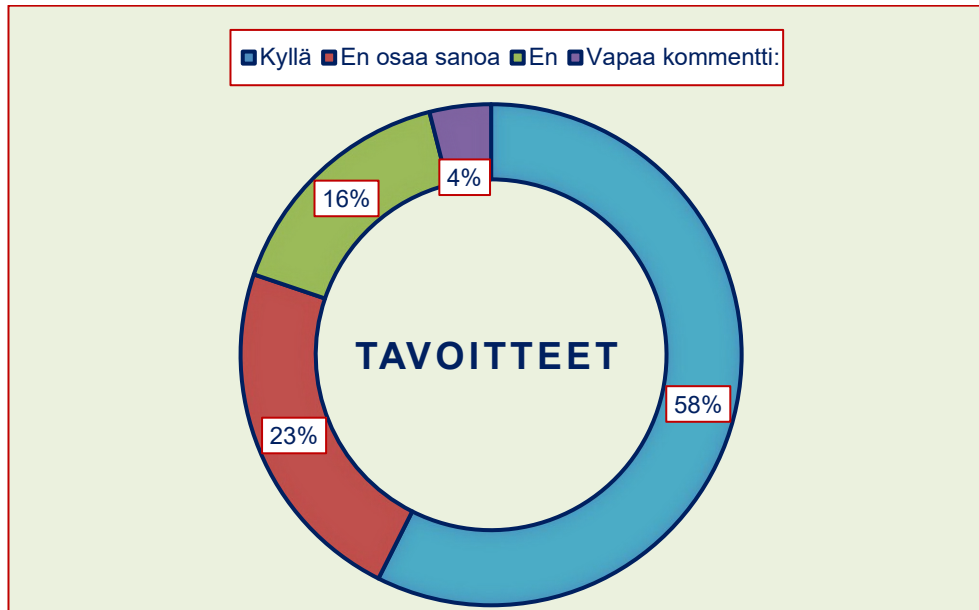
Työtehtävillä toimintamalleja tuli soveltaa 84 % mukaan vastanneista 115 henkilöistä. Vastanneista 12 % ei ollut kokenut toimintamallien soveltamisen tarpeita (kuvio 28; liite 2).

Kuvio 28. Kysymykseen vastanneiden kokemus soveltamisesta

Eläinten pelastamisen osaamistavoitteet olivat tiedossa 116 vastanneesta henkilöistä 58 %:lla (kuvio 29; liite 2). Vapaissa kommentteissa selvitettiin myös, ettei eläinten pelastamista käsitellä tai siihen ole tavoitteita päällystöopiskelijoilla sekä, että

ammattillisen koulutuksen ajankohdassa läpikäytyissä koulutuksissa ei eläinten pelastamista painotettu ensisijaisesti.

Kuvio 29. Tavoitteiden tiedostaminen

Kysymykseen 116 vastanneesta 40 % kokemuksesta eläinten pelastamisen osaamistavoitteita on ja on ollut koulutuksessa työelämän tarpeita vastaava ja vastaamaton määrä (kuviot 30; liite 2). Vapaan kommentin jättäneet henkilöt toivat esille huomioitavia näkökulmia.

”Lisää saisi olla.”

”Voisi olla enemmänkin.”

”Todella harvinaisia tehtäviä ja yleensä ei niin vaativia. Linnut lähtee karkuun ja nautaeläimet opetettiin koulussa.”

” Esim. suohon pudonneen eläimen toimintaa pitäisi opettaa.”

”Riittämätön täysin.”

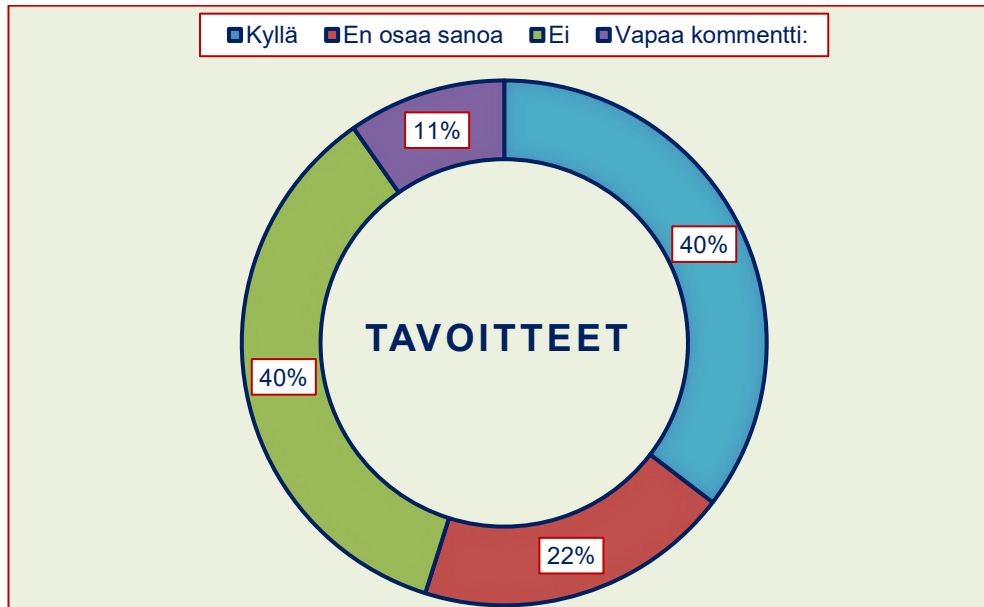
”Koskaan ei liikaa harjoitella.”

”Saamani koulutus painottui kaupunkiympäristön eläinten pelastamiseen ja se riittää palokunnassani.”

”Päällystön pitäisi vähintään saada koulutus siihen mitä pelastetuille eläimille tehdään.”

”Koulutusta lisättävä”.

”Lisää saisi olla, on kuitenkin hyvin harvoin tehtäviä.”

Kuvio 30. Osaamistavoitteet

Eläinten pelastamisen osa-alueeseen on ja on ollut varattu 47 % vastanneista 114 henkilön kokemuksesta riittämättömästi aikaa osaamistavoitteiden saavuttamiseksi (kuviot 31; liite 2). Vapaan kommentin jättäneet henkilöt toivat esille huomioitava näkökulmia.

”Koronarajoitukset vähensivät teorian ja käytännön harjoitteiden tuntimäärää. Koulutus keskitettiin välineiden käyttämiseen ja eläintarhalla eläinten käsittelyyn. Koen, että koulutus oli silti riittävää. Teoriaosuus pidettiin etänä ennen käytäntöä.”

”Eläinten käyttäytymismallit kiinnostaisi lisää.”

”Pelastusopistolla aiheesta kerrotaan ja käydään tutustumassa hevosallilla. Mutta esim. hevosen tai muun eläimen nostoa ei harjoitella ollenkaan.”

”Ammatillisen koulutuksen tasoa en tiedä nyt.”

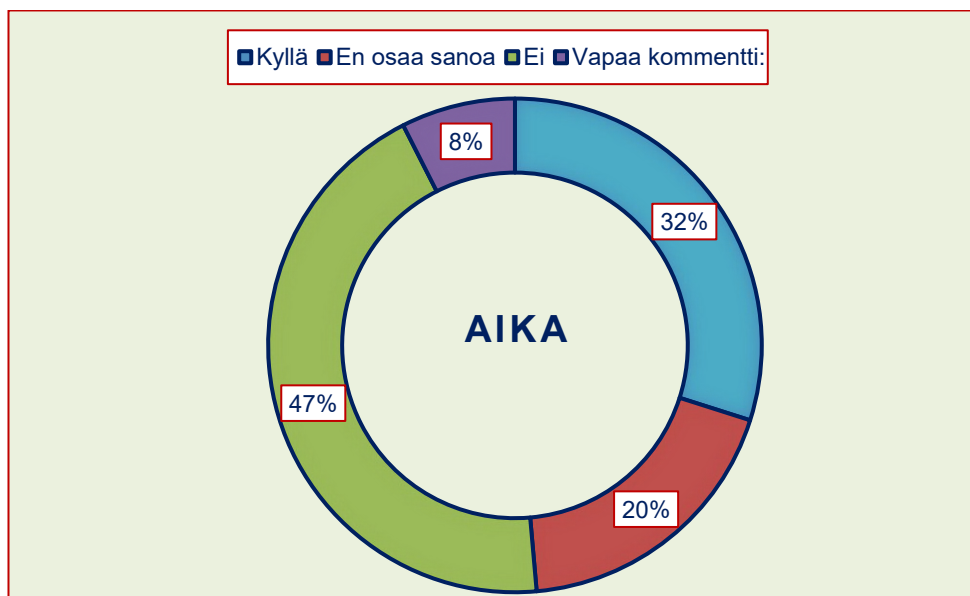
”Voisi olla kertausta enempikin.”

”Koronan vuoksi jouduttiin supistamaan koulutusta.”

”Erillinen koulutus niin oli varattu riittävästi aikaa.”

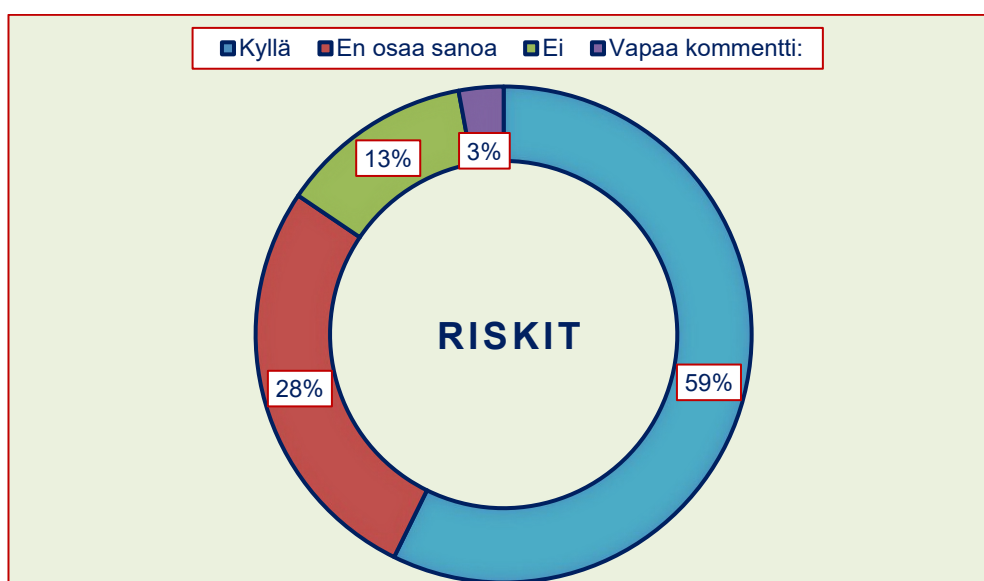
”En ole opiskellut Pelastusopistolla tutkintoa.”

”Peruskoulutuksessa osio jäi vähäiseksi, täydennyskoulutuksessa tosi tiivis ohjelma opittavaa lyhyeen aikaan.”

Kuvio 31. Käytetty aika

Eläinten pelastamiseen liittyvä koulutus koettiin mahdollistavan eläinten pelastamisen tehtävien riskienhallinnan 59 % vastanneista 115 henkilöstä (kuvio 32; liite 2). Vapaissa kommentteissa esille nostettiin työturvallisuutta, eläinten kanssa toimimisen olemassa olevaa riskiä ja vaaraa, esimerkiksi suurten sekä vaarallisten eläinten käsittelyssä.

Kuvio 32. Työturvallisuus

Eläinten pelastamisen toimintamallit koettiin ajantasaisiksi useiden vastausvaihtoehtojen osalta. Vastauksissa ilmeni kuitenkin, että 114 vastanneesta henkilöstä 41 % koki eläinten pelastamisen toimintamallien päivittämisen tarpeelliseksi (taulukko 2; liite 2).

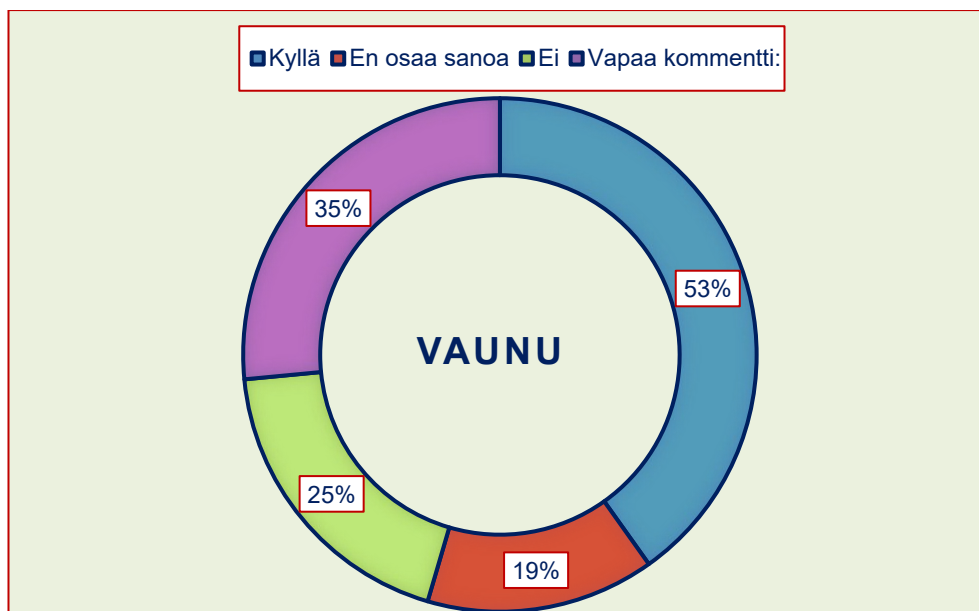
Taulukko 2. Toimintamallien ajantasaisuus

Pelastuslaitoksilla	40 %
Tutkintokoulutuksessani	20 %
Täydennyskoulutuksissa	10 %
Sopimushenkilöstön koulutuksissa	28 %
Työyhteisössäni	27 %
Itsellä	21 %
Viikkoharjoituksissa	6 %
Eläinten pelastamisen toimintamalleja tulisi päivittää.	41 %
Eläinten pelastamisen kaikki toimintamallit tulisi päivittää	11 %
Eläinten pelastamisen toimintamallit ovat puutteellisia.	18 %
Vapaa kommentti	11 %

Kysymykset 17 ja 18 käsittelivät kehitysehdotuksia eläinten pelastamisen toimintamalleihin ja koulutukseen. Kehitysehdotuksensa toimintamalleihin esitti 24 henkilöä ja koulutukseen 32 henkilöä (liite 2).

Viekin VPK ry:n sammutuspäällikkö Hannu (Muikku 2020a) on esittänyt, että eläinten pelastuskalustoa voitaisi sijoittaa erilliseen kuomulliseen ja teliakselilli-

seen kevytperävaunuun, jonka voisi liittää pelastusajoneuvon perään eläinten pelastamisen tehtävillä. Pelastusalan ja alan opiskelijoiden näkökulmasta kaluston sijoittamista vaunuun kannatti 114 vastaajasta 53 % vastaajista (kuvio 33). Kysymykseen liittyen esitettiin useita vapaita kommentteja (liite 2).

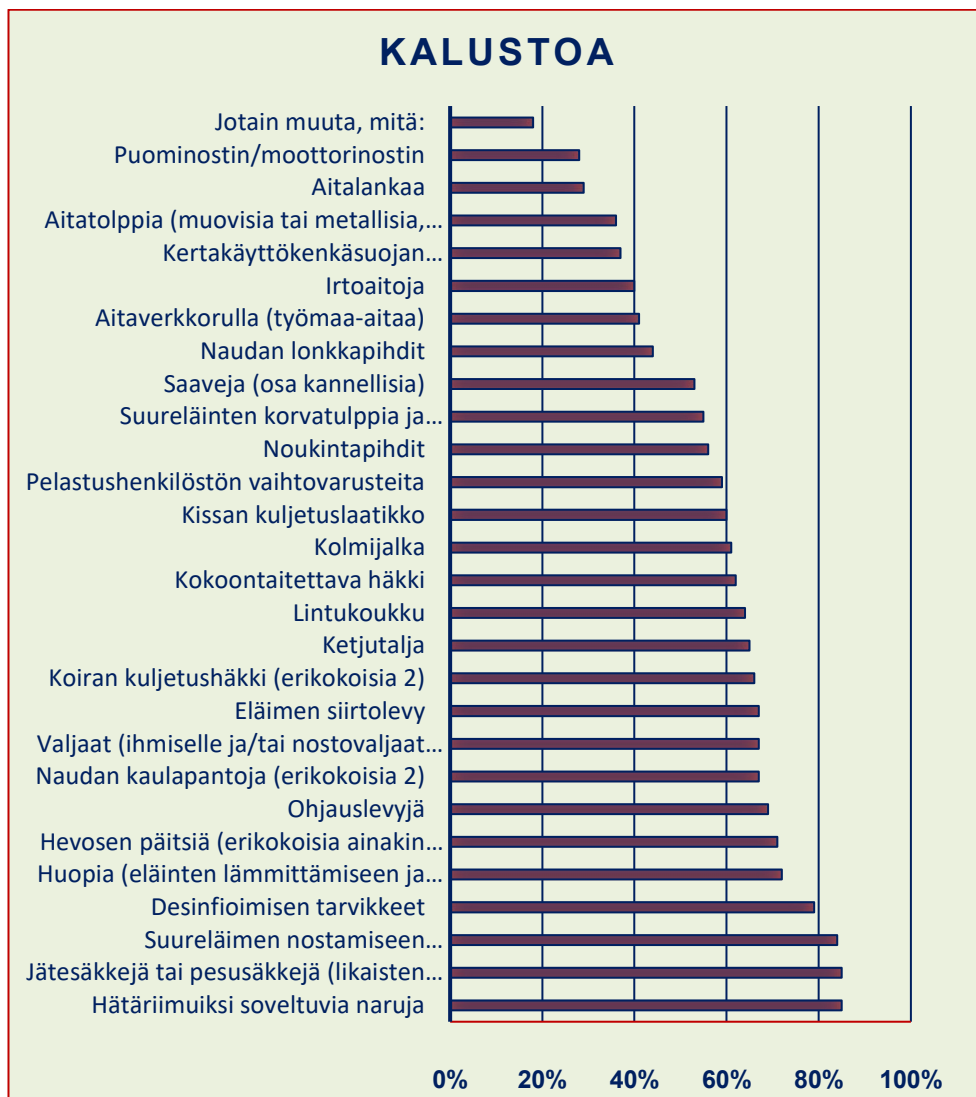

Kuvio 33. Kaluston sijoitusehdotus

Kaluston sijoittamisen ratkaisuja on palokunnittain tehty jo aiemmin vaunuihin, jonka vuoksi on ideoitu kalustoa, jota vaunuun voisi alue- ja tarveperusteisesti sijoittaa. Vaunu mahdollistaisi puhdistuskäytäntöjä, kuomu kaluston suojaamista, säilytystä ja vapauttaisi tilaa sammutusautosta mahdollistaen tarvittaessa laajemman kaluston sijoittamisen, esimerkiksi siirtolevyn kuljettamisen. (Muikku 2021b; Muikku 2021c.)

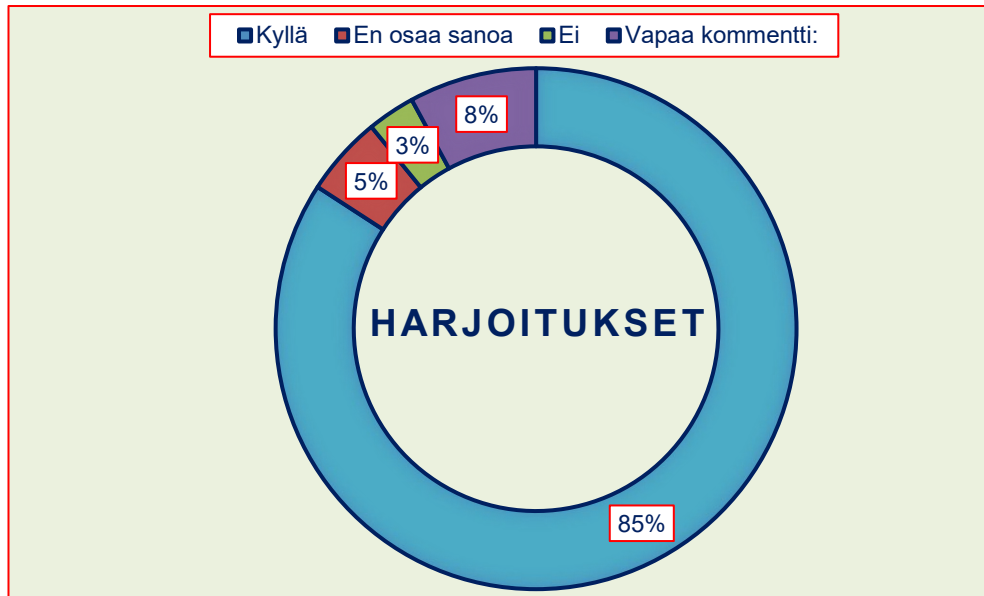
Kalustoideoista esimerkiksi työmaa-aita on kestävä, kevyttä ja vie vähän tilaa suhteessa sen määrään. Irtoaitoja ja aitalankaa hyödyntämällä voidaan rajata tiloja ja väyliä tarvittaessa nopeasti. Työturvallisuuden näkökulmasta esimerkiksi jyrkkien rinteiden pelastamistyöhön vaunuun voisi sijoittaa valjaat ihmiselle ja nautaeläimen nostovaljaat. Kalustoon tulisi hankkia myös alumiinisen kuoppalation, pistolation, rautakangen, talikon ja tasakärkisen teräslation. Ketjutiljan voisi säilyttää myös irrallaan nopean kytkentätöön vuoksi. Turvallisuuden näkökulmasta keskeistä olisi kaluston käytön aktiivinen harjoittelu. (Muikku 2021b; Muikku 2021c.) Myös (Partanen 2020) ehdotti irtoaitojen sijoittamista vaunuun.

Kysymykseen perävaunuun sijoitetuista kalustovaihtoehdoista vastasi 94 henkilöä. Vapaissa kommentteissa ehdotettiin kalustoehdotuksia, kuten liinanohjainputkea, suojahanskoja, sikajarrua, myös kaluston sijoittamista esimerkiksi pakettiautoon. Kommentit sisälsivät myös pohdintoja perävaunun käytännöllisyydestä ja tarpeellisuudesta puolesta sekä vastaan. Kalustosta ensisijaisesti sijoitettaisiin hätäriimuiksi soveltuvia naruja, suureläimen nostamiseen käytettyjä liinoja ja des-infioimisen tarvikkeet (kuvio 34; liite 2).

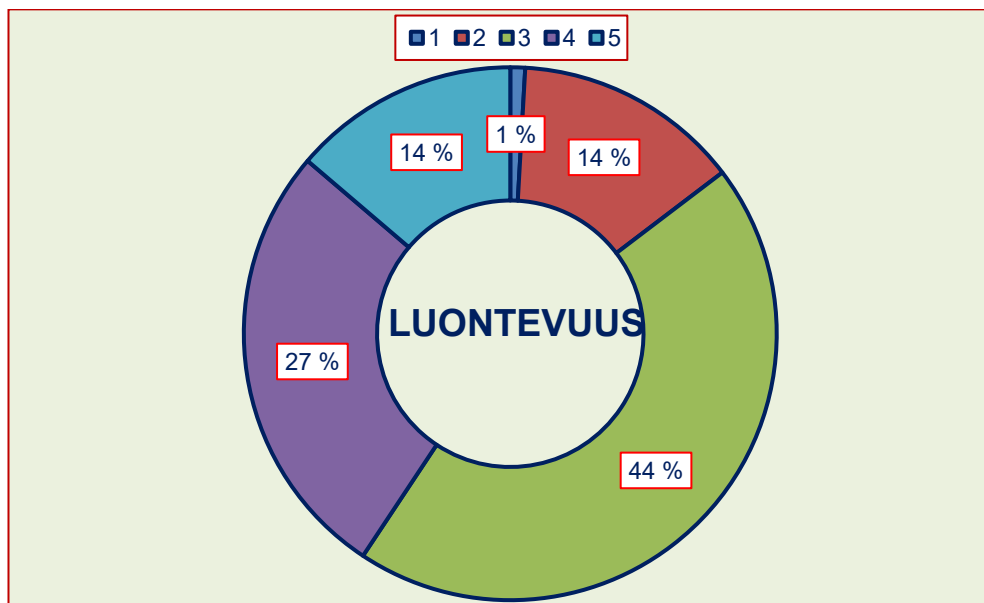
Kuvio 34. Kalustoehdotukset

Viikkoharjoituksiin liittyvään kysymykseen 116 vastanneesta henkilöstä 85 % sisällyttäisi eläinten pelastamisen harjoituksen kerran vuodessa tai useammin (ku-vio 35; liite 2). Vapaista kommentteista kahdessa esitettiin eläinten pelastamisen harjoitusaiheita.

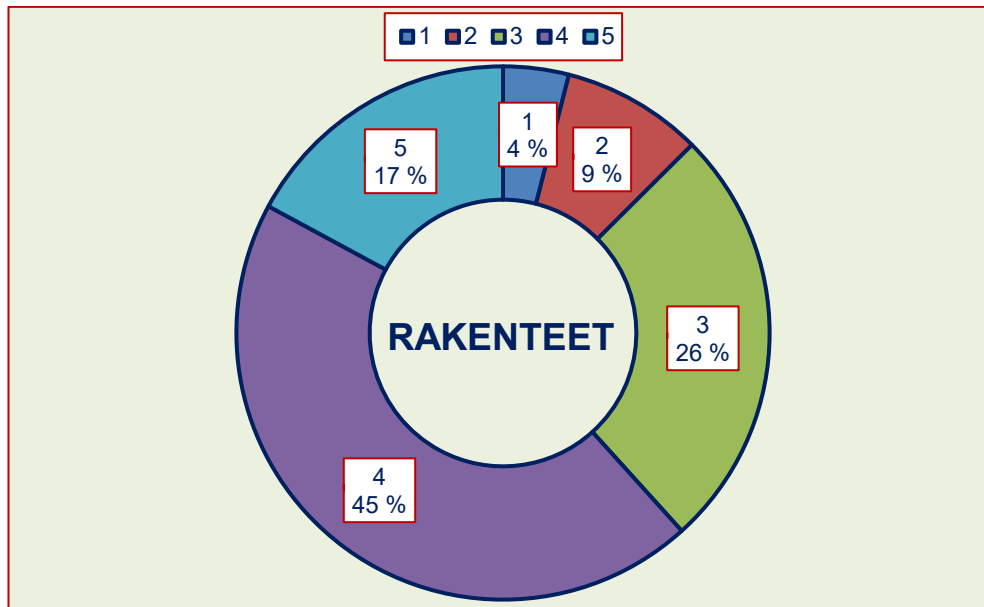
Kuvio 35. Kokemukset harjoitusten tiheydestä

Kyselyssä pyydettiin arvioimaan asteikolla 1–5 kokemusta neljästä erilaisesta väittämästä. Vastanneista suurin osa oli harjoitellut eläinten pelastamista ja koki olleen tässä harjaantunut. Harjaantuneeksi itsensä kokeneiden ja vähän eläinten pelastamista harjoitelleiden määrä oli kuitenkin samansuuruinen (kuvio 36; liite 2), 116:sta kysymykseen vastanneesta henkilöstä.

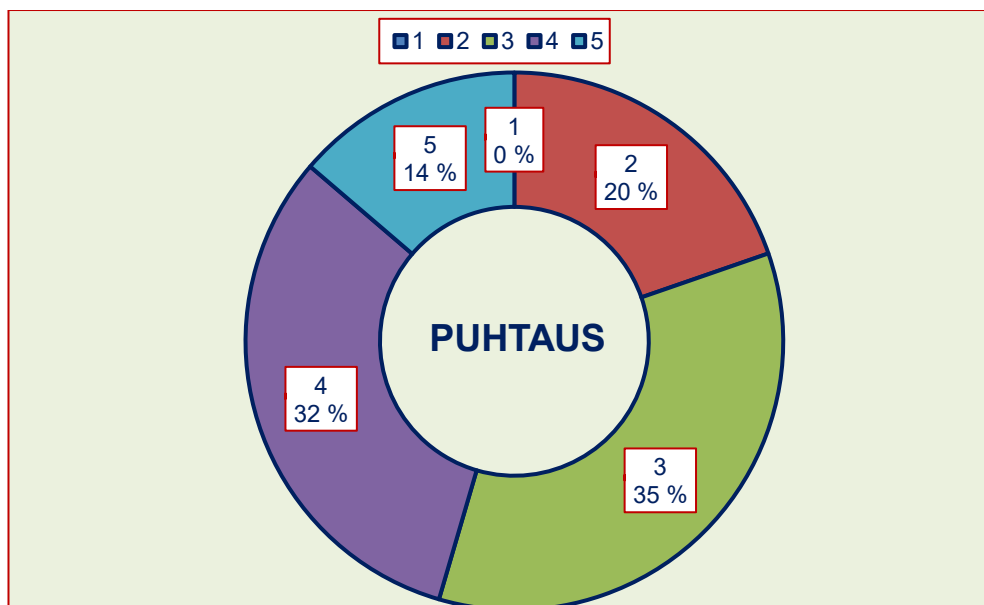
Kuvio 36. Luontevuus toimimiseen eläinten kanssa

Kysymykseen vastanneista suurin osa oli tutustunut erilaisiin eläinsuojarakennuksiin. Vastanneissa oli myös henkilöitä, jotka eivät olleet tutustuneet tai juurikaan tutustuneet eläinsuojarakennuksiin (kuvio 37; liite 2).

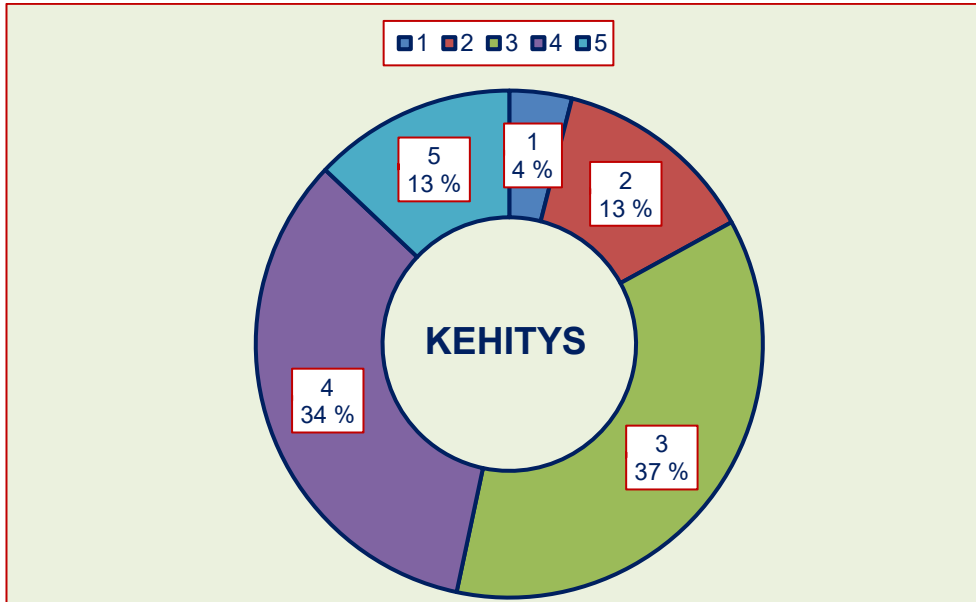
Kuvio 37. Eläinsuojarakennuksiin perehtyneisyys

Eläinten pelastamisen kalusto, sen puhdistaminen ja hävittäminen oli vastanneille pääasiassa tuttua. Vastanneista huomioitavaa kuitenkin on, että kalusto ja bioturvallisuuden ylläpitäminen kaluston huollon näkökulmasta ei ollut yksiselitteisesti kaikkien vastanneiden tiedossa (kuvio 38; liite 2.)

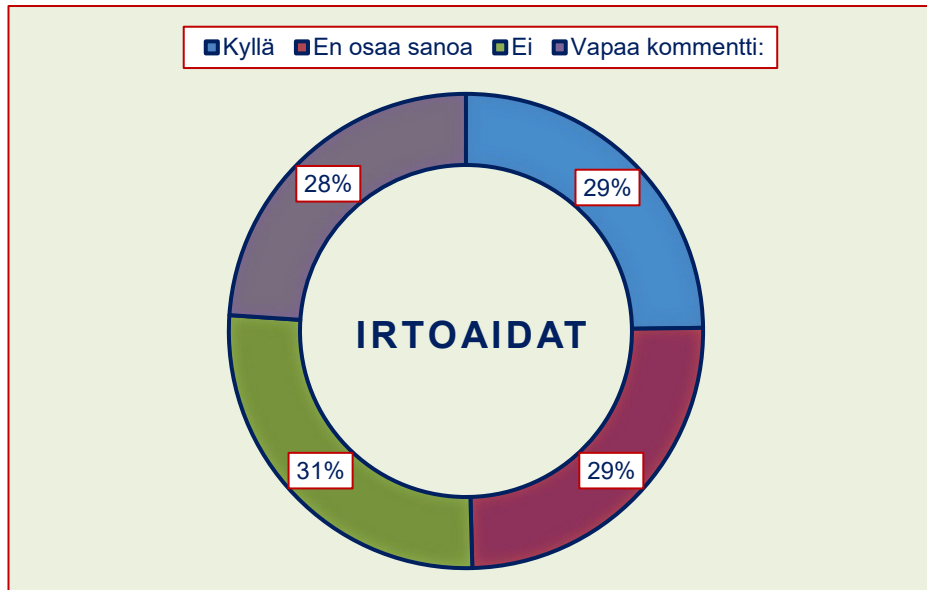
Kuvio 38. Puhtauden ylläpitämisen osaaminen

Vastanneet henkilöt olivat melko tietoisia, kuinka he voisivat kehittää eläinten pelastamisen osaamista. Tietoisuudessa esiintyi vaihtelua siitä näkökulmasta, että osaamisen kehittämisen näkökulmaa ei välttämättä osattu sanoa (kuvio 39; liite 2).

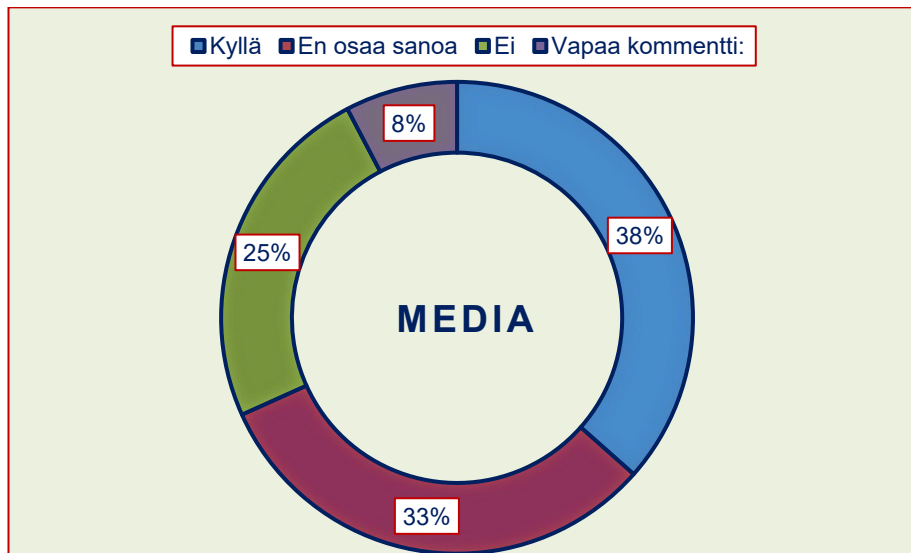
Kuvio 39. Kokemukset osaamisen kehittämisestä

Tilakeskuksen alueelle esitettiin sijoitettavan irtoaitoja kevytperävaunuun tarvittaessa eläinten pelastamisen tilanteisiin varautumiseksi. Vahvoille karjatalousalueille esitettiin myös irtoaitojen hankkimista ja sijoittamista kevytperävaunuun pelastustoimelle pelastusajoneuvoon tarvittaessa kytkettäväksi. (Partanen 2020; Partanen 2021.) Enemmistön 116 vastanneesta henkilöstä mukaisesti näin ei tulisi toimia, eikä pelastustoimelle irtoaitoja hankkia (kuvio 40). Vapaissa kommentteissa esitettiin tuotantotilojen varautumisen tärkeyttä (liite 2).

Kuvio 40. Näkemykset irtoaitojen sijoittamisesta kevytperävaunuun

Eläinsuojan porteista esitettiin otettavan muutosten ajankohtina kuvia ja videoita vapaaehtoisuuteen perustuen alueelliselle pelastuslaitokselle pelastushenkilöstön tarkasteltavaksi ja tarvittaessa eläinten evakuoimistilanteiden toiminnan edistämiseksi. (Muikku 2020b; Muuttoranta 2020.) Enemmistön 115 vastanneesta mukaisesti kuvia tulisi pelastuslaitokselle lähettää (kuvio 41; liite 2).

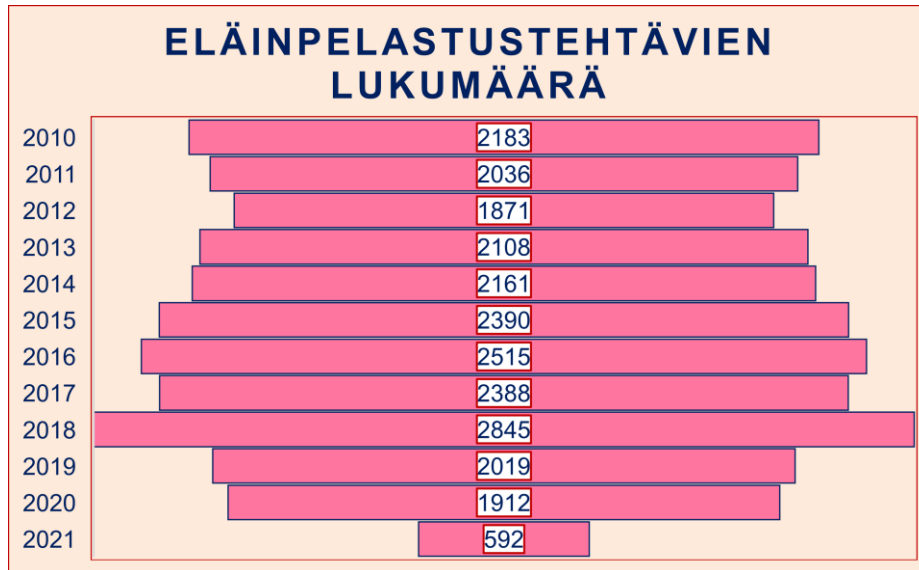

Kuvio 41. Näkemykset vapaaehtoisesta kuvamateriaalista

5.6 PRONTO-aineisto

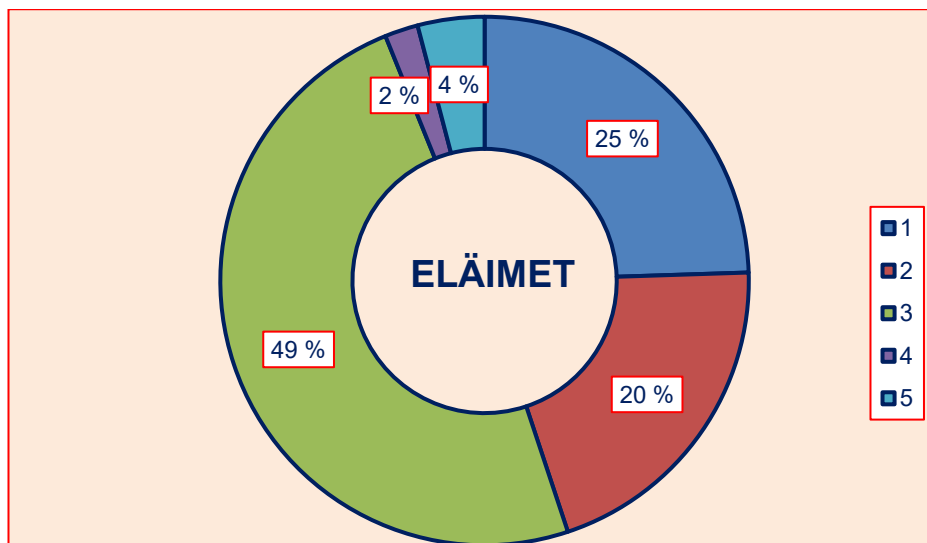
Pelastusopistolle suoritetun PRONTO-aineistopyynnön kautta saatu aineisto sisälsi valtakunnallisesti eläinten pelastamisen tehtävät vuosilta 2010–2021 aina 5.5.2021 saakka. Aineistossa oli tilasto, jossa oli esitetty pelastustoiminnassa pelastushenkilöstölle tapahtuneet loukkaantumiset ja kuolemat tarkastelujaksolla. Henkilövahinkoja sisältävässä aineistossa eläimen pelastaminen oli onnettomuustyyppinä 1, 2 tai 3. (PRONTO-tilasto 2021). Pelastusopiston toimesta henkilövahinkoja sisältävästä aineistosta on poistettu henkilötiedot ja selvät virhekirjaukset. Mikäli rakennuspalo- ja liikenneonnettomuustehtäviin liittyy eläinpelastustehtävä, merkitään se onnettomuusselosteelle seuransuhteista riippuen ensimmäiseksi, toiseksi tai kolmanneksi onnettomuustyyppiksi. (Liukkonen 2021). Aineistopyynnön rajaamiseksi ohjauskeskustelua läpikäytiin Heidi Liukkosen ja Mika Viertolan kanssa.

Henkilöstövahingot on kirjattu PRONTO-tilastoihin ensivaste- ja yhteistoiminta-tehtäviä lukuun ottamatta, joka voi vaikuttaa tilastoihin. Tilasto sisälsi yhden ensivastetehtävän, jossa onnettomuustyyppi kaksi oli eläimen pelastaminen ja joka oli suoritettu vuonna 2015. Onnettomuustyyppinä kolme ei esiintynyt tarkastelujaksolla lainkaan eläimen pelastamista. Pelastustoiminnassa ei kuollut tarkastelujaksolla henkilöitä. (PRONTO-tilasto 2021.) Eläinten pelastamisen tehtäviä on toteutunut tarkastelujaksolla eniten vuonna 2018, silloin oli 2845 tehtävää (kuvio 42).

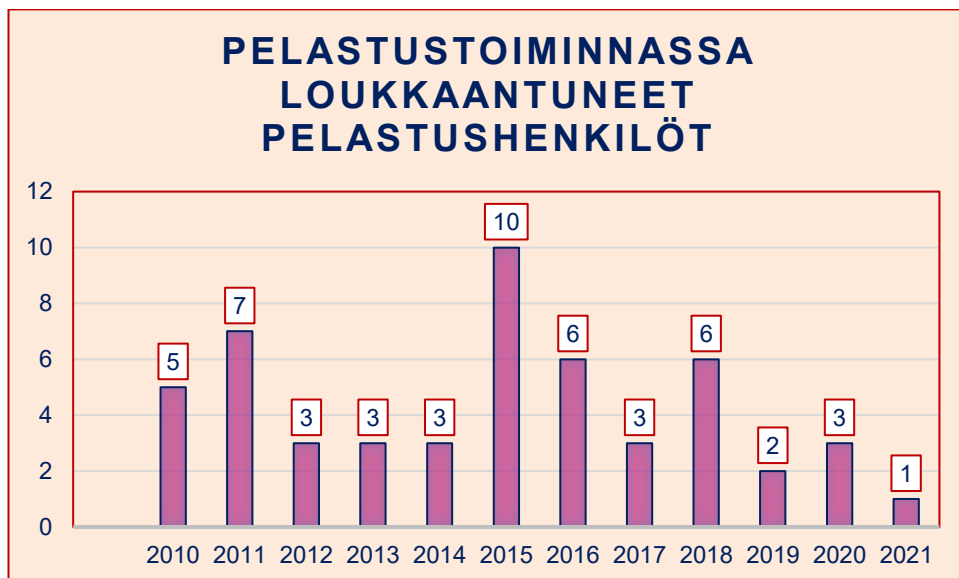
Kuvio 42. Eläinten pelastamisen tehtävämäärät (PRONTO-tilasto 2021.)

Pelastushenkilöstön loukkaantumisista oli tilastoitu 52 tapausta. Loukkaantumisia aiheuttaneita eläimiä olivat selitteellä 1 luonnonvaraiset eläimet, kuten esimerkiksi hirvet, porot, lepakko ja kuutti. Selitteen 2 eläimiä olivat kotieläimet, joita oli tarkastelujaksolla vain nautaeläimiä. Selitteen 3 eläimiä olivat lemmikit, kuten kissat ja koirat. Selitteen 4 eläimiä olivat lintuja, tarkastelujaksolla vain joutsen. Selitteen 5 eläimet eivät selvinneet tilastosta. Tarkastelujaksolla onnettomuuksia aiheuttivat eniten lemmikit, sitten luonnonvaraiset eläimet ja lähes yhtä usein tuotantoeläimet. Tarkastelujaksolla loukkaantumisista 49 % aiheuttivat luonnonvaraiset eläimet (kuvio 43).

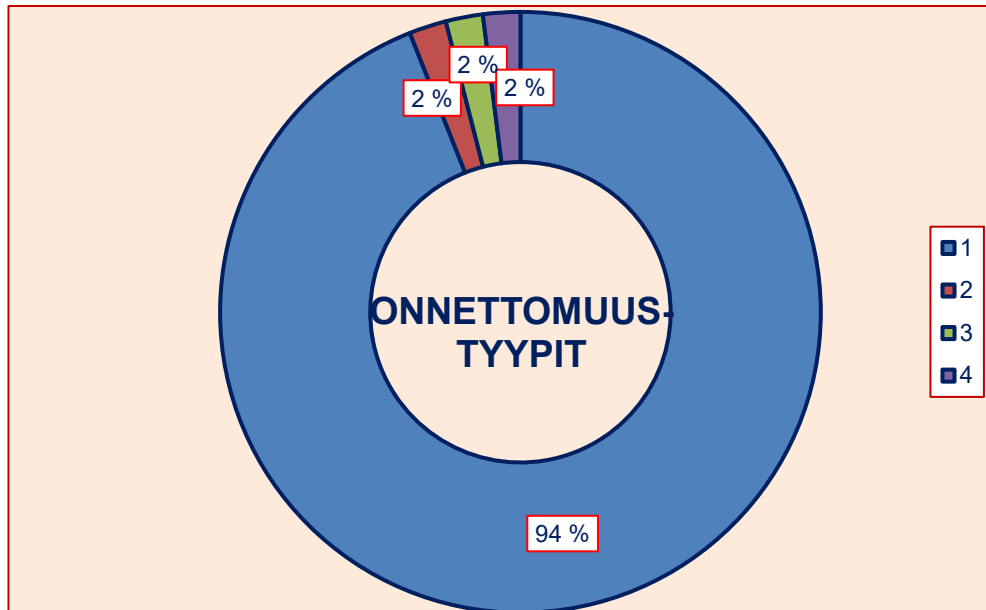
Kuvio 43. Onnettomuuksia aiheuttaneet eläinryhmät (PRONTO-tilasto 2021)

Vahingoista suurin osa liittyi tilanteisiin, joissa eläin on purrut pelastushenkilöstöä. Pureman tuotti 11 kertaa kissa, kaksi kertaa koira ja supikoira sekä kerran kettu, kuutti, lepakko, minkki sekä mäyrä. Kissa myös raapi neljässä tilanteessa. Kaatumisen aiheuttivat hevonen ja lehmä. Riuhtaisun myötä loukkautumisen aiheuttivat poro ja nautaeläin. Suureläimen nostotilanteet aiheuttivat myös kaatuvan esineen alle jäämisen, pusketuksi tulemisen ja päälle astumisen vahingot. Kahdesta onnettomuudesta tilastossa ei esiintynyt lainkaan selvitystä. (PRONTO-tilasto 2021.) Eniten loukkaantumisia tapahtui vuonna 2015 (kuvio 44).

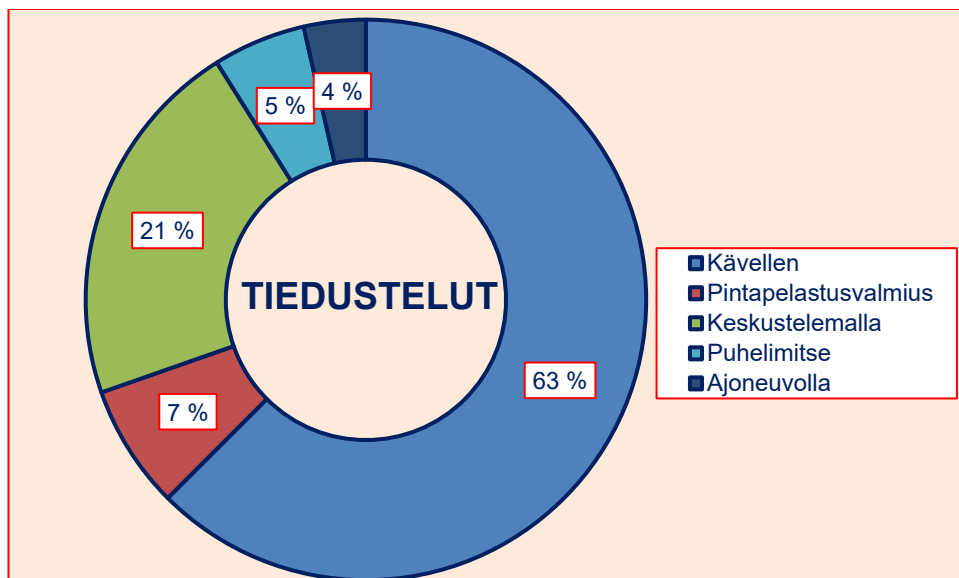
Kuvio 44. Loukkaantuneet henkilöt (PRONTO-tilasto 2021.)

Tarkastelujaksolla henkilövahinkoja sisältävässä aineistossa onnettomuustyyppinä yksi oli 94 % eläimen pelastaminen. Onnettomuustyyppinä yksi oli rakennuspalo ja onnettomuustyyppinä kaksi eläinten pelastaminen 2 % onnettomuuksista, joka merkittiin kaaviossa selitteellä 2. Selitteellä 3 oli onnettomuustyyppinä yksi ensivastetehtävä ja onnettomuustyyppinä kaksi eläimen pelastaminen. Selitteellä neljä oli onnettomuustyyppinä yksi eläinten pelastaminen ja onnettomuustyyppinä kaksi muu tarkastustehtävä (kuvio 45).

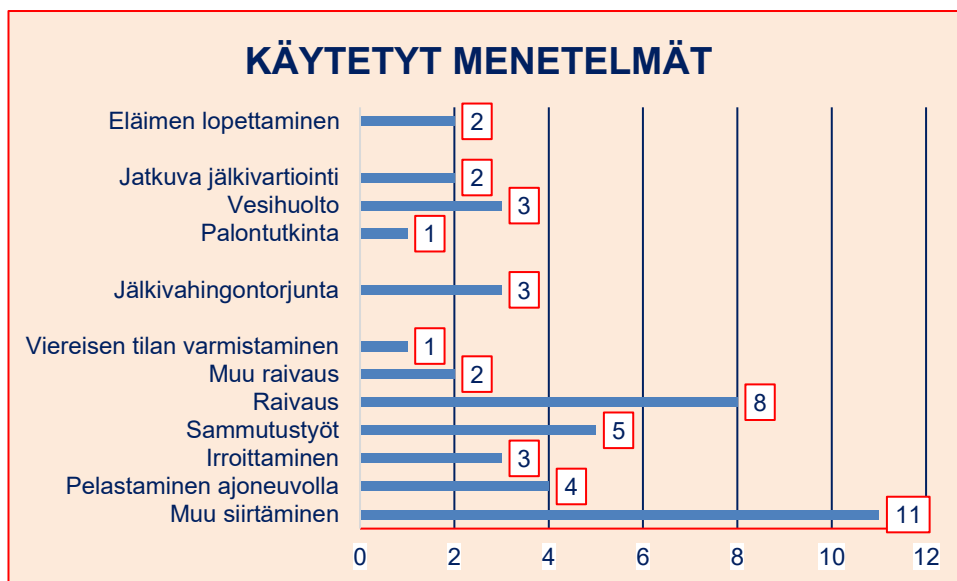
Kuvio 45. Onnettomuustyytit tarkastelujaksolla (PRONTO-tilasto 2021)

Tarkastelujaksolla henkilövahinkoja sisältävässä aineistossa suurin osa tiedusteluista suoritettiin kävellen. Merkittävä osa suoritetuista tiedusteluista oli tapahtunut myös puheitse (kuvio 46).

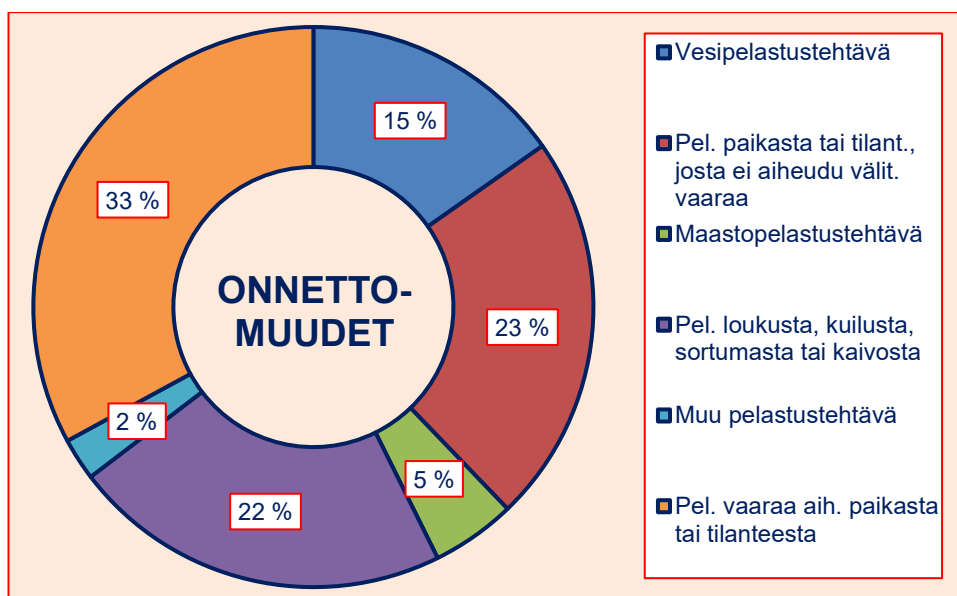
Kuvio 46. Toteutetut tiedustelut (PRONTO-tilasto 2021)

Pelastushenkilöstö käytti henkilövahinkoja sisältävässä aineistossa onnettomuustilanteissa toimiessaan lukuisia erilaisia menetelmiä. Suurin osa käytetyistä menetelmistä olivat muuta siirtämistä ja raivaustyötä (kuvio 47).

Kuvio 47. Pelastushenkilöstön käyttämät menetelmät (PRONTO-tilasto 2021)

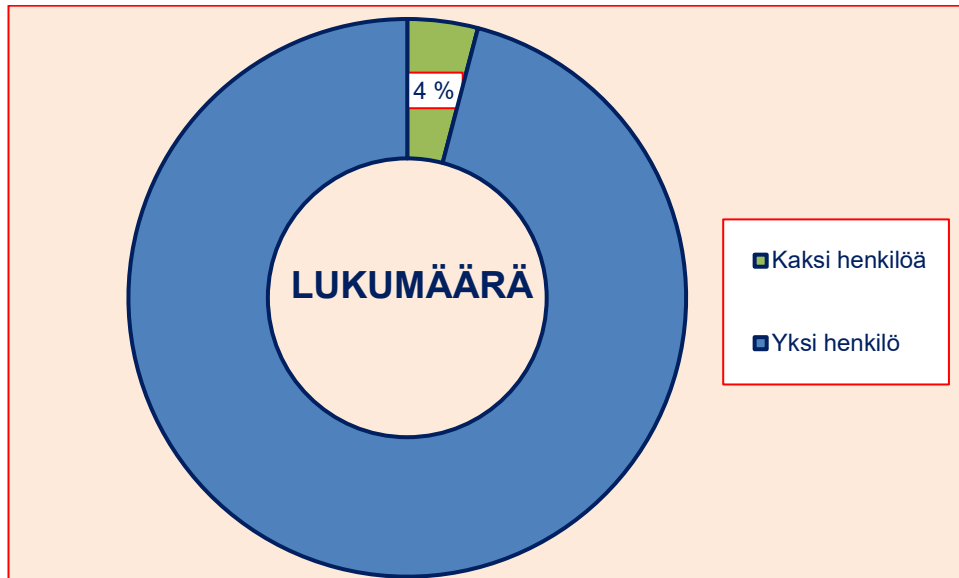
Tarkastelujaksolla henkilövahinkoja sisältävässä aineistossa onnettomuuksista eniten tapahtui eläimen pelastamisessa vaaraa aiheuttavassa paikassa tai tilanteessa. Toiseksi eniten tapahtui onnettomuuksia, joissa pelastaminen paikasta tai tilanteesta, joissa ei ole välitöntä vaaraa (kuvio 48).

Kuvio 48. Tapahtuneet onnettomuudet (PRONTO-tilasto 2021)

Tarkastelujakson tehtävillä henkilövahinkoja sisältävässä aineistossa, joissa tapahtui loukkaantuminen pelastushenkilöstön jäsenelle, pelastettavista eläimistä hirvi, kissa ja poro aiheuttivat onnettomuustilanteissa loukkaantumisen kahdelle

henkilöstön jäsenelle. Pääasiassa eläinten pelastamisen yhteydessä loukkaantui yksi pelastushenkilöstön jäsen. (Kuvio 49.)

Kuvio 49. Pelastustehtävissä loukkaantuneet (PRONTO-tilasto 2021)

5.7 Harjoitus

Harjoitussuunnitelmien näkökulma keskittyi tavoitteellista eläinten luontaisen käyttäytymisen havainnoimiseen, huomioimiseen sekä eläinten käsittelytaitojen harjaantumiseen. Toimintamallien näkökulmasta painopiste oli eläinten eläinsuojasta evakuoimisessa. Sirolan tilalla järjestettävässä harjoituksessa eläinten suojaetäisyyden päässä pitämisessä koirien hallitsemana pohjautui ideaan lampaita paimentavien koirien käyttämisestä siten, että eläinten matka eläinsuojaan on suojaetäisyyden päässä. (Liite 3.)

Mikäli nautakarja on vapaana laitumella tai pihatossa, joka on suunniteltu tarkoituksenmukaisesti väljäksi, voidaan havainnoida lajinmukaista käyttäytymistä hyvin. (Krötzl 1995, 5). Harjoituksen näkökulmasta tämä mahdollisti harjoituksessa tarkoituksenmukaisesti opittavia havaintoja.

Riskienhallinnan näkökulmasta harjoituksessa keskityttiin eläinten, eläinsuojien ja toimintamallien riskitekijöihin, joita onnettomuustilanteissa voi esiintyä. Harjoituksen suunnittelussa ja harjoituksen toteutuksessa ilmeni, että pelastushenki-

löstön kontaktit tuotantoeläimiin ovat vähäisiä, jonka vuoksi eläinten kanssa toimiminen ei välttämättä ollut helppoa ja luonnollista kaikille harjoitukseen osallistuneille. Harjoitus oli toivottu ja samankaltaisia käytännönharjoituksia olisi tarkoituksenmukaista järjestää kuluvan syksyn tai kevään ajankohtana Pielisen-Karjalan alueella samantyyppisesti toteutettuna. (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a).

Irtoaidalla eläimelle luotavaan paineeseen vaikutti voimakkaasti eläimen käsitteilytaito siitä näkökulmasta, kuinka luotua painetta säädeltiin. Esimerkiksi kokemattomuus lisää riskiä toimia irtoaidan takana, joka mahdollistaa irtoaidan ja mahdollisesti irtoaidan päälle/läpi pyrkivän eläimen alle jäämisen riskin. Eläinten rutiinoutuminen ulos siirtyessä oli keskeistä, sillä ulosmenoreitti oli eläimillä ensimmäistä kesää aktiivisessa käytössä, siitä huolimatta yksi eläin ei reittiä suostunut ulos saakka liikkumaan lantaraapan vuoksi (kuvio 50). (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

Kuvio 50. Nautaeläin eläinsuojassa

Pihaton ulkopuolella toimineet henkilöt havaitsivat heikosti, kuinka monta eläintä oli tulossa ulos ajantasaisesti, sillä ovella tuli ohjata eläimiä eteenpäin rakennuksesta kauemmas. Yhdenkin eläimen kiinnostuneisuus ovella seisoviin henkilöihin

pysäytti eläinten tulon osittain, joka oli kokemattomalle eläimen käsittelijälle haastavaa, jolloin välineenä keppi ei ollut käytännöllinen. (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

Lantakolilla ja kepeillä evakuoimisen näkökulmasta saatiin aikaan eläimille stressiä ja eläimet siirtyivät myös hallitsemattomasti, syömään esimerkiksi rehuautomaatteihin tai pakkautuivat osittain käytävälle, jonka myötä eteneminen ulko-oville hieman hidastui. Erityisesti lypsy- tai rehuautomaatteihin jääneet eläimet saivat aikaan odottamisen tarpeen ja saattoivat juosta päinvastaiseen suuntaan automaatilta siirtyessään, joka hidasti edelleen evakuointia (kuvio 51). (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

Kuvio 51. Apuvälineenä irtokolat

Pihatossa toimiessa esiintyi myös vaaratilanne, kun säikympi eläin siirtyi lypsyrobotilta portista samanaikaisesti portin ja parren viereisestä välistä menneen henkilön kanssa, joka aiheutti eläimelle paniikin, jonka myötä eläin tönäisi henkilöä. Lähellä lypsyrobotilta poistuloporttia olevat henkilöt joutuivat väistämään juoksevaa eläintä. (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

Hätäriimun valmistaminen opetettiin yrittäjien toimesta. Harjoituksessa ilmeni, että hätäriimun sopivuus eläimelle on tarkkaa, sillä väljän hätäriimun asettaminen ei ole hyödyllistä, sen vuoksi, ettei se toimi eläintä taluttaessa. (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

Eläimen käsittely korostui harjoituksessa, sillä eläimen lähellä tulee pystyä olemaan ja sitä liikuttamaan, jonka oppii harjoittelemalla. Harjoituksessa ilmeni

myös, että eläimiä kohtaan esiintyi pelkoa ja epävarmuutta. Onnettomuustilanteen näkökulmasta pohdin, solmisiko tottunut eläinten käsittelijä hätäriimuja nopeammin ja tottumaton taluttaisi eläimiä, mikäli tottunut voi hätäriimuja eläimille valmistaa. Ensisijaista on kuitenkin, että eläimet evakuoidaan laumana esimerkiksi lähitarhaan onnettomuustilanteissa. (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

Vasikan taluttamisessa ilmeni, että eläin on vahva, jopa ymmärtämätön tilanteesta ja pyrkii vapaaksi taluttamisen tilanteesta vaistomaisesti. Vasikan kiinnisaaminen on myös haaste, sillä vasikka on nopea ja voi puskea voimakkaasti. Vasikkaa taluttaessa on narulla käännettävä vasikan pää sen omaa kylkeä vasten, ettei se pääse etenemään voimakkaasti. Mikäli eläin pääsee nostamaan pään ylös, saa se taluttajastaan ylivoiman. Ensisijaisesti vauhtia tulee purkaa ympärillä kuljettaen, jolloin etenemisestä voidaan pyrkiä saamaan jälleen hallittua (kuvio 52). (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

Kuvio 52. Vasikka hätärimussa

5.8 Esille nousseita näkökulmia

Poikimakarsinaan meneminen on vaarallista, sillä mikäli vasikka on syntynyt, puolustaa emo sitä voimakkaasti. Mikäli poikiva lehmä on onnettomuustilanteessa eläinsuojassa, tulee harkita tarkoin, mikä on ensisijaisesti evakuoitavissa,

sillä esimerkiksi karsinan avaaminen ja yksittäisen eläimen ajaminen vievät runsaasti aikaa (kuvio 53). (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

Kuvio 53. Vasikka karsinassa (Turpeinen 2021)

Viekin VPK ry järjestää yhteistyössä Viekin PaloNaiset-osaston ja Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen kanssa tulevana vuonna mahdollisuuksien mukaan ”Eläinpelastus koulutus” tilaisuuden, jossa Viekin paloasemalla läpikäydään suurelaimistä hevosten ja nautojen käsittelyä ja siirtoja sekä palokuntien eläinten pelastamisen kalustoa. Tilaisuuteen ovat kutsuttu lähialueen yrittäjiä ja pelastushenkilöstöä vuorovaikutteisen tilaisuuden järjestämiseksi. (Muikku 2021.) Tilaisuus on esimerkillinen osa alueellista sidosryhmäyhteistyötä ja turvallisuusviestintää.

Alueellisen pelastustoimen kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseksi voisi pelastushenkilöstö tutustua eläinsuojarakennukseen niin, että jokaisessa työvuorossa olisi tietoa yrittäjältä saadulta ”oppitunnilta”, vierailulta, jossa läpikäydään eläinsuojarakennuksia ja eläinten luontaista käyttäytymistä. Päätoimisen henkilöstön vierailu tapahtuisi vuoden tai muutaman välein eläinsuojan ja tilakeskuksen alueen ominaisuuksien muistamiseksi. (Komulainen 2021.)

Koulutusmateriaalissa voisi esittää laajemmin eläinten oppimisen näkökulmaa ja harjoitusten vaikutuksia. Esimerkiksi nisäkkäiden haju-, kuulo- ja näköaistien tarkkuus sekä aivojen koko ruumiin kokoon verrattuna, parantaa eläimen oppimiskykyä. (Valste 2020, 10). Myös pelastushenkilöstön viikkoharjoitus voisi sisältää vuosittain suoritettavan maatilavierailun, jossa vierailtaisiin alueen maataloilla ja harjoituksessa selvitetäisiin erityisesti esimerkiksi parsien lukitsemista sekä avaamista, sillä ratkaisut ovat tila- ja valmistajakohtaisia. (Muikku 2021c).

Pelastushenkilöstön tutustumisia eläinsuojiiin tulisi toteuttaa, sillä rakennuksista on tärkeää jäädä mielikuva tutustumiskäynnin yhteydessä. Tutustumiskäyntiin tulisi liittää myös käytännön harjoitus. Eläinsuojissa on erilaisia portteja, esimerkiksi väliaidoissa. Lukituksen tavoitteena on se, etteivät eläimet pääse avaamaan portteja (kuvio 54). (Partanen 2020.)

Kuvio 54. Vasikoiden karsinoita

Harjoituksissa, joita pelastushenkilöstön kanssa on järjestetty, on harjoiteltu eläinten eläinsuojasta evakuointia. Harjoitusten yhteydessä on havaittu nautaeläinten pyrkiminen evakuoinnin jälkeen eläinsuojaan takaisin. Harjoituksissa on läpikäyty myös eläinsuojassa loukkaantuneen henkilön pelastamista eläinten keskeltä. Pelastamisen näkökulmasta on havaittu myös, että on keskeistä toimia

rauhallisesti ja esimerkiksi apuvälineitä käyttäen, eläimiä ohjattaessa loukkaantuneen henkilön luota pois henkilöstön toimesta niin, että ensiavun antaminen ja henkilön siirtäminen mahdollistuvat. (Gröhn 2021.)

Tiedusteluehdotus olisi esimerkiksi, että pelastusyksiköstä kaksi henkilöä tiedustelisi ensin onnettomuustilanteessa lähimmän hätäpoistumistien eläinsuojaan, jonka jälkeen valittaisi lähin ovi varsinaiseen toimintaan. Ovesta siirryttäisi auttamaan henkilöä, ennaltaehkäisten loukkaantumisvaaraa, joka voi johtua eläinten pillastumisesta. (Gröhn 2021.)

Järjestetyssä harjoituksessa ovella olevan henkilön on mahdollisuus jäädä eläinlauman puristuksiin. Eläinten purkautumisalueen tulisi olla laaja, että lähietäisyydelle ja vastakkaisiin suuntiin pyrkivät eläimet eivät jäisi suppealle alueelle. Ovien keskellä seisovan henkilön näkökulmasta voisi rakennuksen seinässä sijaita esimerkiksi tikapuun askelmia, joiden avulla tarvittaessa voi nousta eläinryhmän yläpuolelle. (Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a.)

Pelastussuunnitelma on hyvä asia, jota ei haluta nähdä negatiivisena. Mikäli pelastussuunnitelma lisättäisiin tukiehtojen vaatimuksiin, sen voisi lisätä kannustimilla, ei velvoitteella. Myös erilaisessa elämänvaiheessa olevat tilat tulisi huomioida esimerkiksi investointien näkökulmasta niin, että kohtuuttoman suuret pakolliset investoinnit voisi poissulkea huomioiden tilan toiminnan lopettamispäätöksen. Lopettamista edeltävään ajankohtaan voisi selvittää riskienhallinnan toimintamalleja muutoin. (Partanen 2020; Partanen 2021.)

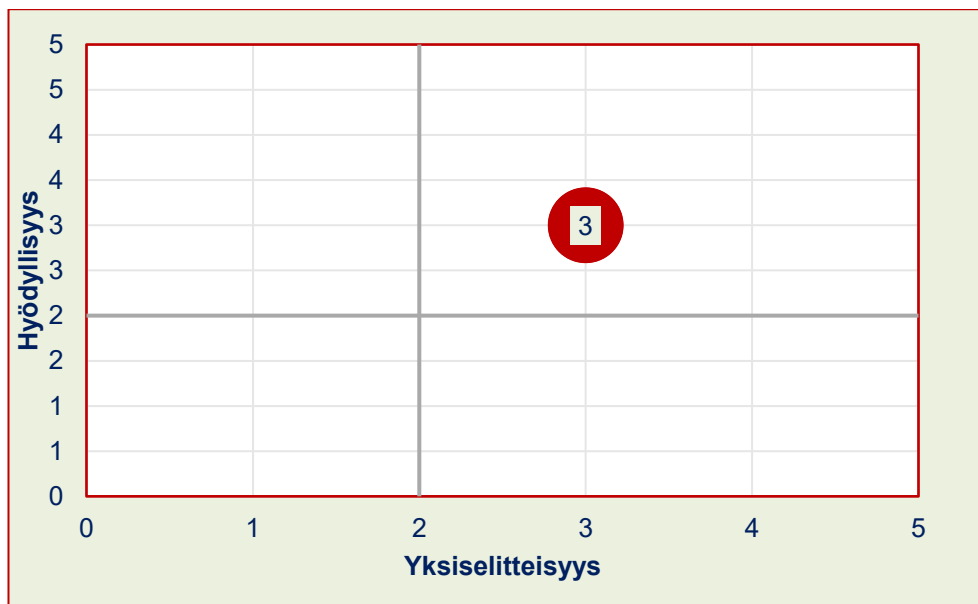
Pelastussuunnitelmalomakkeiden kysymykset voisi mukauttaa pohjiin niin, että ”ei” kysymyksiä ei tarvitsisi täydentää. Pelastussuunnitelman tulisi kattaa koko tila toimintoineen toimien ohjenuorana pelastajalle ja tilan väelle, selventämään asioita. (Hänninen 2020.) Pelastussuunnitelman sisältöä tulisi tarkastella säännöllisesti poikkeustilanteisiin varautumiseksi. (Partanen 2020).

Pelastussuunnitelman sisältö ja sijainti tulisi olla selkeät. Pelastussuunnitelman paikka tulisi olla myös yhteisesti sovittu, että se olisi nopeasti saatavilla tarvittaessa. (Partanen 2021.) Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riverian, Kiteen koulutusyksikössä on kokeiltu työohjeiden QR-koodeja navetan eri työvaiheisiin noin viisi vuotta sitten, tätä voisi soveltaa myös pelastussuunnittelussa niin, että

rakennuksessa ja sen ulkopuolella esimerkiksi ovissa olisi saatavilla toimintaohjeita. Pelastussuunnitelman ja paikannuksen sekä kartan, ”olet tässä” ilmaisulla voisi lisätä tilakeskuksen rakennuksiin ja niiden ulkopuolelle niin, että pelastushenkilöstön ryhmänjohtajakin saisi sen auki pelastustilanteissa esimerkiksi mobiililaitteella käyttöönsä. (Hänninen 2020.)

5.9 Johtopäätökset

Pelastusala ja alan opiskelijat kokivat 149 kysymykseen vastanneen mukaisesti kyselyn asteikolla 1–5 keskimäärin numeerisella arvolla 3, melko hyödylliseksi ja yksiselitteiseksi (kuvio 55). Kysymys oli Webropol-kyselyssä viimeisenä.

Kuvio 55. Kokemus kyselystä

Eläinten pelastamisen toimintamallien tarkastelun näkökulmasta sidosryhmäyhteistyöllä oli merkittävä rooli toimintamalleihin liittyvien näkökulmien ilmene-
miseksi. Webropol-kyselyn vastauksissa esiintyi jopa voimakkaastikin eriäviä mielipiteitä (liite 2).

Tutkimuskysymyksien näkökulmasta selvitystyö oli antoisaa. Koulutusmateriaalin tarkastelu ja siitä tiedustelu tekijänoikeuksia kunnioittaen johti siihen, että ilmeni eläinten pelastamisen koulutusmateriaalin julkisuudessa olevan eroja. Asiantun-

tijakommentoinnin tärkeyden käsitettyäni esitän, että koulutusmateriaalissa tavoitteena olisi materiaalin saatavuus tutkimuskäyttöön esimerkiksi uusimpien käytäntöjen ja toimintamallien selvittämiseksi eläinten pelastuskoulutuksen näkökulmasta.

Pelastussuunnittelun ja varautumisen toimeenpano on käytännössä pelastussuunnitelman aktiivista tarkastelua, joka edellyttää varautumisen edellytysten tunnistamiseen ja niistä ajantasaisesti tiedottamiseen henkilöstölle yrityksessä ja alueelliselle pelastustoimelle onnettomuustilanteissa toimimiseksi. Esimerkiksi ajantasaisen tiedotuksen huomioitua on myös eläinten totuttaminen poistumisreitteihin avainasemassa evakuoitinopeuteen.

Riskienhallitsemiseksi hyödynnetään erilaisia toimintamalleja, joita pelastajaopiskelijat läpikäyvät tutkintokoulutuksessa sekä pelastushenkilöstö yleensä viikkoharjoitusten muodossa. Opinnäytteessä esitetyn tilastotarkastelun mukaisesti esimerkiksi viiltosuojahansikkaiden käyttö ei estä nisäkkään puremaa aiheuttamasta ihorikkoa ja jopa haavoja. Pelastusalan toimijoiden näkökulmasta olisi keskeistä selvittää laajemmin, olisiko ennaltaehkäisevällä rabiesrokotteiden sarjalla myötävaikutuksia pelastusalan terveyden edistämiseen. Erittäin tärkeää olisi selvittää, millainen kalusto, puhdistus- ja desinfiointikalusto pelastuslaitoksilla on käytössä ja tarvitsisiko se täydennyksiä.

Pelastustoimen näkökulmasta sidosryhmäyhteistyö on äärimmäisen tärkeää, sillä ajantasaisen tiedon saavuttamiseksi toimintamallien tarkastelussa. Harjoituskäytäntöjen osalta yhteistoiminnalliset alueelliset ja paikalliset toimijat voisivat myös osaltaan innostaa harjaantumaan eläinten käsittelyyn enenevässä määrin.

Ihmiselle rabiasta aiheuttaa seitsemän lyssaviruslajia ja tartunnan voi saada nisäkkäistä. Suomessa suositellaan ennaltaehkäisevä rabiesrokotussarja henkilölle, joka altistuu työnsä vuoksi Suomessa tai ulkomailla. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2021.) Tähän liittyen pohdin, ovatko eläinten pelastamisen työtehtävät sellaisia, joissa ennaltaehkäisevää rokotussarjaa suositeltaisiin tehtäviä suorittavalle henkilöstölle.

Turvallisuuskulttuuri rakentuu toimijoiden yhteistyön avulla, jossa aktiivisuutta tulevaisuudessa tarvitaan edelleen valtakunnallisesti. Onnettomuudet ovat ehkäisävissä ja tämän laajasti hyväksytyn tahtotilan toteuttamiseksi turvallisuuden edistämistyötä on suoritettava ajantasaisesti niihin varautumiseksi.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoite vastata tutkimuskysymyksiin täyttyi osittain, sillä koulutusmateriaalin tarkastelu oli mahdollisuus toteuttaa osittain. Selvityksen näkökulmasta esimerkiksi varautumisen ja esimerkiksi hevosen pelastamisen toimintamallin osalta esitetään vaihtoehtoisia tapoja. Esitetyjä näkökulmia huomioiden esillä on myös yksittäisiä toimintatapoja, jotka voivat edistää eläinten evakuoimisen tilanteissa eläinten eläinsuojasta evakuoitumista ja pelastussuunnitelman toimeenpanoa.

Ennakkokäsitysteni näkökulmasta opinnäytetyön prosessi osoittautui laajuudeltaan yllättävän pohdituttavaksi ja ajankäytön osaamista kehittäväksi. Toisaalta tietoja ja tuloksia esiintyi monipuolisesti, joista useat esille nousseet näkökulmat vahvistivat ja tukivat toisiaan. Erityisesti yhteistyön näkökulmasta välittyi käsitys siitä, että eläinten pelastamisen toimijoita tulisi saattaa harjoittelemaan yhdessä useammin.

Poikkeustilanteisiin varautumiseksi yhteistoiminnalliset mahdollisuudet voisi selvittää alueellisesti esittäen myös, kuinka esimerkiksi talvella tapahtuvien eläinsuojapalotilanteiden näkökulmasta kuljetuskuntoisten eläinten siirtämiseksi korvaaviin tiloihin ja teurastamoille voidaan sopia eläinkuljetusten järjestäjien, tilojen ja teurastamojen kanssa. Toimintaohjeen näkökulmasta voisi tarkastella, kuinka varautumisen tiedot esitetään pelastussuunnitelmassa tai muussa ajantasaisessa varautumiseen liittyvässä asiakirjassa ja kuinka varautumista voidaan ylläpitää tilojen erilaisissa tuotantovaiheissa sekä riskiajankohtina.

Pohdin myös näkökulman selvittämistä, mikäli alueellisesti onnettomuuskohdetta lähempänä päivystää toisen kunnan kunnaneläinlääkäri, voiko hän siirtyä omalta alueeltaan toiselle ja palata omalle alueelle, kun tapahtumakunnan alueelta eläinlääkäri on siirtynyt onnettomuuskohteeseen? Voisiko alueiden raja-alueilla tapahtuvissa tilanteissa tällaista soveltaa fyysisen saavutettavuuden nopeuttamiseksi tai toimitaanko näin?

Pelastushenkilöstölle eläinten ja lemmikkien kanssa toimiessa tapahtui eniten pu-remavahinkoja, jonka vuoksi niiden ennaltaehkäisemiseksi voisi selvittää, millai-nen varustus on riittävä läpipureman estämiseksi ja miten tulisi toimia, että eläin purisi tarvittaessa mahdollisimman turvallisesti pelastushenkilön näkökulmasta huomi-oiden myös rokotesuojauksen mahdollisuudet.

Rakennuskannan näkökulmasta olisi työturvallisuuden edistämisen näkökul-masta selvitysehdotukseni, tarkastella kuinka aurinkopaneeleiden ja keräinten si-joittaminen eläinsuojaan vaikuttaa tai tulee mahdollisesti huomioida eläinten pe-lastamisen näkökulmasta. Mikäli selvitystyö koetaan laajemminkin tarpeelliseksi, selvitystyössä esittäisin huomioitavan, muodostaako keräinten tai paneelien si-joittelu niiden putoamisen riskejä, jotka vaikuttaisivat edelleen eläinsuojan sisäti-loissa toimimiseen, eläinten evakuoimiseen tai eläinten evakuointireitteihin sekä tulipalotilanteessa evakuoitujen eläinten suojaetäisyyteen eläinsuojasta.

Biokaasuntuotannon näkökulma huomioiden esittäisin myös, että selvitetäisiin, aiheuttaako eläinten evakuoimisen tilanne riskejä tuotantoympäristössä, joissa on biokaasuntuotantoa. Mahdollisten riskien kartoituksen myötä olisi tärkeää tar-kastella myös toimia riskeihin varautumiseksi.

Vaihtoehtoisten eläinten pelastamisen toimintamallien kehitystyö on alituista tar-kastelua, harjoittelua ja vuorovaikutusta, jossa eläimet ja ihmiset oppivat, mikäli työskentely on säännöllistä. Myös toimintamallien kehittäminen edellyttää aktii-vista tarkastelua, mikä toiminnassa on hyvää ja mitä voisi kehittää.

LÄHTEET

Aho, P., Ala-Risku, V., Holmström, M-H., Jälkö, T., Kaukonen, S., Korpela, T., Kujala, A., Laine, T., Munsterhjelm, C., Rättö, J., Tirkkonen, M., Yliaho, M., & Yli-Sissala, J 2002. Nauta- ja sikatilan olosuhdeopas. Keuruu: ProAgria Maaseutukeskusten Liitto.

Aho, R. 2021. Kysymykset kunnan eläinlääkäriin eläinsuojelulliseen työhön onnettomuustilanteissa liittyen. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 12.8.2021. Tulostettu 12.8.2021.

Ahlskog, K., Jalo, M., Koski-Laulaja, M. & Salminen, N. 2020. Käytännölliset lampopolaratkaisut. Viitattu 16.10.2021 https://proagria.fi/sites/default/files/attachment/lampolaopas_kevytversio.pdf.

Ahlskog, K., Jalo, M. & Salminen, N. 2021. Hyvät karitsointikäytännöt. Viitattu 16.10.2021 https://proagria.fi/sites/default/files/attachment/esu_karitsointioapas_nettiin.pdf.

Alitalo, V. & Jalo, M 2019. Lampaiden ja vuohien laidunnusopas. Viitattu 16.10.2021 https://etela-suomi.proagria.fi/sites/default/files/attachment/lampaan_laidunnusopas_pieni_resoluutio.pdf.

Castrén, M., Ekman, S., Ruuska, R. & Silfvast (toim). 2015. Suuronnettomuusopas. 3. uudistettu painos. Helsinki: Duodecim.

Ekman, M. 2021. Luhtasen tilalla palovaroitinjärjestelmä oli tuensaamisen ehto, mutta muutenkin se olisi asennettu – Suomen maataloilla syttyy tulipalo ainakin joka toinen päivä. Viitattu 19.4.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-11862763>.

Elke-hanke 2006. Eläinlääkäri tulipalotilanteessa. Viitattu 27.9.2021 http://webd.savonia.fi/projektit/iisalmi/_DEL_elke/user_files/files/paloturvallisuus/elainlaakari_tulipalossa.pdf.

Eläinlääkintähuoltolaki 16.10.2009/765.

Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396.

Eläinsuojelulaki 4.4.1996/247.

Euroopan Unionin neuvoston asetus eläinten suojelusta 24.9.2009/1009.

Fabricius, E. 1961. Etiologia Johdatus eläinten käyttäytymismallien tutkimukseen. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Finn, T. 2018. Hevosen asialla Kari Vepsä. Jyväskylä: Docendo Oy.

Grandin 2017. The Principles Of Low Stress Restraint Cattle and Pigs. Viitattu 17.10.2021 <http://www.grandin.com/restrain/rest.princ.html>.

Gröhn, H. 2021. Maatila Hannu Gröhn. Yrittäjän haastattelu 2.9.2021.

Halonen, V 2021. Eläinpelastustoimintaan tullaan tekemään painopiste muutoksia. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 9.9.2021. Tulostettu 10.10.2021.

Hassinen, K. & Tobiasson, J. 2016. Omat lampaat – pienlampurin käsikirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Helsingin kaupunki 2021. Pelastuskoulu. Viitattu 31.8.2021 <https://www.hel.fi/pela/fi/esittely/pelastuskoulu/>.

Helsingin yliopisto 2021. Eläinsairaala auttaa. Viitattu 21.3.2021 <https://www2.helsinki.fi/fi/yliopistollinen-elainsairaala>.

Heltelä, S. 2020. ProAgria. Lammastalouden erityisasiantuntijan haastattelu 30.7.2020.

Heltelä, S. 2021. Opinnäytetyöhön liittyvää tiedustelua. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 13.10.2021. Tulostettu 14.10.2021.

Hevostietokeskus 2015. Pihatossa pito. Viitattu 23.11.2021 <https://hevostietokeskus.fi/i/hoito/hevosen-pitopaikka/pihatossa-pito>.

Horelli, I. 2021. Kysymykset Elite- ja Elvi-tietojärjestelmistä. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk 16.8.2021. Tulostettu 25.8.2021.

Hyytiäinen, H. 2021. Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan kliinisen hevos- ja pieneläinlääketieteen osasto. Dosentin, kliinisen tutkijan, vastuullisen tutkijan ja ohjaavan opettajan haastattelu 21.9.2021.

Hämäläinen, K. 2021. Kysymykset kunnan eläinlääkärin eläinsuojelulliseen työhön onnettomuustilanteissa liittyen. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 12.8.2021. Tulostettu 12.8.2021.

Hänninen, A. 2020. MaitoSuoni Oy. Yrittäjän haastattelu 8.12.2020.

Hänninen, L. 2021a. Opinnäytteeseen liittyvät kysymykset. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 10.9.2021. Tulostettu 15.10.2021.

Hänninen, L. 2021b. Opinnäytteeseen liittyvät kysymykset. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 15.10.2021. Tulostettu 15.10.2021.

Hänninen, L. 2021c. Opinnäytteeseen liittyvät kysymykset. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 15.10.2021. Tulostettu 15.10.2021.

Hätäkeskuslaitos 2021. Eläin hädässä, milloin soitat 112. Viitattu 15.4.2021 <https://112.fi/elain-hadassa>.

Jämsä, J. 2020. Maatilojen palotarkastus 2020 ohjelma. Maatilojen palotarkastus 20.02.2020.

Jämsä, J. 2021. Pelastusopisto. Vanhempi Opettaja ja Onnettomuuksien ehkäisyn tiiminvetäjä haastattelu 20.9.2021.

Kaimio, I. 2021a. Opinnäytteeseen liittyvät kysymykset. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 24.9.2021. Tulostettu 7.10.2021.

Kaimio, I. 2021b. Opinnäytteeseen liittyvät kysymykset. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 1.10.2021. Tulostettu 7.10.2021.

Karasjoki, E 2015. Käärmepehdit ja sikajarru – nämä löytyvät Suomen ainoasta eläinpelastusautosta. Viitattu 23.11.2021 <https://www.is.fi/tyoelama/art-2000000934459.html>.

Kaustell, K. 2021. Paloturvallisuusaiheiset kysymykset. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 16.9.2021. Tulostettu 23.9.2021.

Kaustell, K., Kivinen, T. & Raussi, S. 2010. Kotieläinrakennusten paloturvallisuus. Viitattu 15.10.2021 <https://journal.fi/smst/article/view/76861>.

Kivinen, T. 2005. Maatilan talouskeskuksen toiminnallinen ja maisemallinen suunnittelu. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. Vihti: MTT. Viitattu 7.7.2021 <http://www.mtt.fi/mmts/pdf/mmts87.pdf>.

Kivinen, T. 2010. Palo- ja pelastussuunnitelma Portaankorvan tilan parsinavetaan. Hämeen ammattikorkeakoulu. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Ammattikorkeakoulututkiminnon opinnäytetyö. Viitattu 30.1.2021 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201005189714>.

Koli, A. 2016. Suomen matelijat ja sammakkoeläimet. Helsinki: Metsäkustannus Oy.

Komulainen, P. 2021. Yksityinen elinkeinonharjoittaja Komulainen Pekka Juhani. Yrittäjän haastattelu 27.5.2021.

Koponen, V. 2021a. Helsingin kaupungin pelastuslaitos. Ylipalomiehen haastattelu 18.3.2021.

Koponen, V. 2021b. Helsingin kaupungin pelastuslaitos. Ylipalomiehen haastattelu 15.11.2021.

Korkeasaaren eläintarha 2021. Villieläinsairaala. Viitattu 21.3.2021 <https://www.korkeasaari.fi/villielainsairaala/#03336814>.

Kuivasmäki; U. 2021. Navetta ja ulkorakennus ovat tuhoutuneet tulipalossa eräseinäjoella perjantaiaamuna. Viitattu 14.7.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-11930462>.

Krötzl, H. 1995. Parresta pihattoon - Naudan lajinmukainen käyttäytyminen rakentamisen perustana. Mikkeli: Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus.

KvantiMOTV 2010. Kyselyaineiston dokumentointi ja raportointi. Viitattu 20.7.2021 <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>.

Kymäläinen, M. & Pakarinen, O. 2015. Biokaasuteknologia – Raaka-aineet, prosessointi ja lopputuotteiden hyödyntäminen. Hämeenlinna: Suomen Biokaasuyhdistys ry.

Laaja, R. 2020. Kysymys pohjoisen luonnonkäytön erityispiirteet ja rajayhteistyö -kurssiraporttiin. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 28.9.2020. Tulostettu 19.7.2021.

Laajalahti, M. & Nikander, J 2017. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 32/2017 - Alkutuotannon kyberuhat. Viitattu 27.9.2021 https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/539088/luke-luobio_32_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Laki eläinten kuljetuksesta 9.12.2006/1429.

Lakil 24.2.2015/517.

Laki eräistä naapurussuhteista 13.2.1920/26.

Laki hyvinvointialueesta 29.6.2021/611.

Laki pelastustoimen järjestämisestä 29.6.2021/613.

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 3.6.2005/390.

Lindberg, S. 2021a. Vs. Eläinten pelastamisen koulutusmateriaaliin liittyvä tiedustelu. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi. Tulostettu 23.8.2021.

Lindberg, S 2021b. Eläinten pelastamisen koulutusmateriaaliin liittyvä tiedustelu. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 11.10.2021. Tulostettu 11.10.2021.

Liukkonen, H 2021. Opinnäytetyöhön liittyvien PRONTO:n aineistotiedustelu. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 17.5.2021. Tulostettu 19.7.2021.

Lehmann, N. 2021. Zehntausende Schweine sterben bei Großbrand in Alt Tellin. Viitattu 4.4.2021 <https://www.agrarheute.com/tier/schwein/zehntausendeschweine-sterben-grossbrand-alt-tellin-579764>.

LSAVI/22/00.00.00/2014. Menettelyohje suurten tuotantoeläinten lopetuksesta tulipalojen tai muiden onnettomuuksien yhteydessä. Viitattu 17.7.2021 <https://docplayer.fi/3660209-Menettelyohje-suurten-tuotantoelainten-lopetuksesta-tulipalojen-tai-muiden-onnettomuuksien-yhteydessa.html>.

Lyytikäinen, T., Sahlström, L. & Virtanen, T. 2013. Lammas- ja vuohitalous eläintautien leviämisympäristössä. Viitattu 17.10.2021 https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/julkaisut/julkaisusarjat/tutkimukset/riskiraportit/lammas--ja-vuohitalouselaintautien-leviamisymparistona_1_2013.pdf.

Maalaisjärki 2021. Keisalan tilan paloturvallisuusriskit. Viitattu 19.4.2021 <https://www.youtube.com/watch?v=iM6iWNKFibk>.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavaa rakentamista koskevista paloteknisistä vaatimuksista 25.2.2019/265.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavien hevostalousteräkkien rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista 8.5.2015/588.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132.

Maatilan Pellervo 2001. Vierailijat omalla tilalla aina tilan suojavaatteisiin. Viitattu 23.11.2021 https://www.pellervo.fi/maatila/5_01/vierailija.htm.

Malminen, U. 2021. Lintuinfluenssariskin vuoksi suljettu Korkeasaaren villieläinsairaala avasi ovet – kaksi nääntynyttä kuuttia pääsi hoitoon ensimmäisenä. Viitattu 19.4.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-11876540>.

Muikku, H 2020a. Viekin VPK ry. Sammutuspäällikön haastattelu 9.7.2020.

Muikku, M. 2020b. Jokelan tila. Yrittäjän haastattelu 8.8.2020.

Muikku, H. 2021a. Aineistomuistio harjoituksesta tarvittaessa kommentoitavaksi. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi. Tulostettu 14.9.2021.

Muikku, H 2021b. Kesän harjoittelun ajankohtana ehdottamasi idean hyödyntämismahdollisuuden tiedustelu opinnäytetyössä. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi. Tulostettu 2.2.2021.

Muikku, H. 2021c. Whatsapp-keskustelu Eläinpelastus koulutus ja vaunun kalusto. Tulostettu 2.8.2021.

Muuttoranta, K. 2020. Lapin ammattikorkeakoulu. Agrolögikoulutuksen lehtorin haastattelu 4.12.2020.

National Fire Chiefs Council 2021. Incidents involving animals. Viitattu 16.10.2021 https://www.ukfrs.com/training-specification/incidents-involving-animals?bundle=training_specification_control_m&id=21106&parent=21108.

Nurminen, V. 2006a. H-151. Sammutus- ja pelastustekniikka 10.03.2006.

Nurminen, V. 2006b. Suojavarusteiden käyttö. Sammutus- ja pelastustekniikka 21.2.2006.

Nurminen, V. 2007. Eläinten pelastaminen. Sammutus- ja pelastustekniikka 3.1.2007.

Nurminen, V. 2014. Eläinpelastus - Opas turvalliseen eläinten pelastamiseen. Kuopio: Peltaco.

NSW wildlife council 2021. Injured wildlife – find your nearest rescue group. Viitattu 16.10.2021 <https://www.nwc.org.au/resources/injured-wildlife-find-your-nearest-rescue-group/>.

Paldanius, P. 2021. Opinnäytetyöhön liittyvän Webropol-kyselyn välittämiseen liittyvä tiedustelu. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 14.4.2021. Tulostettu 19.7.2021.

Partanen, P. 2020. Koivikon Kartano Oy. Yrittäjän haastattelu 3.12.2020.

Partanen, P. 2021. Koivikon Kartano Oy. Yrittäjän haastattelu 19.1.2021.

Parviainen, L. 2020. VS: Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen koulutustilaisuudessa esille nousseet kysymykset. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 23.9.2020. Tulostettu 23.9.2020.

Pelastuslaki 29.4.2011/379.

Pelastusopisto 2021a. Eläinonnettomuudet 2020.2. Tulostettu 26.4.2021.

Pelastusopisto 2021b. Opetussuunnitelmat. Viitattu 31.8.2021 <https://www.pelastusopisto.fi/koulutus/tutkinnot/lukuvuoden-aikataulut/opetussuunnitelmat/>.

Pelastusopisto 2021c. Pelastustoiminnan täydennyskoulutus. Viitattu 31.1.2021 <https://www.pelastusopisto.fi/koulutus/taydennyskoulutus/pelastustointiminta/#a232efbd>.

Pelastusopisto 2021d. Sopimushenkilöstökoulutuksen opetussuunnitelma. Viitattu 31.8.2021. <https://www.pelastusopisto.fi/koulutus/pelastustoimen-sopimushenkilostokoulutus/opetussuunnitelma/>.

Pelo, J. 2021. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos. Ylipalomiehen haastattelu 27.5.2021.

Peltaco Oy 2013. Hevosen pelastaminen hätätilanteessa YouTube-video. Viitattu 22.7.2021 <https://www.youtube.com/watch?v=HCGEzhhMbbQ>.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021a. Eläinten pelastamisharjoitus. Viikkoharjoitus 19.8.2021.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos 2021b. Pelastussuunnitelmat. Viitattu 21.11.2021 <https://www.pkpelastuslaitos.fi/en/pelastussuunnitelmat>.

PRONTO-tilasto 2021. Eläimen pelastaminen, henkilövahinko. Pelastusopisto 5.5.2021.

Raussi, S. 2021. Opinnäytteeseen liittyvät kysymykset. Johtavan asiantuntijan haastattelu 23.9.2021.

Reku, J 2020. Helsingin yliopiston tuotantoeläinsairaala sai remontissa uudet, toimivat tilat – ensimmäiset leikkaukseen tuodut lehmäpotilaat on jo kotiutettu. Viitattu 1.5.2021 <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/artikkeli-1.1253250>.

RSPCA Australia 2021. What are the effects of drones on wildlife and domestic pets? Viitattu 16.10.2021 <https://kb.rspca.org.au/knowledge-base/what-are-the-effects-of-drones-on-wildlife-and-domestic-pets/>.

Ruokavirasto 2019. Zoonoosit. Viitattu 23.11.2021 <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/zoonoosikeskus/zoonoosit/>.

Ruokavirasto 2020a. Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelma (EHO) 2015–2021 – Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma (VASU),

Osa 1, liite 5. Viitattu 11.7.2021 https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/mika-on-ruokavirasto/valvonta_elaimet/eho_2021_fi_lopullinen.pdf.

Ruokavirasto 2020b. Eläinten hyvinvointikorvauksen sitoumusehdot. Viitattu 16.10.2021 <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/oppaat/sitoumus-ja-sopimusehdot/elainten-hyvinvointikorvauksen-sitoumusehdot/elainten-hyvinvointikorvauksen-sitoumusehdot-2021/#id-2-taydentavat-ehdot>.

Sanastokeskus TSK 2021. Rakennetun ympäristön sanasto. Viitattu 13.7.2021 <https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/maatalousrakennus>.

Savolainen, M 2020. Opinnäytteen tutkimuslupahakemuksen liittyvä tiedustelu. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 29.10.2020. Tulostettu 16.10.2021.

Savolainen, K. 2021a. Eläinten pelastamisen koulutusmateriaalin tiedustelu. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 31.3.2021. Tulostettu 31.3.2021.

Savolainen, M 2021b. Tiedotus opinnäytetyön kirjallisesta raporttiosuudesta. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 22.11.2021. Tulostettu 22.11.2021.

Silvennoinen, P. 2020a. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos. Palomestarin haastattelu 10.12.2020.

Silvennoinen, P. 2020b. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos. Palomestarin haastattelu 15.12.2020.

Silvennoinen, P. 2021a. Aineistomuistiot. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 9.2.2021. Tulostettu 11.2.2021.

Silvennoinen, P. 2021b. Opinnäytteeseen liittyvä kysymys hyvästä käytännöstä. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 10.8.2021. Tulostettu 24.8.2021.

Sisäministeriö 2021a. Pelastustoimen toimijat ja vastuut. Viitattu 19.7.2021 <https://intermin.fi/pelastustoimi/pelastustoimen-toimijat-ja-vastuut>.

Sisäministeriö 2021b. Pelastustoimen uudistuksen tavoitteena on palvelujen parantaminen. Viitattu 13.10.2021 <https://intermin.fi/pelastustoimenuudistus>.

Sisäministeriö 2021c. PRONTO. Viitattu 21.11.2021 <https://prontonet.fi/>.

Siun sote – Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä 2020. Pohjois-Karjalan ympäristöterveyden valvontasuunnitelma vuosille 2020–2024. Viitattu 22.7.2021 <http://dynastyjulkaisu.pohjoiskarjala.net/siunsote/kokous/2020125-4-21791.PDF>.

Soini, J. 2021. Kysymykset menettelyohjeeseen suurten tuotantoeläinten lopeksesta tulipalojen tai muiden onnettomuuksien yhteydessä. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 23.7.2021. Tulostettu 23.7.2021.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö 2007. Eläinten pelastaminen ja maatalouden riskit. CD.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö 2021. Pelastusliitot. Viitattu 13.10.2021 <https://www.spek.fi/tietoa-spekista/toiminta-ja-organisaatio/jasenet-ja-pelastusliitot/>.

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry 2020. RIL 195-2-2020 Rakenteellinen paloturvallisuus – Työ- ja toimistotilat. Helsinki: Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry.

Suomen riistakeskus 2018. Suurriistavirka-apu -sopimus (SRVA). Viitattu 19.7.2021 <https://riista.fi/wp-content/uploads/2018/04/SRVA-sopimus-2018-FINAL-21032018.pdf>.

Suomen Vuohiyhdistys 2021. Poikiminen. Viitattu 17.10.2021 <https://suomenvuohiyhdistys.fi/index.php?pageid=20&kieli=fi>.

Suominen, T. 2021a. Pelastusopisto. Vanhemman opettajan ja pelastustoiminnan tiiminvetäjän haastattelu 8.9.2021.

Suominen, T. 2021b. VS: VS: Eläinten pelastamisen koulutusmateriaalin tiedustelu: Vaihtoehtoiset eläinten pelastamisen toimintamallit. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 10.10.2021. Tulostettu 17.10.2021.

Taavitsainen, T. 2006. Malla2-hankkeen loppuraportti - Maatalouden biokaasulaitoksen perustaminen ja turvallisuustarkastelu. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Teittinen, H. 2021. Nautoja paimentaviin koiriin liittyvät kysymykset. Muumaa@muumaa.fi 15.9.2021. Tulostettu 7.10.2021.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2021. Toimenpideohje ihmisen rabiestartuntojen torjumiseksi. Viitattu 21.3.2021 <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/audit-ja-torjunta/audit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/rabies-eli-vesikauhu/toimenpideohje-ihmisen-rabiestartuntojen-torjumiseksi#Ennalta-ehk%C3%A4isev%C3%A4t%20rokotukset%20ihmiselle>.

Tervo, V-P 2021. Kysymys maakuntaliittojen varautumis- ja valmiuteen liittyvien tehtävien vastualueen muutoksesta maakuntauudistuksen ajankohtana. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 14.7.2021. Tulostettu 16.7.2021.

Tolonen, S 2021a. Kysymys liittyen yhteistoimintaharjoituksiin. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi. Tulostettu 7.10.2021.

Tolonen, S 2021b. Tiedotus opinnäytetyön kirjallisesta raporttiosuudesta. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi. 8.10.2021. Tulostettu 10.10.2021.

Traficom 2021. EU:n dronesäännöt. Viitattu 22.11.2021 <https://droneinfo.fi/fi/eun-dronesaaannot>.

Työterveyslaitos 2021. Kryptosporidioosi-tapaukset kasvussa – tauti voi olla riskitekijä lypsykarjatililla ja vasikkakasvattamoissa. Viitattu 23.11.2021 <https://www.ttl.fi/kryptosporidioosi-tapaukset-kavussa-tauti-voi-olla-riskitekija-lypsykarjatililla-ja-vasikkakasvattamoissa/>.

Valste, J 2020. Nisäkkäät – Suomen luonnossa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Valtioneuvosto 2021. Hyvinvointialueille ehdotetaan siirrettäväksi ympäristöterveydenhuollon tehtäviä 1.1.2026. Viitattu 22.7.2021 <https://soteuudistus.fi/-/10623/hyvinvointialueille-ehdotetaan-siirrettavaksi-ymparistoterveydenhuollon-tehtavia-1.1.2026>.

Valtioneuvoston asetus eläinlääkintähuollosta 10.12.2009/1031.

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 5.5.2011/407.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonasta 21.5.2015/685.

Valtiovarainministeriö 2020a. Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarinen selvitystyö. Viitattu 27.9.2021 <https://vm.fi/aluehallinnon-ja-monialaisten-maakuntien-parlamentaarinen-selvitystyö>.

Valtiovarainministeriö 2020b. Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarinen selvitystyö – Liite 5. Selvitys Valviran ja aluehallintovirastojen sosiaali- ja terveystalveluiden, valvonta-, lupa- ja ohjaustehtävien uudelleenjärjestelyvaihtoehdoista. Viitattu 27.9.2021 <https://vm.fi/documents/10623/55303243/Liite+5+Valvira-AVIt+ty%C3%B6njako+selvitys.pdf/64aa6096-946d-1ee8-bbed-fd3b795f8e85/Liite+5+Valvira-AVIt+ty%C3%B6njako+selvitys.pdf?t=1610448274331>.

Varsinais-Suomen pelastuslaitos julkaisuaika tuntematon. Kemikaalien käsittely ja varastointi. Viitattu 13.7.2021 <https://www.vspelastus.fi/varsinais-suomen-aluepelastuslaitos/tarkastuspalvelut/lupa-asiat-ja-ilmoitukset/kemikaalien>.

Verkko-oppimisympäristö EDUSPEK 2016. 7. Eläimen pelastaminen. Viitattu 12.4.2021 <https://edu.spek.fi/koulutus/luvut/elaimen-pelastaminen/>.

Waitinen, M 2021a. Eläinten pelastamisen koulutusmateriaaliin liittyvä tiedustelu. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi. Tulostettu 23.8.2021.

Waitinen, M 2021b. VS: Webropol-kysely: Vaihtoehtoiset eläinten pelastamisen toimintamallit. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi 22.4.2021. Tulostettu 19.7.2021.

Willman, J 2009. Maatilan tuotantorakennuksiin soveltuvien palovaroitinjärjestelmien toimivuus ja niiden investointiin vaikuttavat syyt pohjois-karjalaisilla maataloilla. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Ympäristöministeriö 2003. Rakennusten paloturvallisuus & paloturvallisuus korjausrakentamisessa. Ympäristöopas 39. Uusittu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 28.11.2017/848.

Ympäristönsuojelulaki 27.6.2014/527.

LIITTEET

- Liite 1. Webropol-kyselytekstit ruotsiksi - Vaihtoehtoiset eläinten pelastamisen toimintamallit 1(9)
- Liite 2. Webropol-kyselyvastaukset – Vaihtoehtoiset eläinten pelastamisen toimintamallit 1(31)
- Liite 3. Harjoitussuunnitelma Sirolan tilalla 1(3)
- Liite 4. Hevosen ja ponin liinoittamisohje 1(7)
- Liite 5. Kuvio 1.
- Liite 6. Kuvio 2.
- Liite 7. Kuvio 3.
- Liite 8. Kuvio 4.
- Liite 9. Kuvio 5.
- Liite 10. Kuvio 6.
- Liite 11. Kuvio 7.
- Liite 12. Kuvio 8.
- Liite 13. Kuvio 9.
- Liite 14. Kuvio 10.
- Liite 15. Kuvio 11.
- Liite 16. Kuvio 12.
- Liite 17. Kuvio 13.
- Liite 18. Kuvio 14.
- Liite 19. Kuvio 15.
- Liite 20. Kuvio 16.
- Liite 21. Kuvio 17.
- Liite 22. Kuvio 18.
- Liite 23. Kuvio 19.
- Liite 24. Kuvio 20.
- Liite 25. Taulukko 1.
- Liite 26. Kuvio 21.
- Liite 27. Kuvio 22.
- Liite 28. Kuvio 23.
- Liite 29. Kuvio 24.
- Liite 30. Kuvio 25.

Liite 31.	Kuvio 26.
Liite 32.	Kuvio 27.
Liite 33.	Kuvio 28.
Liite 34.	Kuvio 29.
Liite 35.	Kuvio 30.
Liite 36.	Kuvio 31.
Liite 37.	Kuvio 32.
Liite 38.	Taulukko 2.
Liite 39.	Kuvio 33
Liite 40.	Kuvio 34.
Liite 41.	Kuvio 35.
Liite 42.	Kuvio 36.
Liite 43.	Kuvio 37.
Liite 44.	Kuvio 38.
Liite 45.	Kuvio 39.
Liite 46.	Kuvio 40.
Liite 47.	Kuvio 41.
Liite 48.	Kuvio 42.
Liite 49.	Kuvio 43.
Liite 50.	Kuvio 44.
Liite 51.	Kuvio 45.
Liite 52.	Kuvio 46.
Liite 53.	Kuvio 47.
Liite 54.	Kuvio 48.
Liite 55.	Kuvio 49.
Liite 56.	Kuvio 50.
Liite 57.	Kuvio 51.
Liite 58.	Kuvio 52.
Liite 59.	Kuvio 53.
Liite 60.	Kuvio 54.
Liite 61.	Kuvio 55.

Alternativa verksamhetsmodeller för att rädda djur

Den här förtfrågan genomförs anonymt. När du svarar systemet sparar bara svaret. När du svarar accepterar du samtidigt att jag kan utnyttja dina svar i ditt lärdomsprov: "Alternativa verksamhetsmodeller för att rädda djur".

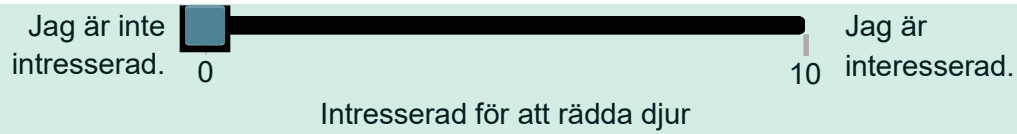
1. Jag var

- räddningsmyndighet.
- medlem av frivilliga brandkår som bisyssla.
- studerande inom räddningsbranschen.
- andra aktör, vilken:

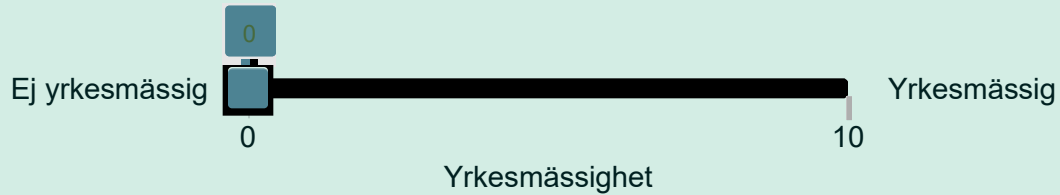
2. Jag studerar i

- räddningsmannaexamen i första terminen
- räddningsmannaexamen i andra terminen
- räddningsmannaexamen i tredje terminen
- underbefälsexamen
- befälsexamen för räddningsbranschen (YH) i första läsår (A-linje)
- befälsexamen för räddningsbranschen (YH) i andra läsår (A-linje)
- befälsexamen för räddningsbranschen (YH) i tredje läsår (A-linje)
- befälsexamen för räddningsbranschen (YH) i fjärde läsår (A-linje)
- befälsexamen för räddningsbranschen (YH) i första läsår (N-linje)
- befälsexamen för räddningsbranschen (YH) i andra läsår (N-linje)
- befälsexamen för räddningsbranschen (YH) i tredje läsår (N-linje)
- befälsexamen för räddningsbranschen (YH) i fjärde läsår (N-linje)

3. Min attityd mot att rädda djur:

4. Min attityd mot att rädda djur:

5. Min attityd mot att rädda djur är följande: Jag har tillräckliga kunskaper med att sköta djur och det är naturligt för mig:

6. Är du rädd för djur eller för att arbeta med dem?

7. Jag har lärt mig verksamhetsmodeller för att rädda djur:

- I min examensutbildning
- I min fortbildning
- I min utbildning till medlem av frivilliga brandkår som bisyssla
- Jag har inte studerat verksamhetsmodeller för att rädda djur.
- Någon annanstans, var?

8. Har du märkt att de anställda har fungerande/tillräckliga verksamhetsmodeller för att rädda djur i sina arbetsuppgifter?

Ja

Jag vet inte

Nej

Fria kommentarer:

9. Har du märkt att de anställda har fungerande/ tillräckliga verksamhetsmodeller för att rädda djur i sina arbetsuppgifter?

Ja

Jag vet inte

Nej

Fria kommentarer:

10. Har du mött situationer som kräver tillämpning av verksamhetsmodeller?

Ja

Jag vet inte

Nej

Fria kommentarer:

11. Jag känner till lärandemålet med att för rädda djur i min utbildning (också i min tidigare utbildning):

Ja

Jag vet inte

Nej

Fria kommentarer:

12. Jag tycker att lärandemålet att rädda djur i min utbildning är/var tillräckligt för arbetslivet:

Ja

Jag vet inte

Nej

Fria kommentarer:

13. Jag tycker att till delområdet "att rädda djur" är/var reserverat tillräcklig tid i min utbildning för att jag kan/kunde nå lärandemålet:

Ja

Jag vet inte

Nej

Fria kommentarer:

14. Jag tycker att utbildning "att rädda djur" möjliggör riskhantering:

Ja

Jag vet inte

Nej

Fria kommentarer:

15. Jag tycker att verksamhetsmodeller för att rädda djur är uppdaterade (vid behov välj alla svarsalternativen):

- I räddningsverket
- I examensutbildningar
- I fortbildningar
- I veckoträningar för frivilliga brandkår som bisyssla
- På min arbetsplats
- Jag har
- I veckoträningar
- Jag tycker att man borde uppdatera verksamhetsmodeller.
- Jag tycker att alla verksamhetsmodellerna borde uppdateras.
- Verksamhetsmodellerna är bristfälliga.
- Fria kommentarer:

16. Utvecklingsförslag för verksamhetsmodellerna för att rädda djur:

17. Utvecklingsförslag för utbildningen för att rädda djur:

18. Det har framförts att utrustning för att rädda djur kan ställas på plats i lätt släpvagn som har sufflett och goggiaxel. Vagnen kan förenas till

räddningbilar i uppgifter som hör ihop med att rädda djur. Tycker du att de ovannämnda åtgärderna ska göras?

Ja

Jag vet inte

Nej

Fria kommentarer:

19. Jag tycker att för lätt släpvagn som har sufflett och goggiaxel ska utrustas med följande utrustning (vid behov välj alla svarsalternativen):

- Grimmor för häst (åtminstone olikstor 2–3 bitar)
- Halsrem för nötkreatur (olikstor 2 bitar)
- Transportburar för hund (olikstor 2 bitar)
- Kattlådor (olikstor 2 bitar)
- En bur, hopfällbar
- Ett tripodpaket
- Ett kedjespel
- Styrningskivor
- Ett lös stängsel
- Ett stängselrulle
- Elband
- Stolpar (material plast eller metall, inte glasfiberplast)
- Baljor (en del med lock)
- Snöret som kan använda i nödgrimmor
- Linor som passar för stora djur
- En extra omgång kläder för räddningpersonalen
- En sele (för människa eller lyftningsele för nötkreatur)
- En höftång för nätkreatur
- En lyftkran med svängarm

- En fågelkrok
- Desinfektionsmedel och tillbehör
- En anordning som justeras på skor som engångsskydd
- Öronproppar och täcket för ögat för stora djur
- Filtar (för värma och lugna djuren)
- Sopsäckar eller tvättsäckar (för att ställa smutsig omgång kläder där)
- En tång för att plocka
- En flyttningsskiva
- Någonting annat, vad:

20. Hurdan utrustning borde finnas/inte finnas i lätt släpssvagnen med sufflett och goggiaxel?

21. Borde veckoträningarna innehålla behandling av djur en gång eller oftare per år?

- Ja
- Jag vet inte
- Nej
- Fria kommentarer:

22. Välj ett alternativ som motsvarar bäst din erfarenhet:

1 2 3 4 5

Jag har inte tränat att behandla djur.

Jag är rutinerad att behandla djur.

1 2 3 4 5

Jag har inte lärt känna djurstall.

Jag har bekantat mig med djurskydd.

Jag har inte bekantat mig med utrustning för att rädda djur eller hur man förstör eller rengör och desinficerar den.

Jag har bekantat med utrustning för att rädda djur och lärt mig hur man förstör eller rengör och desinficera den.

Jag vet inte, hur jag kan få bättre kompetens med/att utveckla mig för att rädda djur.

Jag vet, hur jag kan utveckla mig att rädda djur.

23. Det har framförts att på en lantbruksgård, där företagaren har ett djurstall/ flera djurstall, finns lösa stängsel i lätt släpvagn. Med hjälp av lös stängsel kunde man leda djur i evakueringsfall till djurstall, dra upp gränser till skydd för djuren på en inhägnad gård som ligger nära djurstallet/djurstallen eller samla djur ihop och leda djuren till den näraliggande hagen. Det har framförts att i region som har stark koskapsskötsel också räddningsverket har lös stängsel i lätts läpvagn som kan förenas till räddningbilar. Tycker du att man borde verka enligt det ovannämnda och man borde skaffa ett löst stängsel för räddningsverket?

Ja

Jag vet inte

Nej

Fria kommentarer:

24. Det har framförts att företagare frivilligt kan sända till sin egen regions räddningsverk bilder eller videor om portar till djurstallen som i aktuella fillfällen. Räddningsverkets räddningspersoner kan studera det vid behov att befrämja verksamhet med evakuering av djur. Tycker du att aktuella bilder och videor om portar borde sändas till räddningsverket?

Ja

Jag vet inte

Nej

Kommentarer:

25. Jag anser att förfrågan var:

1.

[Rensa allt](#) [Rensning klar](#)

Placera ditt svar nedan

Nödvändig		
Behövlig		
Onödig	Oklar	Klar

Entydig

26. Kommentarer till förfrågan:

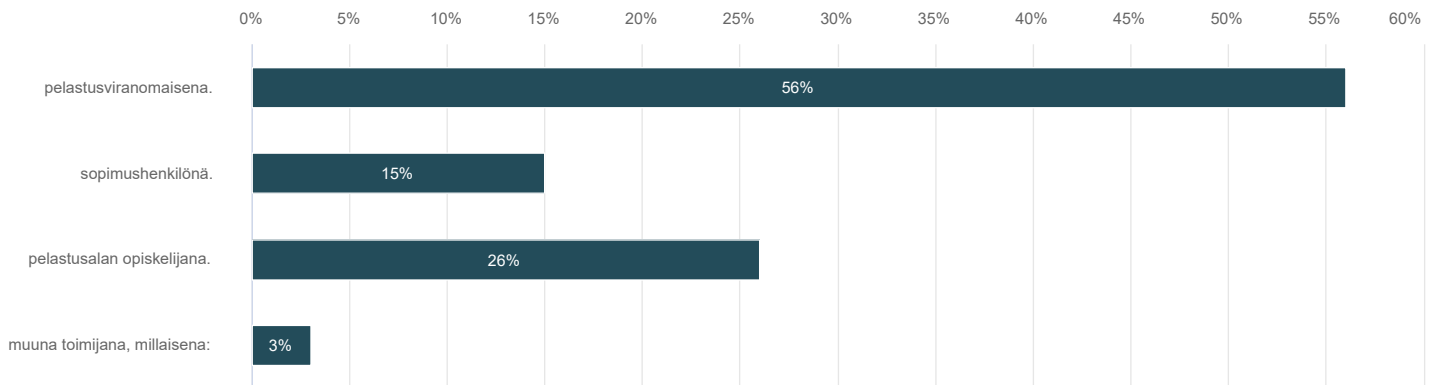
Perusraportti

Vaihtoehdot eläinten pelastamisen toimintamallit

Vastaajien kokonaismäärä: 158

1. Toimin

Vastaajien määrä: 158

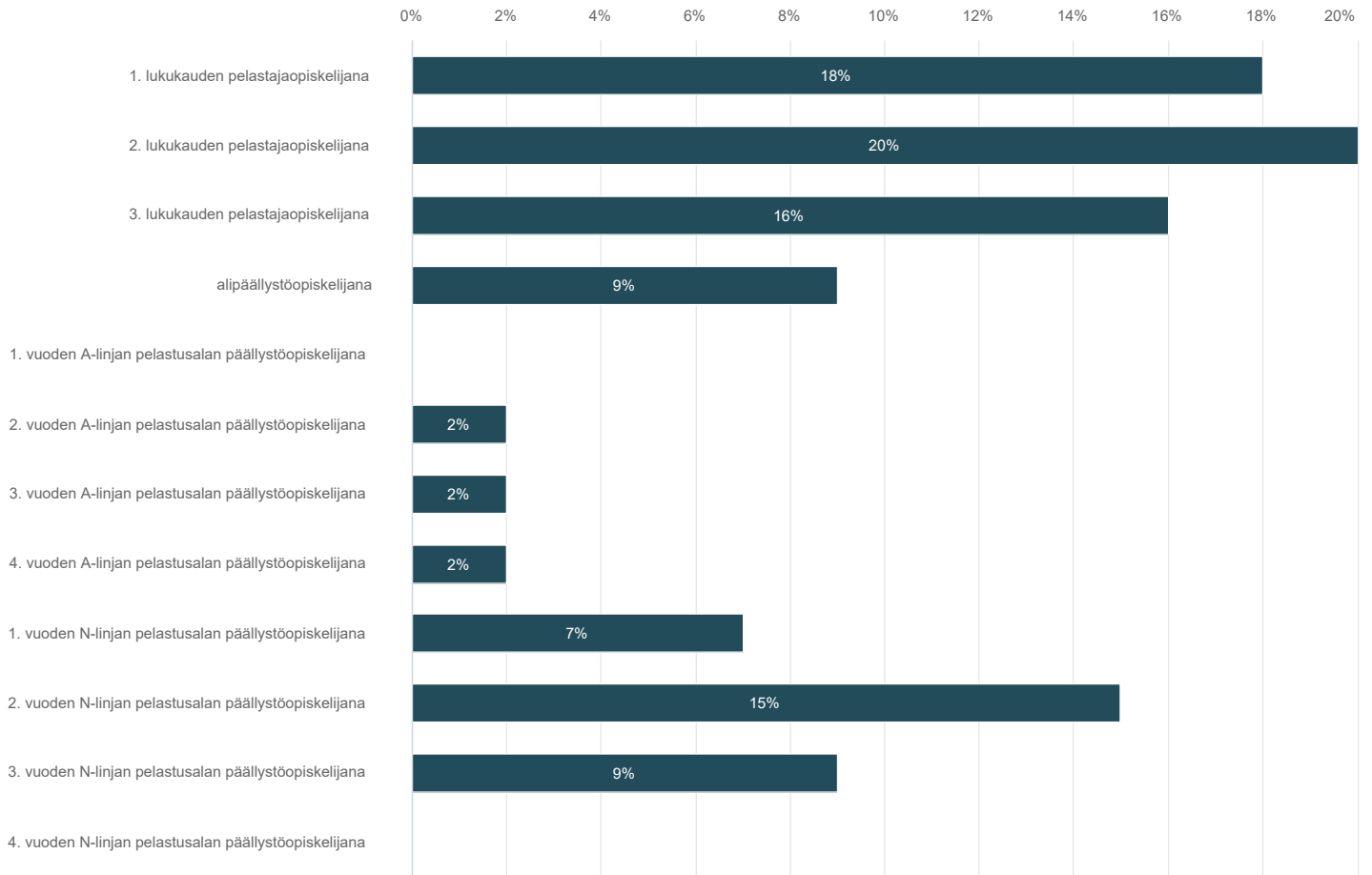
	n	Prosentti
pelastusviranomaisena.	89	56,3%
sopimushenkilönä.	23	14,6%
pelastusalan opiskelijana.	41	25,9%
muuna toimijana, millaisena:	5	3,2%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
muuna toimijana, millaisena:	pelastuslaitoksella, sopimushenkilönä, sekä pelastusalan opiskelijana
muuna toimijana, millaisena:	Opiskelijana, sopimushenkilönä sekä pelastusviranomaisena
muuna toimijana, millaisena:	Vs ylipalomiehenä
muuna toimijana, millaisena:	Opiskelijana ja pelastusviranomaisena

2. Opiskelen

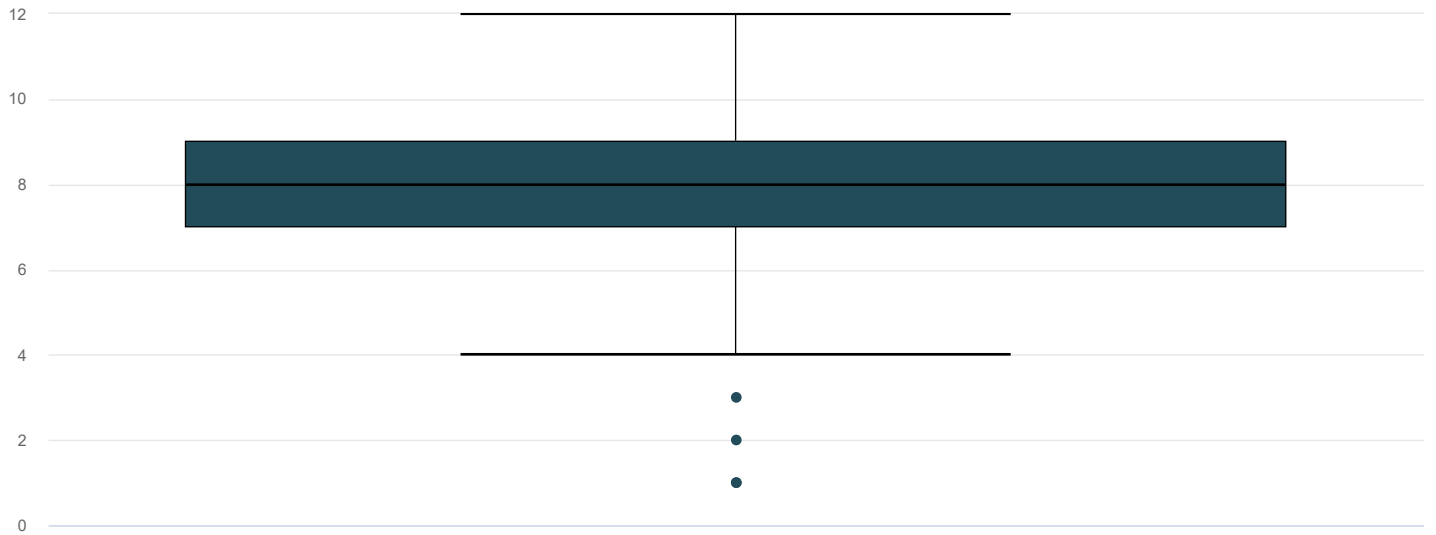
Vastaajien määrä: 55

	n	Prosentti
1. lukukauden pelastajaopiskelijana	10	18,2%
2. lukukauden pelastajaopiskelijana	11	20,0%
3. lukukauden pelastajaopiskelijana	9	16,4%
alipäällystöopiskelijana	5	9,1%
1. vuoden A-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	0	0,0%
2. vuoden A-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	1	1,8%
3. vuoden A-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	1	1,8%
4. vuoden A-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	1	1,8%
1. vuoden N-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	4	7,3%
2. vuoden N-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	8	14,5%
3. vuoden N-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	5	9,1%
4. vuoden N-linjan pelastusalan päällystöopiskelijana	0	0,0%

3. Koen asenteeni eläinten pelastamiseen seuraavanlaiseksi:

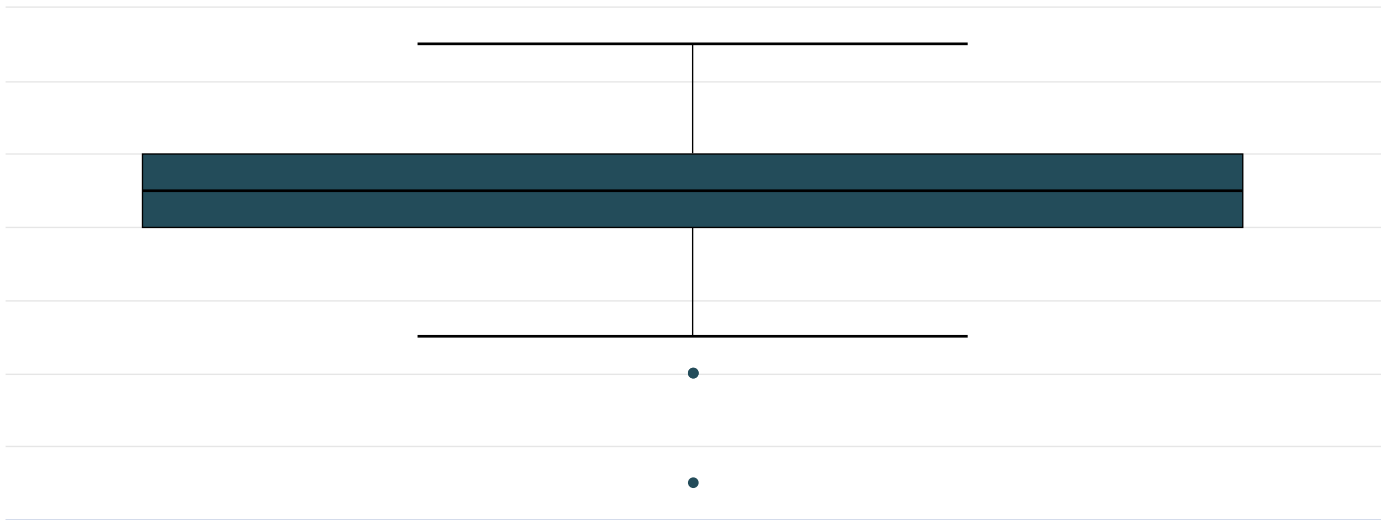
Vastaajien määrä: 158

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
1,0	10,0	7,9	8,0	1247,0	1,9

4. Koen asenteeni eläinten pelastamiseen seuraavanlaiseksi:

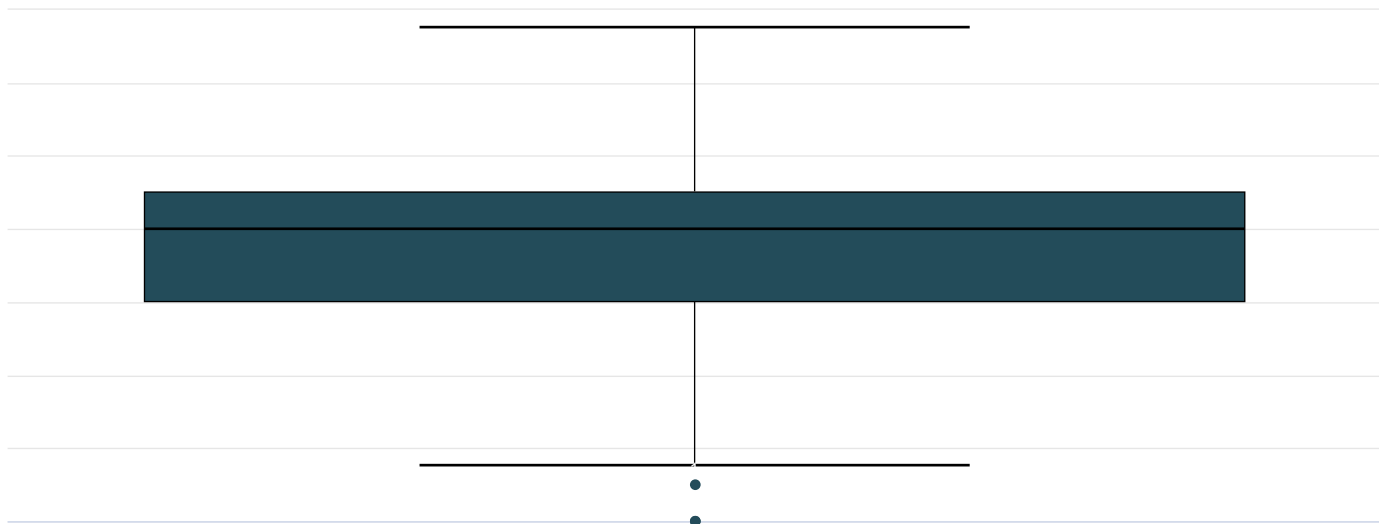
Vastaajien määrä: 158

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
1,0	10,0	8,7	9,0	1372,0	1,5

5. Koen asenteeni eläinten pelastamiseen seuraavanlaiseksi: Onko eläinten kanssa toimiminen luontevaa tai omaatko mahdollisesti käsittelytaitoja?

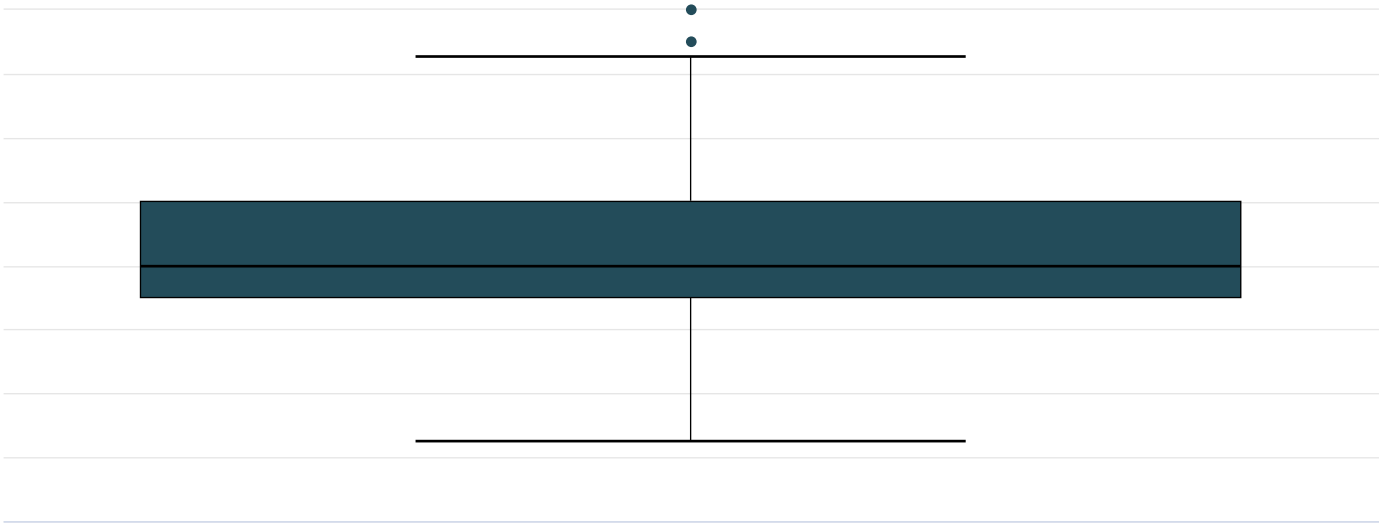
Vastaajien määrä: 158

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
0,0	10,0	7,2	8,0	1130,0	2,3

6. Pelkäätkö eläimiä tai niiden kanssa toimimista?

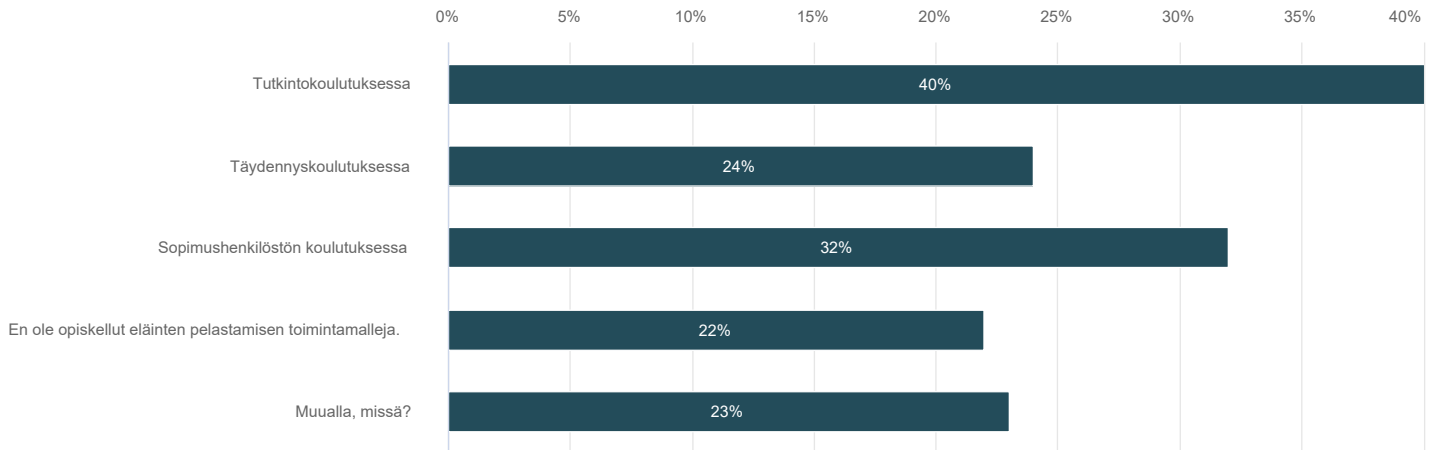
Vastaajien määrä: 132

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
0,0	10,0	2,8	2,0	364,0	2,3

7. Olen oppinut eläinten pelastamisen toimintamalleja:

Vastaajien määrä: 158 , valittujen vastausten lukumäärä: 221

	n	Prosentti
Tutkintokoulutuksessa	63	39,9%
Täydennyskoulutuksessa	38	24,1%
Sopimushenkilöstön koulutuksessa	50	31,6%
En ole opiskellut eläinten pelastamisen toimintamalleja.	34	21,5%
Muualla, missä?	36	22,8%

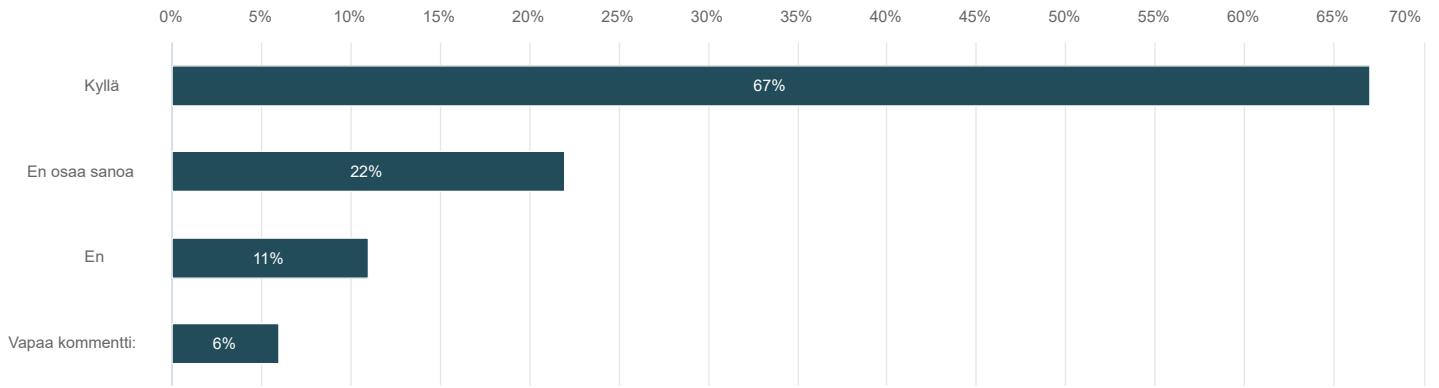
Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Muualla, missä?	(tuotanto)eläinten käsittelyä pientilalla, lintujen käsittelyä lintuharrastajien kanssa toimittaessa
Muualla, missä?	Agrologi (AMK) opinnoissa
Muualla, missä?	Omat koirat / kissat
Muualla, missä?	Töissä
Muualla, missä?	Maatilalla
Muualla, missä?	Kotona ollut tekemisissä erilaisten eläinten kanssa koko elämäni.
Muualla, missä?	Olen toiselta ammatiltani eläinyrittäjä. Osao Muhos
Muualla, missä?	Harjoituksissa
Muualla, missä?	Harrastus on opettanut
Muualla, missä?	Maatilalla
Muualla, missä?	Töissä
Muualla, missä?	Maatilalla ja eläinten parissa
Muualla, missä?	pelastuslaitoksella työvuoroharjoituksissa ja hälytyksillä
Muualla, missä?	Agrologi, maanviljelijä, eläinpelastuskurssinjohtaja
Muualla, missä?	Anoppilan maatilalla.
Muualla, missä?	töissä
Muualla, missä?	Aikaisempi työkokemus maatilalla
Muualla, missä?	työvuorokoulutuksissa
Muualla, missä?	kotona
Muualla, missä?	Eläinten parissa toiminut vapaa-ajalla
Muualla, missä?	Maatilalla asuneena
Muualla, missä?	Hevosten, kissojen ja koirien käsittelyä perheen kautta.
Muualla, missä?	Helsingin Pelastuslaitos
Muualla, missä?	Maatilalla
Muualla, missä?	Olen ollut navetassa töissä ja käyn paljon hevostalleilla. Sitä kautta olen itse oppinut ja lisäksi muutenkin itse opiskellut eläinten pelastamisen periaatteita.

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Muualla, missä?	Töissä pelastuslaitoksella
Muualla, missä?	työvuorokoulutus
Muualla, missä?	Asun maatilalla
Muualla, missä?	Itse
Muualla, missä?	Työssä
Muualla, missä?	WWF:n öljyntorjuntakursseilla, sekä SEY:n luennoilla vapaa-ajalla.
Muualla, missä?	työtä tehdessä
Muualla, missä?	aiemmassa työssä eläinkuljetuksissa
Muualla, missä?	Oma hevostila
Muualla, missä?	työvuoro tutustumiset
Muualla, missä?	Työvuoro koulutuksissa

8. Oletko oppinut koulutuksessasi eläinten pelastamisen toimintamalleja, jotka ovat toimineet käytännössä työtehtävissänne?

Vastaajien määrä: 116 , valittujen vastausten lukumäärä: 123

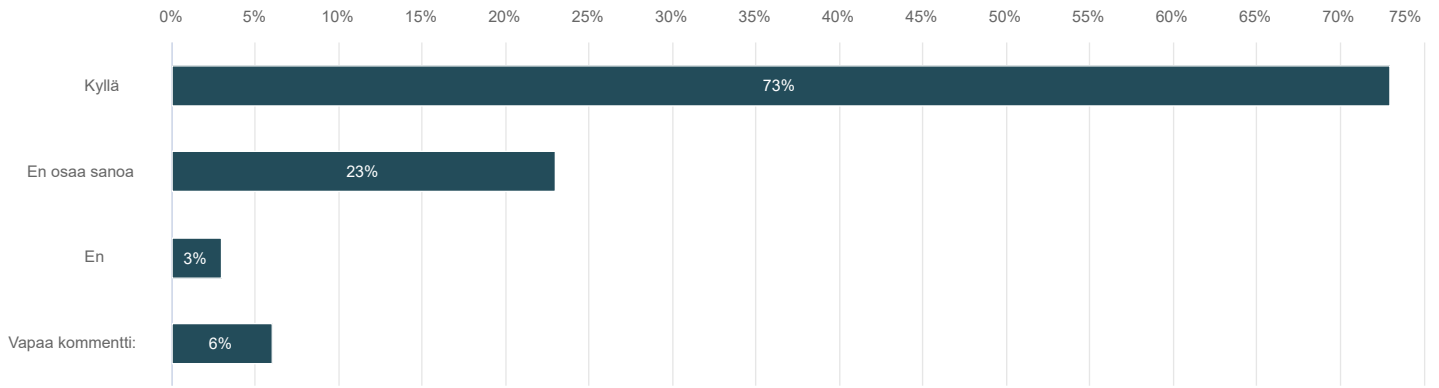
	n	Prosentti
Kyllä	78	67,2%
En osaa sanoa	25	21,6%
En	13	11,2%
Vapaa kommentti	7	6,0%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	Nähtyä pitää kokemuksen perusteella tapauskohtaisesti soveltaa
Vapaa kommentti:	Tutkintokoulutuksessa koulutus olematonta
Vapaa kommentti:	Aika harvoin tulee meidän alueella keikkoja elämiä liittyen, vaikka koulutusta toisinaan onkin.
Vapaa kommentti:	kyllä aina on joutunut tilannekohtaisesti improvisoimaan
Vapaa kommentti:	Opitulla mallilla eläin menehtyi
Vapaa kommentti:	Esimerkiksi sisälle tulleen linnun väsyttämistä lennättämällä olen käyttänyt usein.
Vapaa kommentti:	En ole työtehtävissä, jossa pääsisin toteuttamaan opittuja asioita käytännössä.

9. Oletko havainnut työyhteisösi eläinten pelastamisen toimintamallit toimiviksi työtehtävissänne?

Vastaajien määrä: 116 , valittujen vastausten lukumäärä: 123

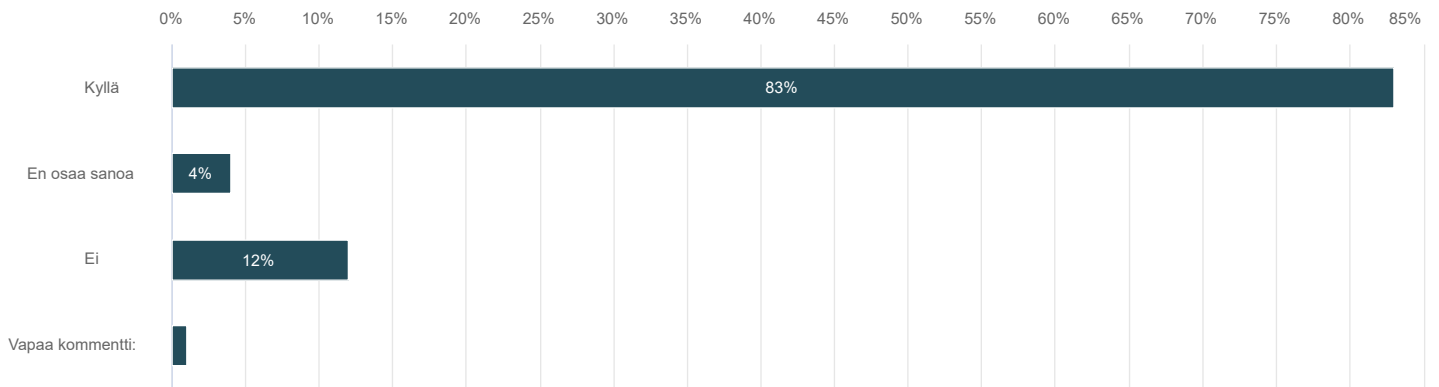
	n	Prosentti
Kyllä	85	73,3%
En osaa sanoa	27	23,3%
En	4	3,4%
Vapaa kommentti:	7	6,0%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	En ole toiminut eläinten pelastamisen tehtävillä
Vapaa kommentti:	Stadissa puluyskikkö hoitaa valtaosan eläinkeikoista, jolloin pelastusyksiköt hoitavat muut tehtävät. Erittäin hyvä ja toimiva järjestelmä.
Vapaa kommentti:	Resurssit vaan eivät aina ole hyvät
Vapaa kommentti:	Maatalon ihmiset hoitaa nämä. Aina löytyy jostain pää- tai sivutoiminen jolla kokemusta vastaan tulevista eläinlajeista.
Vapaa kommentti:	Erikoisimmilla tehtävillä huomannut että omistajasta ja häneltä saaduista neuvoista / tiedoista suuri apu, siksi olisi tärkeää saada paikalle mahdollisuuksien mukaan aina sellainen henkilö kuka eläintä tuntisi.
Vapaa kommentti:	Ainakin pulassa olleet joutsenet ja muut linnut on onnistuneesti pelastettu. Kissa saatiin puusta nätisti alas VPK:n henkilönostimen avulla. Aika lailla soveltamista tuollaiset perus eläintenpelastustehtävät vaatii.

10. Onko työtehtävilläsi tullut esiin tilanteita, jotka ovat vaatineet toimintamallien soveltamista?

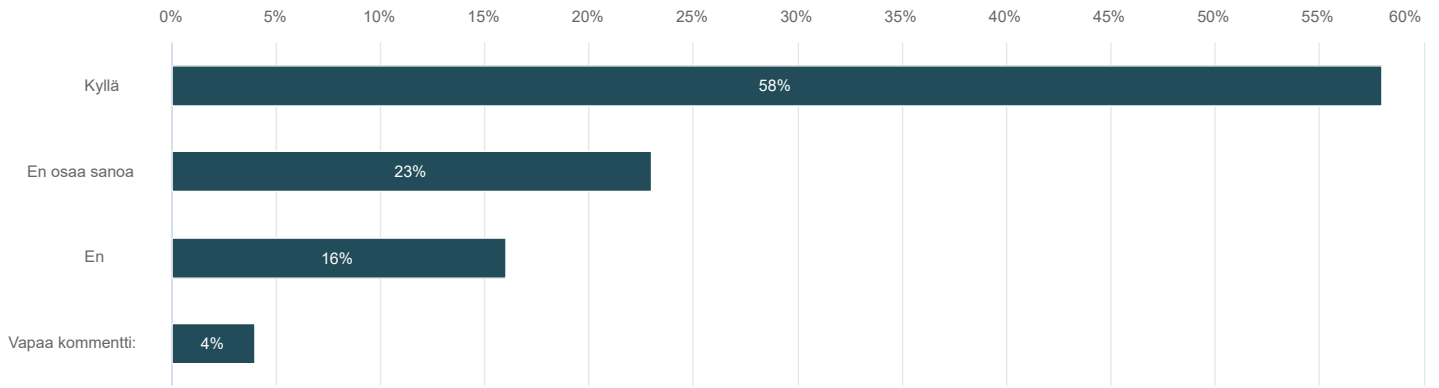
Vastaajien määrä: 115 , valittujen vastausten lukumäärä: 116

	n	Prosentti
Kyllä	96	83,5%
En osaa sanoa	5	4,3%
Ei	14	12,2%
Vapaa kommentti	1	0,9%

11. Tiedän eläinten pelastamisen osaamistavoitteet koulutuksessani (myös saadussa koulutuksessa):

Vastaajien määrä: 116 , valittujen vastausten lukumäärä: 118

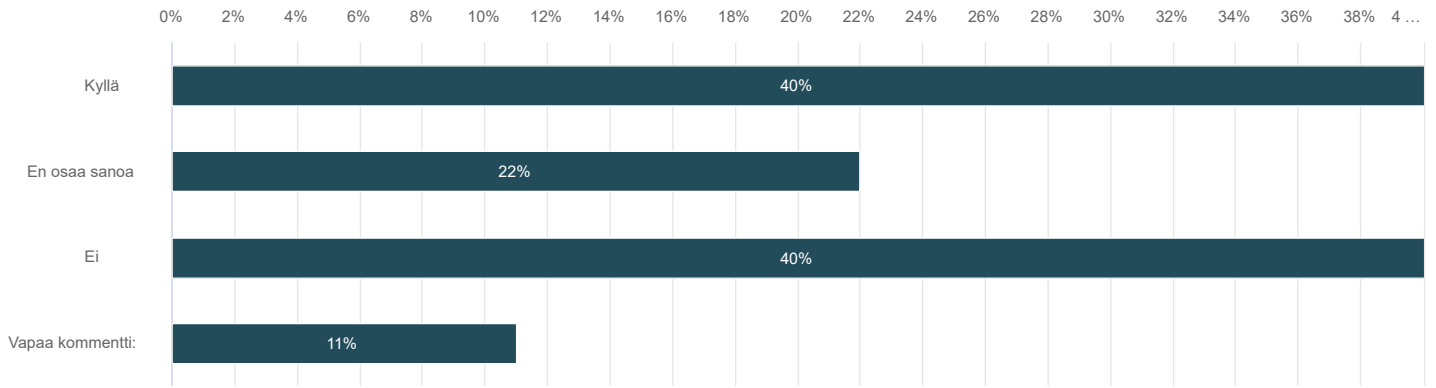
	n	Prosentti
Kyllä	67	57,8%
En osaa sanoa	27	23,3%
En	19	16,4%
Vapaa kommentti	5	4,3%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehto	Teksti
Vapaa kommentti:	Eläinten pelastamista ei käsitellä päällystöopiskelijoiden kanssa nimeksikään.
Vapaa kommentti:	1982, 1984, 1989 ei ammatillisessa koulutuksessani vielä eläinten pelastaminen ollut ykkösrudussa.
Vapaa kommentti:	Ei ole päällystötutkonnossa tavoitteita liittyen eläintenpelastukseen
Vapaa kommentti:	Ei ole ollut mitään eläinten pelastamiseen liittyvää koulutusta
Vapaa kommentti:	En ole opiskellut pelastusopistolla tutkintoa.

12. Mielestäni eläinten pelastamisen osaamistavoitteita on/oli koulutuksessani työelämän tarpeita vastaava määrä:

Vastaajien määrä: 116 , valittujen vastausten lukumäärä: 131

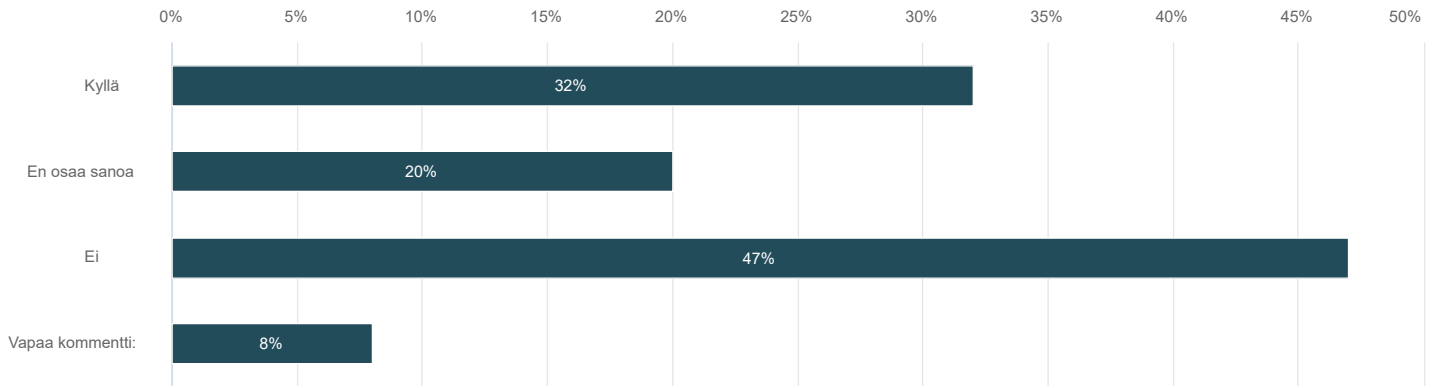
	n	Prosentti
Kyllä	46	39,7%
En osaa sanoa	26	22,4%
Ei	46	39,7%
Vapaa kommentti	13	11,2%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	Lisää saisi olla
Vapaa kommentti:	tutkinnon alkuvaihe vasta menossa.
Vapaa kommentti:	Voisi olla enemmänkin
Vapaa kommentti:	Todella harvinaisia tehtäviä ja yleensä ei niin vaativia.. Linnut lähtee karkuun ja nautaeläimet opetettiin koulussa.
Vapaa kommentti:	Esim.suohon pudonneen eläimen toimintaa pitäisi opettaa
Vapaa kommentti:	Riittämätön täysin.
Vapaa kommentti:	koskaan ei liikaa harjoitella
Vapaa kommentti:	Saamani koulutus painottui kaupunkiympäristön eläinten pelastamiseen ja se riittää palokunnassani.
Vapaa kommentti:	Päällystön pitäisi vähintään saada koulutus siihen mitä pelastetuille eläimille tehdään.
Vapaa kommentti:	En ole opiskellut pelastusopistolla tutkintoa.
Vapaa kommentti:	Koulutusta lisättävä
Vapaa kommentti:	lisää saisi olla, on kuitenkin hyvin harvoin tehtäviä

13. Mielestäni eläinten pelastamisen osa-alueeseen on/oli varattu koulutuksessani riittävästi aikaa osaamistavoitteiden saavuttamiseksi:

Vastaajien määrä: 114 , valittujen vastausten lukumäärä: 122

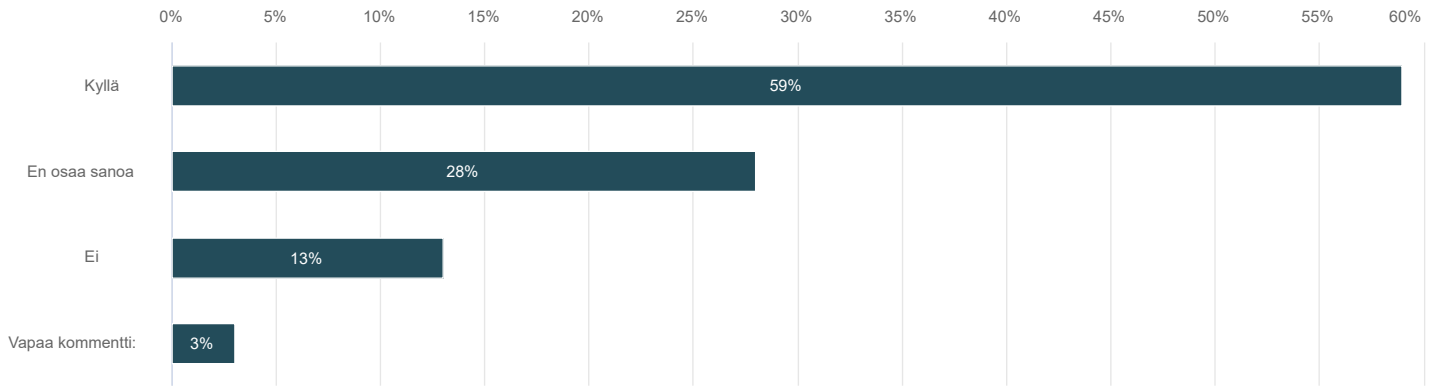
	n	Prosentti
Kyllä	36	31,6%
En osaa sanoa	23	20,2%
Ei	54	47,4%
Vapaa kommentti:	9	7,9%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	Koronarajoitukset vähensivät teorian ja käytännön harjoitteiden tuntimäärää. Koulutus keskitettiin välineiden käyttämiseen ja eläintarhalla eläinten käsittelyyn. Koen, että koulutus oli silti riittävää. Teoriaosuus pidettiin etänä ennen käytäntöä
Vapaa kommentti:	Eläinten käyttäytymismallit kiinnostaisi lisää
Vapaa kommentti:	Pelastusopistolla aiheesta kerrotaan ja käydään tutustumassa hevosallilla. Mutta esim hevosen tai muun eläimen nostoa ei harjoitella ollenkaan.
Vapaa kommentti:	Ammatillisen koulutuksen tasoa en tiedä nyt.
Vapaa kommentti:	Voisi olla kertatusta enempikin
Vapaa kommentti:	Koronan vuoksi jouduttiin supistamaan koulutusta
Vapaa kommentti:	Erillinen koulutus niin oli varattu riittävästi aikaa
Vapaa kommentti:	En ole opiskellut pelastusopistolla tutkintoa.
Vapaa kommentti:	Peruskouluksessa osio jäi vähäiseksi, täydennyskoulutuksessa tosi tiivis ohjelma paljon opittavaa lyhyeen aikaan.

14. Mielestäni eläinten pelastamiseen liittyvä koulutus mahdollistaa eläinten pelastamisen tehtävien riskienhallitsemisen:

Vastaajien määrä: 115 , valittujen vastausten lukumäärä: 118

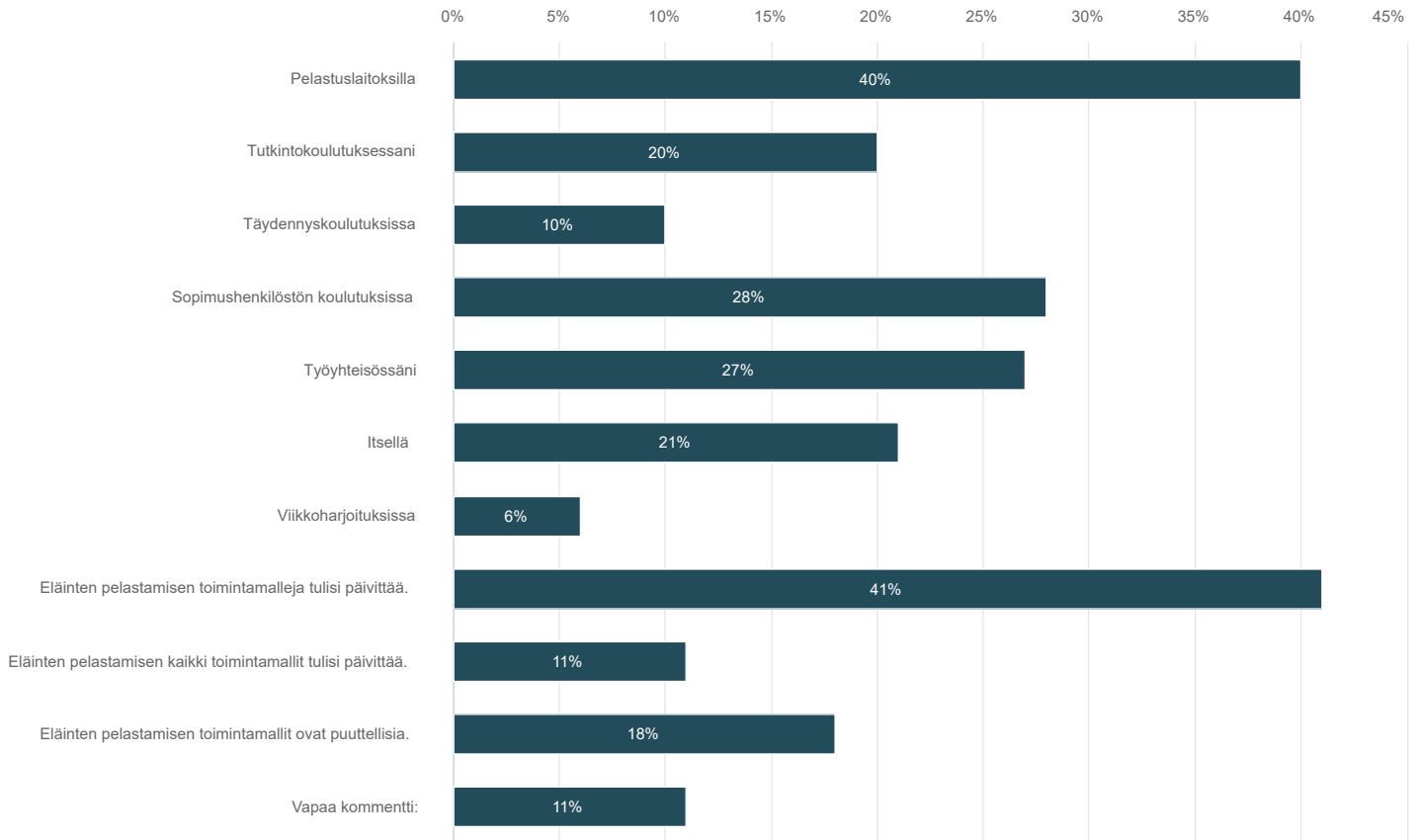
	n	Prosentti
Kyllä	68	59,1%
En osaa sanoa	32	27,8%
Ei	15	13,0%
Vapaa kommentti	3	2,6%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	Vaara on aina lähellä kun isoja tai vaarallisia eläimiä käsitellään kuten käärmeet.
Vapaa kommentti:	Aina myös työturvallisuus mukana tilanteissa
Vapaa kommentti:	Osittain, aina on olemassa riski kun eläinten kanssa toimitaan

15. Mielestäni eläinten pelastamisen toimintamallit ovat ajantasaisia (valitse kaikki vastausvaihtoehdot tarvittaessa):

Vastaajien määrä: 114 , valittujen vastausten lukumäärä: 266

	n	Prosentti
Pelastuslaitoksilla	46	40,4%
Tutkintokoulutuksessani	23	20,2%
Täydennyskoulutuksissa	11	9,6%
Sopimushenkilöstön koulutuksissa	32	28,1%
Työyhteisössäni	31	27,2%
Itsellä	24	21,1%
Viikkoharjoituksissa	7	6,1%
Eläinten pelastamisen toimintamalleja tulisi päivittää.	47	41,2%
Eläinten pelastamisen kaikki toimintamallit tulisi päivittää.	12	10,5%
Eläinten pelastamisen toimintamallit ovat puuttellisia.	21	18,4%
Vapaa kommentti:	12	10,5%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	Kaikki toimintamallit tulisi tarkastella uusiksi ja määrittää mitkä eläimiin liittyvät tehtävät todella tarvitsevat pelastusviranomaisen tai poliisiviranomaisen toimintaa ja mitkä tilanteet voidaan jättää luonnon hoidettaviksi
Vapaa kommentti:	Sopimushenkilöstön koulutuksessa käytännönharjoittelu tapahtuu keikoilla jossa opitaan tekemällä.
Vapaa kommentti:	Tulisi käydä läpi Lintusen kirja, mutta työyhteisössä paljon kiireellisempiäkin koulutusasioita.
Vapaa kommentti:	Ihmisiltä on kadonnut taito käsitellä eläimiä ja erikoisempia lemmikkejä ei opeteta koulussa käsittelemään.
Vapaa kommentti:	En koe että näitä harjoitellaan paljoa, koska pakolliset suoritteet ovat saatava rajallisten harjoitustuntien puitteissa suoritettua.
Vapaa kommentti:	Kymenlaaksossa on säännöllisesti sopimuspalokuntalaisille eläintenpelastuskurssi, joka on hyvä asia. Aika usein työvuoro pelastaa "jäätynyttä" lintuja merestä, joten siihen on varmasti jonkinlaista rutiinia tullut. Isot eläimet ei ehkä monelle ole niin tuttuja.
Vapaa kommentti:	Ei osaa sanoa, kurssista jo vajaa vuosikymmen aikaa
Vapaa kommentti:	Osalla sopimuspalokunnista on varmasti toimintamallit ajan tasalla, Maaseudulla on etuna se että lähes joka toiseen sopimuspalokuntaan kuuluu henkilö joka on jollakin lailla maatalouden eläinten kanssa tekemisissä
Vapaa kommentti:	välineistöä tulisi kehittää

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	En ole työtehtävissä, jossa pääsisin arvioimaan asiaa käytännössä.
Vapaa kommentti:	Kaikkee ei voi varautua, pitää olla luovuutta kja riskintuntemusta. Syy-seuraus ymmärrystä.
Vapaa kommentti:	Malleja voisi laittaa verkkoon josta niitä voisi opiskella työvuorokoulutuksessa.

16. Kehitysehdotus eläinten pelastamisen toimintamalleihin:

Vastaajien määrä: 24

Vastaukset
Eläinten pelastus on hyvällä mallilla Helsingissä, enemmän pääkaupungissa ongelma on ihmisten tietämättömyys eläimistä ja luonnosta vieraantumisen. Maalla naurettaisiin tehtäville mitä Helsingissä suoritetaan. On aiheellisiakin eläinpelastustehtäviä, mutta suurimmassa osassa tehtäviä siinä hoidetaan enemmän huolestuneen kansalaisen mielenrauhaa kuin eläintä
Muutamia löytyy
Lopettaa joutsenten pelastaminen jäistä. Luonto hoitaa.
Eläinten käsittelyä (varsinkin suuret eläimet). Ihan vaan tutustumista ja miten niiden kanssa toimitaan. auttaa kohtaamaan sitten tositalanteessa.
Tämäkin ala on yksi monesta toimialallamme joten priorisointia koulutuksessa on käytettävä
Tahtoo keikat olla erillaisia ja jos elän on loukkaantunut niin sen suojausmekanismi saattaa yllättää pelastajan. Perusmalli on hyvä, mutta joutuu soveltamaan ja miettimään ratkaisua aina tilannekohtaisesti. Koulutusmateriaalia voisi olla jota käytettäisiin sopimusmiesten koulutuksiin myös. Niistä saisi perusopit.
Eläinpelastustehtävät ovat lisääntyneet ruuhkasuomessa kovasti viimeisten vuosien aikana. Tämä johtuu todennäköisesti ihmisten tietämättömyydestä. Haja-asutusalueilla eläinpelastustehtävät liittyvät usein maatalouden tuotantoeläimiin. Nämä opit tuotantoeläimistä ovat todella tärkeitä.
Hyviä videoita ja yhteystiedot eri eläintyyppien ammattilaisiin, jolta kysyä (samaa tyyliin kuin myrkytystietokeskus).
Joidenkin henkilöiden/asemien pitäisi erikoistua kuten ollan erikoistuttu muissakin osa-alueissa
En osaa antaa tähän kehitysehdotuksia.
Opas/materiaali, jonka pohjalta näitä olisi mahdollista harjoitella sopimuspalokunnan harjoituksissa
Selvempiä toimintamalleja ja niiden harjoittelua aidossa ympäristössä, jonkun asiantuntijan johdolla kuka kyseisen eläimen hyvin tuntee ja kuinka tulisi käsitellä ja mitä varoa esim. Joku eläinlääkäri voisi luennoida ja olla harjoituksessa kertomassa ohjeita.
Aika pitkälti tällaiset perus keikat, kun kansalainen soittaa joutsenen jäätyneen kiinni tai että oravalla on hengitysvaikeuksia, on sellaisia joissa sovelletaan paljon ja käytetään palomiesten kekseliäisyyttä hyväksi. Mutta kun puhutaan suurten eläinmäärien pelastamisesta tulipalotilanteessa ollaan vakavemman asian äärellä ja silloin on kiire. Kiireessä tehtävään eläinten pelastamiseen olisi hyvä olla sellainen selkeä perus toimintamalli, jota opetetaan ja jota harjoitellaan ja joka tulisi selkärangasta samalla tavalla kuin vaikka perusselvitys tai taktiset yleisperjaatteet.
Enemmän koulutusta tutkintojen sisälle ja samoin harjoituksia myös vakinaisten ja soppreiden harjoituksiin
Lisää koulutusta
pitäisi olla enemmän koulutusta aiheesta tällähetkellä sitä ei juuri ole vaan jokainen tekee sen miten ite parhaaksi kokee varsinkin pien eläimet/luonnonvaraiset
Joidenkin palokuntien erikoistumisen paikka, jotta saadaan aikana ammattilaisia jotka tietävät syvemmin tiettyjen eläinten kanssa toimimisen.
Pelastuslaitoksen operatiivisessa toiminnassa oleville tulisi päivittää ajankohtaiset tiedot. Lisäksi erikoistekniikat tulisi kouluttaa pienemmälle ja erikoistuvalla joukolle.
Suurten tuotantoeläimien mm. nostoihin tulisi olla täydennyskoulutusta, niitä kuitenkin maaseudulla on ihan vuosittain. Samoin välineistöä pitäisi kehittää
Mahdollisimman yksinkertaisia toimintamalleja ja pelastusvälineistöä.
Maakuntatasolle pitäisi nimetä eläinpoliisi ja eläinpaloviranomainen, jotka voisivat keskittyä 100% työajastaan eläinasioihin.
Viestinnällisesti tulisi tuoda esiin paremmin ketkä/mitkä asemat eläintehtäviä hoitavat ammattitaidolla ja siihen kouluttautuvat.
Verkkokoulutusta kehitettävä malleja sinne ja opiskelemaan.
Yhteistyö eläinten kanssa tekemisissä olevien henkilöiden kanssa mm eläinlääkärit

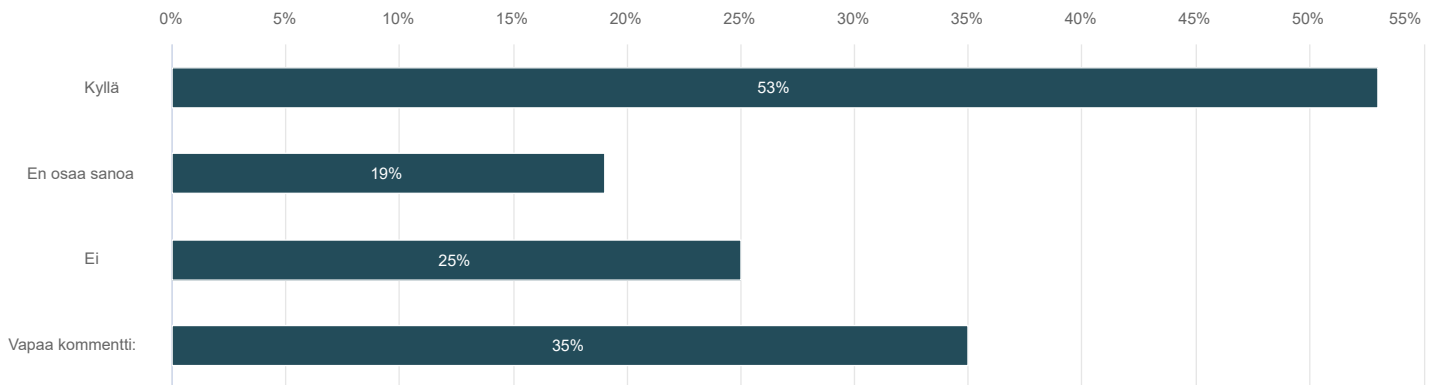
17. Kehitysehdotus eläinten pelastamisen koulutukseen:

Vastaajien määrä: 32

Vastaukset
Lisää käytännön harjoituksia kouluun. Miten ja millä hevosta tai lehmää nostetaan esim mudasta tai ojasta.
koulutus pitäisi tuplata
Pelastusopistolla voitaisiin käydä läpi kuitenkin yleinen ja vaativa tehtävä eli lehmän nostaminen lietealtaasta tai vastaava hevosen nostaminen ojasta/mudasta. Työelämässä näitä tehtäviä on harvoin, mutta silloin oikeiden toimintamallien osaaminen on kullannarvoista. Koulussa lähinnä opetettiin kuinka tehdä riimu/päitset ja laittaa se hevoselle. Tietysti näiden nostojen harjoittelu on käytännössä vaikeaa varsinkin elävillä eläimillä. Mutta perusidea kuinka pujottaa liinat ja mistä kohdista mahan alta ja jalkojen välistä.
Määrä. Ei tarvitse olla huipputeknistä harjoittelua vaan ihan eläinten käsittelyn harjoittelua.
Käytännönharjoituksia on hankalaa järjestellä joten opetusvideot olisivat ammattitaitoa kehittävää.
Spekillä on jotain kurssia mutta lisäksi voisi miettiä omaa materiaalia, teoria, video - hevosen - lehmä - lampaan - sian - koiran peruspelastamiseen. Sitten erikoitena olisi - käärmeet - muut harvinaisimmat tapaukset
Eläinten nostot loukosta, kuiluta ja altaista. Esimerkiksi lietesäiliöistä jne. Samoin pieneläinten pelastaminen onkaloista ja putkistoista, välineet niihin.
Eläinten pelastamisen erilaisia kursseja niin luonnon, kuin tuotantotoläinten parissa.
Vähäisen tehtävämäärän vuoksi erikoistumista palokunnissa, kaikkien ei tarvitse osata. Yhteistyötä eläinsuojelutahojen kanssa tulee lisätä, pelastuslaitoksen ei tule yksin lähteä tekemään mitään, van yhteistyössä.
Pelastustoimelle yhteinen koulutuspaketti yleisimpien eläinten pelastamiseen sisältäen tuotanto-, lemmikki- ja luonnonvaraiset eläimet.
Perustoimintamalleja eri eläinlajeille ja Lintusen kirjaa nokan alle.
Koulussa käytäisiin käytännössä lävitse isojen eläinten pelastamista. Niitä tulee väliillä eteen ja kalvosulkeisilla ei opita eläimiä pelastamaan. Lisäksi tulisi opettaa eksoottisempia lemmikkieläinten käsittelyä myös koulussa, käärmeharrastajat tulevat mielellään puhumaan ja esittelemään käärmeitään sekä opettamaan niiden käsittelyä.
Eläinten peruskäsittelytaitoa ja tietoa lajinomaisista käyttäytymismalleista tarvittaisiin.
Säännölliseen osaamisen ylläpitämiseen tulee kiinnittää enemmän huomiota.
Enemmän tutustumista ja eläinten kanssa toimimista aidoissa ympäristöissä eri eläinten kanssa.
Etenkin nyt etäaikana jonkinlainen verkkokurssi/luentosarja jota voisi pitää etäharkoissa tai josta voisi itse opiskella olisi kiva. Sitten kun taas koronatilanne on normaali, niin voisi olla normaalisti eläinten pelastamisen kursseja ja kohdekäyntejä. Päälystökurssinkin opetukseen voisi sisällyttää edes vähän eläinten pelastamiseen liittyviä asioita. Nyt vaikka maatilapaloissa keskitytään johtamisessa siihen palon sammuttamiseen ja rajoittamiseen. Sitä mitä se eläinten pelastaminen palavasta rakennuksesta käytännössä tarkoittaa ei olla käyty läpi eikä edes sivuttu asiaa.
Lisää työpaikkakoulutuksia
Kertaamista voisi olla ihan kurssimuotoisena enemmänkin.
Lisää kentällä harjoituksia paikoissa joissa on eläimiä.
Lisää koulutusta
Enemmän käytännön harjoituksia eläinten kanssa. Varsinkin lintujen käsittelyä.
enemmän koulutusta ja keskittyä myös luonnonvaraisiin eläimiin
On olemassa eri toimijoiden vetämää koulutusta, näiden yhdistäminen toisi yhtenäisen linjan ja saataisiin yhtenäinen koulutusmateriaali kaikille. Tai edes se, että tulisi koulutusmateriaalia niin auttaisi asiaa, vaikka sitten eri toimijoiden tekemänä.
Toimintamallien jalkauttamiseksi tarvitaan laajaa täydennyskoulutusta
Vuosittainen tutustuminen ja eläinten käsittely maataloilla operatiiviselle joukolle.
Jonkinlainen taskuopas ja/tai videoita voisi olla, joista voi tarvittaessa kerrata asioita
Se tulisi olla peruskoulutuksena palokuntien koulutusohjelmistossa.
Joka pelastuslaitokseen tarvitaan erikoistunut eläinpelastusyksikkö, joka varustetaan alueelliseen eläinkantaan sopivin välinein. maaseudulla painopiste tuotantoeläimiin, kaupungeissa lemmikkieläimiin.
1.) Asenne. "Luonto hoitaa" asenne tulee poistaa (ks. lainsäädäntö) 2.) Tietotaidon kartuttaminen, jatkohoitopaikkoihin tutustuminen, nähty eläinten toipuminen ja odotukset -> vahvistusta työn merkitykselle. 3.) PR-arvon ymmärtäminen. Luentoja eläinsuojeluyhdistyksiltä/toimijoilta: Eläinten luontainen käyttäytyminen ja siihen liittyvät vaarat, lähes aina eläimen silmien peittäminen ja liikkumisen estäminen oleellista, kiinnisaaminen ja siihen välineet, rohkeus koskea.
Koulutuksen säännöllisyys ja käytännön harjoittelu esim. isojen eläinten käsittely.
Kuten edellä.
Erillinen kurssi järjestää.

18. On esitetty, että eläinten pelastuskalustoa voisi sijoittaa erilliseen kuomulliseen ja teliakselilliseen kevytperävaunuun, jonka voisi liittää pelastusajoneuvon perään eläinten pelastamisen tehtävillä. Tulisiko edellä mainitun kaltainen kevytperävaunu varustaa eläinten pelastuskalustolla?

Vastaajien määrä: 114 , valittujen vastausten lukumäärä: 150

	n	Prosentti
Kyllä	60	52,6%
En osaa sanoa	22	19,3%
Ei	28	24,6%
Vapaa kommentti	40	35,1%

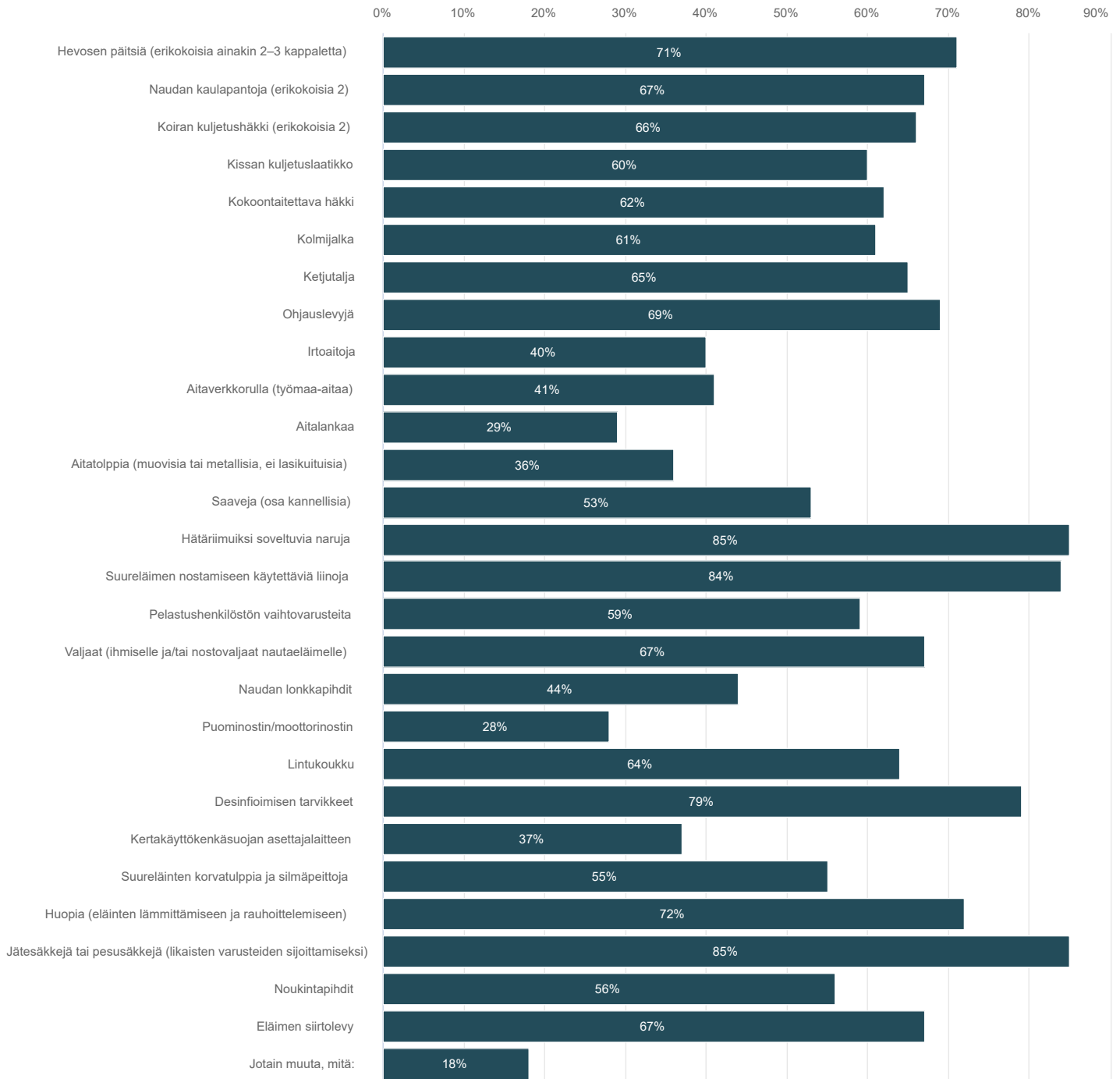
Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	Alueella käytössä erillisiä eläinpelastukseen soveltuvia yksiköitä 2kpl (yksi vakinaisen ja yksi sopimushenkilöstön miehittämä) sekä mahdollisesti jo erillinen perävaunu (vakinaisen)
Vapaa kommentti:	Ei tarvetta, Helsingissä oma eläinpelastusyksikkö
Vapaa kommentti:	Ei ainakaan Helsingissä toimisi. Parempi vaihtoehto on nykyinen malli eli pakettiautomallinen erillinen eläinpelastusyksikkö
Vapaa kommentti:	Ei missään nimessä huono vaihtoehto. Jos eläimenpelastuskalustoa löytyy iso määrä ja jos eläintenpelastustehtävien ilmaantuvuus sitä vaatii. Ei välttämätön, mutta ei missään nimessä huono hankinta.
Vapaa kommentti:	Tai erillinen Pulu-yksikkö eli pakettiauto eläintenpelastustehtäviä varten
Vapaa kommentti:	Vähäinen kalusto riittää peruspalomiehelle, laatikko voi olla asemalla minkä ottaa mukaan
Vapaa kommentti:	Perävaunu saattaisi jäädä useimmissa tilanteissa ottamatta mukaan ja sieltä vain haettaisiin asemalta lähtiessä tarvittavat välineet autoon mukaan
Vapaa kommentti:	suurten eläinten (hevonen, lehmä, hirvi) pelastustehtäviä kohtuullisen harvoin. Kaluston ja osaamisen tulisi olla oikeaa ja eläimelle soveliaista. Ei niin, että "tehdään niillä mitä on".
Vapaa kommentti:	Varsinai-Suomen pelastuslaitoksen alueelta löytyy kuvatus kaltainen perävaunu.
Vapaa kommentti:	Hybridiyksikkö, jolla voidaan hoitaa muitakin tehtäviä voisi olla parempi ratkaisu. Peräkäräyvirtelmien käytettävyyden on kyseenalaista.
Vapaa kommentti:	Keskitytysti kyllä, ei jokaiselle asemapaikalle
Vapaa kommentti:	Kolmekymmentä vuotta ainakin ko. kalusto on ollut omissa peräkärrissä jo "hajujuonin vuoksi"
Vapaa kommentti:	Saattaisi olla ihan hyvä vaihtoehto.
Vapaa kommentti:	Vähäinen käyttöaste.
Vapaa kommentti:	Alueellisella pelastustoimiella pitäisi olla alueellaa muutama eläinpelastukseen erikoistunut yksikkö, joka saisi aina hälytyksen koko alueen eläinpelastustehtäviin. Näin henkilöstö olis ajan tasalla eläinpelastustehtävien saralla. Sama synergia etu saataisiin myös erikoistuneen pelastusaseman kaluston käytettävyyteen koko alueella.
Vapaa kommentti:	Käytetään olemassa olevaa omaa sekä kohteen omaa kalustoa
Vapaa kommentti:	Ei kellään ole varaa ja tilaa tällaiseen. Keikkoja vähän ja lähinnä PR-merkitys, pl. muutamat nauta/hevoskeikat, jolloin kalusto nostetaan hallin perältä lava-autoon. Nämä ei ole A- tai B-luokan tehtäviä.
Vapaa kommentti:	Vaihtoehtona kontti
Vapaa kommentti:	Kaluston keskittämisessä on omat hyvät puolensa. Pohjoisissa olosuhteissa etäisyydet huomioiden, el.pel erikoiskalustoa tulee olla jokaisella asemapaikalla. Aikakriittisillä tehtävillä erityiskalustoa ei voida odottaa kovin kauaa, jolloin eläimenpelastus käyty tulisi olla jokaisella asemapaikalla, mikäli asemapaikan riskiarvion perusteella voidaan osoittaa sille olevan tarvetta. Tehtävämäärät ei kuitenkaan ole taajuudeltaan sellaisia, että jokaisella asemapaikalla on vain eläimenpelastukseen tarkoitettu kärry. Paloasemien kalustoa suunniteltaessa tullaan vääjäämättä siihen tilanteeseen, että on tehtävä kompromisseja, jokaisen onnettomuustyyppin mukaan ei voi olla omaa yksikköä/kärryä/konttia.
Vapaa kommentti:	Suuriin onnettomuuksiin esim navettapalo tms voisi olla aiheellinen. Lähtökohteisesti kaikista yksiköistä tulisi löytyä perusvälineet, nostoon sopivat liinat yms
Vapaa kommentti:	En usko että se olisi tarpeen esim. pohjoisessa Lapissa, missä kyseisiä tehtäviä on varsin vähän. Kalusto voisi olla sijoitettuna esim aseman sisälle paikkaan josta se on helppo ottaa mukaan.
Vapaa kommentti:	Keskimäärin niin vähän eläinpelastustehtäviä

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	Meillä on pelastuslaitoksella eläinten pelastamiseen erikoitunut sopimuspalokunta, jonka kalustosta en ole 100 % varma.
Vapaa kommentti:	voisi olla mahdollinen tapa, erikoiskalustona yksittäiselle asemalle.
Vapaa kommentti:	tehtävät harvassa, laajassa maakunnassa yksi kärry ei riittäisi, pitäisin kustannuksia hyötyyn nähden suurena
Vapaa kommentti:	Peräkärret on hankalia. Pakulla liikkuu helpommin.
Vapaa kommentti:	näin on tehtykin. muutama eläintenpelastamiseen erikoistunut yksikkö maakunnassa
Vapaa kommentti:	Hyvä idea, mutta kunhan sen muistaisi sitten aina ottaa mukaan. Niitä olisi sitten varmaan yksi/alue ja kärry olisi tietenkin siellä 40km päässä eikä sitä jaksa kukaan lähteä hakemaan. Jos niitä olisi joka asemalla, niin sitten ehkä olisi toimiva. Tai sitten voisi olla asemalla valmiina vaikka laatikoissa lintusetti, maatilasetti jne. jotka olisi helppo napata autoon mukaan keikalle lähtiessä. Ihan perus välineitä olisi hyvä olla autossakin.
Vapaa kommentti:	Kalustoa alkaa olemaan todella paljon jos joka puolelle kerätään vastaavia kärryjä.
Vapaa kommentti:	Eläintenpelastamiseen tarvittava kalusto pitää sijoittaa sammutusautoon
Vapaa kommentti:	Helsingissä eläinpelastusta varten varustellut pakettiautot vastaavat hyvin tarvetta.
Vapaa kommentti:	Voisi sijoittaa, mutta käytettävyys tuottaa haasteita. Yksi kärry tietylle maantieteelliselle alueelle voisi olla sopiva. Joka asemalle tuskin on tarkoituksenmukaista sijoittaa omaa kärryä.
Vapaa kommentti:	Niillä palokunnilla, jotka erikoistuvat eläinten pelastamiseen.
Vapaa kommentti:	Erillinen ajoneuvo toimii paremmin, mm. tavaratilan lämmitys...
Vapaa kommentti:	voi olla
Vapaa kommentti:	Ei toimi Helsingin ahtaassa tieverkostossa, maalla kylläkin.
Vapaa kommentti:	Erillinen ajoneuvo kätevämpi
Vapaa kommentti:	Alkaa olla niin monenlaista kärryä kohta ja nämä tehtävät on niin harvinaisia, että ainakaan meidän alueella en näe tarvetta.
Vapaa kommentti:	taikka sitten jokin soveltuva kiertoon menevä ajoneuvo

19. Kuomulliseen ja teliakselilliseen perävaunuun sisällyttäisiin seuraavaa kalustoa (valitse kaikki tarvittaessa):

Vastaajien määrä: 94 , valittujen vastausten lukumäärä: 1523

	n	Prosentti
Hevosen päitsiä (erikokoisia ainakin 2–3 kappaletta)	67	71,3%
Naudan kaulapantoja (erikokoisia 2)	63	67,0%
Koiran kuljetushäkki (erikokoisia 2)	62	66,0%
Kissan kuljetuslaatikko	56	59,6%
Kokoontaitettava häkki	58	61,7%
Kolmijalka	57	60,6%
Ketjutilja	61	64,9%
Ohjauslevyjä	65	69,1%
Irtoaitoja	38	40,4%
Aitaverkkorulla (työmaa-aitaa)	39	41,5%
Aitalankaa	27	28,7%
Aitatolppia (muovisia tai metallisia, ei lasikuituisia)	34	36,2%

	n	Prosentti
Saaveja (osa kannellisia)	50	53,2%
Hätäriimuiksi soveltuvia naruja	80	85,1%
Suureläimen nostamiseen käytettäviä liinoja	79	84,0%
Pelastushenkilöstön vaihtovarusteita	55	58,5%
Valjaat (ihmiselle ja/tai nostovaljaat nautaeläimelle)	63	67,0%
Naudan lonkkipihdit	41	43,6%
Puominostin/moottorinostin	26	27,7%
Lintukoukku	60	63,8%
Desinfiomisen tarvikkeet	74	78,7%
Kertakäyttökenkäsuojaan asettajalaitteen	35	37,2%
Suureläinten korvatulppia ja silmäpeittoja	52	55,3%
Huopia (eläinten lämmittämiseen ja rauhoitteluun)	68	72,3%
Jätösäkkejä tai pesusäkkejä (likaisten varusteiden sijoittamiseksi)	80	85,1%
Noukintapihdit	53	56,4%
Eläimen siirtolevy	63	67,0%
Jotain muuta, mitä:	17	18,1%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Jotain muuta, mitä:	Suojahanskoja
Jotain muuta, mitä:	On varmaan syytä tarkistaa mihin kyseinen kärry sijoitetaan ja siten riippuen myös sisällytettävät tavarat. Mikäli kärry on sijoitettu kaupunkialueella, ei varmaankaan ole tarvetta maatalouden eläimiin liittyviin pelastusvälineisiin. Tämä siis mikäli alueella on useampia eläintenpelastukseen erikoistuneita yksiköitä. Kaikkea ei varmasti tarvitsen olla joka paikassa, mutta alueiden erot ovat suuria ja se tulisi ottaa huomioon varustelussa..
Jotain muuta, mitä:	Lienee kaikki tarpeellisia.
Jotain muuta, mitä:	osa varusteista voi olla pelastusyksiköissä.
Jotain muuta, mitä:	haavi, sikajarru,
Jotain muuta, mitä:	Ei kait oikeasti kukaan tällaista kärryä hommaa? Kallit neliöt tulee halli/katospaikalle ja kyseiselle kärrylle. Vähän jarrua..
Jotain muuta, mitä:	Käärmepihdit, haaveja, "rankkurilenkkejä"
Jotain muuta, mitä:	Joku asiaan perehtynyt voi nämä määritellä valtakunnallisesti
Jotain muuta, mitä:	paineilmapatket, joilla voi työntää ilmaa vaikkapa suohon. (Malli Kouvola)
Jotain muuta, mitä:	Käärmeiden käsittelyyn tarkoitettu pihti, kannellinen lukittava astia sekä pussukka käärmille (voidaan hyödyntää myös muussa eläinpelastuksessa), haaveja jatkovarsilla
Jotain muuta, mitä:	haavi ja jalkovarsi, missä päässä lenkki jonka saa eläimen kaulan ympärille.
Jotain muuta, mitä:	Haavi ja erikokoisia pahvilaatikoita, joissa lintuja voi kuljettaa lintuhoitolaan hoitoon. Tämä olisi halvempi ja vähemmän tilaa vievä vaihtoehto monelle erikokoiselle koiran kuljetuskopalle, joissa lintuja voi myös kuljettaa.
Jotain muuta, mitä:	Narua/vajeria, jotta voidaan vetää tarvittaessa pitkän matkan päästä
Jotain muuta, mitä:	Alueen erityisominaisuuksia painottaen. Koko maassa ei voi olla samanlaista kalustoa.
Jotain muuta, mitä:	Lintuverkkoja, pitkiä teleskooppivarsia, kivääri, jolla voi verkon ampua puuhun, pensaaseen tms.väline
Jotain muuta, mitä:	Liinanojain putki siimukalla, jotta eläimen ympärille saadaan tarvittavat nostoliinet.

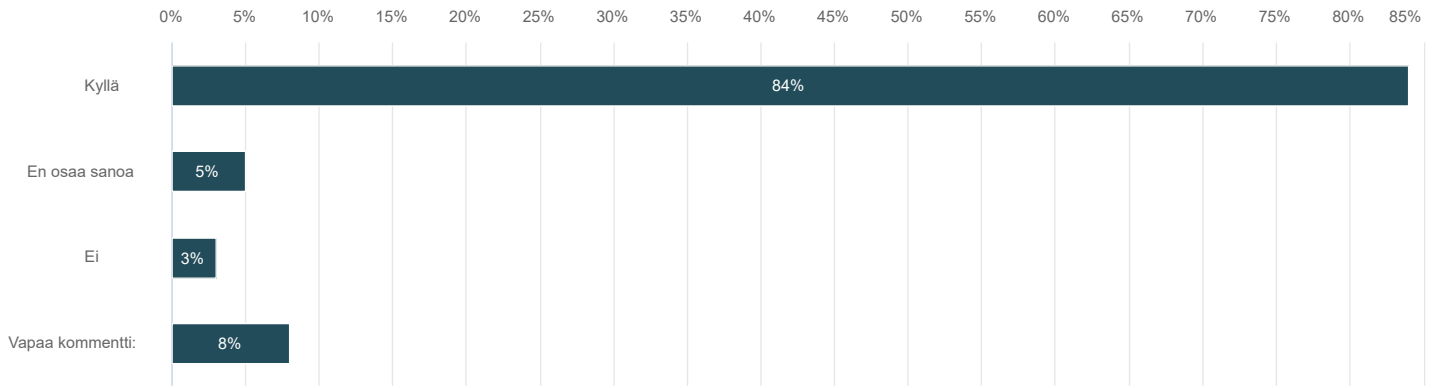
20. Mitä eläinten pelastamisen kalustoa kuomullisessa ja telillisessä perävaunussa olisi? Tai mitä jättäisit sieltä pois ja miksi?

Vastaajien määrä: 21

Vastaukset
Hki: erillinen perävaunu kookkaampien eläinten pelastamiseen tarvittavan kaluston osalta: siirtolevyt, suurelainten silmäpeitot, valjaat + liinoja jne.
Maatiloilta tulisi löytyä kalustoa
Alueellamme on jaettu useampaan perävaunuun tarvittavia välineitä ja nämä kärryt myöskin tarvittaessa täydentävät toisiaan. Erikoistuneita palokuntia on siis useampia kuin yksi ja muodostavat yhdessä eläintenpelastusjoukkueen (joukkue termi on nimitys pelastuksen muodostelmasta)
Olen suunnitellut yhden kärrymallin.
Nautojen yms. varten ehdottomasti kunnollinen kolmijalka riimutaljoineen, lonkkapihdit, liinoja yms. pesuveikeitä, akkukäyttöisiä pihtejä ja puukkosaha (ehdoton työväline - ei tulitöitä), liinanpujotus lankoja.
Ehkä ei kannattaisi jättää mitään pois, koska kalsutoa voi soveltaa eritarkoituksiin aika hyvin.
Ei ole syytä varustaa erillisiä varustekärryjä koska se lisää kustannuksia eikä niitä voida hankkia kaikkialle . Pelastustehtävät tulisi pystyä hoitamaan olemassa olevaa kalustoa hyväksikäyttäen ja tuotantoeläimien kohdalla tilan välineillä pääosin.
Ei mitään. Kaiken näköistä hankittavaa on, joten pidän huolen että tällaiset kärry viritelmät ei nouse hankintalistalla toteutettavien joukkoon. Iso osa listan kalustosta löytyy maaseudun sammutusautoista ja loput sovelletaan jos joskus edes tarve. Kolmijalka ja siirtoalusta tulee lava-autolla tai mönkijän trailerilla jos tarvetta. Kiireettömät ja vähän taloudellista arvoa käsittävät eläin tehtävät on valitettavasti aika matalalla prioriteetillä. Enemmän on ammattimaista keskittyä pintapelastustoiminnan kehittämiseen ja säilyttää maaseutumainen nykytaso eläinpelastuksessa. Eläinpelastuksessa riittää hyvän esimerkkivideot ja Lintusen kirja.
Jättäisin pois sellaiset esineet ja asiat mitä ei voi hyödyntää useamman eläimen kohdalla, mikäli on mahdollista että jokin toinen esine/asia korvaa ko. tuotteen ja toimii useamman lajin kohdalla. Käärmepihdit pitäisin kahdessa eri koossa, koska ne eivät satuta käärmeettä ja ovat turvallisemmat myös amatöörin käyttöä kuin koukkuja.
Riittävä määrä tarvittavaa välineistöä, navettaapatot, isot tallit, lampolat. Pystyttäisiim reagoimaan isompien laumojen pelastamiseen/siirron jälkeiseen turvaamiseen.
erikoiskalustoa joka olisi tarpeenmukaista hälyttää vaikka pidemmältä matkalta.
Tähän on hankala vastata, kun Helsingissä on hivenen vähemmän tuotantoeläimiä.
Oikeastaan mitä vaan kärryyn saa fiksumi ja telipainojen mukaan sijoitettua, ehkäpä alueelliset riskit tai eläimenpelastuserikoiskalusto huomioiden esim. palokunnalla A erikoistuminen tuotantoeläimiin ja B:llä kotieläimiin? Vaihtoehtoisesti ns. "peruskalusto" (pihdit, säkit, pahlilaatikot ja huovat kulkisivat XX1:ssä ja peräkärryissä sitten erikoisempi kalusto / varustus eläinkuljetukseen. Tässä huomioitava lämmitysmahdollisuus talvisin!
Tarvitaan useampi erikokoisia trattujia eli pihtejä.
Jättäisin koko kärryn hankkimatta. Minun mielestä tällaiselle kärrylle ei ole tarvetta. Asemilla on muutenkin jo kärryjä (moottorikelkka-, mönkijä-, venetraileri, metsäpalokärry yms. eli kärryjä on jo niin paljon että ei enempää sovi aseman sisälle. perus tavarat sopii kulkemaan sammutusautossa mitä tarvitaan eläimen pelastustehtävässä.
en osaa sanoa, varmaan vaikuttaa paljon missä seudulla työskentelee
Paljon siinä tarvitaan koska tarpeita on eri onnettomuustilanteissa useita.
Miksi tarvitaan erillinen peräkärry eläinpelastustehtäviä varten? Kannattaa ottaa vaikka PRONTOsta pelastusopistolta tietopyynnöllä selvää, minkälaisia eläinten pelastustehtäviä Suomessa on tavallisesti. Tyypillisesti tehtävillä tarvitaan vain pari leveää liinaa lehmän nostoon tai nostolava kissan hakemiseksi puusta. Mitään isoja määriä kalustoa ei ole järkevää hankkia kun sille ei ole säännöllistä käyttöä. Erikoiskalusto täytyy löytyä tiloilta ja kohteista joissa eläimiä voi olla pelastettavana. Pelastuslaitoksen eläintenpelastuskalusto täytyy vastata todellisia tehtäviä. linkki josta saat tietoa PRONTO tietopyynnöstä https://www.pelastusopisto.fi/tutkimus-ja-tietopalvelut/tki-palvelut/tutkimusluvut-ja-tutkimusetiikka/#e16be6b7
Alhaisen tieto- ja taitotasoni johdosta, en osaa sanoa!
Jättäisin telillisen peräkärryn kokonaan pois valikoimasta ja hankkisin paketti - tai kuorma-auton, johon voi sijoittaa esimerkiksi aggregaatin ja/tai lämmityslaitteen. Ajoneuvoon voisi kouluttaa erityisosaajia.
lisäisin erilaisia haaveja, pitkät A-tikkaat ja jatkotikkaat, köysiä, joutsenen kantopukuja ja päähuput, valaistusvälineet, lämpöpuhallin

21. Tulisiko osana viikkoharjoituksia järjestää kerran vuodessa tai useammin eläinten käsittelyn harjoitus?

Vastaajien määrä: 116

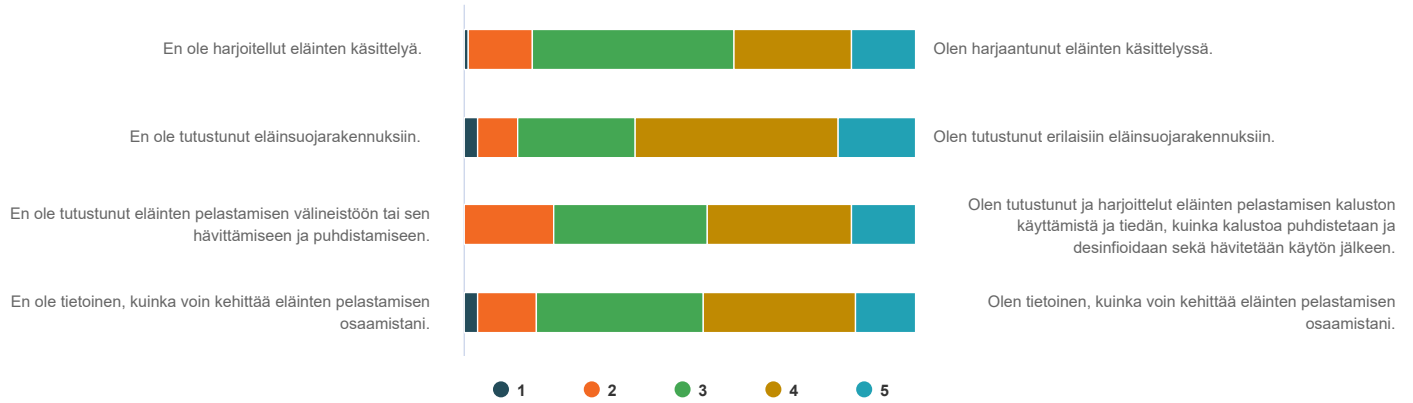
	n	Prosentti
Kyllä	98	84,5%
En osaa sanoa	6	5,2%
Ei	3	2,6%
Vapaa kommentti:	9	7,7%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	Esimerkiksi karjan tai hevosten käsittelyyn liittyvää pohdintaa ja tutustumista
Vapaa kommentti:	kenelle se sattuisi soppareiden kanssa
Vapaa kommentti:	Joka toinen vuosi riittää. Kohtaamisia eri eläinlajien kanssa ja eri toimintamallien läpikäyntiä.
Vapaa kommentti:	Useammin, välillä teoriaa ja kohdekäynti ja tutustumisia eri eläimiin ja niiden käyttäytymiseen.
Vapaa kommentti:	Meilläpäin on kerran vuodessa ja se on riittävä määrä
Vapaa kommentti:	kerran vuodessakin olisi hyvä päästä käsittelemään eläimiä. Tosin vuodessa on myös paljon muuta mitä pitäisi ehtiä tekemään
Vapaa kommentti:	Useammin
Vapaa kommentti:	vaikea järjestää erilaisia eläimiä, lintuja, matelijoita harjoituksiin,
Vapaa kommentti:	Pari kertaa vuodessa

22. Vastaisitko mielestäsi kokemustasi vastaavan vaihtoehdon jokaisesta väittämästä?

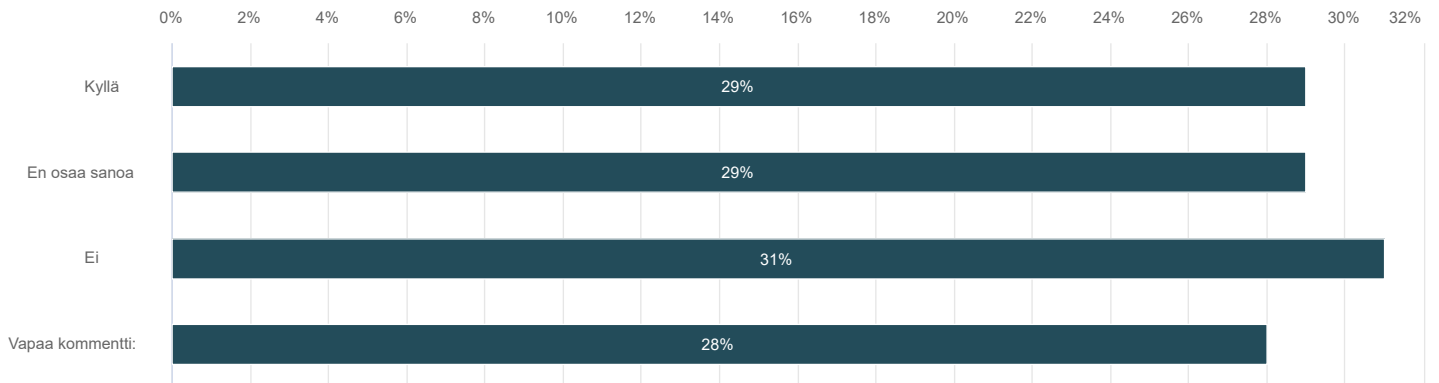
Vastaajien määrä: 116

	1	2	3	4	5		Yhteensä	Keskiarvo	Mediaani
En ole harjoitellut eläinten käsittelyä.	1	16	52	31	16	Olen harjaantunut eläinten käsittelyssä.	116	3,4	3,0
	0,9%	13,8%	44,8%	26,7%	13,8%				
En ole tutustunut eläinsuojarakennuksiin.	4	10	30	52	20	Olen tutustunut erilaisiin eläinsuojarakennuksiin.	116	3,6	4,0
	3,5%	8,6%	25,9%	44,8%	17,2%				
En ole tutustunut eläinten pelastamisen välineistöön tai sen hävittämiseen ja puhdistamiseen.	0	23	40	37	16	Olen tutustunut ja harjoitellut eläinten pelastamisen kaluston käyttämistä ja tiedän, kuinka kalustoa puhdistetaan ja desinfioidaan sekä hävitetään käytön jälkeen.	116	3,4	3,0
	0,0%	19,8%	34,5%	31,9%	13,8%				
En ole tietoinen, kuinka voin kehittää eläinten pelastamisen osaamistani.	4	15	42	39	15	Olen tietoinen, kuinka voin kehittää eläinten pelastamisen osaamistani.	115	3,4	3,0
	3,5%	13,1%	36,5%	33,9%	13,0%				
Yhteensä	9	64	164	159	67		463	3,5	3,0

23. On esitetty, että tilakeskuksen alueella sijaitsisi irtoaitoja kevytperävaunussa. Irtoaitojen avulla voitaisiin eläinten pelastamisen tilanteissa esimerkiksi ohjata eläimiä eläinsuojasta evakuoimiseksi, rajata eläinten jaloittelutarhaan suojaetäisyys eläinsuojarakennuksesta tai koota eläimet tilakeskuksen alueella ja saattaa ne lähitarhaan. On esitetty myös, että vahvoilla karjatalousalueilla pelastuslaitoksille voisi hankkia kalustoon käyttöön irtoaitoja kevytperävaunuun, joka voidaan kytkeä pelastusajoneuvoon. Tulisiko näin toimia ja irtoaitoja pelastuslaitoksille hankkia?

Vastaajien määrä: 116 , valittujen vastausten lukumäärä: 136

	n	Prosentti
Kyllä	34	29,3%
En osaa sanoa	34	29,3%
Ei	36	31,0%
Vapaa kommentti	32	27,6%

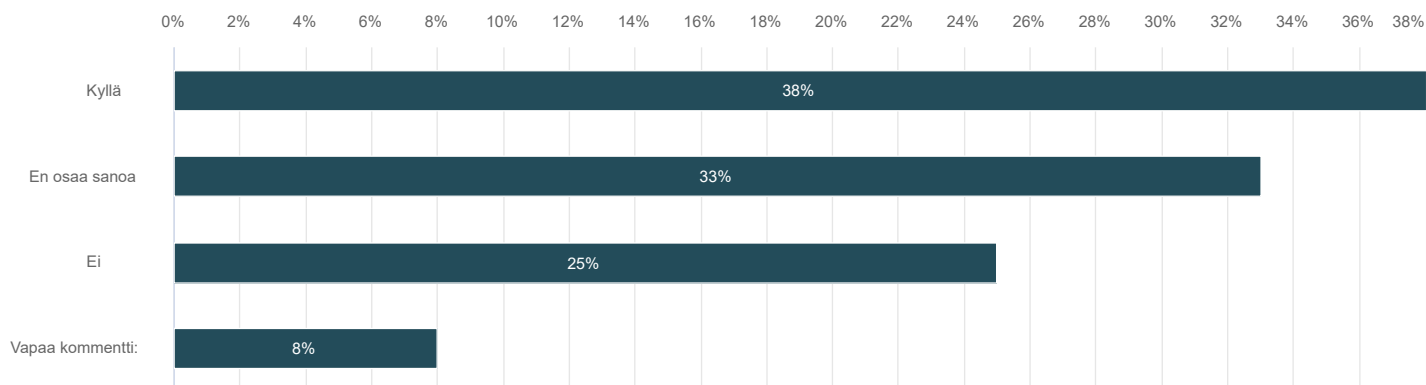
Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	Varmasti hyvä idea maakunnissa
Vapaa kommentti:	Sen pitäisi olla tilallisen vastuulla.
Vapaa kommentti:	pelastuslaitos hoitaa vain välttämättömän pelastustyön. Tilan omatoimiseen varautumiseen kuuluu laajempien/pidempikestoisten tehtävien varautuminen
Vapaa kommentti:	Riippuu tarpeesta mutta ei liikaa kalustoa
Vapaa kommentti:	on ensisijisesti elintoiminnanharjoittajan tehtävä varautua tällaisiin välinein, aivan kuten kemikaalien kanssa toiminnanharjoittajalla on velvollisuus hankkia kalustoa ja välineitä torjuntatyöhön
Vapaa kommentti:	Olisiko mahdollista, että näitä aitoja olisi esimerkiksi tilakeskuksella itsellä jo valmiiksi varautumisen näkökulmasta? Kuitenkaan ihan jokaiseen erilliseen pelastustehtävään pelastuslaitos ei voi varautua. Kysyisin omistajan varautumisvelvollisuuden perään tässä vaiheessa nimenomaisesti ennen pelastuslaitoksen varautumista.
Vapaa kommentti:	Voisi olla perusteltua toimia edellä mainitulla tavalla
Vapaa kommentti:	Nykyisillä miehistömäärillä ei mahdollista pystyttää aitoja tai edes kuljetella niitä. Työtä aiheuttaa jo tulipalon hallinta ja kun siihen hankitaan erilaista erikoiskalustoa lisäksi, ei pystytä selviämään kaikesta.
Vapaa kommentti:	Keskitetysti ja monipuolista erikoiskalustoa mm hyvä kolmijalka.
Vapaa kommentti:	Toki tietyt varusteet voisi olla järkevämpää sijoittaa tiloille.
Vapaa kommentti:	Kyseinen kalusto tulee sopia paikallisten vuokraamojen kanssa yhteistyössä. Tarvetta käytännössä kerran kolmeen vuoteen, joten ei kannata makuuttaa missään katoksessa. Riittävän moneen naapurikuntien vuokraamoon päivystysnumerot yhteistietopankkiin ja sitä kautta saadaan käytännössä nopeammin ja ehjää tavaraa.
Vapaa kommentti:	Rullalla aittaa
Vapaa kommentti:	asiaan perehtyneet saavat määritellä nämä
Vapaa kommentti:	Pelastuslaitos ei voi varautua kalustollisesti kaikkiin tilanteisiin. Irto ja tilapäisaitaukset tulisi olla saatavilla tilojen omatoimisen varautumisen kautta. Onnettomuustilanteissa tilan omistajilla tulisi olla tukiverkosto, jolla varmistetaan tarvittavan materiaalin paikalle saanti esim. muilta lähellä olevilta tiloilta.
Vapaa kommentti:	Ehdottomasti tiloille vahvasti suosittuun tällaiset
Vapaa kommentti:	Toimii varmasti hyvin ajueilla jossa maatiloimitaa on paljon
Vapaa kommentti:	tilallisten tulisi itse varautua erilaisiin onnettomuus tilanteisiin
Vapaa kommentti:	Paha sana. Helsinki nyt on vähän erilainen, kuin esim. tilakeskus.
Vapaa kommentti:	Nämä olisi enemmänkin eläintilan varautumiseen liittyviä juttuja. Tilalla tulisi käydä tutustumassa ja tilan omistaja kanssa sovitaan ja suunnitellaan miten toimitaan mahdollisessa tulipalotilanteessa ja minne eläimet ohjataan ja miten. Irtoaitojen laittaminen hätätilanteessa olisi todennäköisesti aikaa vievää näpörtelyä. Sen sijaan ennakkosuunnittelu on tärkeämpää. Ja jos todetaan suunnittelussa, että tällaiset aidat ovat välttämättömät, niin sitten ne voi hommata.
Vapaa kommentti:	Pitää puntaroida, missä määrin pelastuslaitoksen varautumiseen kuuluu ko. asia vai olisiko tällainen kalusto toiminnanharjoittajan vastuulla varautumisen näkökulmasta ja sen kustannukset katettaisiin esim. vakuutusmaksuista tai yhteismitallisesti tuottajajärjestön kautta?
Vapaa kommentti:	Aitaukset ja irtoaidat tulee löytyä valmiiksi jokaiselta eläintilalta. pelastuslaitokselle ei voi laittaa velvoitetta kaikesta kalustosta.

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Vapaa kommentti:	Miksi pelan pitäisi hankkija? Se maatalon isäntä voi hankkia tilalle jo valmiiksi. Kun hälytys tulee niin kuka muistaa ottaa sen kärryn asemalta mukaan? Ja jos vielä sattuu ettei tule väkeä hälytykseen montaa niin vielä herkemmin unohtaa. Eli maatilat yms. hankkikoot ne eikä pela
Vapaa kommentti:	omasta mielestä jos on karjatila niin kyllä siellä kohteessa on tarvittava välineistö eläinten raajaamiseen
Vapaa kommentti:	Ovat varmasti aina väärässä paikassa ja aitojen saaminen onnettomuuspaikalle kestäisi liian pitkään jotta niistä saatava hyöty saataisiin käyttöön.
Vapaa kommentti:	Kaikkein paras, jos maatilalliset suunnittelisivat itse mahdollisen jaloittelun alueen, joka olisi pienin muutoksin käytettävissä mahdollisen pelastustehtävän yhteydessä. Näin säästetään pelastustoimen resursseja ja parannetaan maatilojen omaa riskienhallintaa.
Vapaa kommentti:	Irtoaidat ovat hitaita, painavia ja vievät paljon tilaa. paljon kätevämpää on pystyttää sähköaita. tarvitaan vain aitalanka, nippu tolppia ja virtalähde. Eläinten ohjaus on helpointa tehdä esimerkiksi houkuttelemalla avatulla rehupaalilla.
Vapaa kommentti:	Maalla joo.
Vapaa kommentti:	Eläin on omistajan vastuulla ja omistajan pitää varautua mahdollisiin poikkeustilanteisiin.
Vapaa kommentti:	Yleensä maatioilla löytyy tarvittava aitaus tai välineet aitauksen tekemiseksi. Pienen irtotaidan rakentaminen voisi olla ihan hyvä idea
Vapaa kommentti:	Onko se pelastuslaitoksen tehtävä rakentaa aitoja, ja hankki materiaalit siihen?
Vapaa kommentti:	On niin harvinainen tarve. Tämöiset tarvikkeet tulisi olla paikan päällä jo valmiiksi. Nämä jää käyttämättä kun niitä niin harvoin tarvii.
Vapaa kommentti:	Tuotantotiloilla on oltava omat varusteet erityistilanteita varten

24. On esitetty, että yrittäjät voisivat lähettää eläinsuojan porteista niiden muutosten ajankohdassa kuvia tai näin halutessaan videoita alueen pelastuslaitokselle pelastushenkilöstön tarkasteltavaksi tarvittaessa eläinten evakuoimisen tilanteiden toiminnan edistämiseksi. Tulisiko ajantasaisia kuvia tai videoita eläinsuojan porteista lähettää pelastuslaitokselle?

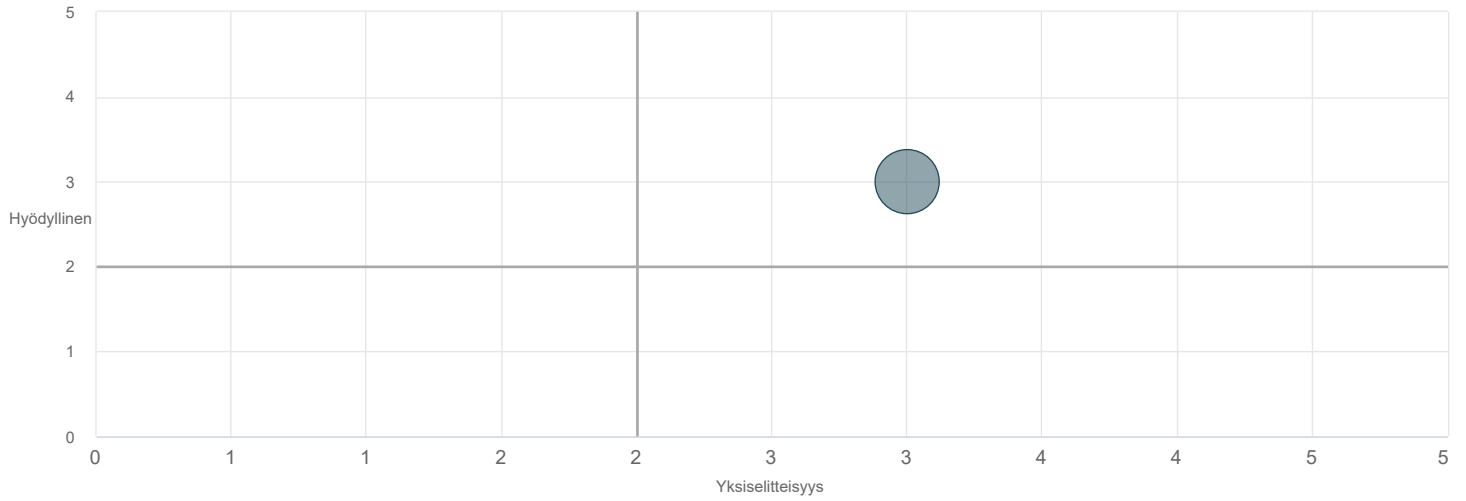
Vastaajien määrä: 115 , valittujen vastausten lukumäärä: 120

	n	Prosentti
Kyllä	44	38,3%
En osaa sanoa	38	33,0%
Ei	29	25,2%
Vapaa kommentti	9	7,8%

25. Koin kyselyn seuraavanlaiseksi:

Vastaajien määrä: 149

n	Yksiselitteisyys (Keskiarvo)	Hyödyllinen (Keskiarvo)
149	3,1	3,4

26. Vapaa kommentti kyselystä:

Vastaajien määrä: 29

Vastaukset

toimintaympäristöt sekä sopimushlöstö vs. vakinainen sekä haja-asutus vs. taajama vs. kaupunki ovat niin suuria, että yleispätevän kyselyn laatiminen on vaikeata. Lopputulos oli mielestäni kohtuullisen onnistunut, toivottavasti vastauksista on löydettävissä esim. em. jakolinjojen kautta joitain trendejä ja sitä kautta kehittämismahdollisuuksia.

hyvin selkeä ja tarpeeksi lyhyt. Tulee tehtyä kun ei vie niin paljon aikaa.

.

Mielestäni jotkin kysymykset voisi esittää toisella tavalla. En ole varma mainiintoko alussa oliko kysely pelkästään liittyen karjaeläimiin vai ylipäättään eläintenpelastustehtäviin. On kuitenkin merkittävä ero siinä puhutaanko kaupungin eläintenpelastusyksiköstä vai maaseudulla sijaitsevasta. Eläimet ja sitä myötä eläintenpelastustehtävät ja niiden laatu ovat kuitenkin myös alueellisesti jakaantuneita.

Tärkeä asia. Lisää tietoa varsinkin talouseläimistä, lehmät jne.

Menestystä aiheellesi.

Hyvä aihe. Tarkennusta vaatii luonnonvaraisten eläinten pelastaminen, onko oikein vai tulisiko luonnon antaa hoitaa asia. Toki silloin toimittava jos asiasta selkeää häiritsee normaalille elämiselle.

Eläinpelastuksessa tärkeintä on oppia eläinlajeille tyypillinen käyttäytyminen ja luonnolliset reaktiot. Palokunnan joskus väkisin tehdyillä välineillä ei tule kuin vahinkoja. Eläinten käsittely ja tunteminen on kaikkein tärkein sekä oma rauhallisuus - ei kymmenet välineet, vaikka niitäkin joskus tarvitaan. Pitää pystyä palokunnassa soveltamaan olemassa olevaa välineistöä.

Kysyä saa, mutta pitää ymmärtää kokonaisuus ja huomata, ettei ehkä ole niitä kaikista kiireellisimpiä kehityskohteita... Kalusto ja koulutus pitää suhteuttaa jokaisen aseman suorituskykytarpeeseen.

Koulutusta on ollut, mutta tehtäviä ei, joten kyselyyn vastaaminen oli hieman haasteellista muutamilta osin.

Myös voisi ajatella sellaista, että alueella olisi tavoitettavissa esim joku alan asiantuntija(eläinlääkäri) ketä voisi tilanteissa konsultoida

Kysymys 24. Kysymyksessä ei vapaakommentoinnin mahdollisuutta, mutta kysymys vaikeasti selitetty - ei avautunut mitä kysyttiin. Miksi yrittäjien pitäisi lähettää aitojen porteista kuvia. Jos portti pitää avata, se avataan vaikka väkisin ja jos pitää sulkea se suljetaan tavalla tai toisella. Kaiken kaikkiaan on hyvä, että asiaa pohditaan ja kehitetään. Arvostan, että pelastuslaitoksia aktivoidaan mukaan toimintamallien kehittämiseen.

Kysymyksistä sai käsityksen että tässä haetaan ainoastaan isojen eläinten pelastamista sekä siihen liittyvää koulutusta. On olemassa paljon erikokoisia eläimiä ja niiden pelastamiseen tarkoitettua kalustoa. Pelastuslaitoksilla on kuitenkin mietittävä asioita kustannustehokkaasti - monipuolinen kalusto monipuolisiin käyttökohteisiin vs kalusto, joka on tarkoitettu ainoastaan yhteen asiaan. En lähtisi rakentamaan erikseen eläintenpelastuskärryä, toki jos koetaan että ko. tehtäviä on niin paljon että kärrylle on käyttöä niin sitten. Mutta yleensä 0-2 ison eläimenpelastustehtävää vuodessa, keskikokoisia 0-2 ja tämän jälkeen lintuja, lintujen poikasia tai kuitteja väärissä paikoissa. Kuten teillä, jään päällä, jonkun pihassa... ei vaadi erillistä kärryä noiden tehtävien suorittamiseen. aika harvassa on tilanteen, joissa tarvittaisiin pelastuslaitokselta erillistä kalustoa eläin massan siirtämiseen, joskus on joku teurasauto ajanut nurin ja silloin on tarvittu aitaamiseen tikapuita. Mutta harvemmin kyllä muuta. Enemmän keskittyisin tuohon koulutukseen, kun ihmisiltä on kadonnut taito käsitellä eläimiä ja toisaalta erikoisemmat lemmikit ovat lisääntyneet. Pelastajien tulisi tunnistaa myrkykäärmeet vaarattomammista kuristajakäärmeistä. Sekä erilaiset hämähäkit ja sammakot - ainakin vähintään ymmärtää niiden käsittelyä sekä tiedostaa niiden myrkyllisyys. Lisäksi olisi hyvä käydä lävitse erilaisten luolakoirien pelastamistapauksia, niistä opitaan aina. Joskus ihan sellainen perustieto nautaeläimistä voisi olla paikallansa.

Erittäin hyvä ja aiheellinen aihe.

Tässä aiheessa on varmasti paljon alueellista vaihtelua. Eläinpelastuskeikkoja on paljon Helsingissä, vaikka siellä on eläimiä varsin vähän. Maalaispalokunnissa löytynee eniten osaamista tällä saralla. Sanoisin, että haasteita on ns. välitien palokunnissa eli niissä jotka toimivat sekä kaupunki että maaseudulla. Näillä alueilla eläinpelastuskeikkoja on, mutta niitä on niin harvoin ettei niihin muodostu minkäänlaista rutiinia.

Suomessa on paljon maatiloja tms, enkä tiedä niiden toiminnasta juurikaan mitään. Sitten taasen kaupunkien aiheuttamat tilanteet ovat tutumpia.

Kysymykset suunnattu selkeästi opintoja suorittaville, tämä ei huomioi "kentällä oopperoivia" henkilöitä. Myös tällainen tilanne, jossa kurssi on käyty vuosia sitten ja sen jälkeen tehtävien määrä on satunnaista, ei anna kyselyyn vastaamiseen riittäviä valmiuksia - valitettavasti.

Tarvitaan enemmän harjoituksia eläinpelastuksessa eläinten kanssa

hyvä kysely mutta tuntuu että varsinkin pääkaupunki seudulla jossa eläinten pelastus on luonnonvaraisiin eläimiin lähinnä kohdistuvaa koetaan ei niin tärkeäksi, enemmän olisi ensin asenteista muutettavaa ja sitten koulutuksia jne..

Hyvä, mutta hieman unohdettu aihe. Toivottavasti tämän myötä tärkeä aihe nousee taas esiin.

Hyvä muistutus siitä, että palokunnan erikoistehtäviin lukeutuu myös eläinten pelastaminen!

tsemppiä. Tutkit tärkeää ja liian vähän käsiteltyä asiaa.

Vastaaja on palotarkastaja, en ole toiminut operatiivisella puolella.

kysymyksen on aina tulkinnanvaraisia, eivätkä ole järkeviä kaikilla seuduilla.

Riippuen alueesta on eläinpelastuksessa hyvä olla tulevaisuudessa pieneläimet ja suurelainten pelastaminen erikseen. Kaupungeissa pelastaminen keskittyy enemmän pieniin eläimiin, kun taas maakunnissa enemmän juuri tuotanto ja muut isommat eläimet.

Norsua pelastamaan joutunut.

On hyvä, että tästä aiheesta tehdään opinnäytetyö. Osalla pelastustoimen opiskelijoita ei ole enää liittyntäpintaa lainkaan eläinten kanssa työskentelyyn. Toivon, että opinnäytetyöstä tulisi hyviä toimintaohjeita pelastajille ja muille alalla toimijoille eläinten kanssa työskentelyyn.

Hyvää kevään jatkoa :-)) Tilanteita joissa tarvitaan eläinpelastus taitoja on hyvin harvoin

Kysymykset eivät kaikin osin sopivia pääkaupungissa tapahtuvaan eläinpelastukseen(valtaosa pelastettavista lintuja)

HARJOITUSSUUNNITELMA SIROLAN TILALLA

Tavoitteet:

- ✚ Pelastushenkilöstö tutustuu lampaiden käsittelyyn yksin ja laumassa.
- ✚ Pelastushenkilöstö havainnoi ja käyttää lampaan eläinsuojasta evakuoimiseksi tarvittavia toimia ja irtotoimia, joita on saatavilla eläinsuojarakennuksessa.
- ✚ Pelastushenkilöstö havainnoi eri-ikäisten lampaiden käsittelyyn ja onnettomuustilanteessa eläinsuojarakennuksiin liittyviä riskitekijöitä.
- ✚ Pelastushenkilöstö havainnoi koirien työskentelyä lampaiden suojaetäisyyden päässä pitämiseksi.
- ✚ Harjoitukset ovat matalan kynnyksen oppimistilanteita, joiden aluksi läpikäydään, mitä ja kuinka tehdään, tämän jälkeen harjoitellaan sekä lopuksi käydään läpi toimijoiden ja havainnoijien kanssa: Mitä hyvää toiminnassa oli ja mitä toiminnassa voidaan kehittää?

Osallistujat:

- ✚ Kiteen paloasema, 5 henkilöä
- ✚ Tohmajärven paloasema, 6–10 henkilöä
- ✚ Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen viestintäpäällikkö
- ✚ Yrittäjät
- ✚ Opiskelija

Ennakkovalmistelut:

- ✚ Harjoitus läpikäydään Microsoft Teams-palaverissa.
- ✚ Harjoituksen läpikäynnin jälkeen tehdään ja sähköpostitse vahvistetaan harjoituksen suunnitelmaan liittyvät muutokset.
- ✚ Harjoituksessa mukana oleva eläinmäärä ja laiduntila sovitaan puhelimitse.
- ✚ Koiria ohjaava yrittäjä vierailee ennen harjoituksen ajankohtaa Sirolan tilalla, ja yrittäjät läpikäyvät tilaisuutta kaksi päivää ennen harjoitusta harjoittelemalla koirien kanssa lampaiden käsittelyä ja tutustumalla toimintaympäristöön.
- ✚ Yrittäjiltä tiedustellaan ennakkoon sovittavasta, sopiiko Pohjois-Karjalan pelastuslaitokselle sisäiseen ja sidosryhmäkäyttöön sekä viestintään luovutettavan ja opinnäytetyössä hyödynnettävän kuva- ja videomateriaalia niin, että yrittäjät saavat tarkastella materiaalin ensin.
- ✚ Harjoitussuunnitelma toimitetaan sähköpostitse yrittäjille ja pelastuslaitokselle harjoitukseen osallistuvien paloasemien asemavastaaville, jotka välittävät harjoitussuunnitelman sähköpostitse eteenpäin harjoitukseen osallistuvalla henkilöstöllä.
- ✚ Yrittäjä kontaktoi tarvittaessa ennen harjoituksen ajankohtaan.
- ✚ Henkilöstö käyttää paloaseman turvajalkineita, työhaalareita, suojakypärää ja tarvittaessa halutessaan suojahaalaria sekä kertakäyttökäsineitä. Jos henkilöstöllä on haavoja käsissä, suojataan myös ne asianmukaisesti taudinaiheuttajien leviämisen ehkäisemiseksi.
- ✚ Kengät desinfioidaan ennen ja jälkeen harjoituksen.
- ✚ Harjoitussuunnitelma läpikäydään lyhyesti harjoitukseen osallistuvan henkilöstön kanssa harjoituskohteessa.

- ✚ Harjoituksessa huomioidaan, että eläimet laiduntavat rutiininomaisesti kyseenomaisella laitumella, eikä harjoitusta varten eläimiä erikseen erilaiseen laidunkiertoön siirretä.

Jälkitoimet:

- ✚ Opinnäytetyön valmistaja säilyttää harjoitukseen osallistuneiden henkilöiden allekirjoitukset sisältävän sopimuksen.
- ✚ Kuva- ja videomateriaali lähetetään yrittäjille sähköpostitse tarkasteltavaksi ja hyväksyttäväksi tai hylättäväksi.
- ✚ Asianosaisten mahdollisen hyväksynnän jälkeen kuva- ja videomateriaali toimitetaan Pohjois-Karjalan pelastuslaitokselle sidosryhmä- sekä sisäisen koulutuksen käyttöön sekä pelastuslaitoksen viestintään.
- ✚ Mahdollista hyväksytyä kuvamateriaalia käytetään opinnäytetyössä.
- ✚ Opinnäytetyön valmistajan toimesta tilaisuudesta valmistettu havainnointitivistelmä lähetetään jokaisen harjoitukseen osallistuneen henkilön tarvittaessa kommentoitavaksi, siihen opinnäytetyössä viittaamisen mahdollistamiseksi.
- ✚ Opinnäytetyön raporttiosuus lähetetään jokaiselle harjoitukseen osallistuneelle henkilölle tarvittaessa kommentoitavaksi sähköpostitse ennen opinnäytetyön arvioinnin ajankohtaa.
- ✚ Turvajalkineet puhdistetaan ja desinfioidaan harjoituksen jälkeen myös palasemalla sekä vaatteet pestään asianmukaisesti.

Toimintasuunnitelma ja työjako:

- ✚ Harjoituksessa läpikäydään mahdollisuuksien mukaan kolme tehtävää yhtenä ryhmänä ja lopuksi käydään keskustelu.
- ✚ Aluksi yrittäjät ja harjoitukseen osallistujat esittäytyvät sekä läpikäydään toimintaympäristö harjoitukselle eläinsuojarakennuksiin tutustumalla.
- ✚ Yrittäjät esittävät esimerkin eläinten ohjaamisesta irtoaidalla karsinassa ja koiran hallitsemana laitumella.
- ✚ Läpikäydään lyhyesti eläinten kanssa toimimiseen ja eläinsuojarakennukseen liittyviä riskejä.

1. Yhden lampaan käsittely

- ✚ Jokainen toimija osallistuu harjoitukseen.
- ✚ Läpikäydään lampaan (laumaeläin) käyttäytymistä (normaali- ja poikkeustilanne), toimintaa, kiinniottamista, ohjaamista ja hallintaa sisätiloissa irtoaitojen avulla ja käsin.
- ✚ Harjoittelussa siirretään eläimiä seuraavan tehtävän eläinryhmään mahdollisuuksien mukaan.
- ✚ Uuhia osallistuu harjoitukseen 10–15 ja eläimen kanssa pyritään harjoittelemaan yhden kerran.

2. Lampaiden evakuoiminen eläinsuojasta irtoaitojen avulla

- ✚ Avataan lampaiden karsinan tai pihattoalueen ovi/portti laitumelle.
- ✚ Ryhmäkarsinassa olevat lampaat (80 uuhikaritsaa eläinryhmässä) evakuoidaan irtoaitoja hyödyntäen.
- ✚ Harjoitusta havainnoidaan harjoitukseen osallistuvien toimijoiden toiminnan, eläinten käsittelyn sekä riskienhallinnan osalta.

3. Koirat hallitsevat lampaita pitäen niitä määritellyn suojaetäisyyden päässä eläinsuojarakennuksesta

- ✚ Koirat (2–4) hallitsevat yrittäjän ohjaamana lampaita (80) määritellyn suojaetäisyyden päässä (100 metriä, määritelty tulipalotilanteeseen verraten ja huomioituna tuulen yläpuolelle sijoittuminen) rakennuksesta lähilaitumella.
- ✚ Toimijat tarkastelevat koirien toimintaa ja eläinten eläinsuojasta evakuoimista eläinsuojan ulkopuolelta.
- ✚ Harjoitusta havainnoidaan ja toimintamallia tarkastellaan riskienhallinnan näkökulmasta.

HEVOSEN JA PONIN LIINOITTAMISOHJE

Johdanto

Ammatillisesta näkökulmasta on esitetty suositus liinoittamisen suorittamisesta niin, että liinojen sijoittamisen avulla ennaltaehkäistään esimerkiksi nostettavan tai etusuuntaan vedettävän eläimen (hevosen tai ponin) halkeamista ja pehmytkudosten repeämiä. Ohje on valmistettu tilanteisiin, joissa eläintä nostetaan joesta, järvestä tai suosta apuvälineinä ihmisvoimaa, helikopteria tai kaivuria käyttäen suoraan ylös tai ylös ja eteenpäin. (Hyytiäinen 2021a.)

Liinoittamisen ohje on esitetty havainnollistavin kuvin ja tekstein. Kuvat ovat otettu ohjetta havainnollistamaan Kuivalan Islanninhevostallilla. Kuvien ottamiseksi eläintä ei nostettu, jonka vuoksi liinojen asennoissa esiintyy harjoitusturvallisuuden säilyttämisen vuoksi poikkeamia. Esimerkiksi liinojen yhteen kiinnittäminen ei liity liinoittamisohjeeseen ja takajalkojen osalta liinat ovat asetettu etupuoleen verraten löysemmin.

Tässä ohjeessa eläimen hännästä kohtisuoraan katsottaessa puhutaan oikeasta ja vasemmasta puolesta, kuten ihmiselläkin. **Suoritteet ovat tehty sekä selvitetty** yksiselitteisyyteen pyrkimiseksi **vasemmalta puolelta**. Käytännössä suoritteiden valmistaminen kummaltakin puolelta on myös oikein.

Mikäli etupäässä käytettiin kahta liinaa, eläimen vasemmalta puolelta pujotettiin **violetit** nostoliinat ja oikealta **vihreät** nostoliinat. Harjoituksessa käytettävät liinat olivat 6 metrisiä ja erivärisiä ohjeen valmistamisen selkeyttämiseksi.

Ohje sisältää **kaksi vaihtoehtoista tapaa** liinoittamiseen. Ohjeista ensin esitetään liinoittaminen kolmella liinalla ja toiseksi neljällä liinalla. Ohjeessa esiintyvät liinat menevät **aina ristiin** eläimen etupäässä rintalastan alla ja takapäessä lantion alla.

Kolmella liinalla liinoittaminen

1. Eläimen sään päälle asetetaan liina, joka viedään kyljensuuntaisesti kainalosta sisään ja tuodaan vastakkaisesta kainalosta ulos. (Hyytiäinen 2021a; Hyytiäinen 2021c).

(Vasemmalta puolella edestä kainaloon pujotettu liinan pää (sisältää valkeat nuolet) viedään etujalan edestä rinnasta hevosen alle ja rintalastan ali, ja takaisin ulos ja ylös vastakkaisesta kainalosta. Oikealta puolella edestä kainaloon pujotettu liinan pää (sisältää tekstin: oikealta tullut liina) viedään etujalan edestä rinnasta hevosen alle ja rintalastan ali, ja takaisin ulos ja ylös vastakkaisesta kainalosta.) (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Etupäässä yksi liina (Kuva: Kokkonen 2021)

2. Liinat ovat ristikkäin rintalastan alla. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Liinat ristikkäin rintalastan alla (Kuva: Kokkonen 2021)

3. Takapuolen liinoitus tehdään kahdella liinalla. (Hyytiäinen 2021a; Hyytiäinen 2021c). Ohessa kaksi kuvaa ensin vasemmalta ja toinen oikealta puolelta. (Vasen liina menee vasemman etureiden edestä nivustaipeesta vasemmalta oikean takareiden taakse ja toinen liina vastaavasti oikean etureiden edestä nivustaipeesta vasemman takareiden taakse.) (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Liinat ristikkäin lantion alla vasemmalta puolelta ja sitten oikealta (Kuva: Kokkonen 2021)

4. Liinat ovat ristikkäin lantion alla ja nostopiste on nivusten sijaan lantion alla. (Hyytiäinen 2021a.) (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Liinat takaa ja lantion alta katsottuna (Kuva: Kokkonen 2021)

Neljällä liinalla liinoittaminen

1. Liinoitus tehdään kahdella liinalla. Liina viedään eläimen kyljensuuntaisesti kainalosta sisään ja tuodaan ulos ja ylös vastakkaisen etujalan edestä. (Hyytiäinen 2021a)

Kuvio 5. Liinat vasemmalta katsottuna (Kuva: Kokkonen 2021)

(Vasemman puolen jalan edestä pujotetaan liina oikeaan kainaloon, josta eläimen rintalastan alta oikeaan kainaloon jalan taakse, josta se nostetaan ylös. Oikean puolen jalan edestä pujotetaan liina eläimen rintalastan alta vasempaan kainaloon jalan taakse, josta se nostetaan ylös.) (Kuvio 5.)

2. Takapuolen liinoitus tehdään kahdella liinalla. (Hyytiäinen 2021a.) Katso kirjallinen ohje pujottamisesta kolmella liinalla liinoittamisen ohjeesta kohdasta kolme.

Kuvio 3. Liinat ristikkäin lantion alla vasemmalta ja oikealta (Kuva: Kokkonen 2021)

3. Liinoitus tehty neljällä liinalla. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Neljä liinaa pujotettu (Kuva: Kokkonen 2021.)

4. Liinoitus on ristikkäin etupäässä eläimen rintalastan alla ja takana lantion alla. (Hyytiäinen 2021a; Kuvio 7).

Kuvio 7. Liinat ristikkäin (Kuva: Kokkonen 2021.)

Nosto-ohje ja keskeisiä huomioitavia asioita

Kuvio 1. Etupäässä yksi liina (Kuva: Kokkonen 2021)

1. Eläintä eteenpäin vedettäessä vedetään kainaloiden takaa tulevasta liinan päistä.
2. Eläintä ylöspäin nostettaessa pitää nostokoukkuun laittaa myös eläimen sään/niskan päälle jäävä liinalenkin keskikohta (punainen nuoli) ettei liinoitus kiristy painamaan eläimen kudoksia rikki. Liina ei saa koskaan nostettaessa kiristyä eläimen ympärille. (Hyytiäinen 2021c.)

Mikäli hevosen tai ponin pelastaminen on mahdollista, tulisi toimintamallina hyödyntää eläintä vähiten vahingoittavaa ja stressaavaa liinoitusta, joka voidaan suorittaa myös tilanteen niin vaatiessa pitkällä ohjaimella liinoja pujottaen. Päättä pitää tarvittaessa tukea ja ohjata erikseen, koska se on erittäin painava ja niska muodostaa siihen pitkän vipuvarren. (Hyytiäinen 2021a; Hyytiäinen 2021c.)

Hevosen tai ponin vatsa ei kestä liinojen asettamista poikittain sen vatsan alle tai nivusiin. Rintalastan alle ja lantion alle ristikkäin pujotetut liinat ovat optimaalisia nostotapahtumiin, joissa eläintä nostetaan etusuuntaan tai kohtisuoraan ylöspäin. Eteenpäin vedettäessä liinat tukevat käytännössä toisiaan, siten liinojen päistä voidaan vetää hevosta eteenpäin, jolloin hevosen eturaajat pysäyttävät vedettävän liinan. Toimintatapojen avulla on nostettu hevonen ihmisvoimin niin, ettei se saanut tapahtuneesta vaurioita. (Hyytiäinen 2021a; Hyytiäinen 2021b; Vesalainen 2017.)

Lähteet

Hyytiäinen, H. 2021a. Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan kliinisen hevos- ja pieneläinlääketieteen osasto. Dosentti, kliininen tutkija, vastuullinen tutkija ja ohjaava opettaja haastattelu 21.09.2021.

Hyytiäinen, H. 2021b. Hevosen liinoittamisohjeeseen liittyvä tiedustelu. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi. Tulostettu 08.10.2021.

Hyytiäinen, H. 2021c. Hevosen liinoittamisohjeeseen liittyvä tiedustelu. henriikka.kokkonen@edu.lapinamk.fi. Tulostettu 30.10.2021.

Vesalainen, S. 2017. Mutaan juuttunut tuhatkiloinen Kerttu-tamma pelastettiin Vihdissä. Viitattu 24.9.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-9831826>.

Kuvalähteenä toimi Kuivalan Islanninhevostallilla liinoittamisen kuvauksissa 23.09.2021 otettu kuvamateriaali.